

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «ΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

« Ἡ ὡφ' ἡμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ὠφελείας εἰς τὸ ὁρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύει τὴν διὰ τὴν ἀποκλήρωσιν τοῦ ἔργου».

Ἀγιῶ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1936/1972

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἑλοπιεῖα
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐκτ. Καθηγητοῦ τῆς Πατρολογίας ἐν τῇ
Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἑπιμέλεια
ΕΜΜ. Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΝΙΚ. Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐντ. Ὑφηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Συντονιστὴς Ἐκδόσεως
Γερὰς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΠΥΤΗΣ
Ἐφ. Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 27

ΕΓΚΟΜΙΑ ΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ (Β')

Εἰσαγωγή—Μετάφρασις—Σχόλια
Ἀρχιμ. ΝΑΥΚΡΑΤΙΟΥ ΤΣΟΥΚΑΝΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
Εἰς Μελέπον ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας	11 (123)*
Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Δουκιανόν	19 (121)
Εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Βαθόλυν	27 (130)
Εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας Ἰουθενίων καὶ Μα- ζήμων	96 (134)
Εἰς τὴν ἁγίαν μάρτυρα Πελαγίαν	44 (148)
Εἰς τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον	53 (158)
Εἰς τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἀρχιεπ. Ἀντιοχείας	66 (175)
Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Ρωμανόν, Ἀδελφ. Α'	80 (188)
Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Ρωμανόν, Ἀδελφ. Β'	89 (199)
Εἰς τὰς ἁγίας μάρτυρας Βερνίκην καὶ Προσδό- κην καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν Δομνίαν	95 (207)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	113

* Οι άνωθι παραινέσεις άρθρωσι παραινέσεων εις τήν άντισηλικήν οργάνωσιν τοῦ κινήματος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς τὸν παρόντα τόμον δημοσιεύονται ὀκτὼ ἐκδόσεις τοῦ ἱεροῦ Χριστοῦ τοῦ εἰς ἁγίους μάρτυρος. Τὰς ἐκδόσεις αὐτάς ἀναγορεύει ὁ ἱερεὺς πᾶντες καὶ ἐν χρόνῳ ὑπερέκεινται ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱεροῦ, ἀπολύοντες δὲ ἐγκλημα εἰς προσωπικότητας τοῦ σκεπτόμενου μὴ τὴν πόλιν τῆς Ἀποστολῆς εἰς τὴν ἐκχρησάσαν ἐκπομπὴν ἐν αὐτῇ, ἵνα διὰ τοῦτο ἐκπύρηνται ἐκεῖ καὶ καὶ ἐκείνη διδοὺς ἐκείνῳ καθόλου ὅτι τὸν Ἀποστολὴν. Εἰς τὰς ἐκδόσεις αὐτάς ἐκπομπῆς ὁ ἱερεὺς Χριστοῦ τοῦ τοῦ μάρτυρος, ἄλλους αὐτὸν, ἀπαύειν τὴν θεολογίαν τοῦ μάρτυρος, τὸ πᾶν καὶ ἐννοεῖται, καθάπερ πάντων τὸν ἀγῶνα καὶ καὶ διὰ τὸ ἐκπομπῆς παρὰ τὸν ἁγίον ἐκείνῳ ἐκδοῦναι τοὺς ἀρετάς τοι καὶ στήλην, τὴν πόλιν τὸν.

Και ο λόγος οὗτος διακρίνεται· διὰ τοῦ ἁλλόλου καὶ τῆς ἐπι-
κρινότητός του, ἡμῶσις δὲ ἡ διήγησις ἀνηγὼν καὶ περικταίνου-
σα τὸν μαρτυρῶν συναρπάζου τὸν ἀναγινώσκει καὶ ἀναισθη-
ζοῦν τοῦ ἰδεοφάνους ἀποδο. Μαρτυρεῖ λόγος παραποιεῖται μετα-
τὴν χρονικήν. Ἐξάστηται, ὅπως εἶπεν π.χ. ὁ εἰς τὸν ἄνθρωπον Βαβέλαι-
ἀναρπάζομενος καὶ ἐκείνους τὸν ἄνθρωπον Ἰουδαίνοντος καὶ
Μαβζιμῶν, ἡ δὲ περὶ τῆς ἁγίας Παύλου καὶ ἐκείνους περὶ τοῦ ἁ-
γίου Ἰγνατίου τοῦ Θεσσαλον. Εἰς τὸν ἄνθρωπον μαρτυρεῖται Ῥωμαῖον
υπερῶν ὁς λόγος. Ὁ δὲ λόγος περιέχει περισσώτερα στοιχεία
περὶ τοῦ μαρτυροῦ τοῦ ἁγίου ἀπὸ τὴν ὁ λόγος. Ρενίκας, τοῦ ἁ-
γίου ἁγίου καὶ τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου. Ἡμεῖς δὲ ἐν ἁγίῳ αἰς ἅλλων
καρδία καὶ ὅτι θεωρητικῶς συντηρεῖται ὁ λόγος οὗτος.

Ἰουδαίους παρατηροῦμεν, ὅτι πένητες καὶ ἐσθλὸν τὸν λόγον τοῦτον ἀκούοντες καὶ ἐκείνους τὸν Ἀντίοχον πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς τοῦ Ἰσραὴλ ἡγούμενους. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἰγ' ἐπεὶ παρὲρ διακονοῦν ἀκούει ἀπελευθερωθῆναι τὸν μακάριον ἐθελούσιον διακονῆναι κατὰ τοὺς Χριστιανισμοὺς. Ὁ ἐθελούσιος προσποθεῖ ναί ἀνεκρίθη καὶ ναί ἀνεκρίθη πάλιν ὡς ἄρρογκος, διὰ τελευτᾶναι πορθεῖν, διὰ τοὺς ἀποστόλους τοὺς Βουζάντιον, τὸν περιφωτιστὴν Ἰουλιανὸν τοῦ Παραδρόσου (361—368). Εἰς τοὺς οὐρανὸν ἡγουσιν διαστήματα

τῆς βασιλείας τοῦ προσπαθῆσαι νὰ διώξῃ καὶ αὐτοὺς ὅσον ἤσαν ἡσυχάζοντες ἐν τῇ θρησκείᾳ τοῦ Ναζωραίου καὶ νὰ κακοποιήσῃ χριστιανοὺς. Διωγμοὶ δὲν ἐλλείπον θεόθεν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀρεσίων, τῶν ὁπαδῶν τῆς αἵρεσεως καὶ ἐπὶ αἵδους ἀλλοτρίων συντάραξε τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλ' οἱ ὑποκινούμενοι μορφήν αὐτοὶ διωγμοὶ οὐκ ἀσυνεχῶς δὲν ἐδούσαν τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ πατέρες τῶν μαρτυρικῶν αἰμάτων ἠρξάντο τὸ δένδρον τῆς πίστεως καὶ διέδωσαν τὴν νεαν θρησκείαν ταχύτερον ἀπὸ τὴν οἰκουμένην. ἐπὶ πλέον δέ, ἐπλούτουσαν τὸ μητρώον τῆς βασιλείας τῶν Ὁσίων. Μήπως ὁμοῦ αὐτοὺς δὲν εἶναι ὁ προσορισμὸς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκ τῆς ἀγωνισμένης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;

Ἀρχιμ. ΝΑΓΚΡΑΤΙΟΣ ΤΣΟΥΚΑΝΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΤΕΡΑ
ΗΜΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΝ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΘΥΜΙΑΝ
ΤΩΝ ΣΥΝΕΛΘΟΝΤΩΝ

Α. 1. Περιφέροντας τὰ βλέμματά μου εἰς κάθε μέρος τῆς ἱερᾶς αὐτῆς συνάξεως καὶ βλέποντας νὰ εἶναι παρούσα ὁλόκληρος ἡ πόλις, δὲν ἠξεύρω ποῖον πρῶτον νὰ καλοτυχίσω τὸν ἅγιον Μελέτιον, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ θανάτου ἀπολαμβάνει ἐκ μέρους σας τόσο μεγάλη τιμὴ, ἢ ἐσὺς, οἱ ὅποιοι καὶ μετὰ θανάτου συνεχίζετε νὰ δεύετε πρὸς τοὺς πνευματικούς σας ποιμένας τέτοιαν ἀγάπην. Εἶναι μακάριος λοιπὸν ἐκεῖνος, διότι κατῴρθε νὰ ἀφήσῃ εἰς ὅλους σας τόσο θερμὴν ἀγάπην. Μακάριοι εἴθε ὁμοῦ καὶ ἐσεῖς, διότι, ἀφοῦ ἐδεχθήκατε τὴν παρακαταθήκην τῆς ἀγάπης ἐκείνης, καταρβώσατε νὰ τὴν διαφυλάξετε μέχρι σήμερον ἀκεραίαν πρὸς χάριν ἐκείνου πού σὰς τὴν ἐμπιστεύθηκε. Διότι παρήλθεν ἤδη καὶ τὸ πέμπτον ἔτος, ὃ ἀπ' οὗ ἐκεῖνος ἀπεδήμησε πρὸς τὸν πολυπόθητον Ἰησοῦν καὶ ἐσεῖς ἤλλατε μὲ τόσο θερμὴν ἀγάπην πρὸς συνάντησίν του, πού σὺν νὰ τὸν εἶχατε ἴδει χθὲς καὶ προχθὲς ἀκόμη. Δι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἐκεῖνος ἀξιόζηλευτος, διότι ἐγέννησε τέτοιους υἱούς. Ἀξιοθαύμαστοι δὲ καὶ ἐσεῖς, διότι σὰς εὖτυχε τέτοιος πατέρας. Εὐγενὴς ἡ ρίζα καὶ θαυμασία, ἀλλ' ὁμοῦ ἀντάξιοι τῆς ρίζης καὶ οἱ καρποὶ τῆς. Πράγματι, ὅπως κάποιο ρίζα σπουδαία, ἡ ὁποία κρύπτεται εἰς τοὺς κόλπους

1. Ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Μελέτιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Μελέτην, πόλιν τῆς μ. Ἀρμενίας κατὰ τὸ 2^{ον} αἷμαρον τοῦ 4^{ου} μ.λ. αἰῶνος. Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ἐξελέγη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 360 διὰ τὴν ἐκείνου ἐκείνου. Ἀπογορευθέντες οἱ ἀρεινοὶ ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ, ἐστράφησαν ἐναντίον τοῦ καὶ πείσαντες τὸν ἀσκήτωρα Κωνσταντῖνον, ἐπέταξαν ἐξορίαν τοῦ Μελετίου εἰς τὴν πατρίδα τοῦ. Ἐνὰ μῆκος μὲν μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ. Ἐκκαλεσθὺν εἰς αὐτὴν ἐξορίσθη καὶ πάλιν ἐπὶ Ὁσίων. Ἐπανήλθε δὲ εἰς αὐτὴν τὸ 379 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γρατιανῶ. Τὸ 381 συμμετέσχεν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐγκλησίαν ὁ Οἰκουμενικὸς Συναγὸς, ὅς ἐκ ἐκρημάτων κρήδων. Ἀπέθανε πρὶν ἀποστῆ λαθεῖν οἱ ἔργα αὐτοῦ τῆς συνόδου. Το σῆμας τοῦ ἀργότερον διακομίσθη εἰς Ἀντιόχειαν καὶ ἀνακεινθὴ πάλιν οὗ τῆς πόλεως τοῦ ἱερομάρτυρος Βασίλειου. Ἡ Ἐκκλησία μαρτυρεῖ τὴν μνήμην τοῦ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου.

τῆς γῆς, δὲν φαίνεται μὲν ἡ ἴδια, παρουσιάζει ὅμως τὴν ἁ-
ξίαν τῆς δυνάμεώς της μὲ τοὺς καρπούς της, κατὰ τὸν
ἴδιον τρόπον λοιπὸν καὶ ὁ ἀξιωμακώριτος ἅγιος Μελέτιος
ποῦ κρύπτεται μέσα εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν λάβνακα, ὁ ἴδιος
μένει ἀθέατος ἀπὸ τοὺς σωματικούς μας ὀφθαλμούς, ἀφα-
νίζει ὅμως τὴν δύναμιν τῆς χάριτός του μὲ ἐσᾶς πού εἰσα-
θε οἱ πνευματικοὶ του καρποί. Ὁ καὶ ἔν ἀκόμῃ λοιπὸν ἐγὼ σι-
ωπήσω, ἀρκεῖ, νομίζω, μόνῃ ἡ ἴδια ἡ ἐσᾶτῃ καὶ αὐτὴ ἡ θερ-
μότης τῆς προθυμίας σας νὰ διασαλπύη τρανότερον καὶ
ἀπὸ μίαν σάλπιγγα τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου Μελετίου πρὸς
τὰ τέκνα του. Διότι, τόσοι πολὺ ἐπύρωσε τὸν νοῦν σας εἰς
τὸ νὰ τὸν ἀγαπήσετε μὲ θερμῇ, ὥστε καὶ εἰς τὸ ἀπλοῦν
ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός του νὰ θερμαίνεσθε ὁλοτελῶς καὶ
νὰ ὑποουσιάζεσθε ὅταν τὸ προσφέρετε.

Δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ τώρα, ὅχι χωρὶς λόγον, ἀλλ' ἐπιτη-
δες καὶ φροντισμένο εἰς τοὺς λόγους μου συνεχῶς παρεμ-
βάλλω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ ὅπως ἐκεῖνος πού πλέκει χρυ-
σοῦν στέφανον μὲ τὸ νὰ τοποθετῇ ἔπειτα μαργαρίτας κα-
τὰ τὴν πυκνότητά των πολυτιμῶν λίθων, κάμνει λαμπρό-
τερον τὸ διάδημα, Ὁ ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐγὼ σήμερον, πλέκων
εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνου κεφαλὴν τὸν στέφανον τῶν ἐγκω-
μίων, ὥσαν πυκνότητα μαργαροπαριῶν ἐνυφαίνω εἰς τὸν λό-
γον μου τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματός του, διότι ἐλπίζω
κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ τὸ κάμω περισσότερον ποθητὸν
καὶ λαμπρόν. ²¹⁹ Ὁ Διότι, αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος ἐκείνων πού
ἀγαποῦν καὶ τέτοια ἡ συνήθεια, ὥστε νὰ περιπτύσσωνται
καὶ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀγαπημένων προσώπων των καὶ
νὰ παροτρύνωνται κυριολεκτικῶς καὶ μὲ αὐτὸ μόνον τὸ ὀ-
κουμὰ των, πρᾶγμα πού καὶ ἐσεῖς τώρα ἐπάθετε μὲ τὸν
ἅγιον τοῦτον ἄνθρωπον.

Διότι, ἀπὸ τὴν στιγμήν πού εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ
τὸν ὑποδεχθήκατε, ὁ καθέας ἐδίδεν εἰς τὸ τέκνον τοῦ τοῦ ὀνο-
μα ἐκείνου, διότι ἐνομιζατε, ὅτι μὲ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα εἰσάγει
ὁ καθεὶς εἰς τὸν οἶκον τοῦ τὸν ἅγιον, αἱ δὲ μητέρες παρα-
δίδοντες τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων καὶ τῶν πάππων καὶ
τῶν ἄλλων προγόνων, ἔδιδαν εἰς τὰ γεννιόμενα τέκνα των
τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίου Μελετίου. Διότι ὁ πόθος τῆς εὐλα-
θείας ἐνικοῦσε τὴν συγγένειαν καὶ τὰ γεννιόμενα τέκνα ἠγα-
πῶντο πρὸς τοὺς γονεῖς των ὅχι μόνον λόγῳ τῆς φυ-
σικῆς φιλοστοργίας τῶν γονέων των, ὡ ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐνοί-
αν πού ἐδείκνυν αὐτοὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου. Διότι
ἐνόμιζον ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ κόσμημα τῆς συγ-
γενείας καὶ ἀσφάλειαν τῆς οἰκίας καὶ σωτηρίαν εἰς ἐκείνους

ποῦ τὸ ἔφεραν καὶ παρηγορίαν τοῦ πόθου των. Καὶ ὅπως οἱ
εὐρισκόμενοι εἰς τὸ σκότος, ὅταν ἀνάψῃ ἐν φῶς, ἀνάπτου-
ντας ἐξ αὐτοῦ πολλοὺς ἄλλους λύχνους, ὁ καθεὶς τὸ εἰσάγει
εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ φωτισθῇ, ἔτσι λοιπὸν καὶ μὲ τὸ ὄνο-
μα ἐκεῖνο πού σὺν φῶς ἔλαμψεν εἰς τὴν πόλιν, ὁ καθεὶς ὡ-
σάν νὰ ἀνάπτῃ λύχνον, εἰσάγειν εἰς τὸν οἶκον τοῦ τὸ ὄνο-
μα τοῦ ἁγίου ἐκείνου, ὡς νὰ ἤθελε νὰ προσελκύσῃ μὲ ἐκεῖ-
νο θησαυρὸν ἀπείρων ἀγαθῶν. Καὶ αὐτὰ πού ἐγένετο τότε,
ἀποτελεῖ διδασκαλίαν εὐλαθείας. Ὁ Διότι, μὲ τὸ νὰ ἀναγκά-
ζωνται συνεχῶς νὰ ἐνθυμῶνται τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου καὶ νὰ
ἔχουν τὸν ἅγιον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των, εἶχον τὸ ὄνομα τοῦ
σὺν μέσῳ φυγαδεύσεως παντὸς ἀλόγου πάθους καὶ ἀκαθάρ-
του λογισμοῦ. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἔχει λάβει τόσην ἔκτασιν, ὥ-
στε καὶ εἰς τοὺς θροασίλους καὶ εἰς τὸς ἀγορὰς καὶ εἰς τοὺς
ἀγρούς καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ ἀντηχῇ παντοῦ τοῦτο τὸ ὄνομα.

Μάλιστα δὲ ὅχι μόνον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὅς κατέλαβε
τοῦτο τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ σώ-
ματός του. Αὐτὸ λοιπὸν πού ἐκάματε ὡς πρὸς τὰ ὀνό-
ματα, τὸ ἴδιον ἐκάματε καὶ διὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου. Ὁ
ἐκείνην τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἐχαρᾶξετε πολλοὶ Ὁ καὶ
ἐπᾶν εἰς τὰς σφενδόνας (δπάς) τῶν δακτυλιδίων σας καὶ
εἰς τὰ ἀνάγλυφα καὶ εἰς τὰς φυάλας καὶ εἰς τοὺς τοίχους τῶν
θαλάμων καὶ παντοῦ, ὥστε ὅχι μόνον νὰ ἀκούτε ἐκεῖνο τὸ
ἱερὸν ὄνομα, ἀλλὰ καὶ νὰ βλέπετε παντοῦ τὴν εἰκόνα του
καὶ μὲ τοῦτο νὰ ἔχετε, τρόπον τινα, διπλὴν παρηγορίαν διὰ
τὴν εἰς ο ρ ι α ν του.

Διότι εὐθὺς ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἀπεμακρύνετο
πάλιν ἐξ αὐτῆς τὸν ἐδίωκον οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας.²²⁰ Ὁ
Θεὸς ὅμως τὸ ἐπέτρεψεν αὐτῷ, θέλων νὰ δεῖξῃ μαζὶ καὶ τὴν
ἀρετὴν ἐκείνου καὶ τὴν ἰδικὴν σας ἀνδρείαν. Ἀφοῦ λοιπὸν
μὲ τὸ νὰ εἰσέλθῃ, ὅπως ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀπήλ-
λαξε τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς αἰρέσεως καὶ μὲ τὸ νὰ
ἀποκόψῃ ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον σώμα τὰ σάπια καὶ ἀδερράπευ-
τα μέλη ἔδωσε καὶ πάλιν εἰς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας
πλήρη τὴν ὑγίειαν, Ἐ οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, μὴ ἀνεχθέντες
τὴν διόρθωσιν αὐτῆν, ἀφοῦ παρεκίνησαν τότε τὸν βασιλεῖα,
τὸν ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ὅτι δι' αὐτοῦ
τοῦ τρόπου θὰ ὑπερισχύσουν τῆς ἀληθείας καὶ θὰ ἀνατρέ-
ψουν τὴν γενομένην διόρθωσιν τῶν πραγμάτων. Συνέβη ὅ-
μως τὸ ἀντίθετον ἀπὸ αὐτὰ πού ἐνέμενον καὶ μάλιστα καὶ
ὁ ἱδικὸς σας ζῆλος ἐδεικνύετο καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς διδασκαλίας.

²²⁰ Εἰς τὴν πόλιν ἐστράφη.

κῆς σοφίας ἐκείνου διέλαμπε. Καὶ ἡ σοφία μὲν ἐκείνου διέλαμπε, καθότι εἰς τριάκοντα ἡμέρας καὶ αὐτὰς ὄχι πλήρεις κατάρθωσε τόσον πολὺ νὰ σὰς θεμελιώσῃ ἐπάνω εἰς τὸν ζῆλον τῆς πίστεως, ὥστε, ἂν καὶ μετὰ ταῦτα ἐφύσηξαν τῶσαι ἀνεμοὶ, νὰ παραμείνῃ ἀσάλευτη ἡ διδασκαλία ἐκείνη. Ὁ ἰδικὸς σας δὲ πάλιν ζήλος ἐφανερώτο τρανῶς, ³²⁰ ἅ διότι εἰς τριάκοντα ἡμέρας καὶ αὐτὰς ὄχι ὁλοκλήρως μὲ τὴν ἀκρίβειαν ἐδέχθητε τὰ σπέρματα τῆς ἀληθοῦς διδασκαλίας ποὺ σὰς ἐδίδασκεν ἐκεῖνος, ὥστε νὰ βλαστήσουν αἱ ρίζαι τῶν εἰς τὴν θάλατταν τῆς διανοίας σας καὶ νὰ μὴ ὑποχωρήσετε εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς.

2. Ἀξίζει ὁμως νὰ μὴ παραλείψῃ κανεὶς οὐτε ἐκεῖνο ποὺ συνέβη κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκδιώξεώς του. Ἡ καθ' ἑν χρόνον λοιπὸν ὁ ἀρχὸν τῆς πόλεως, ὁδηγῶν τὸ ὄχημα, διήρχετο διὰ μέσου τῆς ἀγορᾶς, ἔχοντας καθίσαι πλησίον τοῦ ἁγίου ἐκείνου, ἀπὸ παντοῦ ἐρρίπτετο κατὰ τῆς κεφαλῆς του χάλασα λίθων, διότι ἡ πόλις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἀποχωρισμὸν, ἀλλ' ἐπρωτιμοῦσε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν νὰ στερηθῇ, παρὰ νὰ ἴδῃ τὸν ἅγιον ἐκεῖνον νὰ ἀπαμακρύνεται θιασῶς. Τί ἔκαμεν ὁμως ὁ ἅγιος ἐκεῖνος τότε; Ὅταν εἶδε τὴν ὁροχὴν τῶν λίθων, ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρχοντος περιβάλλοντάς τὴν μὲ τὰ ἐνδύματά του, ταύτοχρόνως καὶ τοὺς ἔχθρους του κατοικοῦντων μὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιεικείας του καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του διδάσκων, πῶς ἀνεξικακία πρέπει νὰ ἐπιδικνύεται πρὸς ἐκεῖνους ποὺ τοὺς ἀδικοῦν, καὶ ὅτι, ὄχι μόνον δὲν ἔπρεπε νὰ μὴν πράττουσιν κανὲν κακόν, ἢ ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη διέτρεχον κανένα κίνδυνον ἀπὸ ἄλλους καὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀποκραύσων μὲ κάθε φροντίδα.

Καὶ ποῖος δὲν ἀντριχίωσε τότε βλέπων τὸν ἐξαλλὸν ἔρωτα τῶν πολιτῶν καὶ θαυμάζων τὴν τελείαν φιλοσοφίαν τοῦ διδασκάλου, τὴν ἐπιεικίαν καὶ τὴν προσηνείαν του; Διότι ἦσαν πολὺ περίεργα ἐκεῖνα τὰ γεγονότα τότε. Ἀπεμακρόνετο ὁ ποιμὴν καὶ τὰ πρόβατα δὲν διεσκορπίζοντο. Ἐξεδιώκετο ὁ κυβερνήτης καὶ τὸ σκάφος δὲν ἐβυβίζετο. Ἐδιώκετο ὁ γεωργὸς καὶ ἡ ἀμπελος περισσότερον ἐκαρποφόρει. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦσασθε ἠνωμένοι μὲ τὸν δεσμὸν τῆς ἀγάπης, οὔτε προσδολεῖτε πειρασμῶν, οὔτε προκλήσεις κινδύνων, οὔτε τὸ μήκος τοῦ δρόμου, οὔτε ὁ πολὺς χρόνος, ὃ οὔτε τίποτε ἄλλο ἐστάνη ἱκανὸν νὰ σὰς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν συνασπαστὴν τοῦ μακαρίου ποιμένος. Καὶ ἐξεδιώκετο μὲν ἀπὸ τὴν πόλιν ἐκεῖνος, διὰ νὰ εὐρίσκειται μακρὰν τῶν τέκνων του, εἰς τὴν πραγματικότητα δέ-

μως συνέβαινε τὸ ἀντίθετον, καθότι περισσότερον συνέβητο μαζί σας μὲ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης. Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ἐπῆρε μαζί του δὴν τὴν πόλιν, ἔφυγε διὰ τὴν ἔσπριν εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Διότι τὸ μὲν σῶμα του εἶχε στερεωθῇ ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος, ὁ λογισμὸς του ὁμως καὶ ὁ νοῦς ἐλαφρυνόμενος ὡρὰν ἀπὸ τὰ πτερά τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ εὐρισκόμενος συνεχῶς πλησίον σας, παρέφερεν δὴν αὐτὴν τὴν πόλιν εἰς τὰ σπλάγχνα του, πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐσεῖς ἐπύσχατε. Διότι, ἐνῷ ἐμένετε ἐδῶ καὶ περιεβάλασθε ἀπὸ τὴν πόλιν, μὲ τὸ πνεῦμα ὁμως τῆς ἀγάπης καθημερινῶς ἔπετοῦσατε εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ ἀφοῦ ἐδέξατε τὴν ἁγίαν μορφὴν του, ἔτσι πάλιν ἐπιστρέψατε. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖνος οὐτοῦμα ἀπὸ τὴν πόλιν σας, διὰ νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἔχθρους σας, ὅπως εἶπα προηγουμένως, καὶ τὴν ἰδικὴν σας στερεάν πίστιν καὶ ἐκεῖνον τὴν ἑμπειρὸν διδασκάλιν.

Καὶ εἶναι φανερόν ἀπ' ἐκεί. Διότι ὅταν ἐπιστρέψεν μετὰ ἀπὸ ἐκείνην τὴν πρώττην ἀπέλασιν, ὄχι μόνον τριάκοντα ἡμέρας, ³²¹ ἅ ἀλλὰ καὶ μῆνας καὶ ἕνα καὶ δύο καὶ περισσότερα ἔτη διέμεινε ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐδώσατε ἱκανοποιητικὴν ἀπόδειξιν τῆς στερεότητός σας εἰς τὴν πίστιν, ὁ Θεὸς σας ἔδωκε τὴν εὐκαρίαν νὰ ἀπολαύσετε πάλιν τὸν πνευματικὸν σας πατέρα ἀφ' ὁδός. Διότι τὸ νὰ ἀπολαμβάνῃ κανεὶς τὴν ὁρίαν μορφήν του ἀπετέλει τὴν πλέον ὑπέροχον ἀπόλαυσιν.

Ὅχι μόνον ὅταν ἐδίδασκε λοιπὸν, οὔτε ὅταν ὤμιλει, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸν ἴδελτε μόνον κανεὶς ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐμβάλλῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν ὁλόκληρον διδασχὴν περὶ ἀρετῆς. Ὅταν λοιπὸν ἐπέστρεψεν εἰς σὰς καὶ ὁλόκληρος ἡ πόλις ἐσπευδε κατὰ μήκος τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι τὸν ἐπλησίαζον καὶ ἠγγίζον τοὺς πόδας Β' του καὶ κατεφίλουν τὰς χεῖρας καὶ ἤκουσαν τὴν φωνὴν του, ἄλλοι, ἐμπεδισμένοι ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ ἀπὸ μακρὰν μόνον βλέποντες αὐτόν, οὐκ ἐδέχθησαν ἀρκετὴν εὐλογίαν ἀπὸ τὴν θέαν του καὶ ἐδιδάχθησαν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐκεῖνους ποὺ ἦσαν πλησίον, ἀνεχώρησαν ὑπὲρ ἱκανοποιημένοι. Καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον συνέβαινε εἰς τοὺς ἀποστόλους, ἐγινε τώρα καὶ εἰς τὸν ἅγιον αὐτόν. Ὅπως δηλαδὴ εἰς τὴν περιήγησιν τῶν ἀποστόλων, ὅσοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ προσέλθουν καὶ νὰ τοὺς πλησιάσουν, ἐβέχοντο καὶ αὐτοὶ τὴν ἴδιαν χάριν καὶ ἀπήρχοντο ὑγιεῖς ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, ἀφοῦ ἡ σκιά τῶν ἀποστόλων ἐξτείνετο καὶ ἠγγίξε καὶ αὐτοὺς ποὺ ἦσαν μακρὰν, ἔτσι

λοιπόν, καὶ τώρα, ὅσοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ προσέλθουν, αἰσθανόμενοι νὰ ἐκπέμπεται κάποια πνευματικὴ ἀκτινοβολία ἀπὸ τὴν ἁγίαν ἐκείνην κεφαλὴν C καὶ νὰ φθάνη καὶ ἔως ἐκείνους πού ἦσαν μακρὰν, ὅλοι, ἀπὸ τὴν ἀπλὴν καὶ μόνου θέαν τοῦ ἁγίου, ἀπὴρχοντο γεμάτοι ἀπὸ κάθε εὐλογίαν.

3. Ὅταν δὲ ἐφάνη κοινὸν εἰς τὸν κοινὸν τῶν ὅλων θεὸν νὰ καλέσῃ πλησίον τοῦ τὸν ἁγίου ἐκ τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀγγέλων, —οὕτε καὶ τοῦτο ἐγινε τυχαίως, ἀλλὰ τὸν καλοῦν τὰ γράμματα τοῦ θαλέως, πού τὸν παρεκίνησε πρὸς τοῦτο ὁ θεός—, τὸν καλεῖ ὅχι κάπου ἐκεῖ πλησίον, ἀλλὰ πολὺ μακρὰν, εἰς αὐτὴν τὴν θράκην¹ διὰ νὰ γνωρίσουν τὰ ἱδικά μας ἀγαθὰ καὶ οἱ Γαλάται καὶ οἱ Βιθυνοὶ καὶ οἱ Κίλικες, καὶ οἱ Καππαδόκαι καὶ ὅλοι οἱ γειτονικοὶ πρὸς τὴν θράκην λαοὶ καὶ διὰ νὰ ἔχουν οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἐπίσκοποι, ἀφοῦ ἴδουν ὡς εἰς ἀρχέτυπον D εἰκόνα τὴν ἁγιασμένην ἐκείνου καὶ λάβουν ἀπὸ ἐκείνου τέλοςιν παράδειγμα ἐκκλησιαστικῆς διακονίας, κάποιοι κανὺνα ἀσφαλῆ καὶ σαφέστερον, κατὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ οἰκονομοῦν καὶ κυβερνοῦν τὰς ἐκκλησίας. Διότι καὶ ἔνεκα τοῦ μεγέθους τῆς πόλεως καὶ ὅτι εἶχεν εἰς αὐτὴν τὴν διαμονὴν τοῦ ὁ βασιλεὺς, πολλοὶ καὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου κατέφθασαν τότε ἐκεῖ. Καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῶν ἐκκλησιῶν, ἐπειδὴ αἱ ἐκκλησίαι ἤρχισαν νὰ γεύωνται τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ γαλήνης πού ἦλθε μετὰ ἀπὸ μακρὸν πόλεμον καὶ κακουχίαν, ἐκαλοῦντο ὅλοι ἐκεῖ μὲ βασιλικά γράμματα. Τότε λοιπὸν φθάνει καὶ αὐτός ἐκεῖ. Ε καὶ ὅπως μὲ τοὺς τρεῖς παῖδας, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀνακηρυχθῶν καὶ στεφανωθῶν, ἐπειδὴ κατέσβησαν τὴν δύναμιν τοῦ τυράννου τῆς καμίνου καὶ κατεπάτησαν τὴν ὑπερφάναν τοῦ τυράννου, ἐλέγχσαντες κάθε εἰδος ἀσεβείας, ἔχοντες θεατὰς ἀπ' ὅλων τὸν κόσμον —διότι οἱ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην σατράπαι καὶ ὕπατοι καὶ ταπάρχαι εἶχον προσκληθῇ ἐκεῖ δι' ἄλλους λόγους, ἔγιναν ὅμως θεαταὶ ἐκείνων τῶν ἀθλητῶν—, 522 A τὸ ἴδιον λοιπὸν συμβαίνει καὶ τότε, ὥστε νὰ γίνῃ πρὸς χάριν τοῦ ὁγίου περιλάμπρον τὸ φιλοθεάμον κοινόν. Ἐνῷ οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διοικοῦντες τὰς ἐκκλησίας ἐπίσκοποι προσεκληθῇ-

3. Πρόκειται διὰ τὴν εἰς Κωνσταντινουπόλιν μετάβασιν τοῦ, ἔγχα συνεκροσθέν, ἡ B' Οἰκουμένην συνόδου. Ὁ Μελέτιος ἀπέθανεν ἐν τῷ πρὸς τὸν θάνατον. Εἰς τὴν κηδείαν τοῦ παρῆσαν ἡ συνόδος καὶ ἡ ἀποκρίτωρ Θεοδόσιος ὁ B', τὸν δὲ ἀπικλήσαντες λέγον ἀρραβύνησαν ὁ παρῆσαν τῆς Νίκης ἐπίσκοπος καὶ ἀδελφὸς τοῦ M. Νικολαίου Ἱγνητόρος.

σαν δι' ἄλλους λόγους, ἦλθαν καὶ ἐβλεπον τὸν ἁγίον. Καὶ ὅταν τὸν εἶδαν καὶ ἐπληροφόρησαν ἀκριβῶς τὴν εὐλόθειαν, τὴν σοφίαν, τὸν ζῆλον τῆς πίστεως, ὅλην τὴν ἀπληροποίητην εἰς τὸ πρόσωπόν τοῦ ἀρετῆν, πού ἀρμόζει εἰς ἱερεῖα, τότε ὁ θεὸς τὸν ἐκάλεσε πλησίον τοῦ.

Ἐγινε δὲ πάλιν τοῦτο διὰ κάποιον ἐξοικονομήσιν τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως μας. Διότι, ὡς ἄρηνεν ἐπὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ὁ ἁγίος, δὲ ἀπέθανεν ἀσφίτητον τὸ πάθος τῆς συμφορᾶς ἐκείνης. Ποῖος θὰ ὑπέφερε πράγματι νὰ ἴδῃ τὸν μακάριον ἐκείνον νὰ ἀφήνῃ τὴν τελευταίαν του πνοήν; B Ποῖος θὰ ἀντεῖχε νὰ ἴδῃ ἐκεῖνα τὰ δάφναρα τῶν οφθαλμῶν νὰ χαμηλώνουν διὰ παντός καὶ στόμα συγκλειόμενον νὰ ἀφήνῃ τοὺς τελευταίους τοῦ λόγου; Ποῖος δὲν θὰ ἐξεπλήσσετο, μὲ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς βλέποντας ὅλα αὐτά; Διὰ νὰ μὴ γίνῃ ὅμως τοῦτο, ἠθέλησεν ὁ θεὸς νὰ παραδώσῃ ἐκείνος τὴν ψυχὴν τοῦ εἰς ἄλλην χώραν, ὥστε ὅταν ἴδωμεν τὸν νεκρὸν εἰσερχόμενον εἰς τὴν πόλιν μας νὰ μὴ ἐκπλαγῶμεν, ἀφοῦ θὰ ἔχη ἐξοικειωθῇ ἡ σκέψις εἰς τὸν ἥρῃον, πράγμα τὸ ὅποιον καὶ ἐγινεν. Ὅταν δὲ ἡ πόλις ἐδέχθη τὸ ἅγιόν τοῦ σκῆνος, ἐπέπλησεν μὲν πάλιν καὶ ἐθρήνησε πολὺ, ἀλλ' ὁμῶς διεύλυσε τὸ πένθος, τόσον διὰ τὸν λόγον πού εἴπαμεν, C ὅσον καὶ δι' αὐτὸν πού θὰ εἴπωμεν εἰς τὸ ἔξης.

Ὁ φιλόθυρος θεὸς λοιπὸν ἀφοῦ μᾶς εὐσπλαγχνίσθη διὰ τὴν λύπην μας συντόμως μᾶς ἀνέδειξεν ἄλλον ποιμένα, ὁ ὁποῖος διατηρεῖ μὲ πολλὴν ἀκριβείαν τὰ πνευματικὰ γνωρίσματα καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς ἐκείνου καὶ ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, ὁμῶς μᾶς ἐξέδωκε τὰ πένθημα ἐνδύματα καὶ ἔσθωσε τὴν λύπην μας καὶ ἀνεύρωσε περισσώτερον τὴν μνήμην τοῦ μακαρίου ἐκείνου ἀνδρός. Ἐπὶ ὁ μὲν πόνος κατεπαύετο, ὁ δὲ ἔρως ἐξηπτετο σφοδρότερος καὶ ἡ ἀθυμία ἐσθυνεν ἐξ ὁλοκλήρου, μολοντί δὲν συμβαίνει αὐθιγὰς τὸ ἴδιον, ὅταν χάνωμεν τὰ προσφιλή μας πρόσωπα. Ἀλλ' ὅταν κανεὶς κἀν πολυσταγημένον υἱὸν ἢ κάποια γυνὴ ἀνδρα σεδαστόν, ἔως ὅτου διατηρῇ τὴν μνήμην αὐτοῦ ζωντανήν, τὸ πένθος ἀναπτύσσεται δοιμύτερον εἰς τὴν ψυχὴν. D Ὅταν ὅμως ὁ χρόνος πού θὰ περάσῃ μαλὰ εἰς τὸ πένθος, σθύνει μαζί καὶ ἡ σφοδρότης τῆς λύπης καὶ ἡ διατηρουμένη μνήμη. Εἰς τὴν περιπτώσιν ὅμως τοῦ μακαρίου τούτου ἀνδρός συνέβη τὸ ἀντίθετον. Ἡ μὲν ἀθυμία ὁ-

4. Τὸν Μελέτιον διεκρίθη ἐν τῷ ἥρῳ τῷ, Ἀντιοχείας ὁ Θεοδόσιος (RB—401).

λοτελώς απεδάλλετο, ή δέ μνήμη τοῦ ἀνδρός δέν ἀπῆλθε μαζί μέ τήν λύπην, ἀλλά πῶξάνετο περισσότερο. Καί μάρτυρες εἶσθε ὅλοι ἐσεῖς, οἱ ὅποιοι μετὰ ἀπό τόσον χρόνον, ὅπως αἱ μέλισσαι πετοῦν γύρω ἀπό τὸ κηρίον, εἶται περικυκλώνετε τὸ σῶμα τοῦ μακαρίου Μελετίου. Καί τὸ αἶτιον τῆς ἀγάπης πρὸς ἐκεῖνον δέν ἦτο ἀπόρροια τῶν νόμων τῆς φύσεως, ἀλλὰ λαγισμός ὁρθῆς κρίσεως. Δι' αὐτὸ δέν ἐσδέσθη μέ τὸν θάνατον, ἔδεν ἡμαυρώθῃ ἀπὸ τὸν χρόνον, ἀλλὰ αὐξάνει καί θά αὐξηθῇ περισσότερο καί ὀχι μόνον εἰς ἡμᾶς ποῦ τὸν εἶδομεν, ἀλλὰ καί εἰς ἐκείνους ποῦ δέν τὸν ἐγνώρισαν. Διότι, τὸ ἄξιον θαυμασμοῦ εἶναι τοῦτο, ὅτι καί ὅσοι ἔτυχε νὰ εἶναι νεώτεροί του καί αὐτοὶ φλέγονται ἀπὸ τὸν ἴδιον πόθον. Ἐσεῖς μὲν οἱ ἡλικιωμένοι ἔχετε πλεονέκτημα, ἐν ὁμοίᾳ πρὸς ἐκείνους ποῦ δέν τὸν ἐγνώρισαν, τοῦτο 523 Α. ὅτι ἀπῆλθαστε τὴν ἀγίαν του συναναστροφὴν. Ἐκεῖνοι ὅμως οἱ νεώτεροι, ποῦ δέν τὸν ἐγνώρισαν, εὐρίσκονται εἰς πλεονεκτικώτεραν ἀπὸ σᾶς θέσιν, διότι, μολονότι δέν εἶδαν τὸν ἀνθρώπον, δέν δεικνύουν ὀλιγώτερον πόθον δι' αὐτόν ἀπὸ σᾶς ποῦ τὸν εἶδατε.

Ἄς εὐχηθῶμεν λοιπὸν ἀπὸ κοινοῦ ὅλοι, ὄρχοντες καί ὄρχόμενοι, γυναῖκες καί ἄνδρες, γέροντες καί νέοι, δοῦλοι καί ἐλεύθεροι, ἀφοῦ λάβωμεν συγκοινωνὸν τῆς προσευχῆς μας αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν ἅγιον Μελέτιον (διότι τώρα ἔχει μεγαλύτεραν παρηγορίαν καί θερμώτεραν ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς) νὰ αὐξηθῇ εἰς ἡμᾶς αὕτη ἡ ἀγάπη, νὰ ἀξιωθῶμεν δέ, καθὼς ἐδῶ εἰμεθα πλησίον τῆς λάρνακος αὐτῆς, εἶται καί ἐκεῖ, εἰς τὸν αἰσανὸν νὰ εὐρεθῶμεν πλησίον τῆς αἰωνίας του διαμονῆς, καί νὰ τύχωμεν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ποῦ φυλάσσονται ἀπὸ τοὺς ἁγίους, τὰ ὅποια εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν μέ τὴν χάριν καί τὴν φιλοφροσύνην τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ὁποίου καί μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα καί τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἄς εἶναι δόξα καί δυνάμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΑ ΛΟΥΚΙΑΝΟΝ

524 Α. 1. Αὐτὸ ποῦ χθές ἐφοδόμουν ἐπραγματοποιήθη καί ἐτελείωσε τώρα καί μόλις παρήλθεν ἡ εορτὴ καί τὸ πλῆθος συναπεδήμησε καί ἡ σύνοξίς μας ἠλαττώθη. Καί ἐγὼ μὲν ἐγνώριζα, ὅτι καί τοῦτο θά γίνῃ πάντως, παρὰ ταῦτα ὅμως δέν ἀπέφυγα νὰ τοὺς ἀπειθῶμαι προτροπᾶς. Διότι ἂν καί δέν ἐπίσθῃσαν ὅλοι ὅσοι με ἤκουσαν χθές, τοῦλάχιστον δέν ἐφάνησαν ὅλοι ἀπειθεῖς. Καί τοῦτο δέν εἶναι μικρὸν πρᾶγμα δι' ἡμᾶς διὰ παραμυθητικὸν λόγον. Δι' αὐτὸ οὔτε σήμερον θά παραιτηθῶ ἀπὸ τοῦ νὰ συμβουλευσῶ τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Καί ἂν δέν ἀκούσουν ἀπὸ ἐμὲ τοῦτο τὸ κήρυγμα, θά τὸ ἀκούσουν τοῦλάχιστον ἀπὸ σᾶς. Διότι, ποῖος θά ἠμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ σιωπῇ τὴν τόσο μεγάλην ραθυμίαν των, ἢ νὰ παρᾶσχῃ συγγνώμην καί ἀπαλογίαν εἰς αὐτούς, ποῦ ἐπὶ τόσο χρόνον ἀφοῦ εἶδον τὴν κοινὴν μητέρα, ἢ τὴν Ἐκκλησίαν, καί ἀπῆλθυσαν τῶν ἀγαθῶν τῆς, τὴν ἐγκατέλειπον καί δέν ἠνέχθησαν νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν ἐδῶ καί ἐμνήθησαν ὀχι τὴν περιστέραν τοῦ Νῶε, ἀλλὰ τὸν κόρακα, ποῦ δέν ἐπιστρέφειν εἰς τὴν κιβωτόν; Καί ὅλα αὐτὰ συνέβαινον καθ' ὃν χρόνον ἐσυνεχίζετο ἡ θαλασσοταραχὴ καί ἐκείνη ἡ κακοκαίρια καί χειρότερα καθημερινῶς ἐγείρετο ἡ ταραχὴ καί καθ' ὃν χρόνον αὕτη ἡ ἀγία κιβωτός, ἡ Ἐκκλησία, εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον καί ἀκάλει ὄλους ἀνεξαιρέτως καί τοὺς εἶλκε πρὸς ἑαυτὴν καί παρείχε πολλήν ἀσφάλειαν εἰς ὅσους κατέφευγον πρὸς αὐτήν. Διότι αὕτη δέν ἀποκρούει εἰσβολὴν ὑδάτων, οὔτε κυμάτων, ἀλλὰ τὰς συνεχεῖς ἐπαναστάσεις Ἐ αὐτῶν τῶν λόγων παθῶν, ἀφανίζει τὸν φθόνον καί ἐμποδίζει τὴν ἀπελπισίαν. Ἐδῶ λοιπὸν, οὔτε ὁ πλούσιος θά ἠμπορέσῃ νὰ περιφρονῇ τὸν πτωχόν, ὅταν ἀκούῃ ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς, ὅτι «Πᾶσα οὐρὰ χόρτος, καί πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς θυοῦς χόρτου» (Ἡσ. 40, 6), οὔτε πάλιν ὁ πτωχός, ὅταν ἴδῃ ἄλλον νὰ πλουτῇ θά περιπέσῃ εἰς φθόνον, ἀκούων καί αὐτὸς ἄλλον προφήτην ποῦ λέγει, «Μὴ φοβοῦ, ὅταν πλουτίσῃ ἄνθρωπος, ἢ

ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήφεται τὰ πάντα, αὐδὲ συγκαταθίσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ» (Ψαλ. 48, 17—18). Διότι τοιοῦτου εἶδους εἶναι ἡ φύσις αὐτῆς τῆς εὐπορίας. Δὲν μετατίθεται εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μαζί με τοὺς κατόχους τῆς, ὁ δὲν παρίσταται ἐκεῖ με τοὺς κρινόμενους καὶ ὑπέχοντας εὐθύνas διὰ τὰ ἔργα τῶν τῆς παρουσίας ζωῆς, ἀλλὰ ἐξάπαντως χωρίζεται με τὸν θάνατον καὶ μένει ἐδῶ. Πολλοὺς μάλιστα τοὺς ἐγκαταλείπει καὶ πρὸ τοῦ θανάτου. Εἶναι ἀπιστος ἡ χρῆσις του, ἡ ἀπόλαυσις του ἀδεοδαία καὶ ἐπικίνδυνη ἡ ἀποκτήσις του. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον με τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, διότι αὐτὰς ὁ θεσaurός εἶναι ἀσύλητος. Καὶ ἀπὸ ποῦ εἶναι φανερόν τοῦτο; Ἐκεῖνος ποῦ ἐφιλοσόφησε περὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ εἶπεν, ὅτι «οὐ συγκαταθίσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ ὅπως αὐτοῦ», ὁ ἴδιος καὶ πάλιν μάς ἐδίδαξε περὶ τῶν θησαυρῶν τῆς ἐλεημοσύνης, οἱ ὅποιοι εἶναι αἰῶνιοι καὶ ἀσύλητοι ἀπὸ ἐχθρῶν, μετὰ τὸ νὰ εἴπῃ τὰ ἑξῆς: «Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένθσιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Ψαλ. 111, 9). Τί πῶς παράδοξον θὰ ἤμπορούσε νὰ γίνῃ ἀπὸ αὐτό; Τὰ συλλεγόμενα ἀναθὰ γίνονται καὶ τὰ διαμοιραζόμενα παραμένουν ὀβικα. 525 Α Καὶ εἶναι πολὺ εὐλόγον. Διότι τὰ μὲν διανεμόμενα ἀγαθὰ τὰ δέχεται ὁ θεὸς καὶ κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὰ ἁρπάσῃ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, τὰ ἄλλα ἀποθησαυρίζονται εἰς τὰ ἀνθρώπινα ταμεία, ὅπου ὑπὸκεινται εἰς πολλοὺς κινδύνους καὶ διὰ τὰ ὅποια δημιουργεῖται πολὺς φθόνος καὶ κακολογία.

Μὴ ἀμελήs λοιπόν, ἀγαπητέ μου, διὰ τὴν ἐδῶ ζωὴν σου. Καὶ ἂν σὲ ἐνοχλῇ κάποια ἀθυμία, ἐδῶ πρέπει εἰς φυγὴν ἂν φροντίδης διοικητικῇ, δραστηρεύσῃ· ἂν σὲ πολέμοισιν ἀλογα πάθῃ, σδύνου· ἀπὸ τὴν ἀγορὰν πάλιν καὶ τὰ θέατρα καὶ τὰς ἄλλας ἐξωτερικὰς μας συγκεντρῶσεις πολλὰς φροντίδας καὶ ἀθυμίας καὶ ψυχικὰ νοσήματα σδύοντες, ἐπιστρέφωμεν εἰς τὴν αἰκίαν μας. Ἐὰν λοιπὸν διέρχῃσαι συνεχῶς τὸν καιρὸν σου ἐδῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θὰ ἀποδόλῃς πόντους καὶ ὅσα κακὰ ἀπέκτησας ἐξῶ ἀπὸ αὐτῆν. Ὅταν ὁμῶς συνεχίῃς νὰ ἀποσκιρτῇς Β καὶ νὰ φεύγῃς ἀπὸ αὐτῆν καὶ ὅσα ἀγαθὰ ἀπέκτησας ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας Γραφῆς θὰ τὰ ἀπωλέσῃς ὅπως δίδω. Στὰν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀφαιρεῖται κρυφίως ὅλη σου ἡ ὀφθονία τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τὰς ἐξῶ συνελεύσεις καὶ συναντήσεις.

Καὶ ὅτι εἶναι ἀληθὴς αὐτὰ ποῦ σὰς λέγω, φροντίσατε, μόλις ἀναχωρήσετε ἀπ' ἐδῶ, νὰ ἰδῇτε αὐτοὺς ποῦ ἦσαν ἀπόντες ἀπὸ τὴν παρουσίαν συναξίν καὶ ἀντιληφθῇτε πόση διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἰδικῆς σας εὐθυμίας καὶ τῆς ἀθυμίας ἐκείνων. Δὲν εἶναι τόσον ὥραία καὶ θελκτικὴ ἡ νύμφη ποῦ παραμένει εἰς τὴν νυμφικὴν παστάδα, δσον εἶναι θαυμαστὴ καὶ ἐνδοξη ἡ ψυχὴ ἡ ὅποια συχνὰ ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀναδίδουσα μύρα πνευματικὰ. Διότι ἐκεῖνος ποῦ ἐρχεται ἐδῶ με πίστιν καὶ ἀδιαφύρον ἀπέρχεται ἔχοντας λάθει πολλοὺς θησαυροὺς. C Καὶ μόνον ἂν ἀνοίξῃ τὸ στόμα του, εὐθὺς γεμίζει με ἐδωδῖαν καὶ πλούτον πνευματικὸν ἐκείνους ποῦ τὸν συναναστρέφονται. Καὶ ἂν περιπέσῃ εἰς ἀπειρα δεινὰ, ὅλα θὰ τὰ ὑποφέρῃ προθύμως, ἀφοῦ λάβῃ ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφὴν πολλὰς ἀφορμὰς ὑπομονῆς καὶ φιλοσοφημένης ζωῆς εἰς τὸ ἑξῆς. Καὶ ὅπως ἐκεῖνος ποῦ συνεχῶς ἰστάται ἐπάνω εἰς ἀσάλευτον θράχον περιπέει τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, εἶται καὶ ἐκεῖνος ποῦ προσέρχεται συνεχῶς εἰς τὰς συνάξεις τῆς ἐκκλησίας καὶ ὡς πνευματικὸν φυτὸν ποτίζεται με τὰ θεῖα νάματα, σὺν νὰ ἔχῃ στήσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἐπάνω εἰς τὸν θράχον τῆς ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων, δὲν θὰ αἰχμαλωτισθῇ ἀπὸ κανένα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἀφοῦ κατοστήσῃ τὸν ἑαυτὸν του ἀνώτερον ἀπὸ πᾶσαν προσβολὴν τῶν διοικητικῶν πραγμάτων. Καὶ ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν προτροπὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν πατρικὴν εὐλογίαν τοῦ ἱερέως D καὶ τὴν κοινὴν συναξίν καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀπὸ πόρα πολλὰ ἄλλα ἀφοῦ καρπωθῇ ὠφέλειαν καὶ ψυχικὴν τέρψιν, τότε, ἀναχωρεῖ, συναποκαμίζων εἰς τὸν οἶκον του ἀπειρα ἀγαθὰ.

Βλέπετε λοιπόν πόσην εὐλογίαν θὰ ἀπολαύσετε σήμερον ἐσεῖς καὶ πόσην ζημίαν ἀντιθέτως θὰ ὑποσταθῶν οἱ ἀποστατήσαντες ἐκ τῆς συνάξεως αὐτῆς. Διότι, ἐσεῖς θὰ ἀποχωρήσετε, ἀφοῦ λαμβάνετε μισθὸν μορτῶρων, ἐκείνοι δὲ ἐκτός τοῦ ὅτι θὰ στερηθοῦν αὐτοῦ τοῦ κέρδους, θὰ ὑποσταθῶν καὶ ἄλλην ζημίαν, Ε συσσωρεύοντες πολλῶν φροντίδων σκύδαλα ἐκ τῶν ἀνωφελῶν ἀπασχολήσεων. «Ὡςπερ γὰρ ὁ θεγόμενος προφῆτην εἰς ὄνομα προσφύτου, μισθὸν προφῆτου λήψεται· καὶ ὁ δεγόμενος δικτιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται» (Ματθ. 10, 41). εἶται καὶ ὁ δεγόμενος τὸν μάρτυρα ὡς μάρτυρα θὰ λάβῃ τὴν ὁμοίαν τοῦ μάρτυρος. Ὑποδοχὴ δὲ μάρτυρος εἶναι τὸ νὰ μεταδῇ κανεὶς εἰς τὴν συναξίν ποῦ γίνεται κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς μνήμης ἐκείνου, τὸ νὰ ἀκούσῃ τὴν ἐξιστόρησιν

τῶν θάλων του, ⁵²⁶ Α τὸ νὰ θαυμάσῃ ἑκείνα τὰ γεγονότα τοῦ μαρτυρίου, τὸ νὰ γίνῃ ζηλωτὴς τῆς ἀρετῆς του καὶ νὰ διηγηθῇ εἰς ἄλλους τὰ ἀνδραγαθήματα ἑκείνου. Αὐτὰ ἀρμόζουν διὰ φιλοξενίαν τῶν μαρτύρων. Ἔτσι κανεὶς ὁποδέχεται ταύτους τοὺς ἁγίους, ὅπως ἑκάμποτε καὶ ἐοῖς σήμερον.

2. Χθὲς λοιπὸν ὁ Δεσπότης μὲς δι' ὕδατος ἐβαπτίσθη ὁ σήμερον ὁ δοῦλος βαπτίζεται δι' αἵματος. Χθὲς ἦνοιζαν αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ, σήμερον κατεπατήθησαν αἱ πύλαι τοῦ ἁδου. Μὴ ἀπορήτῃ τοῦ ὠνόμασα τὸ μαρτύριον βάπτισμα. Διότι καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι παρὼν μετὰ ἀφθονίαν χάριτος, γίνεται ἀπαλλαγὴ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ παρὰδοξον τρόπον καθαίρεται ἡ ψυχὴ. Β Ὅπως δὲ οἱ βαπτιζόμενοι λούονται εἰς τὸ ὕδωρ, ἔτσι λούονται εἰς τὸ ἴδιον τὸ αἷμα τῶν καὶ αἱ μάρτυρες, πράγμα τοῦ ἔγινε καὶ μετὰ τὸν ἅγιον Λουκιανόν.

Ἄλλ' ὅμως πρὶν ἀπὸ τὸ μαρτύριον εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσω διὰ τὴν πανουργίαν τοῦ διαβόλου. Ἀφοῦ ἀντελήχθη ὁ διάβολος, ὅτι ὁ μάρτυς περιεφρόνησε καθεὶ εἰδος τιμωρίας καὶ βασανιστηρίων καὶ οὔτε μετὰ τὸ νὰ ἀνάψῃ κάμινον, οὔτε μετὰ τὸ νὰ σκάψῃ θάραυρον, οὔτε μετὰ τὸ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸν τροχόν,⁵²⁷ οὔτε μετὰ τὸ νὰ ὑψώσῃ εἰς τὸ ξύλον, οὔτε μετὰ τὸ νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τοὺς κρημνοὺς καὶ εἰς τὰ θηρία κατάρθωσε νὰ ὑπενικήσῃ τὸ φιλόσοφον φρόνημα τοῦ μάρτυρος, ἐπενόησεν ἄλλον, πλεον θαρρὺν τρόπον ἐκδικήσεως καὶ περιήρχετο καὶ ἀνεζήτηε νὰ εὕρῃ τιμωρίαν. Ἡ ὁποία ταῦτοχρόνως νὰ εἶναι καὶ πολὺ δριμύεια καὶ πολὺ μακρὰς διαρκείας. Γ Ἐπειδὴ δὲ αἱ μὲν ἀφόρητοι καλῶσαις τερματίζουσι σύντομα τὴν ζωὴν, αἱ δὲ μακρότεροι ἐλαττώνουσι τὸν πόνον, ἐφρόντισε νὰ εὕρῃ τιμωρίαν ποῦ νὰ ἔχῃ καὶ τὰς δύο αὐτὰς ἰδιότητας καὶ διαρκέσῃ καὶ ὑπερβολὴν ὀδυνης ἀνυπερέδλητον, ὅπως ὥστε, ἀφ' ἑνὸς μὲν μετὰ τὴν σφοδρότητα τῆς τιμωρίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ τὴν μακρὰν διάρκεια τῆς νὰ καταβάλλῃ τὸ φρόνημα.

Τι κάμνει λοιπὸν, Καταδικάζει τὸν ἅγιον εἰς τὸν διό

5. Ὅπως ἐπὶ τῇ καρτῇ τῶν φάτων (ἡμέραν αὐτὴν δι' ὕδατος βαπτίσματος τοῦ Κυρίου).

6. Ἐκ τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, διὰ τὴν ἐπιτοὴν ἐδρασιότατον ὁ ἅγιος Λουκιανός, ὁ μὲν τροχός, ἔχων ἐπ' αὐτοῦ προδεσμένον τὸν μάρτυρα, περιστρεφόμενος περὶ ἄξονα, ἀποτελέσκει τοσοῦτον ὥστε αἱ προκατασκευασταὶ ἐλπίδες, ἐλπίται, ἢ ἀπολείπει τὴν εὐδοκίαν καὶ πολλὰκις ὁ θάνατος. Τὸ δὲ ξύλον ἦτο καύσικος ἢ στεγρὸς ἐπὶ τοῦ ἁγίου ἀντιτετα ὁ μάρτυς. Ποιῶντα πάντα ἐκείνος ὑπέμεινον καὶ εἰς τὰς φωνὰς, προσεβόοντο καὶ ἐπ' αὐτοῖς αἱ κόρες τὸν φιλασχομένον (Βλακ. καὶ Πράξ. 16, 34).

πεινῆς θάνατον. Σὺ ὅμως ὅταν ἀκούῃς διὰ θάνατον ἐκ πείνης μὴ θεωρήσῃς ὡς ἀσήμαντον τὸ λεγόμενον. Διότι ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ θανάτου αὐτὸς ἐστὶ εἶναι ὁ χειρότερος. Καὶ μάρτυρες ὅσοι τὸν ἐδοκίμασαν. Εἶδε ποτὲ νὰ μὴ τὸν γνωρίσωμεν ἡμεῖς. Καλῶς λοιπὸν ἐδιδάχθημεν νὰ προσευχώμεθα νὰ μὴ εἰσελθῶμεν εἰς πειρασμόν. Διότι ἡ πείνα ὡς ὁ δῆμιος ποῦ κἀθεῖται ἐντὸς τῶν σπλάγχων καταδεσχεῖται ἀπὸ παντοῦ κατατρώγοντάς τὸ σῶμα δριμύτερον ἀπὸ κάθε εἶδος τυρός καὶ θηρίου, παρέχων δούνην συνεχὴ καὶ ἀνείπωτον. Καὶ διὰ τὸ ἀντιληφθῆτε πόσον φοδερὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ πείνα, μάθετε πολλὰκις ἔφαγον μητέρες καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα τῶν, διότι δὲν ἠμπούρεσαν νὰ ὑποφέρουν τοῦ κακοῦ ταύτου τὴν τυραννίαν. Αὐτὴν δὲ τὴν συμφορὰν διεκτραγωδῶν ὁ προφήτης ἔλεγε· «Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόσμου ἤψησαν τὰ τέκνα αὐτῶν» (Θρην. 4, 10). Αὐτὰ ποῦ ἐγέννησαν μητέρες τὰ κατέφαγον καὶ ἡ γαστήρ ποῦ ἐγέννησε τὰ παιδιά, ἐγένε τάφος τῶν καὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως ὑπερίσχυεν ἡ πείνα. Ἐ καὶ μάλιστα οὐκ μόνον τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς θελήσεως, ἐνῶ δὲν ἠμπούρεσε νὰ κατανικήσῃ τὴν γενναϊότητα τοῦ ἁγίου ταύτου.

Καὶ ποῖος δὲν θὰ ἐκπλαγῇ ἀκούοντας αὐτά; Παρὰ ταῦτα, τί εἶναι δυνατότερον τῆς φύσεως; Τί δὲ πῶς εὐμετάδλητον ἀπὸ τὴν θέλησιν; Ἀλλὰ διὰ τὸ μάθῃς ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε πῶς ἰσχυρὸν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ⁵²⁷ Α ἡ θέλησις ἀπεδείχθη πῶς ἰσχυρὰ ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ μητέρας μὲν ἐδοκίμασε διὰ τὸ μητρικὸν τῶν φίλων, τὸν δὲ ἅγιον ταῦτον δὲν ἠμπούρεσε νὰ τὸν ἀνατρέψῃ, οὔτε τὰ βασανιστήρια ἐράνησαν ἀνωτέρα ἀπὸ τὸ φιλόσοφον φρόνημα τοῦ ἁγίου, οὔτε ἡ τιμωρία ἐδάμασε τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἑκείνος παρέμεινε πῶς οὐκλήρως καὶ ἀπὸ τὸν ἀδάμαντα, ἐντρύφον εἰς τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας καὶ στολιζόμενος μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν μαρτυρικῶν τοῦ ἁγίου. ἔχων ἄρκετὴν παρηγορίαν τὴν αἰτίαν τῶν θάλων του, μάλιστα καθ' ἡμέραν ἀκούων τοῦ ἀποστόλου Παύλου νὰ λέγῃ· «Ἐν ἡμῶ καὶ δίκη. ἐν ψυχῇ καὶ γυμνότητι» (Β' Κορ. 11, 27) καὶ πάλιν, «Ἄχρη τῆς ἀρετῆς ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνωμένοι καὶ καταδικάζομεθα» (Α' Κορ. 4, 11) Β Διότι ἐγνώριζε, καὶ, ἐγνώριζε σαφῶς, ὅτι «Ὅτε ἐπ' ἀσπὶ μόνῃ ζῆταις ἀνθρωπος. ἀλλ' ἐν παντί ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ» (Ματθ. 4, 4).

Ὅταν εἶδε λοιπὸν ὁ μικρὸς βαλμων ὅτι ὁ ἅγιος δὲν ὑπεχώρει εἰς τὴν τὸν τῶν βασανιστηρίων, ἔκαμε πῶς φο-

θερά τὰ βασανιστήρια. Διότι, αφού έλαβεν ειδωλόθυτα⁷ και έγέμισε την τράπεζαν με αυτά, ήτοίμασε να τοποθετηθούν έμπρός του, δια να ήμπορέση ή δύναμις της εξουσίας να χαλαρώση την εύνοιαν της προθυμίας. Διότι δέν αϊχμαλωτίζομεθα τόσον από την επιθυμίαν των πραγμάτων που μάς δελείζουν όταν δέν φαίνονται, όσον όταν αυτά είναι εκτεθειμένα πρό των οφθαλμών μας. Διότι εύκολώτερον θα ήμπορούσε κανείς να νικήση την πρός τας γυναίκας επιθυμίαν όταν δέν βλέπη ώραιαν γυναίκα, παρά όταν συνεχώς παρατηρή αυτήν.

Ε' 'Αλλά' όμως ό δίκαιος διέλυσε και αυτήν την ένέδραν και εκείνα που ένόμιζεν ό διάβολος ότι θα χαλαρώση την ανδρείαν του άγιου, τούτο περισσότερο τον προητοίμασεν εις τους άγώνας του. Διότι, όχι μόνον δέν έπαθε τίποτε από την θέαν των ειδωλόθυτων, αλλά και περισσότερο τα άποστρέφετο και τὰ έμίσει. Και αυτό που παθαίνουμεν ήμεis με τους έχθρούς μας, που όσον περισσότερο τους άποστρέφομεθα, τούτο επάθαινε και εκείνος με την μιανήν εκείνην θυσίαν. Διότι περισσότερο, όσον την έδλεπε την έδδελύσαστο και την απέφυγε και ή συνεχής βέα του παρείχε περισσότερο μίσος και άποστροφήν πρός τας εκτεθειμένας τροφάς. Και ενώ έντός του ή πείνα του έφώναζε 'Ο δυνατό και τον προέτρεπε να δοκιμάση από τὰ προκείμενα φαγητά, ό φόβος του Θεού του άπεμάκρυνε τας χείρας και του έκαμνε να λησμονήση και αυτήν την ανάγκην της τροφής. Και βλέποντας εκείνην την μιανήν και ανύσιον τράπεζαν, ένευθυμήθη άλλην φρικτήν και πλήρη Πνεύματος τράπεζαν και τόσον πολύ έφλέγετο έξ αυτού, ώστε να προτιμή να ύποστη και να πάθη τὰ πάντα, παρά να φάγη εκείνα τὰ μικρά φαγητά.

Ένεθυμήθη ακόμη εκείνην την τράπεζαν των τριών παιδων, οι οποίοι νέοι συλληφέντες και όντες έρμηι πάσης προστασίας, έ εις ξένην και δαρόδαρον χώραν, έδειξαν τόσαν φιλοσοφημένην διαγωγήν, ώστε και μέχρι σήμερα να διηγούνται την ανδρείαν των. Και οι μέν 'Ιουδαίοι έχοντες την πατρίδα των έδειξαν άσεβειαν και ενώ παρέμενον εις τον ναόν, έλάτρευον τὰ είδωλα. 'Ενώ οι νέοι έκείνοι, μολοντί άπήχθησαν εις χώραν εσθραρκήν, όπου

7. Ειδωλόθυτον εκάλειτο το κρέας ζώου θυσιασθέντος προς τιμήν κείνου δαδόντος. Το κρέας τούτο διηγώμενον οι άποστολοι να αγοράζεται και να φάγεται από τους χριστιανούς εις τον λόγον ότι προήχθητο εις ειδωλοκρατούμενη θυσία, διότι έπαρρησιόχετο και γεμίζονταν.

ύπηρχον είδωλα και κάθε είδους άσεβείας, έζησαν διατηρούντες τον πατροπαράδοτον τρόπον ζωής. 'Εάν λοιπόν οι αϊχμαλωτοι και δούλοι και νέοι εκείνοι έδειξαν τόσην φιλοσοφημένην ζωήν πριν έλθη ή έποχή της χάριτος," λέγει, ποίαις συγχωρήσεως θα άξιωθώμεν ήμεis που δέν κατωρθώσαμεν να φθάσωμεν ούτε προς τό ύψος της άρετής που έδειξαν εκείνοι;

318 Α 3. "Όλα αυτά λοιπόν αναλογιζόμενος περιγελοώς την πονηρίαν του διαβόλου, κατακρυσνόσθε την κακουργίαν του και δέν υπεχώρει εις ουδέν εκ των έλεπομένων. "Όταν όμως είδεν ό μικρός εκείνος ότι τίποτε περισσότερο δέν έπιτυχόνει εις θάρος του άγιου, τότε τον άδηγεί πάλην εις τό δικαστήριον και βασανίζοντάς τον του ύπέδωκεν άρωτήσεις συνεχώς. 'Ο δε άγιος εις κάθε έρώτησιν άπακρίνετο μόνον, ότι είμαι χριστιανός. Και ενώ ό δήμιος τον ήρώτα 'Ποία είναι ή πατρίς σου; Είμαι χριστιανός, έλεγε. Τι άπάγγελμα έχεις; Είμαι χριστιανός. Ποίους προγόνους έχεις; Έκείνος εις όλα αυτά έλεγεν, ότι είμαι χριστιανός, κτυπών με τον μοναδικόν και άπλοον αυτόν λόγον την καρλήν του δαίμονος, και καταφέροντάς του συνεχή και άλλεπάλληλα τραύματα. ■ Μολοντί θεδαίως έσπούδασε και την άσκήτην παιδείαν, όμως έννώριζε καλώς ότι εις καιρόν τέτοιων άγώνων δέν έχει θέαν ή ρητορεία, αλλά ή δυνατή πίστις, όχι ή δεινότης του λόγου, αλλά ψυχή φιλόθεος. Φθάνει εις λόγος και μόνος, έλεγε, δια να τρέψη εις φυγήν όλην την φάλαγγα του διαβόλου. Και εις εκείνους μέν που δέν εξετάζουν με άκριθείαν τὰ πράγματα ή άπάντησις φαίνεται να είναι άσυνεπής, εάν όμως κανείς προσηλώση εκεί τον ναόν του και εξ αυτής θα ίσχη την σοφίαν του μάρτυρος. Διότι, αυτός που είπεν ότι είμαι χριστιανός και πατρίδα και έθνος και άπάγγελμα και τὰ πάντα έδήλωσε. Πώς; 'Ιδού. Ε' 'Ο χριστιανός δέν έχει πόλιν επί της γης, αλλά την άνω 'Ιερουσαλήμ. "Η γάρ άνω 'Ιερουσαλήμ, λέγει, ελευθέρα εστιν, ήτις εστι μήτηρ ήμών" ((Γαλ. 4, 26). 'Ο χριστιανός δέν έχει γήινον άπάγγελμα, αλλά ζή την ζωήν του αόρανου. «'Ημών γάρ τό πολίτευμα, λέγει, εσ αόρατοίς ύπάρχει» (Φιλ. 3, 20). 'Ο χριστιανός έχει συγγενείς και συμπολίτας του έλους τους άγιους. «Συμπολίται γάρ έσμεν των άγιων, λέγει, και οι

8. Έποχή της χάριτος καλείται, κατ' αντίστοιχότητα, προς την εποχήν του νόμου, σκληρόν του Χριστιανικού Νόμου, ή μετά την έλευσιν του Χριστού εποχή. Βλέπε σχετικώς 'Ιωάν. 1, 17.

κεῖο, τοῦ Θεοῦ (Ἐφεσ. 2, 19). Ὡστε μὲ ἕνα λόγον ἐδίδα-
ξε μὲ λεπτομέρειαν καὶ ποῖος ἦτο καὶ πόθεν κατήγετο καὶ
ἀπὸ ποίους εἶχε τὴν καταγωγήν του καὶ μὲ τρεῖς πράγματα
ἀσχολούμενος ἔζη. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν λόγον ἐτελείωσε τὴν
ζωὴν του καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν προσκομίζων εἰς
τὸν Χριστὸν σώσει τὴν παρακαταθήκην, συμβουλευόμενος μὲ
ὅσα αὐτὸς ἔπαθε τοὺς μεταγενεστέρους νὰ ἀντίστανται
καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται τίποτε, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ
τὴν ὀργήν.

Ὁ Γνωρίζοντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς αὐτά, ἃς φροντίζομεν
διὰ τὰ πολέμικα πράγματα κατὰ τοῦ καρὸν ποὺ ἔχομεν
εἰρήνην, ὥστε ὅταν φθάσῃ ἡ ὥρα τοῦ πολέμου νὰ στήσω-
μεν καὶ ἡμεῖς λαμπρὸν τρόπον. Περιφρόνησεν ἐκεῖνος
τὴν πεινᾶν, ἃς περιφρονήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἀπολαύσεις
καὶ ἃς ταπεινώσωμεν τὴν τυραννίδα τῆς σαρκὸς, ὥστε δι-
ταν ἔλθῃ καιρὸς πᾶσι νὰ ἀπαιτῇ ἐκ μέρους μας τὴν ἀνάλο-
γον ἀνδρείαν, ἐφ' ὅσον ἔχομεν ἐγκωμιασθῇ εἰς τὰ μικρότε-
ρα νὰ φανώμεν λαμπροὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνας
μας. Ὑπεβίβεν ἐκεῖνος παρηρῶσαν ἐνώπιον βασιλέων καὶ ἀρ-
χόντων, ἔᾳς κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς τώρα τὸ ἴδιον καὶ ἂν πα-
ρευρισκώμεθα εἰς τὰς συναθροσεις ἐν κῶν πλουσίων καὶ ἐ-
πιφανῶν ἃς ὁμολογῶμεν τὴν παρηρῶσαν τὴν πίστιν μας
ἃς περιγελοῦμεν τὴν πλάνην ἐκείνων. Καὶ ἂν μὲν ἐπιχει-
ροῦν τὰ μὲν ἰδικά των νὰ ἐγκωμιάζουν, τὰ δε ἰδικά μας νὰ
ταπεινώνουν ἃς μὴ σιωπῶμεν ὅτε νὰ τοὺς ἀνεχωμέθα⁵²⁰. Ἀ
ἀλλ' ὁφείδ' ἀποκαλυπτῶμεν τὴν ἀπρέπειάν των, νὰ ἐξυ-
μνούμεν μὲ πολλὴν φρόνησιν καὶ παρηρῶσαν διὰ τὰ τῶν
χριστιανῶν. Καὶ ὅπως ὁ βασιλεὺς φορεῖ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
τοῦ τοῦ δάδῃμα ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἃς περιφερόμεν παντοῦ
τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ὅτι συνήθιζει νὰ μὴ ὁμορ-
φαινῇ ἐκεῖνον τὸ διάδημα, ὅσον ἡμᾶς ἡ πίστις καὶ ἡ ὁ-
μολογία τῆς πίστεως. Καὶ νὰ μὴ ὁμολογῶμεν μόνον τὴν
πίστιν μας μὲ λόγους ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως καὶ ὄντως ἀντα-
ξίον τῆς ὁμολογίας ἐπιβεκινούντες διὰ νὰ μὴ ἐξυδρίσω-
μεν τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως μὲ τὰ φανούρα πράξεις
μας ἀλλὰ δοξάζοντες μὲ διὰ αὐτὰ τὸν Δεσπότην μας
νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὴν ἐδοῦκα τὴν ἀκαίτητήν, τὴν ὁποί-
αν καὶ εἶθε νὰ ἔπ' ὑπάρχουν ὅλοι ἀνεξαίρετως, μὲ τὴν χάριν
καὶ τὴν φιλονεικίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου πρέπει εἰς τὸν Πατέρα
καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα δόξα, δυνάμις καὶ τιμὴ τῶ-
ρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΑ ΒΑΒΥΛΑΝ⁵²¹

Ἀ Ἐγὼ μὲν ἐπιθεθόμενος νὰ σᾶς ἐξοφλήσω τὸ χρέος
μου σήμερον, αὐτὸ που σᾶς ὑπεσχέθην προχθὲς ἐρχόμε-
νος ἐδῶ, ἀλλὰ τί νὰ κάμω, Ἐμφανισθεῖς ἐν τῷ μεταξὺ ὁ
μακάριος βαβύλας, μὰς ἐκάλεσεν ὁλοὺς κοντὰ του, ὅχι μὲ
φωνὴν ἀλλὰ μὲ τὴν λαμπρὴν τῆς μορφῆς του. Μετὰ
ὁ τρεφόμενος μας πρὸς τὸν ἑαυτὸν του. Μὴ δυσφο-
ρήσετε λοιπὸν διὰ τὴν ἀναβολὴν εἰς ἄλλον καιρὸν τῆς ἐκ-
πληρώσεως τῆς ὑποσχέσεώς μου. Πάντως, ὅσον περισσό-
τερον περὶ ὁ χρόνος, τόσον αὐξάνει πρὸς χάριν σας ὁ
τόκος. Διότι τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ τὰ καταβάλω μὲ τόκον,
ἐπεὶ διὰ καὶ ὁ Δεσπότης τοῦ μοῦ τὰ ἐμπιστεύθηκε. αὐτὴν
τὴν ἐντολὴν ἔδωκεν. Ὁ ἔχοντας λοιπὸν ἐμπιστοσύνην εἰς
αὐτὰ που ἐλάθομεν ὡς δάνειον ἀπὸ τὸν Θεόν, καθάσων
καὶ τὸ ἴδιον τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀξιοποιήσεως του
κερδὸς παραμένουν ἀσφαλῆ, ἃς μὴ παραβλέψωμεν τὸ κέρ-
δος τὸ ὅποιον ἐμεσολάβησεν ἐν τῷ μεταξὺ, ἀλλ' ἐντυ-
φώσωμεν εἰς τοὺς μαρτυρικοὺς ἀθλοὺς τοῦ μακαρίου Βα-
βύλα.

Καὶ πῶς μὲν αὐτὸς διετέλεσεν ἀρχηγὸς τῆς ἀκλήσιας
τῆς πόλεως μας καὶ δέσσωσε τὸ ἱερόν τοῦτο σκάφος εἰς ὧ-
ρας κακοκαρίας καὶ κλυδωνισμοῦ καὶ κυμάτων καὶ πύσιν
παρηρῶσαν ἔδειξε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πῶς ἔδωκε τὴν
ζωὴν του ὑπὲρ τῶν προσβάτων καὶ πῶς ἐδέχθη τὸ εὐλογη-
μένον ἐκεῖνο μαρτυρίον, αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἃς ἀφή-
σωμεν νὰ τὰ εἴπουν οἱ πλέον ἡλικιωμένοι, ἐκ τῶν διδασκά-
λων μας καὶ ὁ πνευματικὸς πατήρ ὅλων μας, ὁ ἐπίσκοπος
Διότι τὰ παλαιότερα γεγονότα ἡμποροῦν νὰ μᾶς τὰ διη-

ὁ ἄνθρωπος ἀσφαμένως τὰ δὲμας ἐχρημάτισαν ἐπισκοπὸς Ἀντιοχείας,
τῆς Συρίας ἐπὶ τοῦ 344-352. Σωζόμενος τὸν Ζεφύριν Συναγέμενος ἐν
χριστιανῶν ἐμαρτύρησε καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκείνου ἐκκλησίας. Τὸ 353
τὰ ἄγια λείψανα τοῦ μαρτύρου μεταφέρθησαν εἰς τὸ προκείμενον δάσος διὰ
νὰ ἐξαγάγουν τὸν τόπον. ὁ δὲ ἐκεῖ ἐπ' ἔρχετο τὸ ἔργον τοῦ Ἀπὸλλωνίου. Τὸ
382 ὁ Πάππας ὁ Παρθένος ἐνέθετο πνευματικὴν τὸν εὐλογημένον
μαρτ. κατὰ θεῖον χρησμόν διετέλεσεν ὁ ἀποστόλος ἐν τῷ προσέτι
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μαρτύρου πρότερον καὶ προσέλαβε τὴν θεῖαν ἐπι-
κοπὴν. Ὁ ἐπίσκοπος καὶ τὸν μὲν τὸν μαρτύρου τὴν ὁπὼν ἱεροῦ
ἀρχιεπίσκοπος τὸν ἐν τῷ Συναγέμενον.

γυθῶν καλῶς αὐτοὶ τοῦ σήμερον εἶναι γέροντες. Αὐτὰ δὲ μὴς πρὸ συνθέσεως τελευτήσω καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας, αὐτὰ δὲ οὗς τὰ διηγηθῶ ἐγὼ ὁ νεώτερος, ὅλησά τοι μετὰ θάνατον, τὰ μετὰ τὴν ταφήν τοῦ μάρτυρος, τὰ δὲ βασιλεῖαν γύρων τότε πρὸ διέμεινεν εἰς τὸ πρόσθεν. Γυρίζω δὲ εἰς θά περ. γὰρ ὡς ὡς τὴν ὑπόσχεσίν μου οἱ εἰδωλολάτρες, ἀνὰ μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ταφήν τοῦ ταφέντος καὶ εἰς κόνιν δαλυθέντος, ὑπόσχωμαι νὰ διηγῇ γῆθῶ τὰ ἀνδραγαθήματα τὸν Παρὰ τοῦτα δὲν θὰ σιωπήσω. ἐγὼ δὲ αὐτό, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ' αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ εἴπω περισσότερον ὥστε, ἀφοῦ ἐβόλῃ καλῶς τὸ παράδοξον τοῦτο πράγμα, νὰ μεταστρέψω τὸν γέλωτά εἰς τὴν κεφαλὴν ἐκεῖνον. ὦ Διότ', κενεὸς μὲν ἀνθρώπου γενικῶς μετὰ θάνατον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνουσι κατ' ὅραμα τὰ μάρτυρος ὅμως εἶναι δυνατόν νὰ γίνουσι πολλὰ καὶ μεγάλα, ὅχι βέβαια διὰ νὰ γινῇ ὁ κείνιος ἐνδοξότερος [καθότι καθόλου δὲν τοῦ χρειάζεται] πλεονὴ ἐκ μέρους τῶν πολλῶν δόξα, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶρσι θεοῦ ὁ πιστός, ὅτι ὁ θάνατος τῶν μαρτυρῶν δὲν εἶναι θάνατος, ἀλλ' ἀρχὴ κἀποίας καλυτέρας ζωῆς καὶ προσέμων πολιτείας πνευματικωτέρας καὶ μεταβίβει ἀπὸ τὰ κατώτερα εἰς τὰ καλυτέρα. Νὰ μὴ ἴδῃς λοιπὸν θεοῦ, ὅτ' τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος πρόκειται γυμνὸν καὶ ἐσπερήμενον συνάμειν ψυχικῇ, ἢ ἄλλῃ πρόσεξέ τοῦτο, ὅτι εἰς αὐτὸ παρακκῆται κάποια ἄλλη μεγαλύτερη δυναμὶς καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ψυχικὴν, ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία, μετὰ ἀπὸ τοῦ βασιλείου ἐπιτελεῖ παρέχει τὴν καλυτέραν ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεώς τῶν σωμάτων. 532 Α. Δεῖται, ἐάν ὁ θεὸς ἐβώρῃς μεγαλυτέρην δυναμὶν εἰς σώματα νεκρά καὶ διαλυθέντα εἰς κόνιν ὅπου ὅλα εἶναι τῶν ζωντῶν ἐκείνη ἀνθρώπων, πολλὴ περισσότερον λοιπὸν θὰ χάρισι εἰς αὐτὰ ἢ ἐν καλυτέραν ἀπὸ τὴν παρούσαν καὶ μακαριωτέραν, ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ κορυφὸς τῶν στεφανῶν. Ποία λοιπὸν εἶναι, αὐτὰ, ἀλλ' ὅμως μὴ ἀνησυχῇτε, ἀνὴ ὄλῳθω διὰ κάποια παλαιότερα ἐποχῆς γεγονότα. Διότι, καὶ ἐκεῖνοι τοῦ θέλοντος νὰ ἐπιδείξουν καλὰς τὰς εἰκόνας τῶν εἰς ἄλλους, ἀφοῦ τὰς ἀπομακρύνουν δι' ἄλλον ἀ κατὰ τὸν καιρὸς τότε τοὺς ἀποκαλύπτουν αὐτόν, διὰ νὰ τοὺς κἀνουν σαφεστέραν τὴν ἐκωνοζομένην παράστασιν μετὰ τὴν ἀπόστασιν. Σταθίθετε ὅμως εἰ' ὄλῳ καὶ καὶ ἐξείεθρα πρὸς τοὺς ἀστρέφω τῶν λόγων καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ποιεῖσθαι.

■ Ἀποὺ το πόν δ' Ἰουλιανός, ὁ ὅπο'ας ὑπερέβαλε τοὺς πάντας εἰς ἀσέβειαν, ἀνέβη εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον καὶ ἐκράτησε τὰ δεσποτὰ καὶ σκῆπτρα, ὕψωσεν ἀμέσως τὰς χεῖ

ρας ὄφρ στικῶς καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὃ ὁποῖος τὸν ἐξημι-
 ούργησε καὶ ἐληφρόμενος τὸν εὐεργετήσας καὶ ἀπὸ τῆς γῆς
 κάτω διέπαντας εἰς τὸν οὐρανὸν ὀλακτοῦσεν ὅπως οἱ μα-
 ρισμένοι ἀκούσῃ, ὃ ὁποῖα ἐξ Ἰσοῦ γαυγίζου μανιώδως
 καὶ πρὸς ἐκείνους ποὺ τοὺς πρῶτον καὶ πρὸς ἐκείνους τοῦ
 δευτέρου δίδουσι τιπτά, μᾶλλον δὲ καὶ ἀπὸ ἐκείνων μὲ ἀ-
 γριωτέρας κατελήφθη ἡ νόησις. Διότι, ἐκείναι μὲν καὶ τοὺς
 γνωστοὺς καὶ τοὺς ἑνὸς ἐξ Ἰσοῦ ἀποστρέφονται, καὶ μι-
 σοῦν αὐτοὺς ὅμως τοὺς μὲν ἔχουσιν πρὸς τὴν συμπίπτειν τοῦ
 δαιμονίου ἔκκολακεῖ καὶ μὴ ἄλλως τρέπον ποιοῦσι. τὸν
 δὲ εὐεργετῆσαν καὶ αὐτῆρας Θεοῦ, ὃ ὁποῖος δὲν ἐληφθῇ
 πρὸς χάριν τοῦ οὗτε αὐτὸν τὸν μονογενῆ τοῦ Υἱοῦ, τὸν
 ἀπεστρέφη καὶ τὸν ἐμίσει καὶ διέστειν τὸν σταυρὸν, αὐτὸν
 ποὺ ἀνέστησε τὴν οἰκουμένην, ἣ ὅποια ἐκεῖτα πεσμένη κα-
 τὰ πρόσωπον καὶ, ἐβίωξεν τὸ σκότος καὶ παντοῦ μᾶς ἔφερε
 ὡς λαμπρότερον τοῦ ἡλίου.

Πλην ούτε έως εδώ έσταμάτησεν ἡ μαρτυρία σου, ἀλλ' ὑπερβέβη καὶ ἐξερρίψαι ἀπὸ τῆς καρδίας τὴν οἰκουμένην τοῦ γένους τῶν Γαλιλαίων· ὅστις ἔτο συνήκεν ἀ μαρὰ ποκαλῆ Μολούου, ἂν τὸ ὄνομα τῶν χριστιανῶν τοῦ ἔθους περὶ βεβηλῶν καὶ πλῆρες ἐντροπίας, Ὁ διὰ ἐν μὰς ἐκάλες με αὐτό, ἀλλ' ἐπεθυμει νὰ μὰς ἐντροπιάσῃ με ἄλλαν ὄνομα βένον, Διότι θεβαίωσ αὐτὸς ἐντροπία πολὺ καλὰ, ὅτι τοὺ καλῆται κανεὶς με τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ὀχ μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους καὶ εἰς τὰς σὺντάκτας δυνάμεις ἐνα μέγας στολίσματος Δι' αὐτὸ μετρίχεται τὰ πάντα, διὰ νὰ μὰς ἀφάρσῃ αὐτὸν τὸν στολίσμον καὶ νὰ ματαιώσῃ τοὺς κηρύγμα. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο τὸ δυσκόλον ἄλλα καὶ ταπεινότερον, ὅπως ἦτο ἀκατόρθωτον τὸ νὰ κατὰσκήψῃ κανεὶς τὰς οὐράνους καὶ νὰ σβύσῃ τὸν ἥλιον καὶ νὰ σείσῃ καὶ καταρρίψῃ τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Καὶ αὐτὰ τὰ πρὸς πέν ὁ Χριστὸς ὡς εἶπες· Ὁ οὐράνους καὶ ἡ γῆ παρελθόνται, καὶ βέβη λόγος μου οὐ μὴ παρελθῶσιν».

10. Ան անոն Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն կը ակնարկէ: Ը հոգի տան (Յիսակառարք
31 ԸՅ) Ան անոն Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն կը ակնարկէ, Ան Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն
տալով: Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն տալով: Ը անոն Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն տալով
Ը անոն Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն տալով: Ը անոն Ի՞նչ օգնութեան օգնութիւն տալով:

[illegible]

(Ματθ. 24, 35) Δέν ανέχεσθαι τὸν Χριστὸν ὅμως ὅταν ὁμιλῇ. Ἐ τότε λοιπὸν ἀκούσε τὴν φωνὴν τῶν γεγυῶτων ἔργῳ ὅμως ἐπέδῃ ἡδύοθιν νὰ γνωρίζω, τί πράγμα εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ, πόσον ἰσχυρὸν καὶ ἀκατανικητὸν, ἔχω πεισθῇ καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν συνέπειαν καὶ ἀπὸ τὴν πείραν τῶν πραγμάτων, ὅτι, αὐτὴ εἶναι ἡ πλέον ἀξιοπικτός ἐξ ὧν. Σὺ ὅμως, ὁ ὁποῖος ἀκόμη σκερεσαι χαμαί, καὶ χάσκεις ἐξετάζοντας τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμούς, δέχου τὴν ἀπόδεξιν τοῦ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα καὶ ἐπ' αὐτοῦ καθόλου δέν ἀντ' λέγω καὶ οὐτε φλογικῶς.

⁵³³ Α 2. Τί λέγουσιν λοιπὸν τὰ πράγματα, Ὁ Χριστὸς εἶπεν, ὅτι εὐκολώτερον θὰ ἀπολεισθῶν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, παρά θὰ ἀπονίσῃ κάποια ἐκ τῶν ἐντολῶν τοῦ Ὁ βασιλεὺς ὅμως εἶπε τὰ ἀντίθετα πρὸς αὐτὰ καὶ ἠπειλήσεν ὅτι θὰ ἀφανίσῃ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ποῦ εἶναι, ὅμως ὁ βασιλεὺς, ὁ ὅποιος ἠπειλήσεν ὅλα αὐτὰ. Ἐχάθη καὶ κατεστράφη καὶ εὐρίσκειται τώρα εἰς τὸν ἀδην ἀναμένον τὴν ἀρμόζουσαν τιμωρίαν. Καὶ ποῦ εἶναι, ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ἀπεφάνη ἐκεῖνα, εἰς τοὺς οὐρανούς, εἰς τὰ δεξιά τοῦ Πατρὸς, κατέχων τὸν ἀψηλότατον θρόνον τῆς δόξης. Ποῦ τὰ θλάσθημα λόγια καὶ ἡ ἀκόλαστος γλώσσα τοῦ βασιλέως, Β Ἐγὼ οὖν ἀτόκη καὶ κόνις καὶ προσητὴ τῶν σκωληκῶν. Ποῦ ἡ ἀπόφασις τοῦ Χριστοῦ, αὐτὴ λήμνεται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀληθειαν τῶν πραγμάτων, ὅτι νοθεύουσα ἀπὸ τὴν ἐκδοκίαν αὐτῶν ὡσάν ἀπὸ στήλην χρυσήν. Μόλου ταῦτα τίποτε δέν παρέλιψεν ὁ βασιλεὺς, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἔλεγε τὸν ἐναντίον μας πόλεμον, ἀλλὰ καὶ μάντις προσέκλειε καὶ γόητας συνήθριζε καὶ τὰ πάντα ἦσαν μεστὰ δαυμόνων καὶ πονηρῶν πνευμάτων.

Ποῖα ὅμως ὑπῆρξαν αἱ ἀμοιβαὶ, αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀφανισμοῦ πόλεων καὶ περὶ χειριστῆς μορφῆς. Δὲν ὅτι γνωρίζετε θεοθαίως καὶ ἐνθυμεῖσθε πῶς ἦτο κενὴ ἀπὸ τρώφια ἡ αγορά, πλήρη δὲ ταραχῶν τὰ καταστήματα, β- τοῦ ὁ καθὲς ἐφιλονεικοῦσε νὰ ἀσπάξῃ πρῶτος τὰ ἐμφανιζόμενα τρώφια καὶ νὰ ἀπέλθῃ. Ὁ καὶ δὲν ἀμείνων διαπερῶσαν ὅταν καὶ αὐταὶ αἱ πτῆγαι ἐστειρευον ἀπὸ νερόν καὶ μάλιστα τέτοιαι πτῆγαι ποῦ μετὰ τὰ πλούσια νερά τῶν ὑπερῶν τῶν ποταμῶν, Ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἀνέφερα πηγὰς, ἃς πᾶμε λοιπὸν πρὸς τὴν Δάφνην καὶ μαζὶ ἃς ὀδηγήσωμεν τὸν λόγον πρὸς τὰ κατορθώματα τοῦ ἁγίου. Ἀν καὶ ἐπιθυμεῖτε νὰ διακωμωδῶμεν τὰς ἀπρετείας τῶν εἰδωλολατρῶν, ἀλλ' ὅμως, ἐνῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος βέλω τὸ ἴδιον, ἃς ἀναχωρήσωμεν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Διότι πάντως ἔπου τὰ μὲν μῆνη

μορτύρων, ἐκεῖ συντελεῖται κατασχόνῃ τῶν εἰδωλολατρῶν.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ βασιλεὺς, ὁσάκις ἀνῆρχετο εἰς τὴν Δάφνην,² ἐνωχλοῦσε τὸν Ἀπόλλωνα παρακαλῶν, ἵκετεῶν καὶ ἐκλιπαρῶν αὐτὸν νὰ τοῦ δώσῃ κανένα χρησὸν δ. ὅσα ἐμελλόν νὰ τοῦ συμβοῦν. Ὁ καὶ τί τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ μάντις, ὁ μέγας θεὸς τῶν εἰδωλολατρῶν. Με ἐμποδίζουν λέγε, νὰ ὁμιλῶ οἱ νεκροὶ. Δι' αὐτὸ, κατὰστρεψε τὰ μνημεῖα, ξέθαψε τὰ ὀστέα καὶ ἀπομάκρυνε τοὺς νεκρούς. Τί ὁ ἄνοσιον θὰ ἤμπορούσε λοιπὸν νὰ βοηθῇ ὡς προσταγῇ. Περ' ἐργαῖς νόμους τυμβωρυχίας εἰσάγε, ὁ δαίμων καὶ νεκρὸς τρόπος ἀποποιότης τῶν ξέμων ἐπ' νασί. Ποῖος ἤκουσέ ποτε νὰ κοιτωδιωκόντα, οἱ νεκροὶ, Ποῖος εἶδε ποτε διαταγὴν νὰ μεταφερθοῦν ἄλλου σώματα ἄψιχα, ὅπως διέτασεν αὐτὸς ἀνατρέπων ἐκ βάθρων τοὺς κοινούς νόμους τῆς φύσεως, διότι οἱ νόμοι εἶναι κοινοὶ δ' ἅλοις τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὀρίζουν, Ἐ ὁ ὅποθεν νὰ θάπτεται, καὶ νὰ παραδίδεται εἰς ταφὴν καὶ νὰ κρύπτεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, τῆς κοινῆς μητρὸς ὧν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ αὐτοὺς τοὺς νόμους κανε ποτὲ δέν τοὺς κατεπάτησεν, οὔτε Ἑλλην, οὔτε Βάρβαρος, οὔτε Σκυθὴς οὔτε κανεὶς ἄλλος ἀγριώτερος ἀπὸ ἐκεῖνους, ἀλλὰ τοὺς σέβοντα καὶ τοὺς τηροῦν ὅλοι, καὶ ἔτσι εἶναι εἰς ἅλους ἱεροὶ καὶ σεβαστοὶ. Ἀλλ' ὁ δαίμων, ἀφοῦ ἔσχε τὸ προσωπεῖόν του μετὰ γυνὴν τὴν κεφαλὴν στέκεται, ἐμπρὸς εἰς τοὺς κοινούς νόμους τῆς φύσεως. Δὲν, λέγει, ὅτι οἱ νεκροὶ εἶναι μίσημα.³³⁴ Δὲν εἶναι ὅμως μίσημα οἱ νεκροὶ, πονηρότατε δαίμων, ἀλλὰ ἡ πονηρὰ διάθεσις εἶναι τοιαύτη. Ἄν πρέπει, μάλιστα καὶ κατὰ τὸ παράδοξον νὰ εἰπωμεν τὰ σώματα τῶν ζώντων ἀνθρωπίνων εἶναι περισσώτερον γεμάτα μετὰ κακίαν, παρ' ὅσον τὰ σώματα τῶν νεκρῶν εἶναι μισρά. Διότι, τὰ μὲν ζῶντα σώματα ὑπηρετοῦνται μετὰ τὰς ἐντολάς τοῦ διδῶν ἡ ψυχὴ, ἐνῶ τὰ νεκρά κατὰκείνται ἀκίνητα. Τὸ δὲ ἀκίνητον καὶ ἀναισθητὸν σῶμα θὰ ἤμπορούσε νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένον πάσης κατηγορίας. Παρὰ ταῦτα ἐγὼ οὐτε τὰ σώματα τῶν ζώντων ἀνθρώπων θὰ ἔλεγα ποτε ὅτι εἶναι μισρά κατὰ τὴν φύσιν των, ἄλλα πάντοτε ἤμποροῦμεν νὰ θεωρήσω-

² Ἡ Δάφνη εἶναι ἡτο προσέτιον τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας, ὅτι πῆρχε δὲ ἐν αὐτῇ ἐργον οὐ ἀκριβοῦς Ἀδελφὸς τῶν νεκρῶν ἐκεῖ. οὐ καὶ χριστιανοί, ἡνοῦσε δὲ ἐν νεῷ ὁ ἱερεὺς. Μετὰ τὴν δὲ περὶ αὐτοῦ ὁμιλίαν κατὰστρεφὴν τῆς σφάξης τοῦ παρῆναι νεν ἐρέτων καὶ κατὰστρεφῇ εἰς τὴν.

³³⁴ Ὁ δαίμων, ὅπως οὐδέποτε ἐθεώρησε τὸ πᾶν ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ἐκτὸς κατὰ τὸν ἀληθινὸν νόμον τῶν ἐντολῶν καὶ ἀποφασίσαντος.

μεν υπεύθυνον την πονηράν κα. διεστραμμένην πρόθεσιν
διὰ τας κατηγορίας που εκφράζονται από τους ανθρώπους

Β Δὲν εἶνα μίσος τὸ νεκρὸν σῶμα, Ἀπολλών, ἀλλὰ κατηγορία καὶ τιμωρία ἄξιον εἶναι τὸ νὰ καταδῶκη καὶ νὰ εἰς κόρην¹ ποῦ ἐπώμει· νὰ εἴη με σωφροσύνη καὶ νὰ καταστρέφη τὴν σεμνότητά της παρθένου καὶ τὸ νὰ ὀρνῇ ἐκείνος ποῦ ἀποτυγχάνει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνισχύοντά αὐτὴν πράξιν, τοῦτο εἶναι ἀξὸν καὶ κατηγορίας καὶ τιμωρίας. Εἰς τὴν θρησκείαν μας μάλιστα ὑπάρχει πολλοὶ προσφῆται θαυμαστοὶ καὶ μεγάλους καὶ πατέ δὲν εἶπον εἰς τοὺς ἔργα τῶντας αὐτοὺς περὶ τῶν νεκρῶν νὰ βεβαύουν τὰ δῶτά των, ἀλλὰ ὁ Ἰερεὺς² ὁ ὅποιος ἐν ὀφθαλμοῖς παρεμβρῇ ἐν πᾶσι τῶν ὁσίων τῶν νεκρῶν, ὅχι μόνον καθόλου δὲν ἐμπόδισκει νὰ ἀπο ἐκείνους, ἀλλὰ ὁ ὅποιος τὰ ἐνέδωκεν με ὁ σαρκαὶ καὶ αὐτὰ καὶ δερμάτα, τὰ ἐπαύερε καὶ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν. Οὐ³ δὲ μέγας Μωυσῆς⁴ δὲν ἐτόκετο μόνον πλησίον τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον νεκρὸν μετὰ τέρπεται μαζί του, τὸν ἴωσθη, τοῦ αὐτοῦτρόπος προσφῆτεται τὰ μέλητα καὶ πολὺ ἄλλα. Διὸ οἱ μὲν λόγοι τῶν προφητῶν ἦσαν χάρις ποῦ εἴλοντο Πνεύματος, εὐὸ οἱ λόγοι τῶν μαντῶν, ὅποτι καὶ αὐτοῖς, τὸ ὅποια δὲν εἶνα δυνατὸν νὰ καλυφθῇ ἀπὸ τοῦθεν⁵. Ὅτι δὲ αὐτὰ ἦσαν πρόφασιν καὶ δικαιοσύνη καὶ ἐφόδος τὸν μακάριον Βασιλέα, τοῦτο γίνεται φανερόν ἀπὸ τὰ ὅσα ἔπραξεν ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Διὸ ὁ ὅποιος ἄφηνεν ἡνίχως ὅλας ἐκ τῶς ἄλλους νεκρούς, ἡνώχλει μόνον τὸν μάρτυρα εκείνον. Μόλον ταυτο θεοῦ⁶, ὅν αὐτὸν τὰ ἐκάνεν ἐπειδὴ τὸν ἐδόξασατο καὶ ὅχι ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐφοβέτο, θὰ

[illegible][illegible]

Q76. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{6}$

ἐπετρέπε να διατάξῃ να συντρίψουν την λάρνακα, να τον
 π καταπονήσουν εις την θάλασσαν, να τον μεταφέρουν εις
 την ἑρμην. Ἡ να τὸν ἀνασπῶν με κάποιον ἄλλον τρό-
 πον. Ταῦτο θά ἔκανεν ὁποιος ἐδεδύσαστο κατὶ "Ἐτοι ἔ-
 κανε καὶ ὁ Θεός, ὅταν διελέγετο μετὰ τῶν "Εβραίων διὰ
 τὰ δεικνυμένα τῶν ἐθνῶν. Ἐτάξε να συντρίψουν τὰς στή-
 λας αὐτῶν καὶ ὄχι οἱ τὰς πράξεις αὐτῶν να εἰσέλθουν εἰς τὰς
 πόλεις αὐτῶν τὰ μισοῦσά τα

3 "Ὁ μὲν μάρτυς λοιπὸν μετακινήσῃ, ὁ δὲ δαίμων οὐ-
τε καὶ ἔτσι ᾠσθάνετο ἀσφαλῆως, ἀλλ᾽ ὡς ἐμπλοσυροί-
το, ὅτι, τὰ μὲν ὅσα τῷ μάρτυρι εἶναι δυνατὰ κανεὶ καὶ
τὰ μετακινήσῃ τὰς χεῖρας (τὴν τιμωρίαν) ὅμως τοῦ μάρ-
τυρος εἶναι ἀδυνατὸν νὰ ἀποφύγῃ. Διότι, τὴν ἰδίαν συ-
γγὴν τοῦ ἡ λάρναξ ἔστυρε εἰς τὴν πόλιν κεραυνὸς ἐπι-
πτεῖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπ᾽ αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ θρόνου·
καὶ κατέβηκε τὰ πάντα. Εἰς Μολαύτῃ θεοδία, ἀνδρικά, προ-
φηγεύμενος, τοὺλάχιστον ὅμως τότε, φυσικῶν ἥτο νὰ ἀνι-
στῇ ὁ δασὴς βασιλεὺς καὶ νὰ ἀφίππῃ νὰ χυθῇ ἡ ὀργὴ τοῦ
κατὰ τοῦ ναοῦ τοῦ μάρτυρος, ἡ ἀλλ᾽ οὐτε καὶ τότε ἐτόλμη-
σε νὰ κάμῃ ταῦτο· τὸσος φόβος τὸν διακτεφῶσε. Πλὴν ὅ-
τι καὶ ἐβόλεται ὅτ' ὁ ἀμνηστὸς ἥτο ἀνυπόφορος καὶ ἔγνω-
ρίσε καλῶς τὴν αἰτίαν, ἡσυχάζε. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ
τὰ παρὰδεδῶκεν ὅτι δὲν παθεῖται εἰς τὸν ναὸν τοῦ μάρ-
τυρος, ἀλλ᾽ οὐτε τὴν στέγγν τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ναοῦ ἐτόλ-
μησε ἐκ ἑνὸς νὰ κατασκευάσῃ. Διότι, ἐγγράφει, νὰ ἔγνω-
ρῇ ἐκ τῆς τιμωρίας ἐκείνῃ προσηγορῇ ἀπὸ τὸν θεὸν καί
535 Δ' ἐφοβετο ἡ μήτις, ἐπ' αὐτῶνας κατὰ ἄλλο ἀκομὴ ἐπελκί-
σῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῇ τοῦ ἐκείνου τοῦ πῶρ Δι' αὐτὸ καὶ ἄφρα-
νὲς νὰ βλέπῃ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπολλωνίου νὰ εἶναι περιέβλε-
τε τὸς ὀφθαλμοῖς. Καὶ δὲν ἦτο ἄλλη καμμία ἡ αἰτία ἐνεκα-
τῆς ὁποίας δὲν διωρῶσθαι αὐτὸ πρὸς συνέβη, ἀλλ᾽ ὁ φόβος
μόνον, εἰς αἰτίας τοῦ ὁμοῦ παρὰ τὴν βέλῃσιν τοῦ ἡσάχα
εἰς, γνέφειν καλῶς μάλιστα τὴσιν αἰσχυρῶν καταλείπει
εἰς τὸν δαίμονα ἀπ' ἑνὸς καὶ πῶσιν τὴν ἀπ' ἑτέρου εἰς
τὸν μάρτυρα Διότι μόνον αὐτοὶ τοιοῦτοι σήμερον ὡς τρῶμα α
διαλαλοῦντες λαμπρότερον καὶ, ἀπὸ σάπν γὰρ πρὸς τοὺς κα-
τοῦ ναοῦ εἰς τὴν ἀφάντην, πρὸς τοὺς κατεκλιπόντας τὴν πό-
λιν. Β' πρὸς τοὺς φθάνοντας ἀπὸ μακρῶν, πρὸς τοὺς συγχρο-
νοὺς μας καὶ πρὸς τοὺς πρῶτους νὰ γυναιχόθεν ἀγάπην
δουλοῦνται τὰ πάντα νὰ θῇ πρὸς τὴν πόλιν μόνον, τὴν πό-

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851.

λην, τὴν συμπλοκὴν καὶ τὴν νίκην τοῦ μάρτυρος. Διότι ὁ ἀπὸ μακρὰν ἐρχόμενος ἐπισκεπτής καὶ μέλλων αἰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ προαίτιου ἐνῶ ὅσπερ τὸν μὲν ναὸν τοῦ ἁ. γ. οὐ χωρὶς τὴν Ἀδελφάν, τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ ἁ. Παύλου χωρὶς στεγνὴν ἥτο φυσικὰ καὶ ἐπιτὶ τὴν μάστιγ τὴν αἰσάν ἀμφότεροι καὶ ἀπὸ τῆς ἀφροῦ ἐπληροφόρησεν τὴν ἱστορίαν τοιοῦτοτρόπως ἐφύοντο αὐτὴ ἐκεῖ

Τέτοιοι είδους είναι τὰ κατορθώματα τοῦ μάρτυρος, ὅσα συνεβάρησαν μετὰ τὸν θάνατόν του διὰ τοῦτο καὶ μακαρίζω ἐν τῇ πόλει σου, διότι ἐβίβασε βίαι πολλὰν φροντίδα διὰ τὸν ἄγιον τοῦτον. Ὁ Χριστὸς τότε, ὅτε ἐπανήχθητο ἅπ' τῆς Δάφνης, ὅλη ἡ πόλις εἶχε πλημυρῆσαι τὰς οὐδας καὶ ἐμειναν κεναὶ αἱ μὲν ἀγοραὶ ἀπὸ θύρας, αἱ δὲ οικίαι, ἀπὸ γυναικῶν, ἱερῶν δὲ ἥσαν καὶ αἱ θάλαμαι τῶν παρθένων. Τόσων πολλῶν καὶ ἀπὸ κάθε ἡλικίας καὶ ἀνδρες καὶ γυναῖκες ἐξεπήχθησαν εἰς τὰς οὐδας τῆς πόλεως, ὥσαν ἐπρόκειτο νὰ ὑποδεχθῶν τὸν πατέρα τοῦ ἐλθόντος ἀπὸ πολλῶν καὶ ῥόν καὶ τώρα ἐπανήχθητο ἀπὸ μακρόθεν ἀποβιβάσαι. Καὶ εἰς μέν τὸν ἀποπατήσαντα κοντὰ εἰς τὴν χορδαὴν τῶν ὁμοφρόνων του, ἡ χάρις διῶκε τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπέσπευσε νὰ παραμείνῃ ἐκεῖνος διὰ παντός ἐκεῖ, ἀλλὰ τὸν ὠρῆσθε πάλιν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε πολλοὶ τόποι νὰ γεμισοῦν ἀπὸ τῆς εὐωδίας τοῦ μάρτυρος. Ὁ καὶ οὕτε ἐξῶ τοῦ ἡλθὲν ἐπρόκειτο νὰ μενῇ μόνος, ἀλλ' ἄδικως, ἔλαβε γείτονα καὶ συγκατοικοὺς αὐτὸν πάλιν εἶχε τὸ ἴδιον μὲ αὐτὸν φρονιμάτα. Διότι καὶ αὐτὸς συμπετόχε τῆς ἰδίας ἀρχῆς* μὲ ἐκείνον καὶ ἐβέβη παρρησίαν χάρι' ν' τῆς εὐσεβείας ἰσὴν μὲ ἐκείνου. διὰ τοῦτο καὶ ἔγινε μέτοχος τῆς ἰδίας στέγης μὲ αὐτόν. ὅχι χωρὶς λόγον καθὼς φαίνεται, ὁ θαυμαστικὸς αὐτοῦς μιμητὴς τοῦ μάρτυρος. Διότ' τόσων πολλῶν χρόνων ἐξῆλθεν ἐκεῖ, γράφων συνεχῶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἐνυχλὼν τοὺς ἀρχοντας καὶ σωματικῶν ἀκόμῃ ὑπηρεσιῶν προσφέροντι εἰς τὸν μάρτυρα. Ἐ διότι γνωρίζετε καὶ ὅτι ἀνθυμίσθητε ὅτι κατὰ τὸ θέρος μὲ τὴν θερμότητά τοῦ μεσουρινανδόντος ἡλίου, καθ' ἡμέραν ἐδοδίδεν ἐκεῖ μὲ τὴν συνοδίαν του, ὅχι σὺν θεατῆρι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ ἐκα καὶ τὰ σκακιστάζοντα. Διότ' ἐδοθήκει καὶ εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν λίθων ἐδοθήκει καὶ εἰς κακομετρήσεις ὅλαςδε γυμνὰς* καὶ εἰς

19. Ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνομιαν θῆναι τοῖς ἀεφθίμοις τοῦ ἀγίου Πάπας
 τῶν, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀ- νη κατε-θέτησαν
 ἐλπίσαν τῆς ἁγίας τοῦ ἀγίου Βασίλειου

20. $F(x,y,z) = x^2 + y^2 + z^2$ and $C = \{(x,y,z) \in \mathbb{R}^3 : x^2 + y^2 + z^2 = 1\}$

21. Το γεγονός που γράφεται παραπάνω έχει ως αποτέλεσμα να προκαλείται η παραγωγή ενός νέου είδους προϊόντος, το οποίο είναι το προϊόν που προκύπτει από την επεξεργασία των πρώτων υλών.

καὶ τοὺς ἤθελε κτισίμους αὐτὰς πρὶν ἀπὸ τοῦς ὑπηρετοῦν-
τας τὴν ἀκοήσαν προσηγορίαν διὰ τὸν ἀναγνώστην, ὁ δὲ ἐ-
γνωρίζῃ, τὰ ἐγνωρίζῃ πᾶσα, ἀμειβὰν τὸν ἀναγνώστην δι' αὐ-
τὸ καὶ διὰ τοῦτο διετέλε, ὑπηρετοῦν τοὺς μάρτυρας, ὅχι
μόνον μετὰ ἁμαρτίας ἀκοήσαν, οὐτε μετὰ συχνὰς ἐσθῆτος, ἀλλὰ
ἐπίσης καὶ μετὰ τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμην τρόπον. Κα-
ποῖος λόγος εἶναι αὐτὸς Μιμεῖται, τὸν βίον αὐτὸν δε-
κνυε ἔχλον διὰ τὴν ἀνδρᾶν τὸν καὶ βίον πάντων μέσου
διασώξῃ, εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ κατὰ δύναμιν τὴν εἰκόνα τὸν
μαρτυρῶν 536 Α. Ὁ δὲ προσέχει προσέφερον ἐκείνου τὸ σωμ-
α τὸν εἰς τὴν σαρκί, ἐνέκρωσε καὶ αὐτὸς τὴν σάρκα ἐπὶ
τῆς γῆς. Ἀντιτάθησαν ἐκείνου εἰς τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς
ἐσθῆτον αὐτὸς τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας. Ἐδωσαν μάχας
ἐκείνου μετὰ τὴν θύρα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐκάλειψε τὸ πρὸ φο-
βερὸν ἀπὸ τὸ ἀνθρωπίνου πάθη τὴν ὄργην.

Δ' ὅλα αὐτὰ λοιπόν, θεοὺς εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν
 διότι, καὶ μέγιστος μὴ ἔχασε ὅσον γενναῖος καὶ ποι-
 μένης ὁ ἄνταξις τῶν μαρτύρων πρὸς καταρτισμὸν τῶν ψυ-
 χῶν πρὸς οὐκοῦθεν πνευματικὴν τοῦ σώματος τοῦ Χρι-
 στοῦ μετὰ τῶν ὁσίων αἰν. δοξαί, τιμὴ καὶ δόξα εἰς
 τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ζωοποιόν Πνεῦμα, ὧρα
 καὶ πάντοτε κα. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΟΜΙΛΙΑ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΗ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ
ΙΟΥΒΕΝΤΙΝΟΝ ΚΑΙ ΜΑΞΙΜΟΝ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΗΣΑΝ
ΤΑΣ ΕΠ' ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΑΤΟΥ

379 Α 1. Πρό τινος ἀκόμη μᾶς συνήθροσαν ἐδῶ ὁ μακάριος ἱερομάρτυς βασιλευς μᾶς με τοὺς συνάθλους τῶν τρεῖς παιδῶν 380 σήμερον εἰς οὐχνηματισμὸν πνευματικῆς μάχης παρέταξε τὸ στρατόπεδον τοῦ Χριστοῦ ἐν ζευγὸς στρατιωτῶν. Τότε ἄρκα μαρτύρων, τώρα ζευγὸς μαρτύρων. Διόφορος ἡ ἡλικία τῶν, μὴ δὲ μᾶς ἡ πίστις τῶν. Ποικίλα τὰ μαρτυρικά τῶν παλαισμάτων, ἀλλ' ἰδίαι δὲ μᾶς ἡ ἀνδρεία τῶν. Ἐκείνοι παλαιοὶ ὡς πρὸς τὸν χρόνον, αὐτοὶ ἐδῶ νέοι καὶ πρόσφατοι. Τέτοιοι εἶναι ὁ θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας, περὶ ἔχων παλαιούς καὶ νέους μαργαρίτας δῶν δὲ μᾶς ἡ ὡραιότης εἶναι ἰδία. Δὲν ἀμυροῦνται ἡ ἀσπληνότης τῶν δὲν καταρρέει μετὰ τὸν χρόνον, δὲν ὀφίσταται τὴν σκωρὰν τῆς πολυκαιρίας ἡ λαμπρότης αὐτῆς τῆς φύσεως. Διότι ἡ μὲν ὁλικὴ περιουσία ὑποχωρεῖ καὶ ἐλαττωτα εἰς τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ τὰ ἐνδύματα φθειρόντα καὶ οἰκία καταστρέφοντα καὶ ὁ χρόνος φθείρεται καὶ ὁλόκληρος ἡ φύσις τῆς αἰσθητικῆς αὐτῆς περιουσίας ἐξέρχεται μετὰ τὸν χρόνον καὶ ἀφανίζεται. Μετὰ τοὺς πνευματικούς θησαυρούς δὲ μᾶς δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον ἀλλὰ πάντοτε καὶ διὰ πάντας ταρμμένον εἰς τὴν ἰδίαν ἀκμὴν καὶ νεότητα οἱ ἄγιοι μάρτυρες, λαμβάνοντες καὶ ἀποσπλίνοντες τὴν λαμπρότητα τῆς ἰδικῆς τῶν δόξης. Τοῦτο δὲ γνωρίζοντες καλῶς καὶ ἐσεῖς δὲν τῶν ἄλλων μὲν τοὺς παλαιούς καὶ ἄλλως τοὺς νέους μάρτυρας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἰδίαν προθυμίαν καὶ ἀγάπην καὶ ὁ ἀθεῖναι τῶν καὶ ἀποδέχεσθε ὅλους. Διότι δὲν ἐξετάζετε τὸν χρόνον ἀλλὰ ἐπιζητεῖτε ἀνδρείαν καὶ εὐλάβειαν ψυχῆς καὶ πίστιν ἀσάθεον καὶ ζῆλον ἐμπνευσμένον καὶ θερμὸν τέτοιοι που ἐδεῖσαν καὶ αὐτοὶ οἱ μάρτυρες που μᾶς συνήθροσαν ἐδῶ σήμερον. Διότι τὸσον πάλιν ἐπύρουντο ἀπὸ τὸν κατὰ θεὸν πῦθον ὥστε νὰ κατορθώσουν καὶ

379 Α 1. Πρό τινος ἀκόμη μᾶς συνήθροσαν ἐδῶ ὁ μακάριος ἱερομάρτυς βασιλευς μᾶς με τοὺς συνάθλους τῶν τρεῖς παιδῶν 380 σήμερον εἰς οὐχνηματισμὸν πνευματικῆς μάχης παρέταξε τὸ στρατόπεδον τοῦ Χριστοῦ ἐν ζευγὸς στρατιωτῶν.

χωρὶς διωγμὸν νὰ φορέσουν στέφανον μαρτυρίου. Β. χωρὶς μάχην νὰ στήσουν τρώλαιον νίκης, χωρὶς πόλεμον νὰ κερδίσουν νίκην καὶ χωρὶς συγκρούσιν μετὰ τὸν ἐχθρὸν νὰ ἀφάσσουν τὸ θραβεῖον. Τὸ πῶς ἐγένετο αὐτὸ θὰ τὸ μάθετε ἀπὸ ἡμᾶς μόνον περιμένετε ὁλίγον νὰ τὰ διηγηθῶ ἐξ ἀρχῆς. Ὑπῆρξε κάποιος βασιλεὺς εἰς τὰς ἡμέρας μᾶς, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ πρό τινος ὁμίλησα εἰς ἑσάς, 381 ὁ ὁποῖος ἐξέπερασεν εἰς ἀσέθειαν ὅλους τοὺς προηγουμένους τοῦ. Ἀδελφὸι, πῶς ὁ βασιλεὺς ἐπειδὴ ἐβλεπε πόσον ὑπέροχα ἀπέθανον τὰ ἰδικὰ μᾶς πράγματα ἐξ αἰτίας τούτου, ἐξ αἰτίας διηλαθῆ τοῦ θανάτου τῶν μαρτύρων καὶ οὐ μόνον ἀνδρες, ἀλλὰ καὶ τρυφερὰ παιδία καὶ κόραι, ἀπειροὶ ἀκόμη γάμου καὶ μετὰ λόγον κάθε ἡλικίας καὶ κάθε γένους νὰ προσέρχονται μετὰ προθυμίαν εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας γενόμενας σφαγὰς. Ὁ κατεπρώγετο εἰς τὰ σῶθικά του καὶ ἐπονοῦσε καὶ νὰ διακηρύξη φανερὰ τὸν πόλεμον δὲν ἤθελε. Διότι, ὅλο, λέγει, θὰ σπεύσουν πρὸς τὸ μαρτύριον σὺν μελίσσῃ τοῦ πετοῦν ἐπάνω ἀπὸ κηρίον καὶ αὐτὰ τὰ ἡμῶν θανόντες οὐκ ἀπὸ κανένα ἄλλον, ἀλλ' ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς προγόνους τοῦ. Διότι καὶ τυραννοὶ ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ οὐλοὶ συνεχῶς ἐπανεστῆσαν κατ' αὐτῆς, ἐπειδὴ ἀκόμη ἡ φλόξ τῆς εὐσεβείας ἦτο μικρά, πλὴν δὲ μᾶς δὲν τὴν ἐσθίον, δὲν τὴν ἠφάνισαν, ἀλλ' αὐτοὶ ἠφανίζοντο ἡ δὲ φλόξ ἐκείνη αὐξανομένη ἀνηρχετο εἰς ὕψος καὶ ἐσκέπασεν ὅλην τὴν οἰκουμένην μετὰ τὸ νὰ σφάγῃ, νὰ καίῃ, νὰ κρημνίζῃ, νὰ καταποντίζῃ καὶ νὰ παραδίδῃ, εἰς τὰ θηρία ὅλα οἱ πιστοὶ. Διότι κατεπάτησαν τοὺς ἀνθρώπους ὡς ὡσὲν πηλόν. Π καὶ ἐβλεπον τὰ πέλαια καὶ τὰ κυμάτια ὡς ὡσὲν λευκῶνας καὶ ἔτρεχον πρὸς τὸ εἶδος ὡς πρὸς διαδήματα καὶ στέφανον καὶ κατεφρόνησαν κάθε εἶδος τιμωρίας, οὐκ μετὰ τὸ νὰ ὑποφέρουν μόνον γενναίως, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλὴν εὐχαριστήσιν καὶ προθυμίαν. Καὶ ὥστε τὰ εὐτὰ ὅσα ποτίζονται συμβαίνει ἐκ φύσεως νὰ αὐξάνουν, ἔτσι καὶ ἡ ἰδικὴ μᾶς πίστις ἐνῶ καταπολεμεῖται, ἀκμαίνει περισσότερον καὶ ἐνὺ ἐνοχλῆται, πληθύνεται καὶ δὲν συνηθίζον νὰ κάμνουν τὸσον θαλλίους τοὺς κήπους τὰ πλούσια νερά, ὅσον συνηθίζει νὰ ποτίῃ τὰς ἐκκλησίας τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων.

Κ. Γνωρίζοντες λοιπὸν ἐκεῖνος ὅλα αὐτὰ καὶ ἐκ τούτων ἀκόμη περισσότερα ὅλα ἐφοβείτο νὰ κηρύξῃ φανερώς ἐναντίον μᾶς τὸν πόλεμον. Ἄς μὴ τοὺς διωσμένον τὴν

381 Τινος οὐκ ἀποσπλίνοντες τὴν λαμπρότητα.

εύκαριον, λέγει, να στήσουν ἀλλεπάλληλα τρόπικα, να εἴπουν συνεχεῖς νίκας καὶ νὰ στεφανωθοῦν μὲ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τὸ κάμνε, προσέξατε τὴν παυρουργίαν του ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς ἰατροὺς, τοὺς στρατιώτας τοὺς σοφιστὰς³⁴ καὶ τοὺς ρήτορας,³⁵ εἰς περιπτώσιν ἀνάγκης, νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ ἐπαγγέλματά των ³⁶ ὅτι ἄλλαν, παρὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πίστιν των. Ἔτα, λοιπόν, τὴν μέθοδον αὐτὴν τοῦ πολέμου ἐφαρμόζοντας ἐναντίον μας, δηλοῶ νὰ μᾶς ἐνοχλῇ ἀπὸ μακρὰν, ἐπέδωκεν ὥστε ἂν μὲν ὑποχωρήσουν, νὰ γίνῃ καταγέλαστος ἡ ἡττα των καθὼτ' διὰ τὰ κρήματα περὶ φρόνησιν τὴν εὐσεβείαν ἂν ὁμῶς ἀνισταθοῦν γενναίως καὶ ὑπερισχύσων ἡ νίκη των καὶ μὴ εἶναι, πολὺ λαμπρὰ ὅτε τὸ πρόπαιόν των τῶσαν ἐνδοξον. Διότι δὲν εἶναι καὶ πόσον μεγάλον πρῶγμα τὸ νὰ περιφρόνησιν κανεὶς τέχνην καὶ ἐπάγγελμα χάριν τῆς εὐσεβείας³⁷. Καὶ οὐτε σταματῶ ἕως ἐδῶ μόνον ἀλλὰ καὶ ἂν κανεὶς ἔζη εἰς χρόνους παλαιότερους, τότε ποῦ ὑπῆρχον βασίλεις εὐσεβεῖς, καὶ ἡ κατέστρεψε θωμάς, ἡ ἠφάνισε ναοὺς ἡ ἀφῆρε, ἀφερῶματα, ἡ ἔκαμνεν ὁτιδήποτε ἄλλο, προσήγετο εἰς τὸ δικαστήριον καὶ θανατοῦτο καὶ ἐκ μόνου ἐκεῖνος ποῦ ἔκαμνε κατὰ παρόμοιον, ἀλλὰ καὶ ὅποιος ἀπλῶς εἶχε κατηγορηθῇ σχετικῶς. **Β** Καὶ ἄλλας ἀπειροὺς καὶ ποικίλας προφάσεις ἐπλάττει προκειμένου νὰ κατακόψῃ ὅλους ὅσοι τοῦν μὲ εὐσέβειαν. Καὶ ἔκαμνεν ὅλα αὐτὰ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἁμαυρώσῃ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ὥστε ὁ μὲν φόβος νὰ προσδεύῃ καὶ νὰ γίνοντα σφαγαί, τὰ θραβεῖα τῶν μαρτυρῶν ὁμῶς νὰ μὴ φαίνονται λαμπρά. Ἀλλὰ δὲν καὶ ὠρῶσεν ὁμῶς τίποτε περισσότερον. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ ἔπαθον αὐτὰ δὲν πράκτεται νὰ δεχθοῦν τὸν στέφανον ἐκ τῆς ἀπαράσεως ἐκεῖνου, οὐτε πάντως ἐκ τῆς κακουργίας του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀδελκάτου κρίσιν, ἐννοῶ τὴν κατερχομένην ἀνωθεν.

Σ 2 Ἐνῷ λοιπὸν οὕτως εἶχεν ἡ κατὰστασις καὶ ἐστενωχωρεῖτο ἐκεῖνος νὰ κηρυξῇ τὸν πόλεμον καὶ ἐνῷ ἐφοδεῖτο τὴν ἡτταν, συνέβη νὰ γίνῃ στρατιωτικὸν συμπό-

³⁴ Ὁ ὅπου, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τὴν ἐκδοχὴν τοῦ ὁμοίου ὁ ἀπὸστολὸς ὡς ἀπὸ διέδοκτο, τὴν ἐκδοχὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἡγεμονίας καὶ μὲν τὴν ἀπὸστολὴν ἀλλὰ δὲν τὴν προτίετον. Ἐννοῦν οὖν οὗτοι ἐκδοχὴν ὁ Στ.

³⁵ Ἡ ἀρχαία ἐκδοχὴν εἶναι ὁ ὁμοίος τῆς ἀπὸστολῆς.

³⁶ Ὁ ὁμοίος ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἐκδοχῆς ἀπὸ τῆς ἀπὸστολῆς, ἐν τῇ ἀπὸστολῇ ἐκδοχῇ ἀπὸ τῆς ἀπὸστολῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἀπὸστολῆς.

³⁷ Ὁ ὁμοίος ἀπὸ τῆς ἀπὸστολῆς.

σιον, εἰς τὸ ὅποιον συμμετέσχον καὶ οἱ σήμερον συναθροισαντες ἡμᾶς ἐνταῦθα ὁμοῖοι μάρτυρες καὶ ὁμῶς συνηγέται νὰ γίνεταί εἰς τὰ συμπόσια, νὰ γίνοντα διάφοροι λόγοι καὶ ὅλοι κατὰ διάφορον νὰ συζητοῦν αὐτοὶ ἐθρηνολογούσαν τὰ παρόντα κακὰ καὶ ἐκαλοῦντο τὰ παλαιότερα χρόνα καὶ μεταξὺ των καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἔλεγον Ἰερεῖς, λοιπὸν νὰ ζῇ κανεὶς σήμερον. Νὰ ἀναπνέῃ ἡ νὰ ὁλεπῇ τοῦτον τὸν ἥλιον, καθ' ἣν στιγμὴν καταπατοῦνται οἱ ἱεροὶ νόμοι, ὑβρίζεται ἡ εὐσεβεία καὶ ἀτιμάζεται ὁ Δεσπότης ὅλης τῆς κτίσεως. Τὰ πάντα ἐγέμισαν ἀπὸ κνίσσον καὶ καπνῶν καὶ θυσιᾶς ἀκαθάρτους καὶ δὲν ἤμπορούμεν νὰ ἀναπνεύσωμεν ἀέρα καθάρου.

Ω Σὺ ὁμῶς μὴ ἀντιπαρέλθῃς τοὺς λόγους των χωρὶς προσοχὴν, ἀλλὰ σκέψου τὸν καιρὸν, πότε ἔλεγοντο αὐτὰ καὶ πρόσθετε τὴν εὐλάβειαν ἐκεῖνων ποὺ τὰ ἔλεγον. Διότι ἂν εἰς στρατιωτικὸν συμπόσιον ὅπου ὑπάρχουν ὄνος ἀνδοθευτοῦ καὶ μέθη καὶ συναγωνισμὸς χειριστῆς δυνάμει καὶ ἀγῶν μέθης καὶ παραφροσύνης, τῶσαν ἐστέναξον καὶ ἐβρόνουν, τί ἔκαμνον ὅταν ευρισκόντο εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ συνακαστρέφοντα μεταξὺ των. Ποῦ ἦσαν κατὰ τὴν ἀρκείαν τῶν προσευχῶν αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν τῶσαν συνεσταλμένοι κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς τρυφῆς (τοῦ συμπόσιου) καὶ ἐπέδωκον ἀποστολικὴν διόθεσιν, Ἄλλοι ἔπνον καὶ αὐτοὶ ἐβρόνουν ἄλλας ἀσεβοῦσας καὶ αὐτοὶ κατεκαίοντο ἀπὸ θλίψεως ὥστε ἠσθάνοντο τὴν ὕψαι των καὶ τοῦτο χάριν τῶν ἀδελφῶν των ποὺ ἦσαν ἀρρωστοί. **Ε** ἀλλ' ὡς νὰ εἶχον βοήκοι καὶ προστάται ὅλης τῆς οἰκουμένης τοιοῦτοτρόπως ὑπέφεραν καὶ ἰδάσκον διὰ τὰ κακὰ ποὺ ἐλάμβανον χωρεῖν.

Καὶ λέγοντες αὐτὰ δὲν διέφυγον τῆς προσοχῆς των ἄλλων, ἀλλὰ κάποιος ποῦ συνέτριψε εἰς ἐκείνην τὴν τράπεζαν, εἰρων καὶ κόλαξ θέλων νὰ προσφέρῃ ἐκδοῦλευσιν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ ἐξιστόρησεν ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν. Ἐκεῖνος πάλιν, ἐπειδὴ εὗρεν ἐκεῖνο τὸ ὅτι οὐκ ἀνεξίτη καὶ ἀρπάζοντας εὐκαρίαν ἡ ὅπου ἤμπορούσε νὰ ἀποστερήσῃ τὰς ἀμοιβὰς τοῦ μαρτυρίου διατάσσει νὰ δημευθῇ ὅλη ἡ περιουσία αὐτῶν ³⁸. **Α** Κατηγοροῦν αὐτοὺς ὅτι μὲ τοὺς λόγους των ἐδυσφήμισαν τὴν εἰσοδήσειν του ὡς τυραννικῶν καὶ διέταξε νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν φυλακὴν. Αὐτοὶ δὲ ἔγινον καὶ ἠσθάνοντο ἀγαλλισσάμενοι, τὰ τὴν κάμωμεν λοιπὸν τὴν περιουσίαν. ἔλεγον, καὶ τὴν πολυτελεῖαν στολήν, διότι καὶ ἂν ἀκόμη αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἱμάτια τὴν σάρκα χειρασθῇ νὰ τὸ ἀποδόλωμεν διὰ τὸν Χριστὸν οὐτε καὶ αὐτὸ

θά τὰ κρατήσωμεν, ἀλλὰ θά τὸ δώσωμεν Ἐσφραγίζοντο λοιπὸν αἱ οἰκίαι τῶν καὶ ἀνηγαγόντο ὅλα τὰ ὑπάρχοντά των. Καὶ ὅπως ἐκεῖνοι ποῦ πρόκειται νὰ ἀποδημήσουσιν εἰς μακρινὴν πατρίδα, ἀφ' οὗ πωλήσουσιν τὴν οἰκίαν των, ἀποστέλλουσιν τὸ ἀντίτι μὲν τῆς ἐκεῖ, τοῦτο λοιπὸν συνέδαν· νῦν καὶ μὲ τοὺς ἀγίους τούτους Ἐπεὶ δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀποδημήσουσιν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε ἐξαπεστέλλετο προηγουμένως ἡ περ αἰσία των ἐκεῖ ἐν ὁδοῦ ἐκείνῃ εἰς τὴν ἀποσταλὴν τῆς αὐτοῖ αἱ ἰδίαι οἱ ἐχθροὶ ὅτε δὲ μόνον τὰ χρήματα ποῦ δίδονται ὡς ἐλεημοσύνη μετατίθενται εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀρπάζουσιν ἐκεῖνοι ποῦ πολεμοῦν τὴν πίστιν καὶ καταδιώκουν αὐτοὺς ποῦ ζοῦν μὲ εὐσέβειαν καὶ αὐτὰ ἐκεῖ ἀποθησαυρίζοντα Ὅτι δὲ τοῦτο δὲν εἶναι μὴ κρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο, ἄκουε τί λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὧν μετὰ χαρᾶς προσδέξασθε προσδοκῶντες ἔχειν κρείττονα ὑπαρξίν ἢ αὐρανοῖς καὶ μένουσιν» (Ἑβρ. 10, 34).

Ἦσαν λοιπὸν ἐς τὴν φυλακὴν οἱ μάρτυρες καὶ ὅλη ἡ πόλις ἔτρεχεν ἐκεῖ, ἂν καὶ πολλοὶ φόβοι καὶ ἀπειλαὶ καὶ κινδύνοι μεγάλοί ᾤοντο αὐτοῖς ποῦ θὰ προσήρχετο καὶ θὰ συνέγιγνετο καὶ θὰ συνωμίλει μαζί των. Ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ τὰ ἀπεμάκρυνεν ὅλα ἐκεῖνα καὶ ἐξ αἰτίας ἐκείνων πολλοὶ τότε ἔγιναν μάρτυρες, καταφρονούντες τὴν παρούσαν ζωὴν χάριν τῆς συναναστραφῆς των μὲ τοὺς μάρτυρας καὶ ἐπεὶ δὲ συνέτρεχον πολλοὶ, ἐτελεύτησε συνεχρῶς φυλακία καὶ ἱερὰ πονυχίδες, συναντήσεις πλήρεις πνευματικῆς διδασκαλίας καὶ ἐν ὧ ἐλχε κλεισθῇ ὁ ναὸς, εἰς τὸ ἐξῆς μετετρέπετο εἰς ναὸν ἡ φυλακία. Διότι οὐ μόνον οἱ ἐξώθεν εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ οἱ διαμένοντες εἰς αὐτὴν ἐδέχοντο πολὺ μεγάλην διδασκαλίαν ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης ἐκ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς πίστεως τῶν ἁγίων τούτων. Ἀκούουσιν δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς περισσότερον ἐβλάθετο καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τοὺς ἀνστρέφῃ καὶ νὰ τοὺς ἐξασθενήσῃ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ εἶρε κάποιους οὐδελύτους ἀνθρώπους D καὶ ἀπατεῶνας, καταλλήλους εἰς ἐπιβουλὴν αἱ ὁποῖοι, πολλὰς τούτοις ἐπιλήσασαν δοᾶς, τούτοις εὐρσκαν μόνους ὅτι δῆθεν ἀφ' ἑαυτῶν τοὺς συνεβούλευον καὶ ὅτι ὡς ἀποκαταλέγουσι τοῦ βασιλέως τοὺς προέτρεπον νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ νὰ προσχωρήσουσιν ἐς τὴν ἀσεβείαν. Ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον τὸν ἐπικρεμῶμενον

27 Παννυχίδες καλεῖται αἱ ἐκκλησίαι. Ἀποκαταθῆναι ἀντιπρὸς τὴν προσηγορίᾳ τῆς νυκτὸς ἀποκατεστῆσαν αὐταὶ ἐκκλησίαι.

κινδύνου θὰ ἀποφύγετε, τοὺς ἔλεγον, ἀλλὰ θὰ ἀξιώθητε περισσότερας καὶ καλυτέρας τιμῆς ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας, ἐφ' ὅσον καταλύετε ἑταῖοι τὴν ὁργὴν τοῦ βασιλέως. Δὲν ἐδέχετο καὶ ἄλλους συστρατώντας αὐτοῖς οἱ ὁποῖοι ἔπραξαν ἥδη τὸ ἴδιον πρᾶγμα, αὐτοὶ ὅμως ἔλεγον δι' αὐτὸ ἀκριδῶς θὰ ὑπομεινωμέν γενναίως, διὰ νὰ προσφέρωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μᾶς θυσίαν διὰ τὰς πτωχεύσεις ἐκείνων. Ἐξομῶν φιλόφρονος Δεσπότην γνωρίζει καλῶς, ὅτι καὶ ἂν δεχθῇ μίαν θυσίαν, νὰ συμπληρωθῇ μὲ δόλοκληρον τὴν οἰκουμένην. Καὶ ὅπως οἱ τρεῖς παῖδες ἔλεγον, «Οὐκ ἔστιν ἐν τῇ καιρῷ τούτῳ ἄρχων καὶ προφήτης καὶ ἡγουμένος, οὐτε ὁλοκαυτώσεις, οὐτε θυσίαι, οὐτε τόπος τοῦ καρπώσασθαι ἐν ὧν σου καὶ εὐρεῖν ἔλεος, ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ καὶ πνευματικῇ ταπεινωσέως προσδεχθείμεν» (Δαν. 3, 38-39), ἔτι λοιπὸν καὶ οἱ μάρτυρες ἐπεὶ δὲ ἐδλεπόν νὰ κατασκοπῶνται τὰ θυσιαστήρια νὰ κλεῖνται οἱ ναοὶ νὰ ἀποπέμπωνται οἱ ἱερεῖς 282 A καὶ νὰ φυγαδεύωνται, ὅλοι οἱ πιστοὶ, ἐφρόντιζον αὐτοὶ πρὸς χάριν ὧν νὰ προσφέρουν τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς τὸν Δεσπότην Θεόν καὶ ἱκαταλείψαντες τὰ στρατιωτικὰ των τάγματα, ἔσπευδον νὰ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς χορούς των ἀγγέλων. Διότι ἔλεγον, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἀποθάνωμεν τώρα, τοῦλάχιστον θὰ ἀποθάνωμεν πάντως ἐν τῷ ὀλίγῳ καὶ θὰ πάθωμεν τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Καλύτερον λοιπὸν εἶναι νὰ ἀποθάνῃ κανεὶς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως των ἀγγέλων παρὰ ὑπὲρ ἀνθρώπου ποῦ ἀπαράττει πέποιον εἶδος ἀσέβειαν. Εἶναι πρέπον νὰ πολεμῇ κανεὶς ὑπὲρ τῆς ἐν οὐρανοῖς πατρίδος, παρὰ ὑπὲρ τῆς ἐπίγειου καὶ καταπαταμένης. Ἐδῶ καὶ ἂν ἀποθάνῃ κανεὶς, τιποτέ ἀντάξιον τῆς πρᾶξης ποῦ ἐδεξε δὲν θὰ λάθῃ ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως. Διότι, τ. θὰ χάρισῃ κανεὶς εἰς τὸν ἀποθάνοντα, ὅτι πολλὰκις μάλιστα, ἐπειδὴ οὐτε ἐνταφιασμοῦ τυγχάνει, κείτω. πρὸ των στομάτων των σκυλῶν. Ἀν ὅμως ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως των ἀγγέλων, θὰ λάβωμεν καὶ πόλιν τὰ σωματὰ μας περισσότερον λαμπρά καὶ θὰ δρῶμεν πολὺ μεγαλυτέρας ἀμοιβὰς τῶν κόπων μας καὶ τοὺς στεφάνους. Ἀς λάβωμεν λοιπὸν ὅπλα πνευματικὰ δὲν μᾶς χρειάζονται βέλη καὶ τόξα οὐτε κανὲν ἄλλον αἰσθητὸν ὅπλον, μᾶς ἀρκεῖ λέγει δι' ὅλα ἡ γλώσσα Δὲν ἔθηκε ἀπὸ βέλη εἶναι τὰ στόματα των ἁγίων ὅτι προξενοῦν συνέχη καὶ ἀλλεπάλληλα κτυπήματα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ διαβόλου.

3 Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἀνηγγέλλαντο εἰς τὸν βασιλέα C ἐκεῖνος ὅμως δὲν ὑπεχώρει, ἀλλ' ἐπεχείρει πάλιν νὰ δελεάσῃ δι' ἐκείνων των φράσεων αὐτοὺς. Αὐτὰ λοι-

τόν έκαμνε διά νά τούς κακοποιήσῃ ὁ Ὑποουλός καί πανούργος κα. σοφός ὥστε ἐάν μὲν χανουσμένα ὑποχωρήσουν, νά τούς ἀθώωσῃ κάτω ἀπὸ τὰ δαίμόνια ὧλων κα. ἔτσι νά τούς προετοιμάσῃ λοιπὸν νά θυσιάσουν. Ἐάν δὲ μὴς ἀνισταθοῦν ἐπιδεικνύοντες μεγάλην ἀνδρείαν καί πρὸς πάλιν γενναίως ἰσταμένο, νά μὴ γίνων ἀντίληπτά τὰ κατορθώματα τῆς νικῆς των, ἀλλ' ἀφοῦ τοὺς ἀπομακρύνῃ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς δυσφημίσσεως τῆς ἐξουσίας, νά τοὺς ἀποκεφαλίσῃ. Ἀλλ' ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτει τὰ βωθέα κα. ἀπόκρυφα, δὲν ἄφησε νά μείνῃ ἀπαρητήρητος ἡ ἐνέδρα αὐτῆ ἢ ἐπὶ βουλὴ νά γίνῃ ἀφανής ἀλλ' ὥπως τότε ἡ αἰγυπτία γυνὴ προσβάλλουσα τὸν Ὑωσήν ἐν τῷ θαλάμῳ καί εἰς τελευτάν ἐρημίαν ἀνέμεινε νά διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, Ὁ δὲν διέφυγεν ὥμως τὸν ἀνρυπτικὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ κα. ὅχι μόνον ἐκείνον ἀλλ' οὔτε τοὺς μεταγενεστέρους ἀνθρώπους καί αὐτὸ τοῦ εἶπεν ἐκείνῃ πρὸς τὸν Ὑωσήν, καθ' ἣν στιγμὴν αὐδαίς ἦτο παρῶν, τοῦτο ἐκινολογήθη εἰς ὁλοκλήρον τὸν κόσμον. Ἔτσι λοιπὸν κα. ἐκεῖνος ἤλπισεν ὅτι θὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων συνοικλῶν μὲσφ τῶν συμβούλων τοῦ ἐργοσιμοποιήσε, ὥμως δὲν το ἐπέτυχεν ἀλλ' ὅλοι κα. τότε ν ἐπληροφορήθησαν τὴν ἐνέδραν, τὴν ἐπιδοαυλὴν, τὴν νικτὴν, τὸ τρόπον ὡς ὅσον ὁμῶς παρήγαγο κα. ἔθευνεν ἐκ παραλλήλου ὁ χρόνος καί τὸ πλῆθος τῶν ἡμερῶν δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νά ἐξασθενήσῃ τὴν προθυμίαν, Ἐ ἀλλὰ μὲλλον ἐπείτε νε τὴν φροντίδα κα. ἔκαμνε περ σποτέρους ζηλωτὰς, διατάσσει λοιπὸν μεσάνυκτα νά τοὺς ὀδηγήσουν εἰς τὸ θάραβρον καί ἐξήγοντο οἱ φωστῆρες μέσα εἰς τὸ ἀπλετον σκότος καί ἀντικεφαλίζοντο. Τότε λοιπὸν ἦσαν φοθεώμενοι αἱ κεφαλαί, εἰς τὸν διάβολον παρὰ ὅταν ὡμῶν λουον ἐπειδὴ καί ἡ κεφαλὴ τοῦ ἱωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ δὲν ἦτο τόσο φοδερὰ ὅταν ὡμῶν λει ὅσον ὅταν ἔκε το αἰωνος ἐπὶ τῇ πύνακας. Διὸ εἶχε τὸ αἶμα τῶν ἀνῶν καί φωτὴν μὴ ἀκρυομένην διὰ τῶν ὧτων, ἀλλὰ κατηγοροῦσαν τὴν συνε δρτὴν τῶν φανῶν.

Μετὰ δὲ ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἐκείνην σφανὴν ἔκλεινε, οἱ ὁποῖοι κληρονομοῦν νά συλλέγουν τὰ τοιαῦτα λειψμα 589 Α. ἐκβάσαντες εἰς κρυβον τὴν ζωὴν των, περ ο μὲλεξαν τὰ σκεματα τῶν ἀρ στευτάντων τούτων ἀνθρώπων, ἦσαν δὲ κα. ἐκείνοι μάρτυρες ζωντες. Διότι, ἂν κα δὲν ἀπακεφαλίσθησαν ἀφοῦ προηγουμένως ἔπρατ ἤσαν νά ὑποσταθῶν κα αὐτοὶ τοῦτα, ἔμπρυσιν νά περὶ ἀλλέξουν τὰ σώματα ἐκείνα. Λέγουν λοιπὸν, ὅσοι προσήλθον τότε καί ἤδη ὡθήσαν νά δοῦν τὰ σώματα τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου εἶχαν σφαγῇ, ὅτι

καθ' ὃν χρόνον ἔκεντο ταῦτα τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου πρὸ τῆς ταφῆς, τόσο πολλὴ χάρις εἶχεν ἐκχυθῆ εἰς τὰ πρόσωπα. ὅση εἶχε πῖσι κα. εἰς τὰ πρόσωπον τοῦ ἀρχι δακόνου Στεφάνου, καθὼς ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, ὅταν ἐπρόκειτο νά ἀπολογηθῇ πρὸς τοὺς Ὑουδαίους καί δὲν ὑπάρχει κανεὶς τοῦ νά μὴ ἐστάθῃ τότε ἐμπρὸς των χωρὶς φόβου. Τόσον λοιπὸν καί αὐτὴ ἡ θεὰ ἐξέπληττεν ὅλους τοὺς θεατὰς Β καί ὅλοι ἀνεφώνουν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε καί ὁ Δαβίδ. «Ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν οὐ κεχωρισμένο. καί ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν οὐ διεχωρίσθησαν» (Β' Βασ 1, 23). Διὸ κα τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως των ἀπὸ κοινοῦ ἔκαμον καί εἰς τὴν φυλακὴν μαζί ἔμειναν καί εἰς τὰ θάραβρον μετεφέρθησαν καί τὰς κεφαλὰς των παρέδωσαν. κα μία λαρναξ ἐβέχθη τὰ σώματα ἀμφοτέρων καθὼς θὰ τὰ δεχθῇ λοιπὸν μία σκηνὴ καί εἰς τοὺς οὐρανούς, ὅταν μάλιστα νά ἀναληφθοῦν αὐτὰ τότε μὲ περ σσοτέρων δόξαν. Αὐτοὺς λοιπὸν ἀβίζει κανε ς νά τοὺς προσονομάξῃ μαζί κα στύλους κα σκόπελους καί πυργούς καί φωστῆρας κα. ταύρους. Διὸ ὡς στύλοι βαστάζουν ἐπάνω τους τὴν Ἐκκλησίαν κα. ὡς πύργα τὴν περιτεχίζουν κα. ὡς σκόπελο ἀποκρύπτουν κάθε ἐπιδοαυλὴν, παρέχουν πολλὴν γαλήνην εἰς τοὺς ἐντὸς αὐτῆς εὐρισκόμενους Γ καί ὡς φωστῆρες διέλυσαν τὸ σκότος τῆς ἀσεβείας καί ὡς ταῦροι μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς κα. τοῦ σώματος, μὲ ὅσην προθυμίαν ἔσφραν τὸν χρυσὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς συχνάζωμεν λοιπὸν τακτικῶς δὲ καί ἃς ἐγγίζωμεν τὴν λαρνακὰ των, δὲ νά λάβωμεν ἀπὸ αὐτὰ χάριν. Διὸ καθὼς οἱ στρατιῶται, ὅταν ἐπὶ δεῖξουν τραύματά των τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, μὲ παρηλαίαν συνομῶν μὲ τὸν βασιλέα ἔτσι κα αὐτοὶ βασταζόντες εἰς τὰς χεῖρας των τὰς κεφαλὰς των, τὰς ὁποίας ἔκοψαν οἱ ἐθνοὶ κα ἐρχόμενοι εἰς τὸ μέσον, δύνανται εὐκόλως νά λάβουν πάντα ὅσα θέλουν ἀπὸ τὸν βασίλεα τῶν οὐρανῶν. Ἄς δοδίζωμεν λοιπὸν ἐκε μὲ πολλὴν πίστιν καί μετὰ πολλὴν προθυμίαν, ὥστε καί ἀπὸ τὴν θέαν των ἁγίων Ὁ τούτων μνημάτων καί ἀπὸ τῆς σημείας των κατορθωμάτων καί ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἀφοῦ λάβωμεν μεγάλους θησαυρούς νά δυνθώμεν νά δ αμυσσόμεν κατὰ Θεὸν καί τὸν παρόντα βίον καί μὲ πολὺ ἐμπόρευμα ἀρετῆς νά εἰσέλθωμεν εἰς ἐκείνον τὸν ἁγίον καί νά ἐπιτύχωμεν τὴν βασίλειαν τῶν οὐρανῶν, μὲ τὴν χάριν κα τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ ὁποῖο εἰς τὸν Πίστηα καί εἰς τὰ ἁγία Πνεῦμα πρέπει δόξα δυνάμει τιμῇ καί προσκυνησίᾳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

τήν καλούν εις τὸ δικαστήριον νὰ τὴν συνοῦν εἰς τὴν ἀγορὰν δ' ἄντετα καὶ τόσον μεγάλα πράγματα. Ἐκείνη τὸν πατέρα μέσῳ εἰς τὸ σπ.τ. χωρὶς τὴν παρουσίαν τῆς μητρὸς, ἢ τῆς τροφῆς, ἢ τῆς ὑπηρετρίας, ἢ γεγονισσῆς ἢ φίλης, ἀλλὰ μόνη κατελήφθη ἀνάμεσόν εἰς ἐκείνους τοὺς δημίους.

Τὸ δὲ εἶχε τὸ σθένος νὰ ἔβη καὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τοὺς ἐπὶ τοὺς ἀνέκτους στρατιώτας, νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα καὶ ἀμύλησῃ τὰ νὰ δῇ, τὸ νὰ σταθῇ καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ, πῶς δὲν εἶναι ἀξίον ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διότι τὸ ἐπὶ πλέον τὸ προσέφερεν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὅμως οὕτως καὶ τότε αὐτὴ ἔμεινεν ἀργή, ἀλλὰ κατέβαλε κάθε ἰδικὴν τῆς δυνάμειν, τὴν προθυμίαν, τὸ φρόνημα τὸ γενναίον, τὴν ἀλησίαν τῆς, τὴν προτιμήσιν τῆς, τὴν σπουδὴν τῆς, τὴν διασύντην τῆς. Τὸ νὰ περιέλθουν ὅμως ὅλα αὐτὰ εἰς πέρας χρεάζεται ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀνωθεν εὐνοα. Ὅστε ἀξίον καὶ νὰ τὴν θαυμάζῃ κανεὶς καὶ νὰ τὴν μακαρίσῃ. Νὰ τὴν μακαρίσῃ δ' αὖ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶχε καὶ νὰ τὴν θαυμάζῃ δ' αὖ τὴν ἰδικὴν τῆς προθυμίαν. Ποίος λοιπὸν δὲν θα ἐκπλάγῃ δ' αὖ καίως, ὅταν ἀκούσῃ εἰς συντόμον τὸ διαστήμα χρόνου καὶ ἐσκέψῃ καὶ ἐνέκρινε καὶ ἐπραγματοποίησε, διότι γνωρίζετε ὅμως ὅλα, ὅτι πολλὰκις ἐνῶ εἰς μακρόν χρόνον ἐκάμαμεν πολλὰς σκέψεις, ὅταν ἐφάσαν ὁ καρὸς, ὁ ὀπτοὺς ἐξήτει νὰ πράγμα τοποῖσμεν τὰ ὅσα ἄλλοτε εἰχομεν σκεφθῇ, ἐπειδὴ κατέλαβε τὸν νοῦν μας ὁλόγος φόβος τὰ ἐληγεμονήσαμεν ὅλα διότι ὑπὸ τῆς ἀγωνίας ἠσθάνθημεν διαμῆς φόβον. Ἐνῶ αὕτη σκέψιν τόσον φρικτὴν ἔειπε καὶ φανεράν εἰς ἐλαχίστην στιγμὴν χρόνου κατωβρέσκει καὶ νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ καὶ ὁ ἔργον νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ καὶ οὕτως ὁ φόβος τῶν παρόντων στρατιωτῶν, οὕτως ἡ δυσκολία τῶν καρῶν οὕτως ἡ ἔρημια εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρξε τὴν ἐπιβουλὴν οὕτως τὸ δὲ κατελήφθη μόνη ἐντὸς τῆς οἰκίας οὕτως καὶ κανὲν παρόμοιον ἄλλο πράγμα ἐβαρύνθη τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἀλλ' ὡς νὰ ᾔσαν ἐκεῖ παρόντες κάποιο γνωστό, καὶ φίλο, ἔτσι, μετὰ τὴν ἀφοσίαν ἔκαμεν τὰ πάντα καὶ πολὺ εὐλόγως. Διότι δὲν εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς μόνῃ ἀλλ' εἶχε συμβουλὸν τῆς τὸν Χριστὸν ἐκείνος ἦτο δ' αὖτὴν παρῶν ἐκείνος ἦν ἔτι τὴν καρδίαν τῆς, ἐκείνος ἐτόνυε τὴν ψυχὴν τῆς ἐκείνος μόνος ἀπεμακρυνε τὸν φόβον. Ἐκείνη αὐτὰ δὲν τὰ ἔκαμνεν ἐπὶ πολυαῖς ἢ μαρτυρῶν ἀλλ' ἐπειδὴ προηγουμένως εἶχεν ἐτοιμάσῃ τὸν ἑαυ-

τὸν τῆς ἀξίον νὰ δεχθῇ τὴν βοήθειαν ἐκείνου.

2. Ἀφοῦ ἐξῆλθε λοιπὸν ἐκ τῆς θύρας, ἐξήτει χάριν ἀπὸ τοὺς στρατιώτας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκον τῆς καὶ νὰ ἀλλάξῃ ἐνδυματὰ καὶ ὅταν εἰσῆλθε ἤλλαξεν αὐτὴ φόβος ἀφάρσεν, αὐτὴ θανάτου ἀθανασίαν, αὐτὴ ζωῆς προσκαρῶν, ζωῆς αἰώνιον. Ἐγὼ μάλιστα, ἐκτός ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶπα θαυμάζω καὶ τοῦτο πῶς ἔδωσαν τὴν ἀδειαν οἱ στρατιῶται, πῶς μία γυνὴ ἐξηπάτησε τοὺς ἀνδρας, πῶς δὲν ὑποπεύθησαν ἐκεῖνοι κατ' ἐξ ὧν ἐμελλόν νὰ διατρέξουν, πῶς δὲν ἀντελήφθησαν τὸν δόλον. 3. Ἀλλ' οὕτως πρέπει νὰ εἴπῃ κανεὶς, ὅτι κανεὶς δὲν ἔκαμε κατὰ παρόμοιον δὲ, πολλοὶ γυναικες ἴσως ἐπῆδον εἰς κρημνοὺς, ἐρριφθῆσαν εἰς τὸ πέλαγος, διέπερσαν ξίφος εἰς τὸ στήθος τῶν, ἐπερσαν ὁρόνυχον εἰς τὸν τράχηλόν τῶν καὶ γενικῶς ἐκείνη ἡ ἐποχὴ ἦτο πλήρης ἀπὸ πολλὰ τέτοια περιστατικά, ὁ Θεὸς ὅμως ἐτεφλώσε τὴν καρδίαν τῶν, ὥστε νὰ μὴ ἐπιληφθῶν τὸν δόλον δι' αὐτὸ καὶ ἐξεπῆδον μέσῳ ἀπὸ τὰ δίκτυα καὶ ὅπως ἡ ἔλαφος ποῦ συνέληφθη ἀπὸ τοὺς θηρευτὰς καὶ διαφυγούσα κατόπιν ἀπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους δυνάταν εἰς τοὺς θηρευτὰς καὶ ἀνέφεκτον εἰς τὰ δέλη τῶν, σταματῶ πλέον τὸν δρόμον τῆς, θλέπουσα μετὰ ἀφῶν αὐτοὺς ποῦ τὴν κατεδίωκον πρὶν, ἔτσι καὶ ἡ ἀγία, ἐπειδὴ περιέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν δικτῶν τῆς καὶ εἶχεν ἀπακλεισθῇ σὺν σὲ δίκτυα ἀπὸ τοὺς τοιχοὺς τῆς οἰκίας τῆς, ἔβρεξε νὰ ἀναβῇ εἰς κορυφὴν ὄρους, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν κορυφὴν τοῦ οὐρανοῦ, ὅπου ἦτο ἀδύνατον λοιπὸν νὰ φθάσουν ἐκεῖνοι. Ὅταν τοὺς ἐβλεπε λοιπὸν ἀπ' ἐκεῖ νὰ φεγγαῖον ἀπρακτοί, ἔχαιρε ποῦ ἐβλεπε νὰ προξενῆται τόση καταισχυνὴ εἰς τοὺς ἀπίστους.

Ἐκείνη λοιπὸν πόση ἦτο ἡ καταισχυνὴ τῶν νὰ κάθεται ὁ δικαστὴς, νὰ παρίστανται τὰ πλήθη, νὰ ἐτοιμάζονται τὰ βασανιστήρια, νὰ συναθροίζετα, ὅλον τὸ πλῆθος οἱ στρατιῶται νὰ ἀναμένουν, ὅλοι νὰ μεθύουν ἀπὸ ἔδονην, νὰ ἐλπίσαν ὅτι δὲ ἔχουν τελικῶς τὸ θῦμα οἱ ἐξελεθόντες διὰ νὰ τὸ συλλάθουν, ὅτι νὰ ἀπέρχονται δὲ τώρα μετὰ κεφαλὴν καὶ νὰ δηγοῦνται τὸ συμβῶν. Τόση ἐντροπὴ καὶ τόση ὀδύνη καὶ ὅντος ὅλων τῶν ἀπίστων ἦτο δύνατον νὰ διαλυθῇ. Πῶς νὰ ἀναχωροῦν κυπτοντες τὴν κεφαλὴν ἐξ ἐντροπῆς καὶ διδασκόμενοι ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, ὅτι δὲν ἐπαλεμούσαν ἀνθρώπους, ἀλλ' αὐτὸν τὸν Θεόν. Καὶ ὁ μὲν Ἰωσήφ εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐσκέπτετο κακὰ ἡ οἰκοδόμητο νὰ τοῦ, ἀφοῦ ἐγκατέλειπε τὸ ἐνδυμα ποῦ τοῦ ἐκράτισε μετὰ τὰς μαρὰς τῆς χεῖρας ἡ θάλασσα

ἐκείνη γυνή, ἐξήλασε γυμνός, αὐτὴ ὁμῶς δὲν ἀφῆσεν οὐτε νὰ φανῶσιν τὸ σῶμα τῆς αἰ ἀκόλαστο χεῖρες, ἀλλ' ἀφοῦ ἀνῆλθε με γυμνὴν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἁγίαν σάρκα ἀφῆσαντας ὁ πλησίον τῶν ἐχθρῶν τῆς, τοὺς ἐνέβαλεν εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν, διότι ἐς τὸ ἐξῆς δὲν ἤξευραν οὔτε τί νὰ κάμουν τὸ λείψανον.

Τέταρτον εἶνα τὰ κατορθώματα τοῦ Θεοῦ, τοὺς μὲν δούλους τοῦ ἀπὸ τὸ ἀδελφόνον νὰ τοὺς ὁδηγῇ εἰς πολλὴν εὐκολίαν, τοὺς δὲ ἀντιπαραμένοντες εἰς αὐτὸν καὶ ἐχθρούς, νὰ ἐμβάλῃ εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, καὶ ὅταν ἀκόμῃ νομίζουσιν ὅτι εἶνα πολυμήχανοι. Τί π' ὁ φοβερὸν ὑπῆρχε λοιπὸν ἀπὸ τὴν δυσκολίαν ἐκείνην εἰς τὴν ὅποσαν περιέπεσε τότε ἡ κόρη ἐκείνη. Καὶ τί π' ὁ εὐνοϊκὸν ἀπὸ τὴν εὐκολίαν ἐκείνην εἰς τὴν ὅποσαν εὐρίσκοντο οἱ στρατιῶται. Μόνον εἰχον τὴν ἁγίαν αἰχμάλωτον κλεισμένην ἐντός τῆς οικίας ὅπως θὰ ἦτο καὶ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὁμῶς ἀπεχωρήσαν χωρὶς νὰ ἐπιτύχουσιν νὰ συλλάβουσιν τὸ θῆρασμα. Ἐνῶ δὲ ἡ κόρη ἦτο χωρὶς συμμάχους καὶ βοηθούς ἔκαστος καὶ καμμίαν ἀπὸ τοῦθεν νὰ δύναιτο διέξοδον τῶν κακῶν καὶ εὐρισκαμένη πλησίον τῶν στομάτων τῶν θηρίων ἐκείνων, μὲ ἓνα λόγον, σχεδὸν ἀπὸ αὐτὸν τὸν φάρυγγα αὐτῶν ἀφοῦ ἀνθρωπάγη, διέφυγε τὰς ἐπιβουλὰς καὶ ὑπερισχυεὶ τῶν στρατιωτῶν, δικαστῶν καὶ ἀρχόντων. Καὶ ὅσον μὲν ἐξῆ, ὅλο αὐτοὶ ἀνέμενον νὰ φανοῦν δυνατεροὶ τῆς, ὅταν ὁμῶς ἀπέθανε, τότε περ ἔπεσαν εἰς περισσοτέραν ἀμηχανίαν, διὰ νὰ μάθουν ἐξ αὐτοῦ ὅτι θάνατος μαρτυρῶν σημαίνει, νίκη μαρτυρῶν. Καὶ συνέβη τὸ "δὶον πρᾶγμα" ³⁴ Ἄ δὲ, καὶ μὲ πλοῖον δυναμὸς κόπτης δέκα χιλιάδων μέτρων καὶ κατὰφόρτον με πολλοὺς μαργαρίτας, τὸ ὅποιον εἰς αὐτὸ τὸ στόμα του τοῦ λιμένου δ' ἐφυγε τὴν εἰσβολὴν κάποιου κύματος ποῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸ θυθίσῃ καὶ νὰ τὸ κάλυψῃ με τὰ ὕδατά του καὶ ἀποθνήσκον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀρμὴν τῶν κυμάτων ἐσῆλθε μὲ μεγαλυτέραν ταχύτητα εἰς τὸν λιμένα. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ ἁγία Πελαγία δὲ καὶ ἡ ἐφοδος τῶν στρατιωτῶν καὶ ὁ φόβος τῶν ἀναμεινομένων βασιανιστῶν καὶ ἡ ἀπελὴ τοῦ δικαστοῦ, ποὺ ἔπεσαν ἐπάνω τῆς τοῦ θείου καὶ ἀπὸ καθὲ κύμα, τὴν ἠνάγκασαν νὰ πετάξῃ με μεγαλυτέραν ταχύτητα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ κύμα ποῦ ἐπρόκειτο νὰ κατὰπνῃ τὸ πλοῖον, ἐκείνη τὴν δεξιὰς πρὸς τὸν λιμένα τὸν εὐδίων ὅ καὶ ὠδηγεῖτο λοιπὸν ἐκεῖ τὸ σῶμα φεινότερον καὶ ἀπὸ καθὲ ἀστραπῇ. Ἐκβαλθὺν τὰ θύματα τοῦ βασιλῆως. Διότι δὲν μας εἶνα τόσο φοβερός ὁ κεραιὸς ποὺ κατέρχετο ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὅσον τὸ σῶμα τῆς

μαρτύρος, φοβερωτερον καὶ ἀπὸ καθὲ κεραυνόν, ἐφόβει τὰς φάλαγγας τῶν δαιμόνων.

3. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι δὲν ἐγίνοντο αὐτὰ χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, κυρίως μὲν εἶνα, φανερόν ἀπὸ αὐτὸ τὸ θαρρὸς τῆς προθυμίας καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν ἀντελήφθησαν οἱ στρατιῶται τὸν δόλον καὶ ἐκ τοῦ ὅτι παρεχωρήσαν τὴν ἀ' εἰς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἔργον ἔλαβε τίς οὐκ ἐλιγνότερον ὁμῶς ἐκ τῶν λιχθέντων ἀνωτέρω εἶνα δυνατόν νὰ τὸ ἀντελήφθῃ κανεὶς τοῦτο καὶ ἀπὸ αὐτῶν τῶν τρόπων τοῦ θανάτου (μὲ τὸν ὅποιον ἀπέθανεν αὕτη). Ἐ πολλοὶ βεβαίως ἐνῶ ἔπεσαν ἀπὸ ὑψηλὴν στέγην δὲν ἔπαθον τίποτε. Ἄλλοι ὁμῶς μετὰ ἀπὸ ἀναπηρίαν μερικῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἐπέζησαν πολὺν καιρὸν μετὰ ἀπὸ τὴν πτώσιν των. Εἰς τὴν μακαρίαν ὁμῶς ἐκείνην δὲν ἀφῆσεν ὁ Θεὸς τίποτε τέτοιο νὰ συμβῇ, ἀλλ' εὐθὺς διέταξε τὸ σῶμα νὰ ἀφῆσθαι ἐλευθέρων τὴν ψυχὴν, δεχθεὶς αὐτὴν ὡς νὰ ἡγωνισθῇ δυνάμει ἐπ' αὐτῇ καὶ νὰ ἐξεπλήρωσε τὸ χρέος τῆς. Διότι ὁ θάνατος δὲν ἦτο συνέπεια τῆς πτώσεως, ἀλλ' ἀποτέλεσμα τῆς προσταγῆς τοῦ Θεοῦ. Κατέκειτο λοιπὸν τὸ σῶμα οὐκ ἐπὶ νῦν εἰς κλίνην ἀλλ' εἰς τὸ ἔδαφος. Δὲν ἦτο ὅτιμον ὁμῶς ἐπειδὴ ἐκεῖτο ἐπὶ τοῦ ἔδαφους, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἔδαφος ἦτο τιμιον, ἐπειδὴ ἐδέχθη σῶμα ποὺ ἦτο ἐνδεδυμένον με τὸσπιν δόξαν. Ὁ δ' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον μετὰ τὸ νὰ κηται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ἦτο τιμιωτερον ἐκεῖνο τὸ σῶμα, διότι, αἱ ὕδρεις ποὺ δεχόμεθα δὲ τὸν Χριστὸν μᾶς παρέχουν περισσείαν τ' μῆς.

Κατέκειτο λοιπὸν εἰς τὸ ἔδαφος, εἰς ἓνα στενὸν δρομικὸν τὸ παρθενικὸν ἐκεῖνο καὶ καθαρωτερον ἀπὸ ὅλων τῶν χρυσάφι σώμα καὶ ἄγγελον μὲν τὸ ἐκάλυπτον ἐπιμελῶς, ὅλο δὲ οἱ ἀρχάγγελοι τὸ ἐτίμων καὶ ὁ Χριστὸς ἦτο παρών. Ἄν λοιπὸν οἱ οἰκοδεσπότες συνοδεύουσιν τὴν ἐκφορὰν τῶν χρησιωτέρων ἐκ τῶν δούλων των καὶ δὲν ἐντρέπονται δ' αὐτὸ πολὺ περισσώτερον ὁ Χριστὸς δι' ἐκείνην ποὺ ἀπέθανε δ' αὐτὸν καὶ ὑπέστη τέτονον κινδύνον δὲν θὰ ἐντραπῇ νὰ τὴν τιμῇ μετὰ τὴν παρουσίαν του. Ἐκεῖ τοι λοιπὸν ἔχουσα μέγα ἐντάφιον (σάβανον) τὸ μαρτυρῶν καλλῶπιον μὲ τὸν στολισμὸν τῆς ὁμολογίας ἐνδεδυμένη στολὴν τιμιωτέραν καὶ ἀπὸ καθὲ βασιλικὴν ἀλουρνίδα καὶ πορφύραν τιμιαν τὴν ὁ πλὴν δηλαδὴ ἐκείνην τὴν στολὴν τῆς παρθενίας καὶ τὴν στολὴν τοῦ μαρτυρίου μετὰ αὐτὰ τὰ ἐντάφια θὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ θῆμα τοῦ Χριστοῦ. Κατοῖαν παρομοίαν στολὴν φροντίζομεν νὰ ἐνδυθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσον ζῶμεν καὶ ὅταν ἀποθάνωμεν ἐπειδὴ γυν-

ρίζομεν καλῶς, ὅτι καθόλου δὲν ὠφέλησε τὸ σῶμα κανεὶς ἂν τὸ ἐνδύσῃ μὲ χρυσὰ φορέματα, ἀλλὰ καὶ ἐδημιουργεῖ πολλοὺς ἐπικριτάς, 589 Ἀ ὅτι δὲν ἄφησε τὴν κενοδοξίαν οὔτε κατὰ τὸν θάνατον, ἐνῶ ἐνδεθιμμένος ἀρετῇ· καὶ μετὰ τὸν θάνατον θὰ ἔχῃ πολλοὺς ἐπ' αὐτῆς καθὼς ὁ τάφος ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ταφῇ τὸ σῶμα που ἔζησε μὲ ἀρετὴν καὶ εὐσεβείαν, θὰ εἶνα εἰς ὅλους τὸ λαμπρὸς καὶ ἀπὸ αὐτῆς τὰς βασιλ. καὶ αὐλῆς. Καὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἀπόδειξιν ὀποιοῦνται εἰσεῖς οἱ ὅποιοι τὰ μὲν μνημεία τῶν πλουσίων, μολοντά περιέχουν χρυσὰ ἐνδύματα, τὰ προσπεριβάτε ὡς σπῆλαια, ἐνῶ πρὸς τὴν ἁγίαν αὐτὴν προσήλθατε μὲ πολλὴν προθυμίαν, ἐπειδὴ μὲ μάρτυρον καὶ ὁμολογίαν καὶ παρθενίαν ἐντὶ χρυσῶν ἱματίων ἐνδυθεῖσα ἡ μάρτυς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἄς τὴν μνηθῶμεν λοιπὸν κατὰ τὴν δύναμιν μας. Β Κατεφρόνησεν ἐκείνη τὴν ἱωάν, ἃς περιφρονῆσαν ἡμεῖς τὰς ὑποταύσεις, ἃς περιγέλωσμεν τὴν παυτελείαν ἃς ἀποφυγώμεν τὴν μέθην καὶ τὴν ἀσφαγίαν. Δὲν τὰ λέγω τώρα αὐτὰ τυχαίως, ἀλλ' ἐπειδὴ βλέπω πολλοὺς μόλις διαλυθῇ ἡ παρούσα σὺναξις, νὰ τρέχουν εἰς μέθην καὶ εἰς τὰ κατηλεια καὶ εἰς τὰς τραπεζὰς τῶν παυδοχέων καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἀνασχυντίαν.

Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ καὶ σᾶς ἱκετεύω νὰ ἔχετε εἰς τὸν νοῦν σας αὐτὴν τὴν ἁγίαν καὶ νὰ μὴ ἐντροπιάζητε τὴν πανήγυριν, οὔτε νὰ ἀποβάλλωμεν τὴν προκαλουμένην ἐντὸς μας ἐκ τῆς ἐορτῆς παρηγορίαν. Διότι δὲν σεμνολομεθα ματαιῶς συζητοῦντες πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐορτῆς, κατασχίζοντες αὐτοὺς καὶ λέγοντες, ὅτι κάθε χρόνον ὁλόκληρον πόλιν καὶ τόσον μεγάλο πλῆθος C ἔλκει πρὸς αὐτὴν μία κόρη πᾶσι ἀπέθανε καὶ μετὰ ἀπὸ τόσα ἔτη καὶ κανεὶς χρόνος δὲν δέχοιτο τὴν ἀποδιδουμένην εἰς αὐτὴν τιμὴν, καὶ εἰς ἐννοήσαν τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν πανήγυριν θὰ στερεθῶμεν ὅπωςδὴποτε εἰς τὸ ἔξῃς τῶν ἐγκωμίων μας. Διότι τὸ πλῆθος τοῦτο, τὸ ὅποιον ἦλθε τώρα ἔδω ἂν μὲν ἔλθῃ μὲ τάξιν, τοῦτο θὰ ἀποτελῇ πολὺν μέγαν στολισμὸν δι' ἡμᾶς ἂν ὅμως μὲ ραθυμίαν καὶ μὲ πολλὴν ἀμέλειαν, ἐντροπῇ καὶ κατηγορίαν.

Διὰ νὰ καυχώμεθα ὅμως διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀγαπῆς σας ἃς ἀναχωρῶμεν διὰ τὴν οἰκίαν μὲ τὴν ἴδιαν καλὴν δάσιν μὲ δόξιν ἀρμόζει νὰ πηγαίνωμεν εἰς συνάντησιν τέτοιας μάρτυρος. Ἐάν ἂν πόν κανεὶς δὲν ἀποχωρήσῃ ἐξ αὐτοῦ. Δι' ὅχι μόνον τίποτε δὲν ὠφέλησθ, ἀλλ' ἐφείλα κινεῖν ἐναντίον του πολὺν κίνδυνον. Γνωρίζω δὲ ὅτι, εἰσεῖς

εἰσθε καθαροὶ ἀπὸ τέτοια νουήματα, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνα ἄρκουτο διὰ νὰ ἀποτελέσῃ ἀπολογίαν σας. Ἀλλὰ πρέπει, ὅταν καὶ οἱ ἀδελφοὶ παρεκτρέπωνται, νὰ τοὺς ὀδηγώμεν εἰς τὴν ἀπόλυτον τάξιν καὶ νὰ τοὺς ἀπαναφέρωμεν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν. Ἐπιμνηστεύω τὴν μάρτυρα μὲ τὴν παρουσίαν σου. Τιμῆσέ τὴν διαρκῶς καὶ τοὺς ἐν τῇ πίστει ἀδελφοὺς σου. Ὡστε ὅταν θῆς βίαν τὸν γέλωντα καὶ θρόνον ἀπρεπῆ καὶ βαδισμα δουλικοῦ, ἐμφανίσιν ἀπρεπῆ, πῆγαίτε τότε καὶ κυττάξτε ἐκεῖνους ποὺ κἀμινον αὐτὰ μὲ δριμύτητα καὶ ἀπὲ λητικὴν διάβασιν. Σὲν περιφρονοῦν καὶ σὲ περιγελοῦν περισσότερο, ἢ Πάρε τότε μαζί σου δύο καὶ τρεῖς ἀδελφοὺς ἢ καὶ περισσοτέρους, ὥστε καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὀρθήμου νὰ γίνεσθε σεβαστότεροι. ἂν ὅμως καὶ ἔτσι δὲν συνετίσῃς τὸν παραλογισμὸν τῶν, τότε κόψε τοὺς γνωστούς εἰς τοὺς ἱερεῖς ἰσως μάλιστα θὰ τοὺς εἶνα δύσκολον νὰ φθάσουν εἰς τὴν ἀναισχυντίαν, ὥστε ἐνῶ ἐπιπλήττωνται, 590 Ἀ νὰ μὴ ἀποχωρήσουν καὶ ἐντραποῦν καὶ ἀπόσχουν ἀπὸ τὰ ἅκτα καὶ πᾶσι δικὰ αὐτὰ καμώματα. Καὶ εἴτε δέκα, εἴτε τρεῖς, εἴτε δύο, εἴτε καὶ ἓνα μόνον κερδίσεις, θὰ ἐκτέλῃς ἀφ' οὗ λάθης πολὺ κέρδος.

Μέγα τὸ μήκος τῆς δόξου αὐτὴν τὰ μήκος λοιπὸν ἃς ἐπαφελθῶμεν διὰ νὰ περιμαζέψωμεν τοὺς ἀνωτέρω, ἃς γεμισώμεν τὴν λεωφόρον θυμιάματα. Ἀλλ' ὅσοι δὲν θὰ καταστῇ τόσον εὐπρεπῆς ἡ δόξου ἂν κανεὶς καθ' ὅσον τὸ μήκος τῆς τοποθεσίαν θυμιατήρια γεμίσῃ μὲ εὐωδίας τὸν ἀέρα ὅσον θὰ φανῇ τώρα, ἂν ὅλοι ὅσοι βαδίζωμεν αὐτὴν σήμερον διηγούμενα. Μεταξὺ μας τοὺς ἀδελφούς τῆς μάρτυρος, πορεύομεθα πρὸς τὴν οἰκίαν μεταβάλλων δὲ καθέας τὴν γλῶσσαν τοῦ εἰς θυμιατήριον. Β Δὲν βλέπετε μήπως ὅταν εἰσερχέται εἰς τὴν πόλιν, μὲ πόσῃ τάξιν διαδίδουν εἰς τοὺς οὐλοὺς καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῆς ὁδοῦ οἱ στρατοὶ ὄντα, ὡπλισμένοι, διδόντες μεταξὺ τῶν ἐς ἡσυχον τόνον παραγγέλματα καὶ μὲ πολλὴν φόβον προχωροῦν δὲ νὰ φαίνονται εἰς ὅσους τοὺς βλέπουν ἃς οὐκ ἔσται. Ἄς τοὺς μνηθῶμεν λοιπὸν δι' ὅτι καὶ ἡμεῖς εἰσερχόμεθα εἰς αἰσθητοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου τῶν ἀγγέλων προπορευόμεθα. Ἐπὶ αὐτὸν ἂν εἰσελθῶμεν καὶ ἡμεῖς, μὲ τάξιν, δίδοντες μεταξὺ μας ὁδηγίας διὰ νὰ προχωρῶμεν μὲ ρυθμὸν καὶ τάξιν, ὥστε ὅχι,

589 Ἐάν γὰρ ὅτι δὲν πρὶν τὰς ἐκείνης κατὰ οὐκίαν συνάντησιν εἰσεῖς διὰ τὴν ἀλλοίαν προσέκρινται, ὡς ὅτι τὸν ὅσον ἔχοντες πορευόμενοι εἰς τὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως.

μόνον με τὸ πλῆθος μας, ἀλλὰ καὶ με τὴν εὐπρέπειάν μας νὰ ἀκπαήσωμεν τοὺς θεατὰς. Ὁ Μάκκιστος δὲ καὶ ἂν ἀκούῃ κανεὶς ἄλλος δὲν ἦτο παρὼν, ἀλλὰ μόνον ἐδαδίζαμεν εἰς τὴν δόξην, ὅτε καὶ τότε θὰ ἔπρεπε νὰ προβαίνωμεν εἰς ἀπρεπείας, λόγῳ τοῦ ὅτι ὑπάρχει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός, ὁ ὅποῦς ὑπάρχει παντοῦ καὶ βλέπει τὰ πάντα σκεψθῆτε διὰ τὴν καὶ πολλοὶ αἱρετικοὶ εὐρίσκονται μεταξύ μας δι-εσπαρμένοι καὶ ἂν μᾶς δοῦν ἔτσι νὰ χορεύωμεν, νὰ γελώ-μεν, νὰ φωνάζωμεν, νὰ μεθύωμεν, θὰ ἀποχωρήσουν ἐν-τεῦθεν ἀφ' οὗ πρῶτον μᾶς κατηγορήσουσι τὰ χειρίστα. Ἐάν λοιπὸν κανεὶς σκανδαλίσῃ ἕνα ὡνόν, ὑπιστάται τὴν ἀνά-λογον κώλασιν. Ὅσα, θὰ σκανδαλίσωμεν τοσούτους πολλοὺς τοίαν τιμωρίαν θὰ λάβωμεν, εἴθε ὅμως μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους μοι καὶ τὴν παρανοήσιν αὐτὴν νὰ μὴ εὐρεθῇ κανεὶς ὑπεύθυνος διὰ τοιαῦτα παραπτώματα.

Ἐάν δὲ αὐτὰ ὅλα καὶ πρὸ τῆς παρατηρήσεως μου ἀ-ποτολμώμενα ἦσαν ἀσυγχώρητα, μετὰ ἀπὸ τὴν συμβου-λὴν αὐτὴν ὁ καὶ τὴν παρατήρησιν ἐπιβάλλουν πολὺ πε-ρισσότερον τὴν τιμωρίαν καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ τὰ πράτ-τουν καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ τὰ ἀνέχονται προσηνέμενα. Διὰ νὰ ἀπαλλάξετε ὅμως καὶ ἐκείνους ἀπὸ τὴν κόλασιν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν οἶον νὰ προξενήσετε περισσοτέραν ἀμείωσιν ἀναλάβετε ὡς ἔργον σας τὴν πνευματικὴν κηδεμονίαν τῶν ἀδελφῶν μας εἰς τὴν συλλογὴν καὶ εἰς τὴν ὁμήγησιν αὐτῶν τοῦ εἴπαμεν φέρετέ τους, ὥστε καθ' ὅλην τὴν δια-δρομὴν τῆς δόξης, ἀφ' οὗ μελετήσουσι αὐτὰ καὶ εἰς ὅσους πα-ρέμειναι εἰς τὴν οἰκίαν ἀφ' οὗ τοὺς μεταφέρετε τὰ περ-σέυ-ματα τῆς πνευματικῆς αὐτῆς τραπεζῆς κάμειτε καὶ ἐκεῖ λαμπρὸν τὸ συμπόσιον. Διὸ ἔτσι καὶ τὴν ἐροτὴν αὐτὴν θὰ αισθανθώμεν καλῶς καὶ τὴν ὅταν θὰ προ-σελκυσώμεν πρὸς μεγαλυντέραν συμπάθειαν μας τ. μὲντες αὐτὴν μετὰ τὴν πραγματικὴν τ. μὴν. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τὸ νὰ ἐλθε-τε ἐδῶ καὶ νὰ βορυσθεσθε πολὺ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν θὰ τῆς δώσῃ τὸ νὰ φύγετε ἀφ' οὗ ἀποκομιστέσθαι καὶ ὠφεληθῆτε κάποιοιαν πνευματικὴν ὠφέλειαν.

Εἴθε δὲ μετὰ τὰς εὐχὰς τῆς ἀγίας καὶ ἐκείνων ποὺ ἐπέ-τυχον τοὺς ἰδοὺς ἀθλοὺς καὶ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα ποὺ ἐλέ-χθησαν νὰ τὰ ἐνθυμούμεθα ἐπακριβῶς καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἐπιδει-ξώμεν ὅλα εἰς τὰ ἔργα μας, νὰ περάσωμεν τὸν βίον μας εὐχαριστοῦντες εἰς ὅλα τὸν Θεόν εἰς τὸν ὅποιο ὅτι ἀνῆκε ἡ θόξα καὶ ἡ δυναμὶς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ Εἰς τὸν ἁγίον ἱερομάρτυρα ἰγνατίον τὸν θεοφορὸν³⁰ ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον ἀν-τιοχείας τῆς μεγάλης μεταφερθέντα εἰς ρω-μὴν καὶ ἐκεῖ μάρτυρῆσαντα καὶ πάλιν ἐκείθεν εἰς ἀντιοχείαν κομισθέντα

592 Α ! Οἱ σπάταλοι, καὶ φιλοδοξοὶ ἐστιάτορες³¹ δι-οργανώνουν πυκνὰ καὶ ἀδ' ἀκοπα συμπόσια, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ κάμουν ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου των, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἀκδηλώσουν πρὸς τοὺς φίλους των τὴν φιλοφροσύ-νην των. Ἔτσι, καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος παρέχου-σα εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπόθεσιν τῆς ἰδικῆς τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιδικνούσας μεγάλην φιλοφροσύνην πρὸς τοὺς φίλους τοῦ Θεοῦ, παραθέτε, εἰς ἡμᾶς συνεχεῖς καὶ ἀδιακόπους τὰς τραπεζὰς τῶν μαρτυρῶν. Πρὸ τ. νος ἀκόμη χρόνου κόρη καθ' ὅλα νέα καὶ ἀπειρος γάμου, δηλαδή ἡ μακάριος μάρ-τυς Πελαγία, μετὰ πολλὴν εὐφροσύνην μᾶς παρέθεσε πνευ-ματικὴν τράπεζαν σήμερον δὲ τὴν ἐροτὴν ἐκείνης διεδέ-χθη ὁ μακάριος αὐτός καὶ γενναῖος μάρτυς Ἰγνατίος. Ἡ διὰφορα τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ μία ἡ τράπεζα διαφορετικῆς μαρφῆς τὰ ἀθλήματα, ἀλλ' εἰς-ὁ στέφανος ποικίλα τὰ ἀ-γωνίσματα ἴδον ὅμως τὸ βραβεῖον. Καὶ εἰς μὲν τοὺς κο-σμητικούς ἀγῶνας ἐπειδὴ οἱ κόποι εἶναι σωματικοὶ εὐλό-γως μόνον ἄνδρες προκρίνονται διὰ νὰ ἀγωνισθοῦν ἐδῶ ὅμως, ἐπεὶ δὴ ὅλος ὁ ἀγὼν ἀφορᾷ εἰς τὴν ψυχὴν, εἰς ἀμφο-τέρους τὰς φύσεις³² ἡνιοῖε τὸ στάδιον καὶ δι' ἀμφοτέρων τὰ φύλα προσήλθον οἱ θεαταί. Καὶ δὲν κατήλθον εἰς τοὺς ἀ-

30 Ὁ ἁγιος ἰγνατίος ἀρχιεπίσκοπος δευτέρου ἐπ' αἰῶνος τῆς πόλεως Ἀντιοχείας, ἀπεβίβας τὸν ἑβδόμον ἀπ' αἰῶνος τοῦ εὐαγγελίου, σὺν ἱεράτοις συνανατολίταις καὶ μετ' ἄλλων ἀποστόλων ἐκστὰς τῶν ἀρχαίων τοῦ 3 μ. ὁ αἰῶνος, ἐπὶ ἀποκρίματος Τραϊανῶ 108-117 συλληφθεὶς διὰ χριστιανὸς ὡς ἡγήθη εἰς Ρώμην μετὰ στρατιῶν καὶ συνοδεύων οὐκ ἐν μαρ-τυρίᾳ ὅπως ἐμαρτύρησε μετὰ εἰς τὰ θύρα τῆς 20θης ἀποκρίσεως, σὺ 107 Τίμηται τοῦ 1 μ. π. φέρονται μεταφερθῆσαν ἐν Ρώμῃ, εἰς Ἀντιοχείαν.

31 Πρώτοι οἱ διαφανέστεροι τῆς πορείας. Ἡ σκότης αὐτὴ τὴν συμπεριφορὴν ἡτο ὁρῶν, ἐκτεθειμένη εἰς τοὺς ἀρχαίους ἑλκυστικὰ καὶ τοὺς Ρωμαίους.

32 Ἡ σκότης ἡ φύσις ἔστιν εἰς τοὺς ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰς τι-νὰς.

γυναίκες μόνον άνδρες, δια να μη φανή ότι οι γυναίκες έχουν ευλογοφανή δ καιολογίαν, επικαλούμενα άσθενείαν τής φύσεως· ούτε μόνον αι γυναίκες έδειξαν άνδρειαν, δια να μη κατασχευεται άκ τούτου το γένος των άνδρων· Άλλά και από το έν και από το άλλο μέρος είνα, πολλοί εκείνοι που άνακηρύττονται και στεφανώνοντα., ⁵⁹³ Α δια να διδαχθής από αυτά τα πράγματα ότι έν Χριστώ Ίησού δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ άρρενος και θήλεος, ότι ούτε φύσις, ούτε άδυναμία σώματος, ούτε ηλικία, ούτε κανέν άλλο προσωπειον θα ήμπορούσε να γινή έμπόδιον εις όσους τρέχουν τον δρόμον τής εύσεθείας, άδν υπάρχουν ριζωμένα εις την ψυχήν προθυμία γενναία, φρόνημα ύψηλόν, φόβος του Θεού θερμός και διάπιμος. Διά τούτο και κόρα και γυναίκες και άνδρες και νέοι και γέροντες και δούλα και ελευθεροί και κάθε άξια και κάθε ηλικία και φυσίς κατήλθον εις τους άγώνας αυτούς και από πουθενά δεν έπαθον κανέν κακόν· Β έπειδή εξέδηλωσαν γενναίαν προτίμησιν εις τα άθλήματα αυτά·

Και, ό μόν καιρός ήδη μεις καλεί εις τα να δ ηγηθώμεν τα κατορθώματα του μακαρίου τούτου, ό λογισμός όμως ταραττεται και άνησυχε· έπειδή δεν γνωρίζε, τί πρώτον και τί δεύτερον και, τί τρίτον να είπη· τόσον μέγα πλήθος έγκωμιων μίς πλημμυρίζει· Και πάσχομεν έν προκειμένω ό τ και εκείνος που εισέρχεται εις κήπον και βλέπει πολλά τριαντάφυλλα και μενέξεδες και κρινά και άλλα διάφορα και ποικίλα έαρ να άνθη και άπορεί· τί, πρώτον και τί δεύτερον να δη, διότι τα καθέν έξ αυτών πρός έαυτό έλκει τα βλέμματα· Έπειδή και ήμε'ς εισήλθομεν εις τον πνευματικόν τούτον λειμώνα· Ε των κατορθωμάτων του άγιου· γνατίου και άνθη όχι έαρινά· άλλ' αυτών τον καρπόν του πνεύματος των ποικίλων και διάφορον βλέποντες εις την ψυχήν του θαυματούργου και άπορούμεν, μή γνωρίζοντες πο'ν πρώτον να προσηλωσώμεν τον λογισμόν· έπειδή το καθέν από τα βλέπομενα άποχωρίζομενον από τα πλησίον του, έφελκε το βλέμμα τής ψυχής εις την θεωρίαν τής ιδίτης του εύπρεπειας· Διότι, σκεφθήτε, ότι έκι δέρνησε την άκλήσιαν μας με γενναίωψυχίαν και με τόσην άκρίθειαν, με όσην θέλε ό Χριστός, αυτό που έκενος άφισε να άποτελή μεγ στον όρον και κανόνα του έπισκοπικού άξιωματος, τούτο αυτός το παρουσίασε με τα έργα του· Καθότι έτε δη ήκουσε τον Χριστόν να λέγει ότ· D· «D ποιμήν ό καλός την ψυχήν αυτού τ θποιον υπέρ των προσβάτων»· Ιωάν· 10, 11· δι' αυτό με πολλήν άν

δραειν την προσέφερον υπέρ των προσβάτων

Συναειστρέφει τους άποστόλους γνησίως και άπλήλως τών πνευματικών των ναμάτων· Όποιός λοιπόν πρέπει, να είναι αυτός που συνείσχει με έκείνους και συναειστρέφει μαζί, των και έγγνωρισε τα γνωστά και τα άπόρητα και, τους έφάνη ότ· είναι άξιος τόσον μεγάλου άξιωματος· Έφθασεν όμως και, καρός του άποστόλου άνδρειαν και ψυχήν που να περιφρονή τα παρόντα όλα και να φλέγεται από θείον έρωτα και, να προτιμά τα μη δλεπόμενα από τα όρατά με τόσην εύκαλίαν λοιπόν άπέθεσαι την σάρκα, με όσην κανείς άποβάλλε το ένδύμα του· Ε· Τι λοιπόν πρώτον να είπωμεν, δια την δασκαλίαν των άποστόλων την όποιαν αυτός παρουσίασεν έμπράκτως· Δις του τής ζωής ή δια την περιφρόνησιν τής παρουσίας ζωής, ή δια την τελειότητα τής όρετής του, με την όποιαν εξοικονόμησε την πρασασίαν τής Έκκλησίας, Ποιον να άνυμνήσωμεν προηγουμένως, τον μάρτυρα ή τον έπισκοπον ή τον άπόστολον, Διότι ή χάρις του Πνεύματος, άφού έπλεξε τριπλούν στέφανον, ή μάλλον πολλαπλούν, έτσι άσπερόνυσε την άν αν έκ νην κεφαλήν· Διότι, άν κανείς θελήρη να τους άναπτύξη με άκριθείαν, θα εύρη κάθε στέφανον να δλαστώνη και άλλους στεφάνους·

⁵⁹⁴ Α· 2· Και άν θέλετε, ως άρχισώμεν τον έπαινον πρώτον από το έπισκοπικόν άξιωμα· μήπως δεν φαίνεται να άποτελή τούτο μόνον του ένα στέφανον; Έλα λοιπόν να τον άναπτύσωμεν με τον λόγον και θα δήτε από αυτόν και δύο και, τρεις και περισσότερους να γεννώνται· Δ· ότι όχι μόνον έφάνη άξιος να αναλάβη τόσον ύψηλόν άξιωμα· θαυμάζω δε και έγω τον άνδρα δ' αυτό, άλλ· ότι και ένε χειρίσθη αυτήν την έξουσίαν παρά των άγκων έκείνων και αι χε'ρες των μακαρίων άποστόλων ήγγισαν την ιεράν κεφαλήν· Ούτε δε τούτο άποτελεί μικράν άφορμήν δι' έγκωμιον· όχι έπειδή έφείλκυσε περισσότερον την άνωθεν χάριν, ούτε διότι έκαμαν να κατέλθη επ' αυτόν θαυμάσιότη ή ένέργεια του άγιου Πνεύματος μόνον· άλλα και, διότι αύτοι έμαρτυρησαν όλην του την κατ' άνθρώπων όρετήν· το δε πως, σάς το λέγω άμέσως·

Β· Γράφων ό άπόστολος Παύλος κάποτε προς τον Τίτον, και, όταν λέγει ό Παύλος δεν άνω' μόνον αυτόν· αλλά και τον Πέτρον και τον· άκωθον και τον· Ιωάννην και όλην την χορείαν έκείνην· διότι, όπως εις μίαν λύσαν υπάρχουν διάφορα χορδαι· διδουν δε· μιν άκωθον, έτσι και εις τον χορόν των άποστόλων· διάφορα μεν τα προσώπια· μ· α

δμως ή διδασκαλία, έπειδή και εις ήτο ό αρχιτεχνίτης, τό άγιον Πνεύμα, τό όποιον κινεί τας ψυχάς εκείνων και το- το έμφανιων ό άπόστολος Παύλου «Έτε ούν εκείνοι, έπε- έγω, ούτω κηρυσσόμεν» (Α' Κορ. 15, 11) γράφων λοιπόν αυτός πρός τόν Τιτον και δεικνύων όποιος πρέπε, να ε- ναι ό επισκοπος, λέγει «Δει γάρ τόν επισκοπον άνεγκλη- τον είναι, μη πάρονον, μη πληκτην, μη αίσχροκερδη, άλ- λά φιλόξενον, C φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, βασιον έγ- κρατή, άντεχόμενον του κατá την διδαχήν τ ουτου λόγου. Ινα δυνατός ή και έτέρους παρακαλίν εν τη διδασκαλίá τή υγιαίνουσá, και τούς αντιλέγοντας ελέγχειν» (Τιτ' 1, 7-9) Και προς τόν Τιμόθεον πάλιν γράφων περί τής ίδί- ας ύποθέσεως, αυτό περίπου λέγει «Εί τις έπισκοπής όρέ- γεται καλόν έργοι επιθυμεί δει ούν τόν επισκοπον άνεπί- ληπτον είναι, μιας γυναικάς άνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδασκτικόν, μη πληκτην, μη πάρο- νον, άλλ' επεική, άμαχον, άφλάργυρον» (Α' Τιμ. 3, 1-3)

Είδες πόσην ακρίβειαν άρετής απαιτεi από τόν έπι- σκοπον Διότι, όπως κάποιος άριστος ζωγράφος, αφού άναμ- ξη ποικίλα χρώματα, ά εργάζεται μετά πόσης ακρι- βείας όποιον πρόκειται να ζωγραφίσω πρωτότυπον εικό- να δασλικής μορφής, ώστε εκείνο, που θα την μιμηθούν και θα την αντιγράψουν να έχουν έξ αυτής εξηκριδωμένην άπεκρίσιν. Έτσι λοιπόν και ό μακάριος Παύλος, όταν να ζωγραφίσω κάποιον βασίλην εικόνα και τό πρωτότυπον αυτός κατασκευάζων, αφού άνέμ- ξε τό ποικίλα χρώματα τής άρετής, έσκιαγράφησεν ώλοκληρωμένους τούς χαρα- κτήρας του έπισκοπικού αξιώματος, ώστε ό καθείς που άναλαμβάνει αυτήν την άρχήν, αποβλέποντας εις εκεινη- την εικόνα με τόσην μεγάλην ακρίβειαν να κυβερνή, να κατ' αυτόν Τολμών λοιπόν θα έλεγον, Έ ότι όλην αυτήν την άρετήν απετυπώσεν εις την ψυχήν του με ακρίβειαν ό Ιερός Ίγνάτιος και ήτο άνεπιλήπτως και άνέγκλητος και ούτε αυθάδης, ούτε όργίλος, ούτε μέθυσος, ούτε πληκτής, άλλ' άμαχος, άφλάργυρος, δίκαιος, δσιος, έγκρατής, ύπε- ρασπίζόμενος τής διδασκαλίας του χριστιανικού πίλου, νη- φάλιος, σώφρων, κόσμιος και όλα τα άλλα, όσα εξήτησεν ό άπόστολος Παύλος

¹⁰⁸ Α. Καί, ποία είναι, ή απόδειξις αυτών, λέγει. Αυτοί που τά ειπον αυτά, αυτοί έχε.ροτόνησαν αυτόν και δεν θα έπραττον τούτο άμελώς, αυτοί οι όποιοι με τόσην ακρί- βειαν προτρέπουν άλλους να δοκμάζουν δεινούς που πρό- κειτα να άνέλθουν εις τόν θρόνον τής εξουσίας αυτής.

Εάν λοιπόν δεν διεπίστωνον την άρετήν αυτήν ύπάρχου- σαν εις την ψυχήν του μάρτυρος τούτου, δεν θα του ένε- κείριζον την εξουσίαν αυτήν. Διότι, έγνωρίζω καλώς, πό- σον μέγας κίνδυνος ύπάρχει, εις τούς άπλως και ως έτυχε χειροτονούντας. Τό όιαν αυτό πράγμα δηλώνοντας και ό άπόστολος Παύλος εις τόν ίδιον Τιμόθεον γράφων έλεγε «Χείρας ταχέως μηδελ επιτίθε μηδέ κοινώνει άμαρτίας άλλοτρίας» (Α' Τιμ. 5, 22) Τι λέγει, Β. Άλλος έπραξε τά άμαρτήματα και έγω συμμετέχω εις τά έγκλήματα και την τιμωρίαν. Ναι λέγει, εσύ που έδωσας την εξουσίαν εις την πονηρίαν. Όπως δε κάποιος που δίδει εις χείρας του παράφορος ξίφος ήκον ομένον, δ' όποιον φόνον διατά- ζει, εκείνος είναι ύπευθυνος αυτός που έδωσε τό ξίφος. Έτσι και εις άνθρώπων που ζή με πονήσαν άν δωση κανείς την εξουσίαν που προέρχεται, από τό αξίωμα έφελκεί επί τής ιδικής του κεφαλής όλον τό πυρ των άμαρτημάτων εκεί- νου και, των τολημάτων του διότι, αυτός που έδωσε την ρίζαν είναι ύπευθυνος διά τά όσα φόνονται παντού έξ αυ- τής. Είδες πως έφάνη διπλοῦς ό στέφανος του έπισκοπικού αξιώματος και πως τό αξίωμα εκείνου που τον χειροτόνη- σαν C έκομε λαμπρότερον τό αξίωμα και παρέσχε κάθε από- δειξιν τής άρετής του.

3. Θέλετε να πäs περιγράψω και άλλον στέφανον που βλαστάνει από αυτόν τόν ίδιον, Άς αναλογισθώμεν τόν χρόνον καθ' έν ένχειρισθή αυτήν την άρχήν. Διότι, δεν είναι τό ίδιον πράγμα να κυβερνή κανείς εκκλησίαν σή- μερον και τότε, όπως δεν είναι τό ίδιον πράγμα τό να θα- βίξη κανείς όδον εξωμολισμένην και καλώς κοσμευομένην και με πολλούς μαζί συνοδοπόρους και, τό διά τω- την φορόν τώρα να την διαπερνά, έχουσαν πολλές φά- ραγγας και λίθους και πλήρη θηρών και χλωρί, ποτέ να έχη δεχθί κανένα όδοιπόρον. Διότι τώρα με την χάριν του Θεού κανείς κίνδυνος δεν ύπάρχει εις τούς έπισκο- πους, αλλά ειρήνη θαθεία από παντού και όλο άπολαμ- θανομεν ειρήνην. Δι' ανθ' ό λόγος του Θεού διαδίδεται εις τά πέρατα τής οικουμένης και οι όσολεις φυλάττουν την πίστιν μετά ακρίβειας. Τότε όμως τίποτε από αυτά δεν ύπήρχε, άλλ' όποι και άν έστρεφε κανείς τό βλέμμα, έ- θάεπε κρημνούς και θάρατρα και πολέμους και διαμάχας και κινδύνους και άρχοντας και όσολεις και πλήθη λαού και πόλεις και έθνη και οικείους και ξένους να μελετοῦν κακά κατá τών πιστιν. Και δεν ήτο μόνον τούτο τό κακόν, αλλά και τό ότι πολλοί εξ αυτών που έπίστευαν, έπειδή

διὰ πρώτην φοράν ἐμάνθανον τὰ δόγματα τῆς πίστεως, εἶχον ἀνάγκη. Ἐ πολλὰς συνκαταβάσεως ἐκ μέρους τοῦ ποιμένου καὶ ἐδεικνυντο πρὸς ἀσθενέστερον καὶ πολλὰς ἐξηπατοῦντο, καὶ τοῦτο ἦτο ἐκεῖνο πρὸς ἐλύτην τοῦ διδασκάλου ὅχι ὀλιγωτερον ἀπὸ τοὺς ἐξωθεν πολέμους, μάλλον δὲ καὶ πολὺ περισσώτερον, ὅτι οἱ ἐξωθεν μάχαι καὶ ἐπιβουλαι, τοὺς παρεῖχον ἡδονὴν μεγάλην ἐξ αἰτίας τῶν ἐλπίδων τῶν μελλουσῶν ἀμοιβῶν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀποστόλοι ἐπέστρεφον ἐκ τοῦ ἀνακριναντος αὐτοὺς Συνεδρίου χαίροντες, ὅτι ἐμαστιγώθησαν καὶ ὁ Παῦλος βαδὲ λέγων «Χαίρω ἐν ταῖς παθήμασί μου» (Κολ 1, 24) καὶ παντοῦ καυχᾶται διὰ τὰς θλίψεις τοῦ. Τὰ δὲ τραύματα τῶν οἰκείων καὶ αἱ πτώσεις τῶν ἀδελφῶν δὲν τοὺς ἐπέτρεπον οὔτε νὰ ἀναπνεύσων, ἀλλ' ἐκάθητο ὡς ζυγὸς 596 Ἀ βαρυτατος ἔπαιον εἰς τὸν τράχηλον τῆς ψυχῆς των καὶ τὴν ἐπέεζον καὶ τὴν ἔσυρον πρὸς τὰ κάτω. Ἀκούσε λοιπὸν τὸν ἀπὸστολον Παῦλον, ὁ ὁποῖος δεῖκνυε τέτοια χαρὰν διὰ τὰ παθήματα, πῶς στενάζει πικρῶς ὑπὲρ αὐτῶν. «Τὶς ἀσθενεῖ, λέγει, καὶ οὐκ ἀσθενῶ, τίς σκουδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι,» (Β' Κορ 1, 24) καὶ πάλιν «Φοβοῦμαι μὴ πῶς ἐλθὼν οὐχ οἷους θέλω εὖρεω ὑμῖς κἀγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οὐ θέλετε» (Β' Κορ 11 29) καὶ παρακάτω «Μὴ πάλιν ἐλθόντα με πρὸς ὑμᾶς ταπεινώσει, ὁ Θεὸς καὶ πενήτησιν πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων καὶ μὴ μετανεισάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ ἀσελείᾳ καὶ πορνείᾳ ἢ ἐπιδράσιν» (Β' Κορ 12, 2) καὶ διὰ παντὸς τὸν ὀλέπετ εἰς δάκρυα καὶ κρήνην διὰ τοὺς ἰδικούς του νὰ φοβῆται καὶ νὰ τρέμη πάντοτε διὰ τοὺς πιστοὺς.

Β' Ὅπως λοιπὸν θαυμάζομεν τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου ὅχι ὅταν αὐτὸ πλέων με ὄρον ἀνεμον ἐς γαληνευσασιν βάλασσαν ἡμπαρέση νὰ διασωσῇ τοὺς ἐπιβάτας ἀλλ' ὅταν ἡμπαρέση νὰ κατευθυνῇ τὸ σκάφος μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἐνῶ τὸ πέλαιος καίμεται καὶ τὰ κύματα ὑψοῦνται, οἱ ἴδιοι οἱ ἐπιβάται στασιάζουν καὶ μεγάλη ἀνικαλία πολιορκεῖ αὐτοὺς ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι τοῦ ἀνέλαθον τότε τὴν διακυβερνήτην τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν ναὺτὸν καὶ τοὺς θαλάσσιους καὶ πολὺ περισσώτερον ἀπὸ τοὺς νυν διακυβερνῶντας αὐτήν, ὅταν ὁ ἐξωθεν καὶ ἐσωθεν πόλεμος ἦτο μέγας, ὅταν τῆς πίστεως τὸ φῶς ἦτο τρυφερωτέρον καὶ τοῦ ἐχρέαζετο πολλὴ ἐπιμέλεια ὅταν τὸ πλῆθος τῆς Ἐκκλησίας ὡς νεογέννητον ὄρεφον εἶχε ἀνάγκη παλλῆς φροντῆς καὶ κάποιας σαφεινῆς ψυχῆς ἢ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ τὸ διαθέρῃ.

Καὶ διὰ νὰ μάθωτε σαφέστερον πόσων στεφάνων ἔξω ἦσαν οἱ ἀναλαθόντες τὴν φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας τότε καὶ πόσων κόπων καὶ κινδύνων εἶχε τὸ νὰ ἀναλάβῃ κανεὶς κάποιο πρᾶγμα τοῦ εὐρύσκετο ἀκόμη εἰς τὸ προσημασμένον ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ διὰ πρώτην φοράν νὰ ἐλθῇ κανεὶς ἐς αὐτὸ, σὺς παρουσιάζω τὴν μορφοῦσαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ ὁποῖου ἐγερνε αὐτὰ καὶ ἐπικυροῖ τὴν γνώμην τοῦ ἐξέφερα. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶδε πολλοὺς νὰ πηγαίνουν πρὸς αὐτόν καὶ ἤθελε νὰ δεῖξῃ εἰς τοὺς ἀποστόλους, ὅτι περισσώτερον ἀπὸ αὐτοὺς ἐκοπίσσαν οἱ προφῆται λέγει «Ἄλλο, κεκοπῆκασι καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν ἐσεληλυθατε» (Ἰωάν 4, 38). Ὁ Ἄν καὶ πολὺ περισσώτερον ἀπὸ τοὺς προφῆτας ἐκοπίσσαν οἱ ἀπόστολοι, ἐπειδὴ διὰς προσημασμένους αὐτοὶ ἐπαίρουν τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας καὶ ἐπελεγκσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐνῶ ἦσαν ἀδιδόκτοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὑπὲρ ἐκείνων καταλογίζεται ὁ περισσώτερος κόπος.

Διὰ τοῦτο εἶπα, τὸ ἴδιον πρᾶγμα ὅχι δὲν εἶναι τὸ νὰ ἐλθῇ κανεὶς καὶ νὰ διδάξῃ ἔπειτα ἀπὸ τὴν διδαχὴν πολλῶν διδασκάλων καὶ τὸ νὰ καταβάλῃ αὐτὸς πρῶτος τὸν σπῆρον. Διότι τὸ μὲν πρῶτον, πρὸς ὃν τὸ εἶναι μελετήσε καὶ ἔχει γινε συνθέσει πολλῶν θὰ ἐγινετο εὐκολωτέρον εὐπρόσδεκτον (ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς), τὸ δὲ ἕλλο δυνάμει τοῦ διὰ πρώτην φοράν ἀκούεται. Ἐπειδὴ τὴν ἀνοσίαν τῶν ἀκροατῶν καὶ πρὸς πολλὰς δυσκολίας ἐς αὐτοὺς. Ἐ τοῦτο λοιπὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπαίρει τοὺς ἀκροατάς καὶ διὰ τοῦτο ἀπεστρέφοντο τὸν Παῦλον κατηγοροῦντες τοῦ καὶ λέγοντες ὅτι «Ἰσχυρίζονται νὰ εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν» (Πράξ 17, 20). Ἐάν λοιπὸν τώρα πολὺν κόπον καὶ κουρασιν παρέχει ἡ προστασία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς διακυβερνῶντας αὐτήν, σκέψου ὅτι τότε ἦτο διπλοῦς καὶ τριπλοῦς καὶ τετραπλοῦς ὁ κόπος, ὅποσον ἵπτηρχον κινδύνου καὶ μάχαι καὶ ἐπιβουλαι καὶ συνεχὴς φόβος. Δὲν εἶναι δυνατόν ὅχι δὲν εἶναι νὰ παραστήσῃ κανεὶς τὴν δυσκολίαν με λόγους, τὴν ὅποσαν ὑπέφερον ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι τότε ἀλλ' ἐκεῖνος μόνον θὰ τὴν γνωρίσῃ καλῶς, πρὸς ὃν θὰ λάβῃ πείραν αὐτῆς. 597 Α

Ἄς εἰπῶ ὅμως καὶ διὰ τέταρτον στεφάνον ὅποσον προήλασε πρὸς χάριν μας ἀπὸ τῆς ἐπ' ἀκαθαρσίᾳ αὐτῆν. Ὅσοι λοιπὸν εἶνα αὐτοὶ. Τοῦτο γινε ἐνέπιστε μίσησαν τὴν πατριδα μας. Διὸ, τὸ νὰ κυβερνήσῃ κανεὶς μόνον καὶ ἕκα τὸν ἀνθρώπου καὶ πενήτησαν εἶναι ἐπ' ἡμῶν. Τὸ νὰ ἀναλάβῃ ὅμως πάλιν τόσους μεγάλους καὶ ὁμοῦν ὁ πῶτος ἔχει

διακοσας χιλιάδας βιοίμα,³³ ποσής ἀρετῆς καὶ σοφίας νομίζεις ὅτι ἀποτελεῖ ἀποδοξιν τοῦτο, καὶ ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ στρατιώεα, τὰς φάλαγγας ἐκείνας τοῦ εἶναι περισσότερον βασιλικά, καὶ πολυάριθμοι τὰς ἀναθέτουν πρὸ πολλῷ εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους στρατηγούς, ἔτσι, λοιπόν, καὶ τὰς πόλεις τοῦ εἶναι μεγαλύτερα καὶ πολυάνθρωποι, τὰς ἐμπιστεύονται εἰς τοὺς δοκιμωτέρους ἀρχοντας.

Πρὸς ταῦτα δὲ μέγα ὑπῆρξε τὸ ἀνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πόλιν αὐτήν, ὅπως τὸ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως. Τὸν προΐσταμενον δὴς τῆς οἰκουμένης ἀπόστολον Β Πέτρον³⁴ λοιπόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεχείρισε τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἔχη ὅλην τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ἐξουσίαν, παρήγγειλε νὰ παραμείνῃ ἐδῶ πολὺν χρόνον, ἔτσι ἡ πόλις μᾶς ἦτο ἰσότης πρὸς ὅλην τὴν οἰκουμένην δι' αὐτόν.

Ἐπεὶ δὲ ἐνεθυμήθην τὸν ἀπόστολον Πέτρον, εἶδα νὰ πλέκεται ἡδὴ καὶ πέμπτος στέφανος ἐξ αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἶναι, τὸ ὅτι μετὰ αὐτοῦ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐδῶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον. Ὅπως δὲ ὅταν κανεὶς ἐξάγῃ ἐκ τῶν θεμελίων κάποιον μεγάλον λίθον, σπεύδει, εὐθὺς νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ πάντως μὲ κάποιον ἄλλον ἴσον εἰς τὸ μέγεθος, ἂν δὲν θέλῃ νὰ σαλευθῇ ὅλην τὴν οἰκοδομήν καὶ νὰ τὴν κάμῃ σαθροτέραν, ἔτσι λοιπόν, καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ ἀποδημήσῃ ἀπ' ἐδῶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος, τὸν ἀντικατέστησε μὲ ἄλλον ἰσότητος πρὸς ἐκεῖνον διδύσκαιον διὰ νὰ μὴ γίνῃ σαθρότερα ἡ ἡδὴ ἀνενεοθεῖσα οἰκοδομὴ ἐξ αἰτίας τῆς ἀσημότητος τοῦ μέλλοντος διαδόχου.

Ἐοιθιμήσαμεν λοιπόν πέντε στεφάνους, τοῦ προέ-

33 Ἄν διαφθῇ κανεὶς ὁ κατὰ τὰ πορτήρια τοῦ οἰκονομολόγου Kuznets, ὁ παρὼν, ἦ, γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς συνήχεται εἰς τὴν περὶ τοῦ ἐκκαταμύθου ἐκκλησιαστικῆς ἀντιλήψεως, ὅπως τὸν 300 χιλ. ἔχον ἀνθρώπων τῆς πόλεως, ἀπογορεῖται, εἶναι ἀναγκαῖον ὁ νὰ καλεῖται τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀποδοτικότητα αὐτῆς, ἐν οὐκ αἰετὶ χρόνῳ ἔλαττει συγγνώμην, τῆς πλάτης τοῦ κόσμου. Βλ. KUZNETS Simon, Modern Economic Growth, Σύγχρονος Οἰκονομικῆς Ἀνάπτυξης, Ἀθήναι, 1954-55.

34 Ὁ πρὸς Χρυσόστομος καὶ πολλοὶ ἄλλοι, πιστεύει, καὶ θεωροῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴν σύμφωνον πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τὸν ἀπὸ πολλῶν Πέτρον ἀποκαλοῦν αὐτὸν ἐπιστάτην. Ἡ ἀρχὴν τὴν, ἐκκλησιαστικὴν ἢ ἀπὸ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν δὲν ἐπεβίβασεν τὸ ἀγίωμα τῶν ἄλλων ἀποστόλων. Καὶ τὸν μετανεστέραν δὲ ἐπιστάτην τὸν πόλεον εἰς τὴν ὁμοίαν, ἡ κήρυξις θεολογικῆς ἀποστολῆς, Πέτρον, ὡς ἐκκλησιαστικὸς τὸ ἀγίωμα τοῦ, πολὺ περισσότερο δὲ δὲν εἶναι ἐκκλησιαστικὸς ὁ πρὸς τὴν Ρώμην, εἰς τὸν ὁποῖον ὁμοῦν ἀγίωμα τῆς, ὡς ἐπιστάτης τῆς ποταμοῦ τῆς τῆς ρωμαϊκῆς κράτους, ἀνεγνώριον οἱ ἄλλοι ἐπιστάται, ὁ, ἔκκλησις καὶ

χονται ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ ὁσώματος, ἀπὸ τὴν ἀξίαν τῶν χειροτονησάντων, ἀπὸ τὰς δυσκολίας τοῦ καιροῦ, ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ἐκείνου τοῦ τοῦ ἐνεπιστάτη τὴν ἐπισκοπὴν. Ὅλους αὐτοὺς ἀφοῦ τοὺς πλέξῃ κανεὶς εἶναι, δυνατόν νὰ τοὺς κάμῃ καὶ ἔκτον καὶ ἰσοδύναμον καὶ ἄλλους ὁκομή πρὸ πολλοῦ ἀπ' αὐτοὺς, ἀλλὰ δὲ νὰ μὴ καταναλωσώμεν ὅλον τὸν χρόνον κάμνοντες λόγον περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξίματος καὶ ξεφύγων ἀπὸ τὴν περὶ τὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ὑποθέσιν, ἔλα λοιπόν νὰ ἀκουσώμεν τὰ περὶ τοῦ ἀθλοῦ ἐκείνου.

Ὁ Ἀνεργιστὴς λοιπόν κάποτε πόλεμος³⁵ δυσκόλος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἐξηκολύθη εἰς τὴν γῆν ἀνδαριωτῆ τῆς τυραννίς καὶ ὅλοι συνέλαμβάνοντο ἐν μέσῃ ἀγορῇ, χωρὶς νὰ κατηγοροῦνται δὲ καμμίαν παράδασιν, δὲ ἰὸ ὅτι ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς ἀσέβειας, δὲ τὸ ὅτι ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν δαιμόνων, δὲ τὸ ὅτι ἐγνωρίσαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ προσεκίνησαν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ καὶ δι' ἐκεῖνα δὲ τὰ ὅποια ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ στεφάνοι οὐνταίκα νὰ θαυμάζωνται καὶ νὰ τιμῶνται, δι' αὐτὰ ἐτμωροῦντο καὶ, ἔπειτα περιεβάλλοντο κακὰ ὅλοι δοκοῦ ἐπεδέχθησαν τὴν πρὶν πολὺ περισσότερον δὲ οἱ προεστώτες τῶν ἐκκλησιῶν, διότι ὁ δὲ ὁδοῦς, τοῦ εἶναι κακοῦργος καὶ πονηρὸς εἰς τὰ νὰ τεχνάζετα τοιαύτας ἐπιβολάς, ἀνέμεινε, ὅτι ἐάν ἀπομακρύνῃ τοὺς ποιμένας εὐκόλως θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀφανίσῃ τὰ ποίμνια. Ἐὰν ἄλλ' ὁ Θεὸς ὁ συλλαμβάνων τοὺς σοφούς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, ἔπειθ' ἤθελε νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι δὲν κυβερνοῦν ἀνθρώποι τὰς ἐκκλησίας του, ἀλλ' ἐκείνος εἶναι τοῦ παμπαίνει τοὺς εἰς κάθε τόπον ἰσταμένους εἰς αὐτόν, ἔπετρεψε νὰ γίνῃ αὐτό, ὥστε ὅταν δὴ νὰ μὴ ἐλαττωμένη ἡ πίστις μετὰ νὰ συλλαμβάνωνται ἐπίσκοποι οὔτε νὰ καταπαύῃ τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ περισσότερον νὰ αὐξάνῃ, ³⁵⁸ Ἀ νὰ μᾶθῃ τότε ἀπ' αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ πράγματα καὶ αὐτὸς καὶ αὐτοὶ τοὺ ὑπηρετοῦν εἰς αὐτά, ὅτι δὲν εἶναι ἀνθρώποι νὰ τὰ ἱδικά μας, ἀλλ' ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς δὲ δασκαλείας τῶν χριστιανῶν ἔλκε τὴν καταγωγὴν τῆς ἀνωθεν, ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος τοῦ δόξασαι τὰς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι αὐτοὶ τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ ἐπερισχῶν.

Καὶ ὁ μόνον αὐτὸ τὸ κακοῦργημα διεπραξεν ὁ δὲ ὁδοῦς, ἀλλὰ καὶ ἄλλον, ὁ μὲν κρότερον ἀπ' αὐτὸ διότι

Και τότε μὲν ὅλας ἐκεῖνας τὰς πόλεις ὁ ἅγιος ἀφέλησε καὶ ἠνωρθώσε ἀπὸ τότε ὅμως καὶ μέχρι τῆς παρουσίας ἡμέρας πλουτίζει τὴν πόλιν μας καὶ ὅπως συνεχῆς θησαυρός, ὃν καὶ θαυνοῦνται, ὅλην τὴν ἡμέραν, δὲν ἐξαντλεῖται, καὶ ὅλους τοὺς κάμνει εὐπορωτέρους, ἔτσι λοιπὸν καὶ ὁ μακάριος αὐτὸς ἅγιος ὁ γνάτιος, ἀφοῦ γεμίση ὅλους ἐκείνους πρὸς σπεύδουν πρὸς αὐτὸν μὲ εὐλογίας, Ἐπαρρησίαν καὶ γενναίον φρόνημα καὶ πολλὴν ἀνδρείαν, ἐξαποστέλλει πίσω εἰς τὴν οἰκίαν των

Ὅχι μόνον λοιπὸν σήμερον, ἀλλὰ καὶ κάθε ἡμέραν ὡς θαδίζωμεν πρὸς αὐτόν, δρέποντες ἀπ' αὐτὸν πνευματικὰς καρποὺς. Διότι εἶναι δυνατόν ἐκεῖνος τοῦ καταφθάνει, ἐδῶ μὲ πίστιν νὰ καρπωθῇ μεγάλα ἀγαθὰ. Διότι ὅχι μόνον τὰ σώματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ αἱ λάρνακες αὐτῶν εἰς νὰ πεπληρωμέναι πνευματικῆς χάριτος. Διότι, ἂν τοῦτο συνέβαινεν ἐπὶ τοῦ Ἑλισσαίου, τότε τοῦ μὲ τὸ νὰ ἀγγίξῃ ὁ νεκρὸς τὴν λάρνακα ἔθραυσε τὰ δεσμὰ τοῦ ὁδοῦ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν, πολὺ περισσότερον τώρα τοῦ ἡ χάρις εἶναι θαυμάσιον. ³⁹ Α καὶ περισσύτερα ἢ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος εἶναι δυνατόν νὰ ἐφελκύσῃ πολλὴν δύναμιν ἐκεῖνος τοῦ θὰ ἀγγίξῃ μὲ πίστιν τὴν λάρνακα τοῦ ἁγίου. Διὰ τοῦτο οἷς ἔφησεν ὁ Θεὸς τὰ λαίφανα τῶν ἁγίων, ἔπειθ' ἤθελε νὰ μᾶς χειραγωγήσῃ εἰς τὸν ζῆλον τοῦ εἶχον καὶ ἐκεῖνο, καὶ νὰ μᾶς χάριση κάποιον λημένα καὶ παρηγορήσῃ ἀσφαλῆ διὰ τὰ συνεχῶς ἐπισκεπτόμενα ἡμᾶς κακὰ.

Δι' αὐτὸ καὶ σὰς παρακαλῶ ὅλους ἰσᾶς εἴτε εὐρίσκειται, κανεὶς εἰς ὀδυμῶν, εἴτε εἰς θαυμάσιον, εἴτε εἰς δυστυχίαν, εἴτε εἰς κάποιαν ἄλλην διοτικήν περιστάσιν, εἴτε εἰς βάθος ἁμαρτιῶν, ὡς ἔλθῃ ἐδῶ μὲ πίστιν καὶ ὅλα ἐκεῖνα θὰ τὰ ἀπωθήσῃ καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν κάμνοντας τὴν συνείδησιν τοῦ ἐλαφροτέρου ἀπὸ μόνον τὴν θέαν τοῦ ἀντίκρουσε. ⁴⁰ Μᾶλλον βέβαιον δὲν πρέπει νὰ ἐρχομενται ἐδῶ ὅσοι εὐρίσκονται εἰς δυσκολίας, ἀλλὰ εἴτε εὐρίσκειται κανεὶς εἰς εὐθυμίαν, εἴτε εἰς δόξαν, εἴτε εἰς ἀξίωμα εἴτε εἰς παρρησίαν πολλὴν πρὸς τὸν Θεόν, οὔτε αὐτὸς δὲν πε. νὰ περὶ φρονεῖ τὴν ἀφέλειαν. Διότι, ὅτε ἔλθῃ ἐδῶ καὶ ὅρ τοῦτον τὸν ἅγ. ὃν θὰ ἔχῃ σταθερὰ τὰ καλὰ, πειθοντάς τὴν ψυχὴν τοῦ νὰ μετὰ σφρονεῖ ἐνθυμούμενος τὰ κατορθώματα τοῦ ἁγίου καὶ νὰ μὴ ἀφήνῃ τὴν ψυχὴν τοῦ νὰ ἐπαίρει ἀπὸ τὰ κατορθώματά της. Δὲν εἶναι δὲ μικρὸν πρᾶγμα οἱ εὐημεροῦντες νὰ μὴ κομπάζουν διὰ τὴν εὐτυχίαν των ἀλλὰ νὰ γνωρίζουν νὰ ζοῦν μὲ μέτρον αὐτῇ. ⁴¹ Ὅστε λοιπὸν εἶναι εἰς ὅλους χρόνους

σμός ὁ θησαυρὸς κατάλληλος τὰ καταγώγιον, ³⁸ διὰ μὲν τοὺς πταίνοντας νὰ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰς δοκιμασίας, διὰ δὲ τοὺς εὐημεροῦντας νὰ ἔχουν ἀσφαλῆ τὰ ἀγαθὰ τοὺς διὰ τοὺς ἀρρωστοὺς νὰ ἀποκτήσουν ἐκ νέου τὴν υγίαν των, διὰ τοὺς ὑγιεῖς νὰ μὴ ἀρρωστανοῦν, καὶ ἀναλογιζόμενοι, ὅλα αὐτὰ ὡς προτιμώμεν ἀπὸ κάθε τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν τὴν ἐδῶ παρουσίαν μας, ὥστε συγχρόνως νὰ ἐμπαρτάσμεν καὶ νὰ εὐφρανόμεθα καὶ νὰ κερδίζωμεν ἐδῶ, ἐκεῖ δὲ νὰ γίνωμεν συσκήναι καὶ ὁμοδιαιτοῦ τῶν ἁγίων αὐτῶν μὲ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρέπει βόξα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

³⁹ Καταγώγιον ἀναξίον, ὡς ὅταν εὐρὸς τοῦ ἡ ἀναξίον καὶ ἡ ἀναξίον αὐτὸν ἔχῃ.

ψάμμι ἐποίησά μοι δοῦντας καὶ ἀδοῦσας, οἰνοχοῦς καὶ οἰνοχοοῦσας. (Ἐκκλῆσι 2, 4 Β) Τί ἔκαμε λοιπὸν αὐτός ὁ Ἰδὸς μετὰ ἀπὸ τόσοις πλήθεσι χρημάτων, κτημάτων, τρυφῆς καὶ ἀνέσεως, «Ἐμακάριος, λέγει, τοὺς ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τούτους ὅστις οὕτω ἐγένετο» Ὅντως ἀξιάπιστος κατηγορὸς τῆς τρυφῆς αὐτός ὁ ὁποῖος μὲ τέτοιους λόγους τὴν καταδικάζει. Δὲν κανεῖς ἐξ ἀκείνων τοῦ ζῶν ἐν πνίκα καὶ πτωχεύει καταδικάζει τοιοῦτοτρόπως τὴν τρυφήν, θὰ ἐφαίνετο ὅχι ἀληθῶς, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ἀπειρίας του ὅτι ἀκράζει αὐτὰς τὰς κατηγορίας. Ὅταν ὁμως αὐτὸς ποὺ τὴν ἐδοκίμασεν ὀλέκληρον καὶ διερευνήσῃ κάθε κλάδον τῆς, αὐτὸς εἶναι ἀκείνος ποὺ τὴν καταφρονεῖ, ὁ ἡ κατηγορία του θεωρεῖται χωρὶς ὑποψίαν. Καὶ ἴσως νομίζετε, ὅτι μὲ αὐτὰ τοῦ εἶπα ὁ λόγος ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν σκοπὸν του. Ὅταν ὁμως προσέξωμεν, τότε θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι τὰ λεχθέντα ἰδιαίτερος μάλιστα συνδέονται μὲ τὴν ὑπόθεσιν μας. Διότι ὅταν κανεῖς ὅμολῇ δὲ τοὺς μάρτυρας ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἀναφέρῃ καὶ τοὺς περὶ φηλοσφίας λόγους. Λέγομεν δὲ αὐτὰ, ὅχι διότι θελοῦμεν νὰ κατηγορήσωμεν τὴν παρούσαν ζωὴν μὴ γένετο, ἀλλὰ τὴν τρυφήν διότι, δὲν εἶναι ἡ ζωὴ κακὴ, ἀλλὰ τὸ νὰ ζῇ κανεῖς ἀσκόπως καὶ ἐπιπολαιῶς.

Ε 2 Ὅποτε, ἐάν κανεῖς δι' ἐνορέτων ἐπιτευγμάτων καὶ διὰ τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ζῆσθαι τὸν παρόντα δίδω θὰ ἡμπορέσῃ νὰ λέγῃ ὅπως ὁ Παῦλος, ὅτι «Τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ πολλῶ κρείσσον» (Φιλ. 1, 22), διότι τοῦτο εἶναι καρπὸς ἔργου, καθὼς συνέβη καὶ μὲ τὸν μακάριον Εὐστάθιον, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον μετῆλθε καθὼς θὰ ἔπρεπε. Τὸν τελευταῖον τοῦτον δὲ ὅχι εἰς τὴν ἰδικήν του, ἀλλ' εἰς ξένην χώραν ὑπέστη δὲ αὐτὸν Χριστὸν ὅς Α. ταῦτα εἶναι τὸ κατόρθωμα τῶν ἐχθρῶν. Διότι, ἐκεῖνο μὲν τὸν ἀπῆλθαι ἀπὸ τὴν πατρίδα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν ἀπῆλθαι, αὐτὸς ὁμως ἐγένετο λαμπρότερος καὶ περιφανέστερος μὲ αὐτὴν τὴν ἀπομάκρυνσιν ὅπως τὸ ἐπεδείξαν καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα. Διότι τόσοις ἡξήθη ἡ φήμη του, ὥστε, ἐνὺ τὸ σῶμα του ἐτάφη εἰς Θράκην, ἡ μνήμη του νὰ ἀνθῇ καθημερινῶς καὶ περισσώτερον μεταξὺ μας καὶ ὁ μὲν τάφος του νὰ εὐρίσκειται εἰς ἀκείνον τὸν βαρβαρικὸν τόπον ὁ δὲ αὐτὸς μας παθὸς του, οἱ ὁποῖοι ἐμποδίζομεθα ἀπὸ τόσοις μέγα δάσχημα νὰ αὐξάνῃ εἰς τὰς καρδίας μας καθ' ἡμέραν μετὰ ἀπὸ τόσοις καιρὸν καὶ μάλαν, ἐάν κανεῖς ἤθελε νὰ πῇ τὴν ἀλήθειαν, ὁ τάφος του

εὐρίσκειται καὶ ἀνάμεσά μας καὶ ὅχι μόνον εἰς τὴν Θράκην. Β. Διότι τὰ μνήματα τῶν ἁγίων δὲν τὰ συνιστοῦν αἱ θῆκαι τῶν νεκρῶν καὶ αἱ λάρνακες καὶ αἱ ἐπιτάφιοι στήλα, καὶ τὰ ἐπιγράμματα, ἀλλὰ τὰ κατορθώματα τῶν ἔργων, καὶ ὁ ζῆλος τῆς πίστεως καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῃς συνείδησις. Αὐτὴ ἐδῶ δὲ ἡ Ἐκκλησία ἐστάθη διὰ τὸν μάρτυρα λαμπρότερον πείρας ἑλλῆς στήλης, ἔχουσα ὅχι ἑφῶνα γράμματα, ἀλλὰ διαλαλοῦντα λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἦσαν τῆς σάλπιγγος δ' αὐτῶν τῶν γεγονότων τὴν μνήμην καὶ τὴν λαμπρότητα ἐκείνου καὶ ὁ καθέας ἀπὸ σὸς ποὺ εἰσθε παρόντες εἶναι τάφος ἐκείνου τοῦ ἁγίου, τάφος θεδῶς ἐμψυχὸς καὶ πνευματικός. Ἐμὺ δὲν ἐρευνήσω τὴν συνεξήσιν τοῦ καθενὸς σὺς ἐδῶ ποὺ εἰσθε παρόντες, θὰ εὐρῶ τὸν ἁγ.ον τοῦτον νὰ κατοική μίσα εἰς τὴν διάνοιάν σας.

Γ. Βλέπετε, πῶς δὲν ἐκέρθισαν διὰ λογαριασμὸν τῶν οἱ ἐχθροὶ τίποτε, ὅτι δὲν τοῦ ἐδοξάν τὴν δόξαν, ἀλλὰ τὴν ἔκαμον λαμπρότερον καὶ μεγαλυτέραν, ἀπὸ ἐνὸς κατασκευάσαντες τοσοῦς τάφους διὰ τοῦ ἁγίου, τάφους ἐμψυχούς, τάφους ἐμιλοῦντας, τάφους ποὺ ἔχουν ἐτομωθῇ νὰ μιμηθοῦν τὸν ζῆλον του. Διὰ τοῦτο ἐγὼ ἀποκαλῶ τὰ σῶματα τῶν ἁγίων καὶ πηγὰς καὶ ρίζας καὶ μύρα πνευματικά. Ἐξ αἰτίας τοιοῦ πράγματος ὁμως. Ἐπειδὴ τὸ καθ' ἐν ἐξ αὐτῶν ποὺ ἀνέφερα δὲν κατακρατεῖ, διὰ τὸν αὐτὸν του μόνον τὴν ἀρετὴν του, ἀλλὰ τὴν ἐξαποστέλλει, πολὺν πῶ μακρῶν, ὅπως τὰ αἱ πηγὰς ἀναβλύζουν μὲν πολλὰ νηὶ δὲν τὰ κατακρατοῦν ὁμως ἐντὸς τῶν κόλπων των, ὁ ἀλλὰ γεννῶντας μεγάλους ποταμοὺς σπῆγουν μὲ τὸ πέλαγος καὶ ὡς νὰ ἐκτείνουσιν κάποιον χερσὶν μὲ τὸ μήκος τούτων συλλομβάνουσιν τὰ θαλάσσια ὕδατα. Ἡ ρίζα τῶν φυτῶν, ἐπίσης, κρυπτεται μὲν εἰς τὰ ἔσθθ τῆς γῆς, ἀλλὰ δὲν κρατεῖ ὅλην τῆς τὴν ἀρετὴν κάτω καὶ μάλιστα τοῦτο συμβαίνει μὲ τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου τὰ ἀναρριχωμένα. Διότι, ὅταν ἀπλωσῶν τοὺς κλάδους τῶν ἐπάνω εἰς ὕψηλούς καλῶμους ἔρποντας λοιπὸν τὰ κλήματα μὲ τὰ καλῶμια θείναι προχωροῦν εἰς ἀρκετὸν δάσχημα κατασκευάζοντα οὕτω μὲ τὴν πυκνότητά των φύλλων των εἶδος μεγάλης στέγης. Τέτοια εἶναι ἐπὶ σπῆς καὶ ἡ φύσις τῶν μύρων ὅτι καὶ αὐτὰ πολλάκις εὐρίσκονται ἐντὸς οἰκίας διασχεμένης ὁμως διὰ τῶν παραθύρων ἢ ῥυθμῶν των εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τοὺς δρομίσκους καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ εἰς τοὺς διαβάτας, ἀναγγέλλει τὴν εἰς τὰ ἐσωτερικὸν ἀπῆκε μὲν τὴν αὐτὴν ἀρετὴν. Ἐάν δὲ καὶ πηγὰς καὶ ρίζας καὶ φυτῶν καὶ ἀρωμάτων φύσας ἔχουν τόσην ἰσχύον, πολὺ περισσώτερον ἔχουν τοῦτο τὰ

σωματα των αγίων και ότι δεν αποτελούν φύσεις αυτά που λέγαμε, μάργουρες δι' αυτό είστε έσσει. Διότι το μέν σώμα του μάρτυρος εύρισκται εις θράκη, σεις όμως του δεν εύρίσκεσθε εκεί, αλλά πολλά μακράν από την χώραν εκείνην, εύρίσκεσθε την ευδοκίαν του από τόσον μακράν, και δια τούτο συνεκτιμώμετε τώρα έδω και δεν σάς ήπιώδιστοι το μήκος του δρόμου, ⁴⁰⁰ δέν σάς έλθεσαι την αντίμεικν το πλῆθος του χρόνου. Διότι τέτοις είναι ή φύσις των πνευματών και κατορθώματι, δεν διακρίνεται από κάτω ο σωματ και έμπόδου, αλλά άνθε! και αυξάνει καθημερινώς και ούτε ο χρόνος την μαλαίνει, ούτε το μήκος της οδού την χωρίζει

Ἄλλα μὴ σπορήτε πού ἐκάλεσα τὸν ἁγίον μάρτυρα
κάνοντας ἀρχὴν τοῦ παντὸς λόγου καὶ τῶν ἐγκωμίων.
Ὅτι ἐμὲ ἰδόντες τοὺ τράπτον ἐπιλάουσιν τῇ ζωῇ τοῦ πῶς
δεν εἶνα λοιπὸν ῥάπτως, Πολλὰς φορές ὁμως εἶπα πρὸς
τὴν ἀνάπηρ σὰς, διὲ μάρτυρα δεν κάμνει μόνον ὁ θάνα-
τος, ἀλλὰ καὶ ἡ πρόβεςις. Διότι ὁχ. μόνον ἀπὸ τοῦ ἀπο-
τέλεσματος. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν γνομὴν τοῦ ἀνθρώπου πλέ-
κεται· πολλὰκις δὲ στέφανος τοῦ μαρτυρίου. Ἐ καὶ τοῦτον
τὸν θρον τοῦ μαρτυρίου δεν τὸν λέγω ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Παῦλος,
ὁ ὁποῖος λέγει τὰ ἐξῆς· «Καθ' ἡμέραν ἀποβήσκαμι» (Α
Κορ. 15, 31). Πὼς ἀποβήσκαμι καθ' ἡμέραν. Πὼς εἰμι, δι-
κατὰ εἰς δι. σώμα θνητὸν νὰ δεχθῆς ἀπειραν θανάτου.
Μὲ τὴν πρόβειν λέγει καὶ μὲ τὸ νὰ προσεταμιάζωμαι νὰ
ἀποβῶν. Ἐτοὶ ἀποφαίνεται καὶ ὁ Θεός, Καθὼτι καὶ ὁ Ἄ-
δραμ, δεν ἔβαρε μὲ αἷμα τὴν μάχραν, δεν ἐκκόκκισεν
τὸν δομὰν, δεν ἔβουασεν τὸν σῶκα, πλὴν ὁμως ἀπέτελε
ὡσε τὴν θυσίαν. Πῶς τὰ λέγει αὐτὰ. Αὐτὸς τοῦ ἐδέχθη
τὴν θυσίαν· «Οὐκ ἔρείσω γάρ, λέγει, τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ὡ-
γαπητοῦ δι' ἐμέ» (Γέν. 22, 12). Κα ὁμως τὸν ἔπρεν ἐν τῇ
ζωῇ καὶ τὸν κατέβασεν ὀνή. Ὁ πὼς λοιπὸν δεν τὸν ἐλυ-
τρήν, Διότι, λέγει, ἐγὼ δεν κρινῶ τὰς θυσίας ἀπὸ τοῦ τέ-
λος τὸν πραγματῶν. ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πρόβειν ὡς αὐτὸν
ἐξέλεξεν αὐτὴν. Δεν ἐσφοδεν ἡ χεὶρ ἀλλ' ἐσφοδεν ἡ προ-
αίρεσις. Δεν ἐβουθεῖ τὸ εἶφος εἰς τὸν λαίμην τοῦ παιδός,
ἐν ἐκοψε τὸ δέρμα ὑπάσχει ὁμως θυσία ἀναμικτος. Ὁ
μεμνημένος⁴ γνωρίζουν αὐτὸ πὸν λέγει. Δὲ τὸ τοῦτο καὶ ἐ-
κείνῃ ἡ θυσία ἐγινε χωρὶς αἵμα, ἐπεὶ δι. ἐβλέπε νὰ γίνῃ τοῦ

13. ὁ ἱερεὺς ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν ἑννέα τοὺς πιστεύοντες οἱ ἀποστολὴν ἐν σφῇ
 τῇ πρὸς τοὺς ἀποστατούντας ἀκούει καὶ ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ Ἰερουσαλὲμ
 ποῦ κατήχουμένων εἶπεν ὑποδοῦναι ὅλην τὴν ἀρετὴν καὶ ἐν ἑαυτῇ διατηρεῖν καὶ
 ἐκδιδοῦναι πρὸς τοὺς ἄλλους ὑποτασσάμενη καὶ ὡς ἡμεῖς εἶπα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ

πας τοῦ μαρτυρίου. Βλέπεις ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτῆς ἐξεκωνίσθη προηγουμένως εἰς τὴν εποχὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μὴ ἀνωσθέντος τὴν ἀληθεῖαν.

ΔΡ 3 Αὐτὰς λοιπὸν ἡ μάρτυς (ἰδίῳ μάρτυρα προ-
γινώσκουσιν μὲς τὸν ὁπτεδεξεν ὁ λόγος), πρῶτον μὲν ἡ
ὕποψις ἀπερίσπαστος θανάτου καὶ θύου αὐτοῦ τοὺς ὅτε
μεινεν εἰς τὴν γυνῆν καὶ τὴν προθυμίαν του, ἀπὸ δὲ τοῦ
κινδύνου πάλιν τὸν εὖρον, πολλοὺς καὶ μὲ αὐτῇ τὴν πει-
ραν τοὺς ὅτε μιν. Καθὼτ καὶ ἀπὸ τῆς πατρίδος τὸν
σπῆλασαν καὶ εἰς ξένην χωρὰν τὸν μετέβησαν καὶ, πάλιν
ἄλλα ἔκαστον τότε κατὰ τοῦ μακαρίου ἐκείνου, χωρὶς να
ἔχουσιν μὲν δίκαιον ὅτι τὸν κατηγόρησαν, ἐπειδὴ διὰ
ἤκουσε τὸν ἀποστόλου Παύλου τοῦ λέγει· Ἐξεδάσθησαν
καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρά τὸν κτίσαντα· (Ρωμ 1, 25),
ἀπέχουσιν τὸ ἀσεβεῖν καὶ ἐφ' ὁποῖα τὴν παρανομίαν.

Ε Βλέπετε όμως εσὺν τὴν πονηρίαν τοῦ διαβόλου ἐπεὶ ὁ
 ἀ ἐκδωλοκατακρίνας διγυμῶς εἶχε προσφάτως λήξει καὶ μό-
 λης πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀνταντίκειναι· Ἐκκλήσιαν ἐπὶ τοὺς
 δυσκόλους καὶ ἀλλοπατρίους διγυμῶς καὶ. Δὲν εἶχε πε-
 ράσει ἀκόμην πολὺς καιρὸς ἀπ' ὅπου δόλοι οὐ νοσή¹⁸ εἶχον
 κλεῖσι, οἱ δὲ δοῦλοι εἶχον σθεσθῆ καὶ εἶχε καταλυθῆ ὅλη
 ἡ μοναὶ τῶν θαυμάτων καὶ αὐτὰ παρρηγοῦν λυπητὴ εἰς τὸν
 πονηρὸν βαίμονα καὶ δὲν ἡμπαροῦσε νὰ ἀνεχθῇ μὲ πρῶ-
 τῆτα τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τί κάμνει; ⁶⁰⁷ Ἀ ἐπὶ
 νοῖσι ἄλλου φοβεροῦ πόλεμου καὶ ἄκωνος μὲν προήρχετο
 ἀπὸ τοὺς ἐκθροῦς, αὐτοὺς ἐπὶ δὲ δίκας εἶνα. ἀμφυλίοις, οἱ δὲ
 ταῖσθι. πόλεμοι, εἶνα· πῶς ἐκπιδέχονται καὶ συλλαμβάνου-
 νται σφόδρας αὐτοὶ οἱ ὅποιοι καταδικάζονται ἐπὶ αὐτῶν

Κατὰ τὸν καιρὸν λοιπὸν ἐκείνῳ ἐκυβέρνησα τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸς ὁ μακάριος καὶ προδῶλλε μὲν ἡ αἴρεσις⁴⁴ ὡς

4) Η λίστα «Λαοί & Παρόλογο» του J P MIGNÉ PG
(N), (M) προτείνει να διορθωθεί η «Λαοί» Εννοεί ότι και, ειδικά από την

[illegible]

ἐπιδημία ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔπειτα δ' αὖ τῶν ἐνδιαμέσων πόλεων ἐσπευδε νὰ εἰσβάλῃ καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μας πόλιν. Ὁ ὁσῖος ὁμῶς ἐπαγρυπνῶν καὶ νήφων καὶ προβάτων ἐκ τοῦ μακρόθεν τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, ἀπέκρουε τὸν πόλεμον ὅταν ἀκόμη ἐπλησίαζε καὶ ὡς σφοδρὸς ἰατρός πρὶν ἀκόμη εἰσβάλῃ εἰς τὴν πόλιν ἢ νόσος, παραμένων ἐδῶ, ἡτοίμαζε τὰ φάρμακα καὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο σκάφος ἀκρότερα μὲ πολλὴν ἀσφάλειαν, ἢ προστρέχων παντοῦ, καταρτίζων ναύτας, ἐπιδάτας καὶ ἄλλους τοὺς ταξιδιωτὰς καὶ προετοιμάζων αὐτοὺς νὰ νήφουν καὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν, ὥς νὰ τοὺς ἐπιτίθεντο τέρατα καὶ νὰ ῥέλων νὰ τοὺς αὐλήσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως. Καὶ δὲν ἔλαμβανεν αὐτὴν τὴν πρόνοιαν μόνον διὰ τὸν τόπον τοῦτον, ἀλλ' ἐστελλε παντοῦ ἐκείνους ποὺ θὰ διδάξουν, ποὺ θὰ παρηγορήσουν, ποὺ θὰ συνδ' αἰετοῦν καὶ θὰ ἀνεγείρουν ἐκ τῶν προτέρων ταίχη διὰ νὰ ἀποκρουσθῇ ἡ ἐφοδὸς τῶν ἐχθρῶν. Διότι εἶχε καλῶς διδαχθῇ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ φροντίζῃ μόνον δ' ἑαυτὴν ποὺ τοῦ ἐνεπ' στεύθη τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε μίαν ποὺ εὐρίσκεται, ἀνὰ τὴν οἰκουμένην καὶ αὐτὰ τὰ ἑμάνθανεν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς εὐχᾶς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Διότι, ἐάν πρέπει, λέγε, νὰ προσεύχεται κανεὶς ὑπὲρ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περὰ τῶν ἑως περὰ τῶν τῆς οἰκουμένης, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ἐπιθεκνῇ πρόνοιαν καὶ δ' ἄλλην αὐτὴν καὶ ἐξ ἰσίου νὰ φροντίξῃ δι' ἑαυτὴν καὶ νὰ μερμυξῇ δ' ἑαυτὴν.

Ὁ, τὸ συνέβαινε μὲ τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον τοῦτο συνέβη καὶ εἰς αὐτόν. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν, ἐπεὶ δὲ δὲν ἠμποροῦσαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν σοφίαν τοῦ Στεφάνου, ἐπιδοκῶν τὸν ἅγιον ἐκείνου, ἔτα καὶ αὐτοὶ, μὴ ἀντέκοντες, νὰ ἀντιπαθεῖν εἰς τὴν σοφίαν τοῦ ἁγίου καὶ βλέποντας ὅτι ἦσαν ἡσθαλισμένα τὰ ὀφρωμάτα, εἰδωκοὶ ἀπὸ τὴν πόλιν πλέον τὸν κήρυκα. Ἡ φωνὴ τοῦ ὁμῶς δὲν ἐσώπησεν. Ὁ Ἐξεβόλλετο μὲν ἐκ τῆς πόλεως ὁ ἀνθρώπος, ὁ λόγος τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁμῶς παρέμενεν εἰς αὐτὴν διότι καὶ ὁ Παῦλος ἐβένετο (εἰς τὸ ξύλον τῆς φυλακῆς), ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔμενεν ἀδόκμευτος. Καὶ αὐτὸς εὐρίσκετο εἰς ξένην γῆν, ἡ διδασκαλία τοῦ ὁμῶς ἔμενε πληροῦν μας. Ὅταν τὸν ἐξεβάλον λοιπὸν, ὤρμησαν αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ φράξουν κάθε εἰσοδὸν ἐπανόδου του, σὺν ὁμητικῷ χεῖμαρρος, πλὴν ὁμῶς οὐτε τὰ φυτὰ παρέκτασαν, οὐτε τὸν σπῆρον ἐσάφον θαβῶς εἰς τὴν γῆν οὐτε τὴν καλλιέργειαν ἐδά-

ψαν, ὅτι τὸσον καλῶς εἶχαν ριζώσει καλλιεργηθέντα μὲ τέχνην ἀπὸ τὴν σοφίαν ἐκείνου.

Ἀεῖζει ὁμῶς νὰ ὁμολογῶμεν καὶ διὰτ' ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς νὰ ἀπελαθῇ ἀπ' ἐδῶ. Προσφάτως ἀκόμη εἶχεν ἀναπνεύσει ἡ Ἐκκλησία καὶ εἶχεν ὡς μεγάλην τῆς παρηγορίας τὴν δικὴν τοῦ ἐπιστάσαν. Ἐπὶ παντοῦ τὴν ὑπερηγορίαν καὶ ἀπέκρουε τὰς ἐφοδούς τῶν ἐχθρῶν. Διὰ ποίαν αἰτίαν λοιπὸν ἀπηλαύνετο ἐκ τῆς πόλεως καὶ ὁ Θεὸς συνεχῶς, αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐξεβάλλον; Διὰ ποίου πράγματος, μὴ νομίσητε ὁμοῦς ὅτι ἡ παρούσα ἀπάντησις ἀποτελεῖ λύσιν αὐτῆς ἐδῶ μόνον τῆς ἀπορίας, ἀλλ' εἴτε πρὸς εἰδωολάτραις, εἴτε πρὸς αἰρετικούς διαφαιρετικούς ἀπὸ τοὺς παρόντας ἀπευθύνετο ὁ λόγος μου εἶναι αρκετὰ αὐτὰ ποὺ θὰ πῶ διὰ νὰ δώσουν ἀπάντησιν εἰς ἄλλην τὴν ἐρωτήσιν. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἐπέτρεψεν ὥστε ἡ μὲν πίστις αὐτοῦ ἡ ἀληθὴς καὶ ἀποστολικὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, νὰ καταπολεμῇται καὶ αὐτὴ δὲ αἰρέσεις καὶ ἡ εἰδωλολατρεία νὰ μένουν ἀτμωροί. Διὰτ' ὁρᾷ γὰρ, διὰ νὰ μῆθης ἐκείνων μὲν τὴν ἀσθένειαν ποὺ δὲν ἐνοχλοῦνται, καὶ αὐτομάτως καταστρέφονται διὰ νὰ γνωρίσῃς δὲ καὶ τῆς πίστεως τὴν δύναμιν ποὺ πολεμεῖται καὶ δ' αὖ τῶν δικτῶν τῆς αὐξάνετα. Ὅτι, δὲ ὁ στοχασμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι δικός μου, ἀλλὰ θεῖος χρηρμός ἀνυψεν προελθὼν, ὡς ἀκουσῶμεν τὸν ἀπόστολον Παῦλον + λέγει δ' αὐτὰ, διότι τοῦ συνέβη καὶ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἔν καὶ ἦτο Παῦλος αὐτὸς ὁμῶς εἶχε τὴν ἰδίαν φύσιν μὲ ἡμᾶς. Τί εἶναι λοιπὸν αὐτὰ ποὺ ἐπαθεν, ἔδωκετο, ἔπολεμετο, ἀμαστίγωνετο, μὲ ἀπειρους τρόπους ὀφιστάτο ἐπιβουλὰς ἐξωτερικὰς, ἐσωτερικὰς, ἀπὸ τοὺς θῆθεν οἰκείους καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους. Β Καὶ ποὺ νὰ εἴπῃ κανεὶς, πόσας θλίψεις ὑπέμεινε, Κοπιάζων λοιπὸν καὶ μὴ ὑποφέρων τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν ποὺ τοῦ ἡμῶς ζῶν συνεχῶς τὴν διδασκαλίαν καὶ ἠναντιοῦντο εἰς τὸ κήρυγμά του, προσπίπτει εἰς τὸν δεσπότην καὶ τὸν παρακαλεῖ καὶ λέγει: «Ἐδόθη μοι σκόλοψ' ἡ σαρκὶ ἀγγελος Σαταν, ἵνα με κολαφίσῃ ὑπὲρ τοῦτου χάρις τὸν Κύριον παρεκάλεσα, καὶ εἰρηκὲ μοι ἀρκεῖ σο. Ἡ χάρις μου ἡ νὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β Κορ. 12, 7-9). Γνωρίζω δὲ ὅτι θεωροῦν, ὅτι πρόκειται περὶ σωματικῆς ἀσθενείας δὲν εἶναι ὁμῶς, δὲν εἶναι, δ' ὅτι ἀγγελὸν Σατὰν ἀνομάζει τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅτιοι ἀντίκεινται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Διότι τὸ Σατὰν εἶναι λέξ' ἐβραϊκὴ καὶ θὰ πῇ ἀντικείμενος. Τὰ σκεῖν λοιπὸν τοῦ διαδόχου καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὸν ὑπηρετοῦν τοὺς ἀνομάζει ἀγγέλους τοῦ

Διατί όμως λέγει, ὅτι ὁ ἀγγέλος Σατάν στενοχωρεῖ τὴν σάρκα του, διότι ἡ σὰρξ ἐμαστίζετο, ἐνῶ ἡ ψυχὴ ἐγίνετο ἐλαφρὰ, ὑφαιμένη μετὰ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Διότι, οὐτε τὴν ψυχὴν ἤγγιξε, οὔτε τοὺς ἐσωτερικοὺς λογισμοὺς ἀνέτρεπε, ἀλλὰ τὰ τεχνάσματά τοι καὶ ὁ πόλεμος περιωρίζοντο μέχρι τῆς σαρκός, μὴ ἡμιπαρώντας νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ σὰρξ ἐκόπιετο, ἐμαστιγώνετο, ἐδέετο (διότι ἡ ψυχὴ εἶνα δδύνατον νὰ δεθῇ) διὰ τοῦτο λέγει, «ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἀγγέλος Σατάν, Ὁ Ἰνα με κολαφίξῃ», τοὺς πειρασμούς, τὰς θλίψεις, καὶ τοὺς διωγμοὺς ὑπόνοιον. Ἐπειτα δὲ, διατί λέγει «ὑπὲρ τούτου τρεῖς τὸν Κύριον παρεκάλεσα». Δηλαδή, πολλές φορές, λέγει, «θεήτην, ὥστε νὰ ἀναπνεύσω δαίμονα ἀπὸ τοὺς πειρασμούς. Σεῖς ὅμως ἐνθυμηθῆτε τὴν αἰτίαν ποὺ εἶπα, ὅτι διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται ὁ Θεὸς οἱ δοῦλοι τοῦ νὰ μαστιγώνωνται, νὰ διώκωνται καὶ νὰ ὑπαφέρουν ὅτι ἐὰν κακὰ, διὰ νὰ φανερωσὴ τὴν δύναμιν τοῦ. Νὰ ὅμως ποὺ ἐδῶ ἐνῶ παρεκάλεσεν ὥστε νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ αὐτοῦ τὰ τόσα κακὰ καὶ οἱ ἀντικείμενοι καὶ ὅμως δὲν εἰσῆκουσθη. Ποῖος εἶναι αὐτός ὁ λόγος; Διότι δὲν μᾶς ἐμποδίζει τίποτε νὰ τὸν ἐναυθυμηθούμε. Εἰ ἂν ἄρκει σοι ἡ χάρις μου, λέγει ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἑσθινεῖ αὐτελείουτα.»

4. Βλέπεις ὅτι διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται ὁ Θεὸς τοὺς ἀγγέλους τοῦ Σατανᾶ νὰ τυραννοῦν τοὺς δούλους τοῦ καὶ νὰ τοὺς ἐνοχλοῦν πολλάκις διὰ νὰ γνηται φανερὴ ἡ δύναμις τοῦ. Πράγματι, λοιπὸν εἴτε διαλεγόμεθα πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας εἴτε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶναι ἀρετὸν δὲ ἡμᾶς δὲ νὰ ἀποδεξῶμεν τὴν θεῖαν δύναμιν τὸ ὅτι ἡ πίστις, παρ' ὅλον ὅτι, κατεπολεμήθη πολὺ ἐπὶ ἡμᾶς νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἐνῶ ἡ οἰκουμένη ὁλόκληρος ἀντέπρωπτε καὶ ὅλοι ἀπώθοδον μὲ πολλὴν θίαν τοὺς δώδεκα ἐκείνους ἀνθρωποὺς, ἐνικῶ τοὺς ἀποστόλους, νὰ ἡμιπαρέσουν ἐν τῷ ὀλίγῳ καιρῷ. Ἄν καὶ ἐμαστιγούνη, ἐδιώκοντο καὶ ἐπασχον ὅτι κακὰ, νὰ ὑπὲρ στήθου ὑπερβαλὼς τῶν ἀντιπάλων τῶν Δ. αὐτὰ τὰ πράγματα ὡς ἔπρεπε ὁ Θεὸς καὶ τὸν ἅγιον Εὐσταθίου νὰ μεταφερθῇ εἰς ἔξωθεν χώραν διὰ νὰ μᾶς φανερωσὴ μετὰ τὰ παραπάνω καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀσθένειαν τῶν αἰρετικῶν.

Ὅταν, ἐπρόκειτο λοιπὸν νὰ κἀμῃ τὴν ἀποδημίαν τοῦ τὴν μὲν πόλιν τὴν Ἰνκατέλεικε τὴν ἀγάπην σου ὅμως ὅχι Β. ὅτε ἐπεδὴ ἐξεβάλλετο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνόμισε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ξένου πρὸς τὸ καθῆκον νὰ φροντίξῃ δι' ἐσῆς, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον τότε ἐμεριμνοῦσε καὶ ἐ-

φρόντιζε καὶ ἀφοῦ ἐκάλεσεν ὁλοὺς, τοὺς προέτρεψε νὰ μὴ κάμουν καμμίαν παραχώρησιν καὶ νὰ μὴ ὑποχωρῶνται καὶ θάλοι ἐναντι τῶν λύκων, μήτε νὰ προδῶσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ποιμνίαν, ἀλλὰ νὰ μένουν μέσα εἰς αὐτήν, ἀποστομῶντας καὶ ἐλέγχοντας αὐτοὺς, στηρίζοντας δὲ τοὺς τελεστέους ἐκ τῶν ἀδελφῶν. Ὅτι, δὲ ἔδωκε καλὴν παραγγελίαν, τοῦτο τὸ φανέρωσε τὸ τέλος. Διότι, ἐάν δὲν παρέμενατε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τότε, θὰ ἦτο κατεστραμμένον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς πόλεως τώρα, ἐνῶ οἱ λύκοι θὰ ἐτρωγον τὰ πρόβατα ἀνεσώλητοι, ἀλλ' ἐκεῖνοι ὅμως οἱ λόγοι ἡμποδίσαν αὐτοὺς νὰ δείξουν τὴν κακίαν τῶν ἀφώσως. Καὶ ὅχι μόνον τὸ τέλος ἀπέδειξε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι τοῦ ἀποστόλου Παύλου, διότι καὶ ὁ ἅγιος ἀπ' ἐκεῖ καὶ δαχθεὶς προέτρεπεν αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ Τί λέγει, λοιπὸν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ὅτε ἐπρόκειτο νὰ μεταφερθῇ τότε εἰς τὴν Ρώμην κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἀποδημίαν, μετὰ τὴν ὅποιαν δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ ἐπανίδηται, τοῖς χριστιανοῖς, ἔλεγε «οὐκ ἔστι γὰρ ὑμᾶς ὁφθαλμοί» (Πράξ. 20, 25) καὶ ἔλεγε τοῦτο ὅχι διὰ νὰ λυπηθῇ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ θέλησις τοῦ στήθεος ἔφη «ἐνῶ λοιπὸν ἐπρόκειτο ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἀποδημήσῃ, ὡς ἔφη τους ἐσθίριζε, λέγων «οἶδα ὅτι μετὰ τὴν ἀφίξιν μου εἰσελεύσονται πρὸς ὑμᾶς λύκοι θορεῖς, καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες ἐστραμμένους» (Πράξ. 20, 29 - 30). Τριπλοῦς ὁ πόλεμος, ἡ φύσις τῶν θηρίων ἡ δυσκολία τοῦ πολέμου, καὶ τὸ ὅτι οἱ ἐχθροὶ δὲν ἦσαν ξένοι, ἀλλὰ οἱ ἐκείνοι οἱ αὐτοὶ καὶ θαυμάσιος εὐλόγως θέβαια. Ὁ Διὶ, ἐάν κανεὶς μὲ κτυπῇ καὶ πολεμῇ ἐξωθεν, εὐκόλως θὰ ἡμιπαρέσῃ νὰ τὸν νικῇ. Ἐάν ὅμως ὁ ἑλκος γεννηθῇ ἐσωτερικῶς, τότε δυσκόλως θεραπεύεται τὸ κακὸν πρᾶγμα ποὺ καὶ τότε ἐγένετο Δ. αὐτὸ καὶ πρὸς ἔρεπε λέγων «Προσέχετε ἑαυτοὺς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ» (Πράξ. 20, 28). Δὲν εἶπεν, ἀφήσαντες τὰ πρόβατα φροντίτε ἑξῆς. Αὐτὰ δὲ σαγμένους καὶ ὁ ἅγιος Εὐσταθίου ἀνεβόηκε τοὺς μαθητὰς τοῦ, τὰ ὅποια ὁ σοφὸς καὶ γενναῖος αὐτοῦ διδάσκαλος ὅταν τὰ ἤκουσε, διὰ τῆς πράξεως ἐξέπληρωσε τὸν λόγον. Ὅταν λοιπὸν ἐσθίοντο ἐκεῖνοι δὲν ἐγκατέλειπον αὐτοὺς τὰ πρόβατα ἄν καὶ δὲν εὐρίσκειτο ἀκόμη εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀλλὰ τίποτε δὲν ἦτο τοῦτο διὰ τὴν γενναίαν ἐκείνην καὶ φλόσφοφον ψυχὴν. Ἐποῖ τὰς μὲν τὴν μᾶς ποὺ προσφέρουν εἰς τοὺς ἀρχοντας τὰς ἀφῆκεν εἰς ἄλλους, ἐνῶ τοὺς κόπους τῶν ἀρχόντων τοὺς ὑπέμεινε αὐτός, κυκλοφορῶν ἀνα μέσον τῶν λύκων. Ὁ δὲ καθόλοι δὲν τὸν ἐδολαπτον αἱ δόοντες τῶν θηρίων, τόσον πρὸς δύνα-

τὴν πίστιν εἶχεν ἀπὸ τὰ δαγκώματα ἐκείνων

Μένων λοιπὸν μέσα εἰς τὴν μάνδραν καὶ ἀπασχολῶν
ὄλους αὐτοὺς εἰς μάχην που γίνετα, πρὸς αὐτόν, παρε-
σκεύαζεν εἰς τὰ πρόβατα πολλὴν ἀφοσίαν. Καὶ δὲν ἔκαμνε
μόνον αὐτὸ φράσσοντας τὰ στόματά των, εἶδ' Ἀ ἀπακρού-
οντας τὰς βλαστημίας ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πρόβατα ἐξήτα-
ζε περιερχόμενος μεταξὺ των, μήπως ἐδέχθη κανεὶς κα-
ποιο βέλος, μήπως κανέν τραῦμα θαρὺ καὶ εὐθὺς προσέ-
φερε τὰ φάρμακον. Καὶ κάμνοντας αὐτὰ ἐξυμῶσεν ὄλους
εἰς ἀληθὴ πίστιν καὶ δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ
παρὰ μόνον εἶναι ὁ Θεὸς ἡτοίμασε τὸν ἅγιον Μελέτιον διὰ
νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ παραλάβῃ ὄλον τὸ φάρμακον αὐτὸς ἐσπείρε
καὶ ἐκεῖνος οἶτον ἦλθεν ἐθέριασε. Τὰ ἴδιον ἐγένε με τὸν Μωυ-
σῆ καὶ τὸν Ἀσάων. Καὶ ἐκεῖνο, ὡς ζῶμε μεταξὺ τῶν Αἰγυ-
πτίων συναναστρεφόμενοι ἔκαμναν μνηστὰς πολλοὺς τῆς
ἰδικῆς των εὐσεβείας. Καὶ μαρτυρε τοῦτο ὁ Μωυσῆς, λέ-
γων πολὺς ἄλλος κόσμος τοῦ προῆλθεν ἀπὸ αἰγυπτίας
ἐξῆλθεν μετὰ των Ἰσραηλίων ἐκ τῆς γῆς Αἰγυπτου δ' αὖ
νὰ μεταβῇ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Β' Αὐτὸν τὸν Μωυ-
σέα λοιπὸν μιμούμενος καὶ αὐτὸς καὶ πρὶν ἀκόμη λάθῃ τὴν
ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν, ἔκαμνε ὅσα ἀρμυροῦν εἰς τὸ ὀδεύ-
μα τοῦτο. Διότι καὶ ὁ Μωυσῆς πρὶν ἀκόμη ἀναλάβῃ τὴν
προστασίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, λίαν ἰσχυρῶς καὶ γεν-
ναίως ἐτίμωρε, τοὺς ἀδικούντας, ὑπερησπίζετο τοὺς ἀδ-
κοιμένους καὶ ἀφ' οὗ βίβριε τὴν βασιλικὴν τράπεζαν καὶ
τὰς τιμὰς καὶ τὴν προεδρίαν αὐτῆς διὰ τὴν ἐργασίαν μετὰ
τῶν συμπατριωτῶν τοῦ εἰς τὸν πηλὸν καὶ τὴν πλινθεαν,
θεωρῶν ὅτι ναι πρωτόμωτερά ἀπὸ κάθε τρυφῆς καὶ θυεῖν
καὶ τμήν ἢ φροντίς πρὸς τοὺς ἀμοιβεῖς τοῦ. Πρὸς αὐτὸν
τοῖς ἀποβλέποντας καὶ ὁ ἅγιος Εὐστάθιος προέτρεπεν ὄ-
λους τοὺς ἀρχοντας νὰ δεικνύουν φροντίδα διὰ τὸν λαόν
καὶ εἰς τὴν ἀνεῖν προεβαλλε τοὺς κόπους καὶ τὰ νὰ ἐκδ-
ώκεται ἀπὸ παντοῦ, καθημερινῶς δεχόμενος συνεχεῖς ἐχ-
θρας, Ὅλα αὐτὰ ὁμῶς ἦσαν δι' αὐτόν. **Εἰσαγγὰ** 'Ε' Διότι ἡ
πρόθεσις τῆς ὁποίας εἶχε διὰ τὰ ὅσα συνεισδίδουν, τοῦ πα-
ρεῖχε ἀρκετὴν παραμυθίαν.

Δ' ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐδραστηρίωσεν τὸν Θεὸν
ὡς μιμητῶν τὰς ἀρετὰς τῶν ἁγίων ταυτων, διὰ τὴν ὁπε-
φανωθῶμεν καὶ ἡμεῖς μαζὶ με αὐτοὺς, με τὴν χάριν καὶ φ-
λανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁ-
ποίου καὶ με τὸ ὅπου εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον
Πνεῦμα ὡς εἶναι δόξα τιμὴ καὶ δυναμὶς εἰς τοὺς αἰῶνας των
αἰώνων Ἀμήν

ΕΓΚΛΩ ΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΑ ΡΩΜΑΝΟΝ*

Λ Ο Γ Ο Σ Α'

411 Α' Πάλιν μνήμη μαρτυρῶν καὶ πάλιν ἐορτὴ καὶ
πνευματικὴ πανήγυρις Ἐκοτίσασιν ἐκεῖνο, καὶ χαίρομεν ἡ-
μεῖς ἐπάλασαν ἐκεῖνο καὶ ἀναλλόμεθα ἡμεῖς σήμερον. Ἰ
Εὐχὸς των εἶναι ὁ στέφανος, ἀλλὰ κοινόν τὸ κλέος καὶ μάλ-
λον ἑλγος τῆς Ἐκκλησίας ἡ δόξα. Καὶ πῶς οὐδαμῶς τοῦ-
το λέγει. Ἐπειδὴ οἱ μάρτυρες εἶναι μέρη καὶ μέλη ἰδικά
μας. Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλῳς ἀναγκαστὶς καὶ συμπαύσκει
ὅλα τὰ μέλη εἴτε τιμᾶται ἐν μέλῳς, συγκαίρουσιν ὁμοῦ καὶ
ὅλα τὰ ἄλλα μέλη. Ἡ κεφαλὴ στέφανος καὶ καὶ τὸ ὑπόλοι-
πον σώμα αἰσθάνεται τὴν ἀγαλλίαν. Εἰς γὰρ νεται ὁλυμπ-
νικῆς καὶ εὐφραίνεται ὁλόκληρος δῆμος καὶ τὸν ὑποδέχεται
με πολλὰς ἐπεσημίας. Β' Ἐὰν λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοί τι-
ποτε δὲν προσέθεσαν εἰς τοὺς ἰδρωτάς των ὁλμωπιασῶν
ἀγωνῶν καρποῦνται τόσῃ πολλὴν ἡδονὴν παλὺ περισσό-
τερον θὰ συνειδῶνε τοῦτο διὰ τοὺς ἀθλητὰς τῆς εὐσεβεί-
ας. Ἡμεῖς εἰσθε οἱ πόδες, οἱ μάρτυρες ἡ κεφαλὴ, ἀλλὰ
δὲν ἡμπορεῖ ἡ κεφαλὴ νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς πόδας, ἀνάγκην
δὲν ὅς ἔχω. Εἶναι ἐνδοξα τὰ μέλη, ἀλλ' ἡ ὑπεροχὴ τῆς
δόξης δὲν ἀποξενώνει ἀπὸ τὴν σχέσιν των τὰ ὑπόλοιπα
μέρη. Διότι, κατὰ τοῦτο γίνοντα πῶς ἐνδοξα, οἶται δὲν ἀ-
πωθήσονται τὴν πρὸς ἡμᾶς σχέσιν ἐπειδὴ καὶ ὀφθαλμὸς
ποῦ συμβαίνει νὰ εἶναι πῶς λαμπρὸς ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα σώ-
μα, τότε δ' ἀπαιτεῖ τὴν δόξαν τοῦ, ὅταν δὲν ἀποκόπτεται
ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα. Καὶ τί λέγω περ μαρτυρῶν, Δι-
ὅτι εἰν ὁ Κύριος των δὲν ἐθεώρησεν ἐντροπὴν νὰ γίνῃ κε-
φαλὴ μας, 'Ε' πολὺ περισσότερον αὐτοὶ δὲν αἰσχυνοῦνται νὰ
γίνουσι ἰδικά μας μέλη, διότι ἔχουν ἀγάπην με δαθείας ρι-
ζας, ἡ δὲ ἀγάπη συνηθίζει νὰ συνάπτῃ καὶ νὰ συνδέῃ τὰ

*411 Α' Πληροφορία περ τοῦ μαρτύρου Ρωμανοῦ δὲν εἶναι ἀσφαλὲς ἐν-
τὴν μαρτυροῦντα διὰ τὸν συγγραφεῖν, ἐπεὶ ἄλλῃ μνησθὲν
ἀγίου ὄντος ὁ Ρωμανὸς εἶναι πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν ὁ μαρτυρῶν κατὰ
τὸν ἐπὶ ἀποκρινόμενον καὶ Γαλατῶν διωγμῶν Ἀρριανῶν. Διὰ τὸ μαρτυροῦν
τοῦ ἀπαλειπτοῦ τὸ ἄρρογ τοῦ ἀγίου πρὸς τὸν ὑπαρχόντων ἀσκητικῶν ὁ δὲ
πῶς ἡμεῖς νὰ μολύνη τὰ θεῖα στήθη τῶν χριστιανικῶν νοσῶν διὰ εἰ
ἐκτελεστικῶν θεσπῶν. Ἡ Ἐκκλησία μας, τὴν τῆς τὴν ἰδίαν Νοεμβρίου

διηρημένα πράγματα καὶ δὲν ἐξετάζει μὲ σχολαστικὴν κἀκρίτην ὁρίαν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ὅπως δὲ αὐτοὶ συμπάσχουν μαζί μας διὰ τὰ ἁμαρτήματά μας, ἔτσι καὶ ἡμεῖς συγχαιροῦμεν μαζί των διὰ τὰ καταρθώματά των. Ἔτσι παρήγγειλε καὶ ὁ Παῦλος νὰ κάμνωμεν, λέγων «Χαίρειν μετὰ χαϊρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαϊόντων» (Ρωμ. 12, 15).

Τὰ νὰ κλαίῃ ὁμῶς κανεὶς μετὰ κλαϊόντων εἶναι εὐκόλον, τὸ νὰ χαίρῃ ὁμῶς μετὰ χαϊρόντων δὲν εἶναι τοῦτον εὐκόλον. Διότι εὐκολώτερον συμπετυνῶμεν μὲ τοὺς εὐοκισμένους εἰς συμφόρας, παρὰ συγχαιροῦμεν μετὰ τῶν εὐδοκισμένων. Διότι ἐκεῖ μὲν αὐτὴ ἡ φύσις τῆς συμφόρας εἶναι ἱκανὴ νὰ κινήσῃ καὶ τὸν λίθον εἰς συμπίπτειν ἐν ἐξῶ ὁμῶς ὁ φθόνος ποὺ γεννᾷται, ἐξ αἰτίας τῆς εὐθυμερίας τοῦ ἄλλου καὶ ἡ δασκανία αὐτοῦ τοῦ δὲν γνωρίζει καλῶς τὴν φιλοσοφίαν. Ὁ δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ συμμετάσχη εἰς τὴν εὐχαριστήσιν. Καὶ ὅπως ἡ ἀγάπη συνάγει τὰ διηρημένα καὶ τὰ ἐνώνει ἔτσι καὶ ἡ δασκανία διασπείρει τὰ ἡνωμένα. Δι' αὐτὸ, σὰς παρακαλῶ, ἄς φροντισώμεν νὰ χαίρωμεν ὁμοῦ μετὰ τῶν εὐθυμερούντων, διὰ νὰ καθαρισώμεν ἔτσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν δασκανίαν. Διότι, τ ποτε δὲν ἀποδυνάμει, τὸ φοβερόν καὶ δυσίατον τοῦτο νόσημα, ὅσον τὸ νὰ συνευφρανέται κανεὶς μαζί μὲ ἀκείνους ποὺ ζοῦν εἰς τὴν ἀρετήν. Ἀκούσε λοιπὸν πῶς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δυο ὁ Παῦλος εἶναι ὑπερβολικὸς «Τίς, λέγει, ὁσθενε καὶ οὐκ ἀσθενῶ, τίς σκαδάλιζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι,» (Β Κορ. 11, 29). Δὲν εἶπε καὶ δὲν λυτουμεθαί, Β ἀλλ' οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι, μὲ τὴν ὀνομασίαν τῆς πυρώσεως ἐπ' ἑμῶν νὰ παρῶσχη τὴν ἔντασιν τῆς ὀδύνης. Καὶ πάλιν γράφων πρὸς ἄλλους, «Χωρὶς ἡμῶν ἐδοκίμασατε, λέγει, καὶ σφελόν γε ἐδοκίμασατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῶν συμβασιλεύσωμεν» (Α Κορ. 4, 8) καὶ πάλιν «Νῦν ζῶμεν, ἐάν ὑμεῖς στήτε ἐν Κυρίῳ» (Α Θεσ. 3, 8). Βλέπετε λοιπὸν πόσον περισπούδαστος ἦτο ἡ αὐτῶν ἡ προκοπὴ τῶν ἀδελφῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐβλεπε, δὲ, ζῆ, ἐάν δὲν ἐσωζόντο καὶ αὐτοὶ ἀδελφοί.

Ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος ἀνηρπάγη εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν καὶ μετεφέρθη εἰς τὸν παράδεισον καὶ εἶδατο γνῶσιν ἀπορητῶν μυστηρίων καὶ ἀπήλυσεν τὴν μεγάλην παρηγορίαν πρὸς τὸν Θεόν, δὲν εἶδεν ὅμως μεγάλην ἀσθένειαν ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν ἐάν προηγουμένως δὲν ἐβλεπε νὰ σωζόμενται μαζί του καὶ οἱ ἀδελφοὶ του. Ὁ Διότι ἐγνωρίζε, νὰ ἐκινεῖτο σαφῶς, δὲ ἀπὸ τὴν ἀγάπην δὲν εἶναι πῶς μεγάλο, αὐτὸ ἴσον μὲ αὐτὴν, οὔτε καὶ αὐτὸ τὸ μαρτυρίον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνακεφαλαιώσας ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀκούσε πῶς

συμβαίνει τοῦτο, ἀκούσε ἡ μὲν ἀγάπη λοιπὸν καὶ χωρὶς μαρτυρίου κάμνει μαθητὰς Χριστοῦ, ἐνῶ μαρτύριον χωρὶς ἀγάπης δὲν θὰ κατωρθῶναι νὰ κάμῃ τοῦτο. Καὶ ἀπὸ τοῦ γίνεται φανερόν τοῦτο, Ἀπὸ ταῦς λόγους τοῦ Χριστοῦ διότι ἔλεγε πρὸς μαθητὰς τοῦ «Ἐν τούτῳ γνωσόντα πάντες, δὲ, μαθηταὶ μοι ἐστέ, ἐάν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ἰωάν. 13, 35). Νὰ τοῦ ἡ ἀγάπη χωρὶς μαρτυρίου κάμνει μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι δὲ μαρτυρίον χωρὶς ἀγάπης οὐκ ἔστι μόνον δὲν κάμνει μαθητὰς, ἀλλ' οὔτε ὠφελεῖ εἰς κατὰ τὸν ὅπου μένοντα αὐτὸ, ἀκούσε τὸν Παῦλον ποὺ λέγει, Ὁ «Ἐάν παρῶ τὸ σῶμα μου, ἵνα καυθώσωμαι, ἀνάτην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν ὠφελοῦμαι» (Α Κορ. 13, 3).

2 Δὲ τοῦτο ἐνῶ ἀγαπῶ περισσότερο τὸν ἅγιον ταῦτον, ὁ ὁποῖος συνήθρονον ἡμᾶς τὸν μακάριον Ρωμαῖον, καθὼς μαζί μὲ το μαρτύριον ἐπέδειξε πολλὴν ἀγάπην, διὰ καὶ τοῦ ἔκοψαν τὴν ἀγάν γλῶσσαν του. Διότι, ἀξίον λόγου εἶναι, νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τοῦτο, διότι ὁ δῶδολος δὲν τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ νὰ υποστῇ θάσαν σμούς καὶ κόλασεις καὶ τιμωρίας, ἀλλὰ τοῦ ἐξέκοψε τὴν γλῶσσαν διότι δὲν ἔπραξε τοῦτο ἀσκόπως, ἀλλὰ μὲ πολλὴν πονηρίαν, καθὼς σάν θηρίον ποὺ εἶναι εἶναι πολὺ πονηρὸς ἔκα ἐναντίον τῆς σωτηρίας μας ἐργάζεται καὶ κινεῖ ὅλα ἔλα λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν, δὲ ποῖον λόγον προέβη εἰς τὴν ἐκκοπὴν τῆς γλώσσης, ὁδηγούντες τὸν λόγον μας εἰς ἁλίγον παλαιότερον καιρὸν διότι ἔτσι θὰ γνωρίσωμεν τὴν ψευδωρύτιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ μάρτυρος καὶ τὴν κακουργίαν τοῦ διαβόλου. Καὶ ἀφοῦ πληροφορηθώμεν τὴν ψευδωρύτιαν τοῦ Θεοῦ ἄς εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον ἀφοῦ γνωρίσωμεν δὲ τὴν ὑπομονὴν τοῦ μάρτυρος, ἄς μιμηθώμεν τὸν σύνδουλόν μας τοῦτον, ἀφοῦ μάθωμεν δὲ καὶ τὴν κακουργίαν τοῦ διαβόλου, νὰ ἀποστασώμεν τὸν ἐχθρόν. Διότι δὲ αὐτὸν τὸν λόγον μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν δυνατότητα νὰ γνωρίζωμεν τὰς μηχανορραφίας του, ὥστε, ἀφοῦ τὸν μισήσωμεν περισσότερον, νὰ τὸν νικῶμεν εὐκολώτερον. Ὅτι δὲ εἶναι δυνατόν νὰ μάθωμεν τὰς ἐπινοήσεις του, ἀκούσε τι λέγει ὁ Παῦλος δὲ ἐκείνους ποὺ περιέπεσαν εἰς τὸ ἁμάρτημα τῆς πορνείας δὲ γράφων πρὸς Κορινθίους κάπως ἔτσι γράφει «Κυρῶσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, ἵνα μὴ πλεονεκτῆθώμεν ὅπῃ τοῦ Σατανᾶ οὐ γὰρ τὰ νοήματα αὐτοῦ ἀγνοοῦμεν» (Β Κορ. 2, 8, καὶ 1). Ποῖα λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία ποὺ τοῦ ἐξέκοψε τὴν γλῶσσαν. Λάθετε τὸν κόπον καὶ ἀκούσατε κάπως ἐκτεταμένην τὴν διήγησιν μοι.

Ἀνεργισθη κάποτε πόλεμος φοβερός κατὰ τῆς Ἑκκλησίας, οἷ, ἐπεὶ ἐπετέθησαν θόρακα κατὰ τῶν πάλων, οὔτε κοποιοὶ ἀλλοεθνεῖς, ἀλλὰ αὐτοὶ που ἐθεωροῦντο ὅτι, προϊστάμε τῆς οἰκουμένης ἡ εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν καὶ οἱ ὅποιοι, ὑπῆρξαν διὰ τοὺς ὑπερόχους ἀπηνέστεροι καὶ ἐθνικώτεροι καὶ τυραννικώτεροι καὶ ἀπὸ βαρδάρους καὶ ἀπὸ ἐχθρῶν καὶ ἀπὸ τυράννων· διότι δὲν διέτρεχον τότε κίνδυνον ὑποδουλώσεως τῆς πατρίδος, τῶν χρημάτων καὶ τῆς παρουσίας ζωῆς, ἀλλ' ὑπῆρχε τὸ ἐνδεχόμενον νὰ χάσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ αἰώνια καὶ τὴν ἀθάνατον ζωὴν καὶ τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ ὁμολογίαν· Ἔτο ἐπνεοσε το καὶ κάποιοι περιεργασ τῶν αἰχμαλωσίας διότι δὲν ἐξεβίωσαν ἀπὸ κάποιαν ἐπίγειον πόλιν, ἀλλὰ τὴν ἀνω ἑραουσαλήμ, ἡ ὁποία μένει, ἐλευθέρα, προσεπάθουν νὰ μᾶς στερήσουν καὶ ἐξηνάκαζον τὸν καθένα νὰ θυσιάσῃ τὴν ψυχὴν του ἐπάνω εἰς τοὺς δαίμονες καὶ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν Κύριόν του καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν καταδουλοσύνην τῶν δαιμόνων καὶ νὰ ὑπηρετῇ τοὺς ἀφανιστάς καὶ ἐχθρούς τῆς σωτηρίας μας θάμνορας, Ἐ πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο φοβερώτερον καὶ ἀπὸ ἀπείρου θανάτου καὶ ἀπὸ κάθε γέννηαν καὶ πολὺ ἀνυπόφορον εἰς τὰς φιλοχρηστούς ψυχάς.

Τότε λοιπὸν, ἐπεὶ πολλοὶ κατεπαντισθησαν εἰς τὴν πίστιν καὶ ἡ κοκοκαυρία ἤβρισε καὶ πολλὰ ὑψίσταντο ναυάγια, ὁ μακάριος αὐτός Ρωμανός, ἡμερανισθεῖς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, δὲν ἐρηϊμακιδυνέυσεν ἡμέρας νὰ συλληφθῇ, ἀλλὰ προηγουμένως αὐτοὺς που ἦσαν φοβισμένοι αὐτοὺς οἱ ὅποιοι ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν πίστιν πῶν, αὐτοὺς οἱ ὅποιοι ἐπρόδωσαν τὴν σωτηρίαν πῶν τοὺς συνήθοιζε, τοὺς ἐνεθάρρυνε καὶ τοὺς ἠτοίμασε νὰ ἐπανορθώσουν τὴν ἥτταν πῶν με νέαν μάχην, τοὺς ἐξ σταθεροῦς με εὐχὰς τοὺς ἐοτερέωνε καὶ με παραινέσεις καὶ συμβουλίας, Ὡς διὰ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ παρόντα πολλὰ φιλοσοφῶν, ἀποδεκνύων τὸ πρόσκαιρον αὐτῶν, τὸ αἰώνιον ἐκείνων, ἀντιπαράθετων εἰς τοὺς κόπους τὰ ἐπαθλα, εἰς τὰ βασανιστήρια τοὺς στεφάνους, εἰς τὰς ὁδύνας τὰ θραυεῖα, ὁ δάσκων ἀκόμη, τι εἶνα ἡ παρούσα ζωὴ καὶ τι ἡ μέλλουσα καὶ ποῖα ἡ διαφορά μεταξὺ τῶν καὶ ὅτι ὁπωσδήποτε θὰ ἀποθάνωμεν καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐτελευτάσωμεν με αὐτῶν τὸν τρόπον τώρα, ὅλγον ἀργότερον ἀσφαλῶς, πιεζόμενοι ἀπὸ τὸν φυσικὸν νόμον, θὰ ἀποχωρισθῶμεν πάντως ἀπὸ τὰ σώματά μας.

Λοιπὸν καὶ ἄλλα παρόμοια προτρέπων αὐτοὺς ἠμωρῶσε τὰς ἀποχαυνώμενας χεῖρας, ἐοτήριζε τὰ ποτα

λελλόμενα νόματα ἐπανέφερε τοὺς φυγάδας ἐξεβίωζε τὴν βεβίαν, ἀπεμάκρυνε τὴν ἀγωνίαν, ἡ ἔδωκε θάρρος, ἀντιβελῶν τοὺς ἔκαμε προθύμους καὶ ἀντὶ δορκάδων καὶ ἐλαφῶν τοὺς μετέτρεψεν εἰς λέοντας ἰσχυροὺς, συνεκρότησε τὴν παράταξιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐντροπὴν τοῦ μᾶς κατεῖχε τὴν μετεφερε τώρα εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ἐχθρῶν.

Ὅταν εἶδε λοιπὸν ὁ διάβολος νὰ ἔχη γίνῃ δολακλήρωτὴν μεταβολὴ καὶ τοὺς χθεσινούς καὶ παλαιότερους ἐκείνους ποὺ ἔτρεμον καὶ τὸν ἐροδούντα, * 4 Ἀ τῶρα νὰ τὸν περιγελοῦν καὶ νὰ τολμοῦν κατ' αὐτοῦ, νὰ κατέρχοντα εἰς τοὺς κινδύνους, νὰ προστρέχουν εἰς τὰ βασανιστήρια, ἀντιληφθεῖς τὸν αἶψον, ἀφ' οὗ ἀφῇσιν ὅλους τοὺς ἄλλους, ἄρμησε λοιπὸν ἐναντὶ οὐ ἐκείνου δὴν τοῦ τὴν εὐνομίαν καὶ τὴν μωμίαν ἐνὶ κατὰ τῆς μακαρίας ἐκείνης κεφαλῆς. Καὶ εἰ κάμνει, Προσέξατε τὴν πανουργίαν τοῦ Δὲν τὸν ὠδήγησεν εἰς τὰ βασανιστήρια, δὲν τοῦ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν, διότι, τὸν εἰδίδασκεν ὁ προηγουμένος καιρὸς, ὅτι, ὅλα αὐτὰ εἶνα ὀνωφελα καὶ ματαιῶς γίνονται διότι, οἷ, μόνον τὴν προθυμίαν τῶν πιστῶν δὲν ἐέκοψεν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνίσχυσε περισσότερο καὶ τὴν ἔκαμε μεγαλυτέραν καὶ θερμότεραν. Τοὺς ἐοτρώσα ἀνθράκας, λέγει, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον ὡς διὰ νὰ πατήσουν ἐπάνω εἰς ῥόδα ἡ. Τοὺς ἤναπα πῦρ καὶ αὐτοὶ ὡσάν εἰς πηγὰς ψυχρῶν ὕδατων ἐρίφθησαν. Τοὺς κατέξεναν τὰ πλευρά καὶ τοὺς ἤνοιγα θαλάσας οὐλακας καὶ κατέθασα δολακλήρα ρυάκια αἱμάτων καὶ αὐτοὶ ὡς νὰ τοὺς περιέλουζε χρυσὸς ἀπὸ παντοῦ ἐκαλλωτίζοντο. Τοὺς ἐορίψα εἰς τοὺς κρημνοὺς καὶ τοὺς κατεπύτωσα εἰς τὸ πέλαγος καὶ αὐτοὶ ἔδειχναν οἷ, ὡς ἀνθρώποι ποὺ κατέρχοντα εἰς τὸν θυσὸν, ἀλλὰ ποὺ ἀναθαίνον εἰς τὸν οὐρανὸν σικριτώντες καὶ ἀγαλλόμενοι καὶ ὡς νὰ ἐχόρευον εἰς ἱερὸν πομπὴν καὶ νὰ ἐπαίζον μέσα εἰς χλοερὸν λειμῶνα ἤρπαζον τὰς τιμωρίας ὁ καθέας, ποὺ οἷσαν τιμωρίας ἀλλ' ὡς θυγὴ εἶρα νὰ λαμβάνοντες αὐτὰς καὶ στεφανοῦμενοι καὶ με τὴν ὑπερβολὴν τῆς προθυμίας τῶν ξεφαντοῦσαν τὰς ἰδικὰς μου τιμωρίας. Ἐ Τί λοιπὸν ἔπρεπε νὰ κάμω, Νὰ τοῦ κόψω τὴν κεφαλὴν. Ἀλλὰ τότε γίνεται αὐτὸ τοῦ εἰχεται καὶ οἱ χριστιανοὶ θὰ λάβουν με τὸ γεγονός τοῦτο μεγαλυτέραν προτροπὴν. διότι τοὺς προέτρεψεν ὅτι ὁ θάνατος τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι θάνατος, ἀλλὰ ζωὴ ἡ ὁποία δὲν ἔχει τέλος καὶ ὅτι πρέπει κανεὶς νὰ ὑπομένῃ με τὸ παραπάνω δι' αὐτὴν τὸ πάντα καὶ νὰ καταφρονῇ τὸν θάνατον. Ἐάν λοιπὸν τοῦ κόψω τὴν κεφαλὴν καὶ ὅποια νῆ το γεγονός γενναῶς, τότε ἐμπράκτως θὰ τοὺς διδάξῃ πῶς καθαρά ὅτι εἶσι πρὸ

πει· νὰ περιφρονῶν τὸν θάνατον καὶ περισσώτερον θὰ ἀναρ-
θῶσιν τὰ ἀφηνιμένα ταῦν, κα. μὲ τὸν ἀποθάνει θὰ τοῦ
βιωμένην περισσότεραν προθυμίαν. Ὁ Δ.δ. τοῦτο τοῦ ἐ-
κείνῃ τὴν γλῶσσαν, ὥστε μὲ τὸν ἀστερηθῶν τὴν φωνήν,
τὴν ὅταν ἀπελθῶσιν ἀπὸ τοῦ χριστιανοῦ καὶ νὰ χάσων τὰς
συμβουλὰς του κα. νὰ ἀστερηθῶν τὴν παρρησίαν του, νὰ
γίνων πῶς δεῖται καὶ νὰ ἐπὶ στρέψων εἰς τὴν πάλιν ἀν τῶν
ἀγωνιών, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸν ἀνθρώπον πῶς θὰ τοὺς προε-
τίμαρν διὰ τοὺς ἀγῶνας κα. θὰ τοὺς ἐγενήρ καὶ τοὺς
ἐσφοδίσῃ.

3. Πρόσεξε διὰ τὴν κακουρίαν τοῦ θαλάσσιου. Ὁ μὲν Ἡρώδης ἔκοιτο ἐν τῇ κεφαλῇ του ὡς ἄνθρωπος, αὐτοὺς ἔβλεπεν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀλλὰ μόνον τὴν γλῶσσαν κόπτεται διὰ τ. ἀρετ. τοῦ, ἄδωγ τῆς μεγάλῃς καὶ κακουρίᾳ καὶ τῆς σκατοῦ τοῦ. Ἄν τοῦ κόμῃς τῆς κεφαλῆς, λέγει, καὶ ἀποθάνῃ, θά φυγῇ χωρὶς καὶ ἄλπη τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν του. Εἶπα ὅμως θάβω καὶ τὸν ἐκείνῳ μάρτυρα τῆς συμφορᾶς τῶν στρατιωτῶν του, ὥστε νὰ στενοχωρῆται ἀπὸ τὴν δόξην βλέποντας νὰ πῶνται οἱ ἴσκιόι του, χωρὶς νὰ ὑπάρῃ καὶ τοὺς δωσῇ χεῖρα βοηθείας, καὶ ἔχων καὶ τοὺς συμβουλεύσῃ αὐτὰς τὰ ὅποια τοὺς συνδεδούλευε πρὶν ἀποθῆναι καὶ μὴ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐκόντος καὶ ἡ ψαυῖα του.

ἡ ἀλλή. «δ' εὐραδόμενος τοὺς σφοδρὸς ἐν τῇ πενουργίᾳ
αὐτῶν» (Α' Κορ. 3, 19) τὴν ἐπιπόνησιν αὐτῇ τῇ ἐστρεφίᾳ
κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀνέκυρσεν, ὅ, χ. μόνον δὲν τοὺς ἐστρεφ-
οὺς ἀπὸ τῆν συμβουλῆν τού, ἀλλὰ τοὺς ἔκαμε νὰ ἀπολαύ-
σων καὶ περισσοτέρως προσηύχων. ⁶ Α' Καὶ νὰ μετασχύν-
ων μαθηματικῶς διδασκαλίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ταῦτο ἐκ-
κράτησε, καλεῖται λοιπὸν ὁ ἱεραὸς διὰ νὰ κόψῃ τὴν γλῶσ-
σαν καὶ ἀντὶ ἱεραὸς γίνεται δῆμιος ὅ, χ. νὰ διδοῖσιν
τὸ πάσχον μέλος, ἀλλὰ καταστρεφόμενος τὸ ὄψος. Καὶ μολοντὶ
ἔφρασε τὴν γλῶσσαν, δὲν ἤμπορεσεν ὄψως νὰ ἀπαρῆμ
μας, καὶ τὴν φωνὴν, ἀλλ' ἡ μὲν τοὺ στήματος γλῶσσαν ἀπε-
κόπητο ἡ τῆς χάριτος τοῦ δῆμιος ἡ γλῶσσαν πρῆστο δ' ἂν κα-
θίστο εἰς τὸ στήμα τοῦ αἵμου. Καὶ ἡ μὲν φῶς ἀπεκωλύετο
τὸ ἰδικὸν τῆς μέλως, ἐπεὶ δὲ τὴν ἐξηγάκαζεν εἰς τοῦτο
τὸ φονικὸν ὄργανον, ἡ χάρις ὄψως δὲν ἐπέτρεπε μαζὶ τῆς νὰ
χάρῃ καὶ τὴν φωνὴν. Δ' αὐτὸ λοιπὸν αἱ χριστιανοὶ ἀπὸ
λαλοῦσαν πνευματικώτερας διδασκαλίας, ⁷ ὅ, χ. διὰ τοῦ ἀνδρα-
γῆν φωνὴν ὅπως ἀκριβὺς προσηγορεύμενος ἤκουον ἀλλ'
ἀπὸ θεοῦ καὶ πνευματικὸν καὶ ἀνάντην τῆς ἰδικῆς μας φῶ-
σος καὶ οἱ οἱ αὐτῆς, ἀπὸ ἐπὶνὰ ἀγγέλου, ἀπὸ κῶπ
ἀνδραγατῆς. Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ αἵμου νὰ ἴδωμεν ὅσημα χωρὶς γλῶσ-

σαν καὶ, καὶ τὸ ἀκούουσιν καὶ ἀμείβῃ· ἔπειτα Διότι πράγματι ἦτο θαυμαστόν καὶ, παρόδον πρῶτον τὸ αὐτὸ ἀμείβῃ στόμα καὶ ῥηξ γλώσσαν, τὸ ὅποιον εἰς μέγα ὁ ἀβόλον ἔφερε πολλὴν ἄνθρωπον, εἰς δὲ τὸν κάρταρα πολλήν· ὅθεν καὶ εἰς τοὺς χριστιανούς, παρηγορίαν καὶ ὁπότε, ἀπομονώσῃ. Διότι, ὅπῃκα τέτοιον συνέβηκε ἀνέβαινεν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν Θεόν· ὅσα σφ.ορῇ ἐναντίον μας ὁ διδάσκαλος, αὐτὸ καὶ τὰ σπράγγα καὶ τῆς κεφαλῆς ἀκτείνου καὶ καὶ τὰ ἐτομῆζεν ὑπὲρ τῆς δικῆς μας σωτηρίας.

τῆς ἰσχυρῆς καὶ σωτηρίας.
 4' Ἐκείνους λοιπόν, ὅτι ἐκείνος ἐβγαλεῖν ἀπὸ τὸν παρ-
 ὄντων τὸν ἀνθρώπου, ὅτι ἤσκησεν ὁμοῦς ὁ Θεὸς τὸν αἰρώ-
 νων. Τὸν ἀπεμάκρυνεν ἐκείνους ἀπὸ τῶν ἐξουσιᾶν ποῦ εἶχεν
 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἔβρισε τὴν βασιλείαν τὸν οὐρανὸν
 καὶ καὶ ἐκαθίδρυσεν ἐκ τὸν θρόνον τὸν βασιλικὸν τῶν ἀν-
 θρωπίνων ῥυσιν. Τόσον περισσότερα πάντοτε παρῆχει π
 ἀγαθὰ τὰ ὅσα ὁ διδάσκαλος ἐπιχειρεῖ νὰ μᾶς ἀποστηρίξη.
 Κάμναι βὲς τοῦτο ἀρ' ἔνος μὲν διὰ νὰ κόμην ἑαίνων π ὁ ὀ-
 κνητροῦ εἰς τὰς ἡσυχίας καὶ ἐπιδοσκά, ἀρ' ἔτερον δὲ
 θῆ νὰ ἐκπαίδευσθ ἡμᾶς νὰ μὴ φοβούμεθα καθόλου τὰ τε-
 χνολογικά του, πράγμα ποῦ συνέβη τώρα καὶ μὲ τὸν μάρ-
 τυρα Δότι, καὶ τὴν φωνὴν ποῦ ἠοῦμενεν δι, ὅς τὸν στήρι-
 σθ ποῦ μεγαλυτέρην καὶ σεμνότεραν τοῦ τῶν ἐσχάτων ὁ
 Θεός. Ἀλλ' ὡστε δὲν ἦτο τὸ ἴδιον πράγμα νὰ ἐλ. ἢ μὲ γλώσ-
 σαν καὶ χωρὶς γλώσσας. Δότι τὸ μὲν ἐν ἦτο ἐπὶ
 μένον καὶ κόνον εἰς βλαύς, τὸ δὲ ἄλλο ἀνώτερον τῆς
 φωνῆς καὶ, ἴδιον αὐτοῦ καὶ, μόνον Μολονός. Ἐ ἐν
 καὶ ἔμενεν ἀμυνός μετὰ τὴν ἀπακμήν τῆς γλώσσας τοῦ
 φ μάρτυς ὁμοῦ κα. ἔτσι ποῦ ἦτο ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς τὸ πρό-
 σῶν τὸν τοῦ τὸν ἀγωνισμὸν καὶ ἀπετέλει ὥσθ ὁ ἐπ' ἐφ' ὅσον
 διότι ἦτο μεγαίστη καὶ ἀποδείξ ἐ σαφὴς ἦτο τὸ νὰ ἀπο-
 κώμην τὴν γλώσσαν διότι, δὲν ἐν ἐφ' ὅσον μ. ἐμὲ καὶ
 παμμεγερ, τὴν γλώσσαν, Ἐ δ' αὖτις λοιπὸν τὴν ἐκείνης Δὲ
 ποῖον ἀπὸ τὸν δὲ ἀφῆκεν τὴν ὑπόθεσιν τὸν καὶ ποῖον ἀφῆκεν.
 ἄλλ' ἀπὸ τῆς δὲ τὸ στάδιον, ὅπως, δὲν καὶ ποῖον ἀφῆκεν.
 νὰ δώρῃ μὲρος εἰς πανκράτιον. ὁμοῦ δεχθὲν πολλά καὶ
 τῶν καὶ κα. μὴ ἡμποροῦ νὰ ἀντιπαθεῖ εἰς τὸ ἐξῆς, βὰ δι.
 τῶς νὰ κοπῶν αὐτὸ χεῖρες τὸν ἀντιπάλου τὸν δὲ νὰ ἐν
 κτηθὲν ἔτσι δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἀνάγκη ἄλλως ἀκοῦσι τῶν
 εἰς τὸ νὰ καταλογίσθῃ καὶ τὴν κτλ. εἰς ἐκείνων τοῦ δ.

44. Η επί της κατασκευής του κτιρίου των δύο φασεών αλ. το πρόβλημα μετ' Επιστήμης ή επιλογής της, επιλύεται ελκ' του κόστους κα. επιλέγουν το καλύτερο από τρεις λύσεις. Η λύση αυτή είναι η λύση που προτείνει ο 'Αρχιτέκτονας του Κτιρίου.

47 Ημερησίως εις τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐκτελέσθη τὸ εὐχέλεια τὸ
ἐκείνων ἀποκατάστασις μετ' ὧν ἔτι καὶ ἀντιμετώπιζον

ποιαν ἐκόπησαν αἱ χεῖρες. ὁ ὁ Ἄ. ἔτσι λατὸν καὶ μετὰ τὸν μάρτυρα, ἡ πιο σαφὴς ἐξ ὧν ἀπόδειξις τῆς νίκης κατὰ τοῦ δαμονας ἔγινεν ἡ ἐκκοπή τῆς γλώσσης τοῦ μάρτυρος. Διότι, ἂν καὶ ἦτο θνητὴ ἡ γλῶσσα ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐδωσαν εἰς τὸν δαβολὸν ἀθάνατα κτυπήματα, διὰ τοῦτο ἐπέπεσαν ὀρμητικῶς κατ' ἐπ' αὐτὴν, εἰς μὲν τὸν αὐτὸν τοῦ προσάπτων μεγαλύτερα, κατασχυρῶν, εἰς τὸν μάρτυρα κατασχυρῶν λαμπρότερον τὸν στέφανον. Δὲν ὅπως εἶναι ἀξιοθαύμαστον τὸ νὰ ὅρι κανεὶς δένδρον χωρὶς ρίζας καὶ ποταμὸν χωρὶς πηγὴν, ἔτσι εἶναι παράδοξον καὶ τὸ νὰ ἀκούσῃ κανεὶς χωρὶς γλῶσσαν φωνήν.

Ἔ. Ποῦ εἶναι, λοιπὸν τώρα αὐτὸ ποῦ ἀπιστοῦν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, Ἰβου ἡ φωνὴ καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ὅλα αὐτὰ ἔγιναν ἐν ρ. π. ἡ ἀφθαλμοῦ, μολοντί τούτου εἶναι πολλοὶ ἀνωτέρον ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων. Ὁ ὁ Ἄ. ἐκεῖ ἡ φωνὴ τῶν σωμάτων ὑπάρχει, ἡ συνθεσὶς δὲ μόνον ἔχει δαλῶθι ἐδῶ ὁμοῦ καταστράφη ἡ ὑπόθεσις τῆς φωνῆς, πλην καὶ ἔτι. ἔγινε π. ὁ λαμπρὴ. Μολοντί δεδαίως κανεὶς ἂν ἀφάρεση τὸν αὐλὸν ἐκ τοῦ λάρυγγος παραμένει πλέον ἀχρηστὸν τὸ ὄργανον, δὲν συμβαίνει ὁμοῦ τὸ ἴδιον μετὰ τὸν πνευματικὸν αὐλὸν, ἀλλ' ἂν καὶ τοῦ ἀφηρέθῃ ἡ γλῶσσα, ὅχι μόνον δὲν ἔμεινεν ἀφωρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐφαλλε γλυκυτέρον καὶ μυστικώτερον μέλος καὶ μετὰ περισσοτέραν ἐκτέληξιν. Εἰς μίαν κ. θάρα π. χ., ἂν κανεὶς ἀφάρεση καὶ μίαν χορδὴν μόνον, τότε γίνετα ἄργος ὁ τεχνίτης, ἀχρηστὸς ἡ τέχνη, μάταιον τὸ ὄργανον, ἐδῶ ὁμοῦ τιποτέ τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸ ἐντελὲς ἀντίθετον. Ὁ ὁ Ἄ. ὅτι κίθαρα ἔγινε τὸ στόμα, χορδὴ ἡ γλῶσσα, τεχνίτης ἡ ψυχὴ καὶ τέχνη ἡ ἀναλογία. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁμοῦ ἀφηρέθῃ ἡ χορδὴ δηλαδὴ ἡ γλῶσσα, δὲν ἀπέθῃσαν ἀχρηστὰ οὐτε ὁ τεχνίτης, οὐτε ἡ τέχνη, οὐτε τὸ ὄργανον, ἀλλ' ὅλα παρουνεῖσιν τὴν ἰδικὴν τῶν δυνάμιν.

Καὶ ποῖος τὰ ἔκαστον αὐτὰ, ποῖος ἐπέδεξεν αὐτὰ τὸ θαυμαστὸ καὶ παράδοξον, Ὁ Θεὸς τοῦ μόνος αὐτὸς κάμνει τὰ παράδοξα, περὶ τοῦ ὅπου λέγει ὁ Δαδ. δ. κ. κ. κ. ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ δυνάσκειν ἐν παντί τῇ νῆ. ὅτι ἐπλήρη ἡ μεγαλοπρέπεια σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων, κατηχησάμενοι αἰνῶν (4. π. β. 2. 3). Ὁ Τότε λοιπὸν ἀπὸ στόματα νηπίων καὶ θηλαζόντων ἐνὶ τῷ ἀπὸ στόματος γλῶσσαν. Τότε φυσίς νηπιακὴ ἐνὶ τῷ στόματι ἔοικον. Τωφειρὰ ἦτο τότε ἡ οἴα εἰς τὰ παρὰ δα. ὁ καρπὸς ὁμοῦ ὁμοῦ ἐνὶ ἐδῶ καὶ αὐτὴ ἡ οἴα ἀφαιρέθῃ καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ καρποῦ δὲν ἡμποδεῖτο, διότι καρπὸς τῆς γλώσσης ἦτο ἡ φωνή.

Πῶς θαυμαστὰ τὰ ὅσα ἐνὶ ἀπὸ τὰ προηγούμενα. Καὶ διὰ τὸ μὴ γίνονται αὐτὰ ἀπίστευτα, διὰ τοῦτο προσπέρασεν ἡμεῖς, διὰ νὰ μὴ ἀπουχῶμεν ἐς αὐτὰ, ἔχουσα συνήθειαν. ἡ διάνοιά μας εἰς ἐκεῖνα ἐκ τῶν προτέρων. Διὰ τοῦτο αὐτὰ ἔλαβον χωρὶς τώρα, διὰ νὰ γίνωνιν πιστευτὰ ἐκεῖνα τὰ ἀφανῆ καὶ παλαιὰ πιστοποιούμενα ἀπὸ τὰ φανερὰ καὶ προσφάτως γενόμενα. Ἔ. ἔτσι καὶ τότε ἐβλάστησε καὶ ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρὼν, ὅπως τώρα ἐβλάστησε τὸ στόμα τοῦ μάρτυρος. Διὰ τὸ ὁμοῦ τότε ἐβλάστησεν ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρὼν, ἔπειδὴ ἡτιμάζετο ὁ ἱερεὺς. Καὶ διὰ τὸ τώρα ἐβλάστησε τὸ στόμα τοῦ μάρτυρος, ἔπειδὴ ἡτιμάζετο ὁ ἱερεὺς. Ἔ. ὁ μέγας ἀρχιερεὺς ὁ Χριστὸς. Βλέπετε λοιπὸν πόση εἶναι ἡ συγγένεια τοῦ θαύματος καὶ ἡ ὑπεροχὴ. Διότι, ὅπως ἐκεῖνη ἡ ράβδος ποῦ δὲν ἦτο ἡμιμένη μετὰ τὴν ρίζαν, οὕτε ἐπρωμθευετο ἀπὸ τῆς γῆς τὴν οὐρανίαν ὕδαριν, ἀλλὰ στερουμένη τὴν ἐν λόγῳ προμήθειαν καὶ ἀπολέσασα τὴν καρπογόνον δυνάμιν, αἰωνιδίως παρουσίασε καρπὸν. Ἔ. Ἄ. ἔτσι, λοιπὸν καὶ ἐδῶ ἡ φωνὴ, ἂν καὶ ἔχασε τὴν ρίζαν τῆς καὶ δὲν εἶχε τὴν δυνάμιν τοῦ ὄργανου, ὅπως αἰωνιδίως ἐβλάστησεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἀγονοὺν στόμα. Εἰς αὐτὸ μὲν ἡ συγγένεια, εἰς τὸ ἄλλο δὲ ἡ ὑπεροχὴ. Διότι εἶναι μεγάλη ἡ διαφορὰ τοῦ καρποῦ μετὰ τῶν δύο. Διότι ὁ μὲν εἰς ἡτο αἰσθητός, ἐνῶ ὁ ἄλλος πνευματικὸς καὶ ἀνοίων αὐτοῦς τοὺς οὐρανοὺς εἰς ἐκείνους ποὺ ἐγέννησε τότε τὴν φωνὴν αὐτὴν.

Ἄ. ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ὡς χαροῦμε μαζί μετὰ τὸν μάρτυρα, ὡς δεξάσωμεν τὸν θαυματουργοῦντα αὐτὰ Θεόν, ὡς μιμηθῶμεν τὴν ὑπομονὴν τοῦ συνδούλου μας, ὡς εὐχαριστήσωμεν διὰ τὴν χάριν τὸν Κύριον μας, ὡς λάβωμεν ἀπὸ αὐτὰ ποῦ ἐλάχθησαν ἀρκετὴν ἀνακουφίσιν εἰς τοὺς πειρασμούς καὶ ἀφοῦ θαυμάσωμεν τὴν δυνάμιν τοῦ δημιουργοῦ μας Θεοῦ β. καὶ τὴν κηδεμονίαν ποῦ ὡς προσφέρωμεν ὁ καθένας τὸ κατὰ δυνάμιν καὶ τὰ ὅσα ἐξαρτῶντα ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἀκολουθήσωμεν πάντως. ἔτσι ἀνθρώποι ἔτε δαμονες, ἔτε αὐτὸς ὁ δαβολὸς μᾶς κτυπᾷ, τιποτέ περισσοτέρου δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν ἐναντῶν μας οἱ ἄχθροι μόνον ἂν ἐπιβάζωμεν δεδαίως τὴν προθυμίαν μας καὶ προσφέρωμεν ὅσα ἐκ μέρους μας πρέπει, νὰ προσφερθῶν. Διότι ἔτσι θὰ ἐφελκυσόμεν τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοῦ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ ἀπολαύσωμεν πολλὴν δόξαν καὶ σωτηρίαν, τὴν ὅποιαν εἶδε ὅλοι νὰ ἐπ'τυχόμεν μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀρμόζει δόξα, τιμὴ καὶ δυνάμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ὁ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΑ ΡΩΜΑΝΟΝ

ΛΟΓΟΣ Β'

Α μὲν παλαστραὶ παρέχουσιν εἰς τὰ σώματα ἀνδρείου καὶ μεθόδους ἀθλητικῆς τέχνης, αἱ δὲ μνήμαι τῶν μαρτύρων ἐξοπλίζουν τὰς ψυχὰς θ' ἵνα ἀντιμετωπίσουν τὰ τεχνήματα τῶν δαιμόνων καὶ τὰς γυμνάζουν πῶς νὰ παλαίουν ἐναντίον των. Δὲ ὅτ' τὸ νὰ ἀκρόση κανεὶς δηλοῖα τῆς ἀθλητικῆς προστάθειας καὶ τὴν ἀνένδοτον πάλην πρὸς τὰς μαστίγας, αὐτὰ δίδουν εἰς τὴν εὐσεβείαν θάρρος, ὅπως ἀκρὸς ἡ δόλησις τῶν ἐν σταδίῳ παθμάτων καὶ ἕκαστος μάρτυρος βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ διελθῇ κανεὶς τὸν στενὸν διαυλὸν⁴⁹ τῶν πνευματικῶν ἀγωνίων. Τέτοια εἶνα καὶ ἡ μνήμη τοῦ σήμερον στεφανωθέντος ἀθλητοῦ. Διότι ποῖος δὲν θὰ πολήσῃ πλέον νὰ ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ διαδόλου, ἔχοντας ἀσκηθῇ εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ παλαισμάτα τοῦ μάρτυρος, τὸν ὁποῖον δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατατρομάξῃ πλῆθος τῶσαν παλῶν κυνῶν. Διότι τότε εἰς τὸν κόσμον ἐχόρευε μεγάλη καταδυστάτευσις τῆς ἀσεβείας καὶ ἡ ζωὴ ἐμμεῖτο τὴν θάλασσαν που οὐείαται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καὶ ἀπὸ τὸ πέλαιος μετεφέρθησαν εἰς τὴν γῆν αἱ τρικυμῖαι. Εἰ καὶ φοβερὰς κλύδων ἐκυκλώσε τὸ σκάφος τῆς εὐσεβείας, κατὰ τὸν ὁποῖον ὑπῆρχον πολλοὶ νεκροὶ κυδερνήται μέγας δὲ ἄρθμος ναυτῶν ἐτόφῃ ὑπὸ τὰ κύματα καὶ ὅλα ἦσαν πλήρη μικρῶν φοδῶν καὶ ναυαγίων. Ἐπνεον αἱ θασιεῖς ὀρμητικώτερον καὶ ἀπὸ καταγίδας φοβερὰς τρικυμίας ἐπέφερον αἱ τύραννοι, θρόνοι ἀρχόντων συνεκινούντο. Δικασταὶ ἐκήρυττον τὴν ἀνθρωπίνην τοῦ Χριστοῦ μετὰ πικρὰς τιμωρίας ἡπεύχον τὰς παραδότας οἱ νομοθέται, ⁵⁰ Αὐτοὶ δὲ ἄνδρες ἡρώδεις ἔσταντο εἰς τὸ θυσιάσαι τὰς θυσίας τῶν δαιμόνων, γυναῖκες ἔσταντο εἰς τὸ δδελύγμα των θωμῶν. Εἰς αὐτὴν τὴν λύσαν ἐσύροντο ἀκόμη καὶ παρθένα, ἱερεῖς ἐφυγαδευόντο καὶ χριστιανοὶ ἐξεδιωκόντο ἀπὸ τοῦς ἱεροῦς τόπους.

49. Ὁ ἀσπὶς διὰ τοῦς ὀφθαλμοὺς ἀντιλαμβάνεται τὰ στενὰ. Ἡ δὲ αἰσάνη τῶν ἀνθρώπων τὸν ἀσπὶν ὡς τὸν ἀσπὶν ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ στενοῦ. Ἡ τρεχὺν καὶ ἡ ὄψις ἀπὸ καὶ τὸ ἀσπὶν ἀπὸ τῶν στενῶν. Ἡ δὲ αἰσάνη τῶν ἀνθρώπων τὸν ἀσπὶν ὡς τὸν ἀσπὶν ἀπὸ τῶν στενῶν. Ἡ δὲ αἰσάνη τῶν ἀνθρώπων τὸν ἀσπὶν ὡς τὸν ἀσπὶν ἀπὸ τῶν στενῶν.

Διὰ τέτοιου εἶδους μάχης ἐξοπλίζετο ὁ μάρτυς καὶ μετὰ τὴν γνῶμην ἀντετάθη εἰς τοσοῦς πολλοὺς κινδύνους, ὡς σκῆμα μάχης θεωρῶν τὴν παράταξιν τῶν ἀντιπάλων καὶ ὅπως εἰς τὰ σκάμματα ἀντὶ διὰ τὸν νικῶν τὴν πίστιν τοῦ τοῦς δικαστὰς πιασπαλίζοντος, ἔτο προκαλοῦσε τὴν γνῶμην τοῦ τότε δικαστοῦ, ἀφ' οὗ ἐσταμάτησε τὴν ἐκδοὺν τοῦ εἰς τὸν ναὸν. Διὰ ταῦτα εὐθὺς ὁ γενναῖος ὡδηγήθη εἰς τὰ βασανιστήρια καὶ τοῦ προσφερόντο πολλὰ εἶδη τιμωριῶν, ὅς ὁ μάρτυς ὅμως ὡμοῖαζε μετὰ κῆθραν, μετὰ τὴν χορδὴν τῶν βασανιστηρίων προκαλουμένος εἰς ὀμίλιαν. Καὶ αἱ μὲν δὴ οἱ τοῦ συνέρχοντο τὸ σῶμα, ἐκείνος ὅμως σὺν χάλκινον ὄργανον κρουόμενον ἀπηχοῦσε τὸ μέλος τῆς εὐσεβείας. Ἐκεῖνος ἀφ' οὗ τὸν ἐκρέμασαν εἰς τὸ δένδρον τὸν ἐξέσχιζαν, ἐκείνος ὅμως ἡσπάζετο τὸ ξύλον ὡς νὰ ἦτο δένδρον ζωῆς. Ἐκεῖνος, διεσπάρασσον τὰς παρεῖας τοῦ δικαστοῦ σὺν νὰ ἦσαν πλευρά, αὐτὸς ὅμως ἐρητύρευσεν σὺν νὰ ἐλάμβανε καὶ ἄλλα στόματα καὶ κατήσχυε μετὰ νέου εἶδους πτώσει τὸν ἀντιπάλων τοῦ.

Ὅταν λοιπὸν εἶδε τὸν δικαστὴν νὰ τοῦ προσκαλῇ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν θαιμόνων, ζητεῖ νὰ τοῦ φέρουν ἕνα μικρὸν παθὸν ἐκ τῆς ἀγορᾶς διὰ νὰ τὸ κόμῃ κριτὴν αὐτῶν τοῦ ἔλτε ἀπὸ τοῦ μάρτυρα ὁ δικαστὴς καὶ ὅταν τοῦ προσήχθη τὸ θρέφος, ὁ τοῦ ὑπέβαλε τὴν σχετικὴν μετὰ τὸ θέμα τοῦτο ἐρωτήσιν. Τέκνον, τοῦ λέγει, εἶναι δικαίον νὰ προκυνη κανεὶς τὸν Θεόν ἢ τοὺς θεοὺς τοὺς ὁποῖους παραβέχονται αὐτοὶ ἐδῶ. Μεγάλῃ πράγματι ἡ σοφία τοῦ μάρτυρος μετὰ τὸ νὰ κόμῃ δικαστὴν τοῦ δικαστοῦ τὸ μικρὸν παθὸν καὶ ἐκεῖνο εὐθὺς ἀποφαινεται ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀποδῇ χάρις ἔτσι, ὅτ' ἀπὸ τοῦς ἀσεβεῖς δικαστὰς συνεωτερά εὐρισκόνται καὶ παρὰ μᾶλλον ὁμῶς διὰ νὰ μὴ φανῇ μόνον ὁ μάρτυς ἀλλὰ καὶ ἀλείπτει μαρτύρων. Πλὴν οὕτως καὶ τοῦτο ἀνέτρεψε τὴν μανίαν τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' εὐθὺς ὁ μάρτυς ὁ μετὰ τοῦ θρέφους ὡδηγεῖτο εἰς τὸ ξύλον καὶ αὐτὴν τὴν τιμωρίαν πάλιν ἡ ἐκκλήτῃ δέχεσθαι καὶ ἐκείνην ἄλλην ἀπόφασιν ἀπονέμουσαν εἰς τοὺς ἀθλητὰς ποικίλας τιμωρίας. Καὶ το μὲν θρέφος κατεδικάσεν εἰς θάνατον, τὸν δὲ μάρτυρα εἰς ἐκτομὴν τῆς γλώσσης.

Ποῖος ἤκουσε τέτοιον τρόπον κρίσεως ποτὲ, μαστίζουσιν αἱ δικασταὶ τοὺς καταδικαίους διὰ νὰ ἐκλογισθῶνται δοσι γυμνάζουσιν διὰ τὸν ἑαυτῶν των κόπτεται τὴν γλῶσσαν τοῦ μάρτυρος ὁ κοίτης τῆς ἀσεβείας ἐξαναγκάζει νὰ σωτῇ αὐτοὶ δ' ὅσα γνωρίζει διὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ. Ἐπὶ φοβερὰ ἐπιτάσεις ἀπάτης. Τὴν ψυχὴν τοῦ φρονεῖ τὰ τοῦ Χριστοῦ,

Β Εἶχον καὶ οἱ ἀποστόλοι γλώσσας, ἀλλὰ διὰ τὴν φωνὴν ἡ δύναμις τοῦ ἐνεργούντος Θεοῦ, ἔπαισεν ὁ πηλὸς καὶ ὤμιλε τὸ πῦρ τοῦ οὐράνου. Εἶχε καὶ ὁ μαρτυρικός Νόμος εἰκόνα τοῦ ὑπερφυσικοῦ τούτου πράγματος, διότι, εἶχεν ἡ βάτος καὶ τὸ πῦρ. Καὶ τὸ ἀποστολικὸν τῦρ προστύποι ἐπ' τῆς βάτους τὰς φωνὰς τοῦ κηρύγματος καὶ δίδει φωνὴν εἰς τὸ ἔσωχον διὰ τὴν γίνην πιστευτὸν ὅταν ἔγγασιν τὰ ψυχὰ ὄργανα. Ἐάν λοιπὸν τὸ ἄψυχον ἢ ἀφή τοῦ πυρός τὸ μετεβαλεν εἰς ἔμψυχον, πῶς δὲν ἐπρόκειτο τὴν γεμίσει ψυχῆς λογικῆς δὲ, ἀφ' ἧς δὲ ἡ ἡχώρη τὸ πανορμῶνιον μέλος. Αὐτὴν τὴν χάριν τὴν ἔλαβε καὶ ὁ αἰδῶμος Ρωμανός. Ὁ καὶ μολοντὶ τοῦ ἔκωφον τὴν γλῶσσαν, ἐκείνος μὲ μεγαλυτέραν φωνὴν ἤλεγχε τὸν τύραννον. Καὶ δὲν δὲ ἐτόλμα καὶ ὁ τύραννος τὴν προβῆ εἰς ἀκρότην τῆς γλώσσης, ἀνδρὶ ἐφοδεῖτο τὰ ρεύματα τῶν ἐλέγχων, δὲν δὲν κατεπλήσσετο πρῶτον ἀπὸ τῶν χειμαρρῶν τοῦ κηρύγματος, ἀνδρὶ ἐνέμψεν ὅτι ἡμπορεῖ τὴν ἀναχαίτισιν τὰ κύματα τῆς εὐαγγελικῆς ῥητορείας. Ἄς ἴδωμεν ὅμως ἀπὸ ποῖαν ἀνάγκην ἐκινῶμενος ὁ τύραννος προσῆλθε εἰς αὐτὸ τὸ τόλμημα.

3. Θυσίας καὶ ποτε ὁ ἀσεβὴς τύραννος εἰς τὰ εἰδωλα καὶ καθὼς ἦτο γεμάτος καπνὸν καὶ κνίσαν καὶ σταγόνας ἀσεβείας, προχάδην προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ φέροντας μαζί του καὶ τὸν γεμάτον μὲ αἵματα πέλεκυν, ἐξήκει ἐπιμόνως νὰ εὕρῃ τὸ ἀναμακτὸν δυσκαστήριον. Διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν ἀθέμιτον θυσίαν. Πλὴν ἡ μαγία τοῦ τυράννου δὲν διέφυγε τῆς προσοχῆς τοῦ μάρτυρος. Εὐθὺς λοιπὸν ἐκείνος τρέξας εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ, ἀνακόπτε τὴν ἤδη φεραμένην πλημμύραν τῆς ἀσεβείας καὶ οὖν πολυτεφρῶς κυδερνήτης ποιὶ θάλασσαν τὴν θάλασσαν νὰ ἀπειλῇ τὴν πρῶραν δὲν ἀνέχεται νὰ μὲν ἄδρανῇ, ἀλλὰ διασχίζει ὅλον τὸ σκάφος μὲ ἑλαφρὸν περπάτημα καὶ μὲ τὰ πηδάλιον ἀφ' οὗ σηκώσῃ τὴν πρύμνην, στρέφει τὸ πλοῖον ἀντίθετον πρὸς τὰ κύματα καὶ ἀφ' οὗ ὕψους τὸ κινδυνεύον μέρος διασχίζει καταμεσῆς τὴν τρικυμίαν καὶ μὲ ἐπιδεικνύοντα αὐλακινῶν τὸ ὑψοῦμενον πέλαγος, ταῦτα καὶ ὁ μακάριος Ρωμανὸς ἔκαμεν. Ἐν τῷ ἡ εὐδωλαστική θάλασσα ἐδρυχάτο θάλασφημα καὶ ἔλυσσε ἀνέντινον τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔχυνεν ἀφροῦς αἱμάτων κατὰ τῶν θυσιαστηρίων ὅπλίζεται μόνος του διὰ τὴν ἀντιμετώπιση τὴν μαγικῶν θάλασσαν καὶ ἐλέπτει ὅτι τὸ σκάφος καὶ ὡς θαλλόμενον ἀφωτίζει τὸν Κύριον ποῦ διαμένει εἰς τὸ σκάφος καὶ τὸν ἀφωτίζει ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς μακροθυμίας ποῦ ἐκράθευε. Βλέπει τὸ πέλαγος νὰ χεμιάζεται ἀπὸ τοὺς ἀντ

θέτους ἀνέμους καὶ ἀναφωνεῖ τοὺς λόγους τῶν μαθητῶν ποῦ ἐκινδύνευσαν, «Ἐπιστάτα, σώσον, ἀπολλυμένα» (Λουκ. 8, 24). Πειράτα, περιστοιχίζου τὸ σκάφος, λῦκο, πολιορκῶν τὸ ποίμνιον, ληστα, κατασκάπτου τὸν νιμφικὸν σου θάλαμον, μοιχὰ συργμάτα πολιορκῶν ὅποιο παντοῦ τὴν νιμφην. 421. Ἀπὸ τὴν ὁ ὅς τρυφᾷ τὸν ταίχον τοῦ παραδείου, ὁ θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πέτρα σαλεύεται, ρίξε λατὸν ἐξ οὐρανοῦ τὴν εὐαγγελικὴν σου ἀγκυραν καὶ στήριξε τὴν πέτραν ποῦ σέεται. Ἐπιστάτα σώσον ὁ πολλόμεθα!

Ὁ κοινὸς κινδυνὸς κάμνει τὸν μάρτυρα νὰ λαμβάνη καὶ αὐτὸς μέρος καὶ νὰ ἐμφανίζεται μὲ παρηγορίαν εἰς τὸν Κύριον ἀφήνει νὰ τρέξῃ ἡ γλῶσσα τοῦ κατὰ τοῦ τυράννου σταμάτα τοῦ λέγει, ἀπὸ τὸν μαγικὸν τούτον δρόμον σου τυράννε! κατάλαθε τὴν ἀδυναμίαν σου, αὐθάσσει τὰ ὄρα τοῦ σταυρωθέντος. Δὲν δὲ τοῦ σταυρωθέντος δὲν εἴναι αἱ ταχαί τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὰ τέρατα τῆς οἰκουμένης. Αὐτοῦ νὰ εἴναι τὴν ἀχλὺν τῆς μαγίας, κτύπησε τὴν γῆν καὶ ἐνθυμοῦ τὴν ἀσθενεῖαν τῆς φουσκῶς σου. Β. Ἀναβλέψε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀναλογίσου τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου. Αὐτοῦ τρέφου τὴν ἀσθενὴ συμμάχων τῶν δαιμόνων. Σκέψου ὅτι οἱ δαίμονες, ἔχοντες κυριότητα ἀπὸ τὸν σταυρὸν σὲ προτείνουν προστάτην τῶν θυμῶν τῶν. Τὶ δικαίως τὰ ἑκατάληπτα, τὸ τρέφει τὰ ἀπέραντα. Μήπως ὁ Θεὸς περιορίζεται μὲ τοὺς, τὸ θεὸν εἶναι ἀπείρον. Μήπως ὁ Κύριός μας βλέπεται μὲ σάρκινους ἀρθαλμούς. Δὲν εἶναι ὁ θεωρητὸς καὶ ἀσχημάτιστος κατὰ τὴν οὐσίαν του, ἀνθρώπινος μόνον περὶ γράφεται καὶ βλέπεται. Μήπως κατοικεῖ εἰς τὸν λίθον καὶ εἰς τὸ ξύλον τῶν ἀναλμάρτων, πῶς τὴν πρῶτα ἀνὰ τοῦ εἰς τὴν τιμὴν ἑνὸς θεοῦ καὶ ἑνὸς προσώπου. 422. Μήπως λοιπὸν ὁ θυμὸς γινέται μεσότης εἰς τὰς συναλλαγὰς του. Αὐτὴ ἡ ἀπίστη ταιρᾷ αἶμα μόνον εἰς τοὺς ἰδικοὺς σου ἀπλήστους δαίμονας. Γ. Ὁ ἰδικὸς μου Κύριος, ἡ μάλα ἡ τῶν ὅλων Κύριος Χριστὸς κατοικεῖ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατευθύνει τὸν κόσμον καὶ θυσία δι' αὐτὸν ἀποτελεῖ ψυχὴ ἢ ὅποια βλέπει τὸν οὐρανὸν, μὴ προσῆλθε αὐτὸν ἢ σωτηρία τῶν πιστῶν.

Παῦσε λοιπὸν νὰ ὑψωνῇ τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ποίμνιον εἰς τὴν γῆν καὶ ὁ ποιμὴν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ μάρτυρ ῥωμανὸς πᾶσαν τὴν νύκτα ὄρετο εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὐχαριζομένης τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων, προσερχόμενος ἑαυτὸν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔκαστον καὶ ἑκάστη τῆς ῥῆς, τοῦ ἀφωτίζοντος, καὶ τοῦ ἁγίου.

νόν εις τὴν γῆν αἱ κληματαῖδες καὶ ἡ ἀμπέλους εἰς τὸν οὐρανόν. ὁ λοιπὸν κόψης τὰς κληματαῖδας αὐξάνεις τὴν ἀμπέλων. Εἶναι πλήρεις αἱμάτων αἱ χεῖρες σου, τὸ σῶμα σου σφάζει ὅλογα βλήματα. λυπήσου τὰ ἀνάπια θρέμματα καὶ δι' ἡμᾶς που σὲ ἐλέγχονεν ὥσπερ τὸ φοινικὸν ὄργανον. Λυπήσου τὰ ἀνάπια θρέμματα" καὶ σφάζει ἡμᾶς που σὲ κατηγοροῦμεν. Διότι δὲν φοβοῦμα, τόσον τὴν μάχαιραν που φονεῖ ἀνθρώπους, ὅσον τὸν πέλεκυν που σφάζει, διὰ τὴν θυσίαν. **Δ** Ἡ ἀνδραφονὸς μάχαιρα διαμελίζει τὸ σῶμα, ἐνῷ δ' ἐπιβώμας πέλεκυς ἐξολοθρεῖ μάς, ὅμα καὶ θυτήν. Κόψι τὸν ἰδὸν μου τράχηλον καὶ μὴ μολύνῃς τὸ θυσιαστήριον. Ἐχεις ἐμπρός σου σφαγὴν αὐτόκλητον διὰ τὴν θυσίαν, διὰτ κρατεῖς δεμένον ἀκόμη τὸν ταῦρον που σηκώνει τὸ κεφάλι του ἄνω, Ἐάν ἐπιθυμῇς νὰ θυσιάσῃς, θυσιάζε λογικὸν σφάγιον εἰς τὰ προπύλαια τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ὑπαφέρει ὁ τυραννὸς τὴν ὑπερβολὴν παρηγορίαν τοῦ μάρτυρος, **Β** ἀλλ' εὐθὺς ἀρχίζει τὸ ἔργον τῆς θυσίας ἀπὸ τὴν γλώσσαν. Κόπτει τὴν γλώσσαν, ὅχι διότι θέλει νὰ τὸν φονεῖ, ἀλλὰ πολέμῳ τὸ κήρυγμα, ὅχι τόσον διότι ἐφθόνη τὸν κήρυκα, ὅσον διότι κατηγορεῖ τὸν κηρυσσόμενον Χριστόν. Ἡ Ἄλλ' ὁ δρασσόμενος τοὺς σφαγὰς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν» (Α Κορ 3, 19), τὸ ἀποκοπὲν ὄργανον τῆς φωνῆς ἀποστέλλει, ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ μὲ ἀόρατον γλῶσσαν βοᾷ τὴν ἀδύνατον φωνὴν καὶ χαρίζεται εἰς τὸν ἀφώνον φωνὴν φανερωμένης ἐμπράκτως εἰς τὸν τυραννὸν τὴν ἀνθρωπίνην δημιουργίαν. **22** Α. Καὶ ὅπως οὐ τεχνῆται ποῦ ἀνοίγουν τὰ φρέατα σκάπτοντας τὰ φλέδας τοῦ νεροῦ κάμνουν νὰ τρέχῃ ἀφθονωτέρων, ἔτσι καὶ ὁ τυραννὸς σκάπτοντας μὲ τὴν μάχαιραν τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης, ἔκαμε νὰ χυνώται ὀρμητικώτεροι αἱ κραυγαὶ τῶν ἐλέγχων.

Θὰ ἤθελα μέχρι τέλους νὰ ἐντυφλώσω εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἐφθασε τὸ ὅριον τοῦ κανονικοῦ χρόνου καὶ μοῦ παραγγέλλει νὰ σιωπῶ. Ὅτι καὶ **δ** ἔσας εἶνα ἄρετὰ πρὸς ὠφέλειαν τὰ λεχθέντα καὶ ἀπαραίτητα τὰ διδάγματα τοῦ πατρὸς διὰ νὰ ὁλοκληρωθῶν τὰ λεχθέντα, τὰ ὅποια ἄς περιπτυχθῶμεν διὰ τῆς μνήμης μας καὶ εἰς ὅσα πρόκειται νὰ λεχθῶν ἄς ἀναξιῶμεν τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς ψυχῆς, πρὸ πάντων ἄς προσκυνήσωμεν τὸν βασιλευσάντων Χριστόν. διότι εἰς αὐτὸν ἀνέκει ἡ δόξα καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ εἰς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

21 Θρέμματα α—τὰ ἀναβλάσκοντα τὰ ἴδια μεταφραστικῶς καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς χριστιανούς, ὁ ὅστις σπέρνοντο ἀπὸ τοὺς εὐδαίμονας διὰ τὸν θρόνον διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστροφήν.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΓΓΛΩΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΒΕΡΝ ΚΗΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΗΝ ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΔΟΜΝΗΝ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΑΥΤΩΝ, ²² ΟΜΙΑ Α ΕΓΚΩΜΑΣΤΙΚΗ

Α Δὲν ἐπέρασαν ἀκόμη εἴκοσι ἡμέραι ἀφ' οὗ ἐπετέλεσαμεν μὲς ἐν τοῦ τιμοῦ Σταυροῦ καὶ ἤδη μαρτύρων μνησθῶν ἐπὶ τελοῦμεν εἶδες πόσον γνήριος εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Αἱ δαμάλεις αὐταὶ ἐσφάγησαν δι' ἐκεῖνο τὸ πρόβατον δ' ἐκείνου τὸν ἀμνὸν αὐτὰ ἐδῶ τὰ θύματα καὶ δ' ἐκείνην τὴν θυσίαν αὐτὰ ἐδῶ αἱ προσφοραὶ. Δὲν ἔχομεν ἀκόμη εἴκοσι ἡμέρας που ἐωρτάσαμεν τὴν ἐορτὴν τοῦ Σταυροῦ καὶ εὐθὺς ἐβλάστησε τὸ ξυλὸν τοῦ Σταυροῦ τὰ καλὰ θλαστήματα τῶν μαρτύρων. Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι τὰ κατορθώματα ἐκείνου τοῦ θανάτου. Ὅτι λοιπὸν τὴν ἀποδείξει ἐν τῶν τότε λεχθέντων σήμερον νὰ ἐκπληροῦνται ἐμπράκτως. Τότε ἔλεγόν, «Συνέκλασε πύλας χαλκῆς καὶ μοχλοῦς σθενοῦς συνέθλασε» (Ψαλμ. 68, 6) σήμερον αὐτὰ δεδοσθῶνται ἐμπράκτως. Διότι ἐάν δὲν ἔβραυνεν τὰς χαλκᾶς πύλας ὁ Χριστὸς τοῦ αἵμου, ποτὲ δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν γυναῖκες κλεισμένας τόσον εὐκόλως νὰ τὰς διέλθουν. **Β** Ἐάν δὲν ἔβραυνεν τὸν σθενοῦς μοχλὸν τῆς θύρας, ποτὲ κόραι νεαρᾶι δὲν θὰ εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀφαιρέσουν. Ἐάν δὲν ἠχρήστευσε τὴν φυλακὴν ποτὲ δὲν θὰ εἰσέρχοντο εἰς αὐτὴν μὲ τόσην ἀφοβὴν αἱ μάρτυρες. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, περιφρονεῖ τὸν θάνατον γυνή, γυνὴ ἡ ὅποια ἐσῆγαγεν εἰς τὴν ζωὴν μας τὸν θάνατον, τὸ παλαιὸν σπλιν τοῦ διαβόλου τούτου τὸ ἀσθενὲς καὶ εὐκόλως θλαπτόμενον ὄργανον ἐγένεν σπλιν ἀκαταγώνιστον. Γυναῖκες περιφρονοῦσι τὸν θάνατον, ποῖος δὲν θὰ ἐξεπλήττει το **Γ** Ἀς ἐντρέπωνται οἱ εἰδωλολάτραι ἄς κρυφθοῦν ἀπὸ ἀντροπῆς οἱ ἀρυσόμενοι, τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. οὐδαίον. Εἶπε μου λοιπὸν ποῖαν ἀποδείξει τῆς ἀναστάσεως ἐκείνης ζητεῖς μεγαλυτέραν ἀπὸ αὐτὴν, ὅταν βλέπῃς νὰ συντελεῖται τέτοια ἀλλαγὴ πραγμάτων, γυναῖκες περιφο-

21. Δὲν νυνὶς εἶναι δυστυχὲς περισσότερο ἀπὸ τὰς ἀ—τὰς γυναῖκες ἡμεῖς περὶ αὐτὴν εἰς τὴν παραβολὴν ἐμπίπτειν θάνατον θανάτου δι' ἀκαταγώνιστον ἀπὸ ἀκαταγώνιστον. ὁ ὅστις σπέρνοντο ἀπὸ τοὺς εὐδαίμονας διὰ τὸν θρόνον διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστροφήν.

νοῦν τὸν θάνατον, πρῶγμα πού ἦτο φοβερόν καὶ φοβεῖσθαι θάλαστο καὶ εἰς αὐτὸς ἀνδρᾶς.

Γνώσε λοιπὸν τὸν φόβον τοῦ ἐπιδεῖναι αὐτὸς ἀλλοτε, ὥστε, βλέπων τὴν τωρὶνὴν τοῦ περὶ φρόνησιν, νὰ θαυμάσῃς τὸν αἴτιον τῆς μεταβολῆς Θεῷ. Μάθε τὴν προηγουμένην τοῦ δυναμίν, ὥστε, στὰν δὴς τὴν παρούσαν τοῦ ἀδυναμίου, νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐξερρίψαι τελείως τὰ νεῦρα τοῦ Τίποτε πῶς ἰσχυρόν, ἀγαπήτη μου ἀπὸ ἐκείνου πρὶν καὶ τίποτε πῶς ἀσθενὲς ἀπὸ ἡμῶς. Τώρα ὁμως τ ποτε δὲν εἶνα πῶς ἀσθενὲς ἀπὸ ἐκείνου ὢ καὶ τίποτε πῶς ἰσχυρόν ἀπὸ ἡμῶς. Εἶδες πόσον καλὴ εἶνα ἡ μεταβολὴ τοῦ συνέθῃ. Πῶς ἔκαμε τὰ ἰσχυρὰ ἀσθενὲς καὶ τὰ ἀσθενῆ ἰσχυρὰ ὁ Θεός, ἐξ ἀμφοτέρων ταύτων δεκνῶν εἰς ἡμᾶς τὴν δύναμιν τοῦ.

Ἄλλα δ' ὅ νὰ μὴ ἀποτελοῦν μόνον ὑπόθεσιν τὰ λεγόμενα φέρω ἀμέσως καὶ τὴν ἀπόδειξιν των. Καὶ εἰν νομίζης, πρῶτον δὲ δεῖξωμεν ἐκείνο, τὸ πόσον ἐφοδοῦντο τὸν θάνατον πρὶν οἱ ἄνθρωποι ὅχι μόνον ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ καὶ ἄγιοι, οἱ ὅποιοι εἶχον πολλὴν παρηγορίαν πρὸς τὸν Θεόν πλουσιοὶ εἰς κατορθώματα καὶ ἐπιτυχόντες κάθε εἴδος ἀρετῆς. 625 Α Κα τὰ ἀναφέρω αὐτὰ ὅχι διὰ νὰ ὑποτιμώσωμεν τοὺς ἄγιους, ἀλλὰ διὰ νὰ θαυμάσωμεν τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ποθεν λοιπὸν εἶνα φανερόν ὅτι, ἄλλοτε ἦτο φοβερόν τὸ προσωπεῖν τοῦ θανάτου καὶ οἱ πάντες εἶχον φόβον καὶ ἐπρεμον, Ἄπὸ τοῦ Πατριάρχου πρῶτον. Διότι ἐξ Ἀβραάμ, ὁ πατριάρχης, ὁ δικός ὁ φίλος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐγκαταλείψας πατρίδα καὶ οἶκον καὶ συγγένειαν καὶ φίλους καὶ περὶ φρονήσας ὅλα τὰ παρόντα διὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, τὸσον ἐφοδεῖτο τὸν θάνατον, ὥστε στὰν ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ εἴπῃ εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ τῇ ἑξῆς Β ὡς ἡγνώσκω ὅτι, γυνὴ εὐπρόσωπος εἶσιν αὐτῇ ὡς ἂν ἴδωσι σε οἱ Αἰγύπτιοι, σὲ μὲν περὶ ποιήσονται ἐμὲ ὅτι ἀποκτηνοῦσι. Τί λοιπὸν, εἰπέ ὅτι ἀδελφὴ αὐτοῦ εἴμι ἵνα εὐνοήσῃς διὰ ὅ καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν ἐκείνῃ σοι» (Γεν. 12, 11-13). Τί εἶν αὐτὸ ἐν καὶ παρὰ ἄρχα. Παραβλέπετε τὴν γυναῖκα σου ἀμαρτωμένην καὶ τὴν συζυγικὴν ἐλπίδα ἀπαρηγομένην καὶ τὸν γάμον ὑπαναμεύμενον; Εἰπέ μου πόσον πολὺ φοβέσθαι τὸν θάνατον. Κα δὲν παραβλέπετε μόνον ἀλλὰ καὶ πνευδίζεσθαι ἄλλον μὲν τὴν γυναῖκα, αὖ καὶ ὑποκινεῖσαι μὲν τὴν τὸ δοῦναι τῆς ὕψους καὶ κάμνει τὸ πᾶν διὰ νὰ μὴ κενωθῇ ὁ ὅσος αὐτοῦ των Αἰγυπτίων, ὁ ὅποιος ἀπεχθάνει νὰ ἀπαρξῇ τὴν μοχέαν καὶ ἀπὸ ἀφάρσεως ἀπὸ αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς πύλης, τὴν μετρηφίσεως μὲ τὸ προσωπεῖν τῆς ἀδελφῆς. Ὁ

Φοδοῦμα διὰς μήπως ἐνὶ σπείδωμεν νὰ παραλύσωμεν τὴν δύναμιν τοῦ θανάτου, φανοῦμεν ὅτι κατηγοροῦμεν τὸν ἄγον. Δι' αὐτὸ θὰ προσπαθῶμεν νὰ κάμω καὶ τὰ δύο καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ θανάτου νὰ δεῖξω καὶ τὸν ἄγον τοῦτον νὰ ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν μοιφήν αὐτὴν. Προηγουμένως ὁμως εἶνα ἀνάγκη νὰ δεῖξωμεν ὅτι ἐφοδεῖτο τὸν θάνατον καὶ τότε νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὰς κατηγορίας.

Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν ποῖον ἀφόρητον καὶ φοβερόν πρῶγμα ὑπέμεινε. Διότι τὸ νὰ ὀρί κανεῖς συζυγὸν ἀμαρτωλήν καὶ μοιχευομένην εἶνα πῶς ἀφόρητον καὶ ἀπὸ ἀπείρου θανάτου. Καὶ τί λέγω μοιχευομένην. Καὶ ὅν ἐχη εἰς τὴν ψυχὴν ἔστω καὶ ἀπλὴν μόνον ἰδέαν ὁπαρίας, ὁλος ὁ βίος τοῦ γίνεται ἀδωτός. Διότι τὸ πάθος τῆς ζηλοτυπίας εἰς αὐτὸν εἶνα πῶς καὶ φλόξ ἀσυναινεστός καὶ δηλῶν καὶ ποῖος τὸ τυραννικὸν καὶ ἀπαρτῆγτον αὐτοῦ, ἔλεγεν Ὁ ὡς ὁστός γὰρ ζήλοι θυμὸς ἀνδρός αὐτῆς οὐκ ἀνταλλάσσεται αὐθενός λυτράν τὴν ἐχθραν, οὐδὲ μὴ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρείσσεως, οὐδ' αὖ μὴ δαλυθῇ πολλῶν δωρῶν» (Παρ. 6, 34-35). Καὶ παλιν ἄλλοι «Ἄκληρος ὡς δὴς ζήλος» (Ἄσμα 8, 8). Ὅπως, λέγει, δὲν εἶνα δυνατόν νὰ κατενῶσθαι κανεῖς τὸν ἄδην μὲ χρήματα. ἔτσι δὲν ἡμπορεῖ νὰ παρηγορήσῃ κανεῖς καὶ νὰ καταπαύσῃ τὸν ζηλοτυπῶντα. Πολλοί, μάλιστα πολλοὶ καὶ διὰ τὴν ζωὴν των ἡδ' ἀφόρησαν προκειμένοι νὰ ἀνιούρουν τὸν μοιχὸν καὶ εὐχαριστῶς θὰ ἔδοκιμαζόν τὸ αἷμα τοῦ ἀτιμάσαντος τὴν συζυγὸν των καὶ τὰ πάντα θὰ ποστιμάσσαν καὶ νὰ κάμουν καὶ νὰ πάθουν δι' αὐτό. Ἄλλ' ὁμως ταῦτα τὰ ἀφόρητον πάθος ταῦτα τὸ τυραννικὸν καὶ ἀναπόφευκτον ὑπέμεινε ὁ δικαίος πολὺ καὶ περβολικός καὶ παραδύλεπε τὴν γυναῖκα, ἐνὶ ἀτιμάσσεια θὰ τὸν φόβον τοῦ θανάτου καὶ τοῦ τέλους τῆς ζωῆς τοῦ.

2. Ὅτι λοιπὸν ἐφοδεῖτο τὸν θάνατον γίνεται ὡς πρὸς αὐτὸ. Εἶνα ἁπλὸς ὁμως νὰ τὸν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὴν ἐνοχλήν καὶ τὴν κατηγορίαν σχετικῶς τὴν ὅποιαν προηγουμένως ἐβόλῃσε. 630 Α Κα ποῖα εἶνα λοιπὸν αὐτὴ ἡ κατηγορία; Ἐπρεπε, λέγει, νὰ ἀποθάνῃ μᾶλλον παρὰ νὰ ἀδικασθῇ διὰ τὴν συζυγὸν τοῦ πού ἡτιμάετο ἐν ταύτῃ εἶναι αὐτὸ διὰ τὸ ὅποιον μερικαὶ τὸν κατηγοροῦν ὅτι δηλαδὴ ἐποστῆσε μᾶλλον νὰ σωσῇ τὴν ζωὴν τοῦ παρὰ τὴν σωφροσύνην τῆς γυναῖκος τοῦ. Τ λέγει, Ἐπρεπε μᾶλλον νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ πηλαβλῇ τὴν ἀτιμάζομένην συζυγὸν τοῦ. Καὶ τι θὰ ἡκερδίε περισσότερο διότι εἰν ἐπρόκειτο μὲ τὸν θάνατον τοῦ νὰ προσελάξῃ τὴν αἰνῶν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν νὰ καλῶς τὰ ὑποσπῶζετε αὐτὰ. Ἐάν βλεψὲ καὶ μὲ τὸν θάνατον τοῦ τίποτε δὲν

θα ωφελήσῃ τὴν γυναῖκα του ὡς πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν, δ' αὖ ἀκόπως καὶ ἀπλῶς νὰ πρῶδωσῃ τὴν ζωὴν του. Καὶ δια νὰ ἀντιληφθῇς ὅτι οὐτὲ μὲ τὸν θάνατον τοῦ ἐπρόκειτο νὰ τῆν σῶσῃ ἀπὸ τῆν μοιχείαν, ἀκουσε τί λέγει. Β «Καὶ ἔστα, ὡς ἂν ἴδωσι σε οἱ Αἰγύπτιοι, σὲ μὲν περιποιήσονται, ἐμὲ δὲ ἀποκτενοῦσιν» (Γεν. 2, 12) Δυο ἐπομένως ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν ἀτσίπα, μοιχεία καὶ φόνος. Δὲν ἦτο λοιπὸν τοῦτο σημεῖον τυχαίας συνέσεως τὸ νὰ ἀποφύγῃ τὸ ἐν ἑκ τῶν δύο. Διότι, εἰ ἐπρόκειτο (θὰ εἶπω καὶ πάλιν τὸ ἴδιον) προσφέροντας τὴν ζωὴν τοῦ νὰ ἀπαλλάξῃ ἐκεῖνη ἀπὸ τῆν ἀτιμίαν καὶ φονευσν-τες ἐκεῖνο, τὸν δίκαιον δὲν θὰ ἤγγιζον τὴν Σάρραν, δικαίως θὰ τὸν ἐκατηγόρεις. Ἐὰν ὅμως καὶ μὲ τὸν θάνατον τοῦ πάλιν ἐπρόκειτο νὰ ἀτιμωθῇ ἡ γυνὴ, διατ' λοιπὸν κατηγορεῖς τὸν δίκαιον, ὁ ὁποῖος θεδαιῶς, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν δυο κακά μαζι, ἡ μοιχεία καὶ ὁ φόνος, μὲ τὴν σφην τοῦ σκεψοῦ ἡμπόδιζε τὸ ἐν ἑκ τῶν δύο, δηλαδὴ τὴν ἀδικοφονίαν. Ὁ Δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα μάλιστα θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ ἐπαυήτα, ὅτι ἐρύλαζε τὴν χεῖρα τοῦ μοιχοῦ ἀπὸ αἵμα.

Οὕτε θὰ ἡμπορούσες δέδοκα νὰ εἶπῃς καὶ ἄλλο, ὅτι μὲ τὸ νὰ πῇ δ' αὐτὴν ὅτι εἶναι ἀδελφὴ τοῦ, μὲ αὐτὸ ὤθησε τὸν Αἰγύπτιον εἰς τὴν διάπραξιν τῆς ἀτιμίας. Δὲ καὶ ἂν ἔλεγεν ὅτι εἶναι συζυγὸς τοῦ, οὕτε ἔτσι θὰ ἀπέφυγε τὸ κακὸν καὶ τοῦτο τὸ ἐδηλώσεν ὁ ἴδιος ὅταν εἶπεν «Ὡς ἂν ἴδωσι σε, ἐραῶν, ὅτι γυνὴ αὐτοῦ αὕτη καὶ ἀποκτενοῦσι με, σὲ δὲ περιποιήσονται». Ὡστε, εἰ ἔλεγεν ἐκεῖνη ὅτι εἶμαι συζυγὸς τοῦ, θὰ ἐγίνοντο καὶ μοιχεία καὶ φόνος, ἔπειθ' οὕτως εἶπε, ὅτι, ἀδελφὴ αὐτοῦ εἰμαι, ἡμπόδιζε τὸν φόνον. Δὲ βλέπεις πῶς ἐματώσας τὸ ἐν ἑκ τῶν κακῶν μὲ τὴν συνείσιν τοῦ, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν ἀμφότερα.

Θέλεις νὰ μάθῃς ὅμως καὶ πῶς μειώνει τὸ ἐγκλημα τῆς μοιχείας πάλιν κατὰ τὴν δυναμὴν τοῦ, ὥστε νὰ μὴ ἀφῇσῃ νὰ γίνῃ ἐκεῖνος τέλειος μοιχός. Ἀκουσε καὶ πάλιν ἀκριβῶς τοὺς ἰδίους τοὺς λόγους των «Εἰπέ, λέγει, ὅτι ἀδελφὴ αὐτοῦ εἰμαι. Τί λέγει, Αὐτὸς που λαμβάνει ἀδελφὴν δὲν εἶναι μοιχός, διότι ὁ μοιχός ἀπὸ τὴν πρόθεσιν τοῦ κρνετα, καθότι καὶ ὁ Ἰουδας τοῦ συνευρέθη μὲ τὴν νύμφην τοῦ θάμαρ, δὲν ἐθεωρεῖτο μοιχός. Δὲν ἐπῆγεν ὥσάν εἰς νύμφην τοῦ ἀλλ' ὥσάν εἰς πόρνην γυναῖκα. Ἐ "Ετοί καὶ ἐδῶ ὁ Αἰγύπτιος προκειμένου νὰ τὴν λάβῃ ὅχι ὡς συζυγον τοῦ Ἀδράμ, ἀλλ' ὡς ἀδελφὴν δὲν ἐπρόκειτο νὰ θεωρηθῇ μοιχός. Εἰς τὸ ὠφελοῦσε ὁμοῦς τοῦτο τὸν Ἄ

βραάμ, λέγει ὁ ὁποῖος ἐγνωρίζεν ὅτι ἐξέδ.δε τὴν γυναῖκα του καὶ ὅχι τὴν ἀδελφὴν τοῦ. Πλὴν οὕτε καὶ τοῦτο καταλογίζεται ὡς ἐγκλημα. Δὲ εἰ ἐὰν ἐπρόκειτο, ἀκουῶν ὅτι εἶναι γυνὴ αὐτοῦ, νὰ ἀπόσχῃ ἀπὸ τῆν ἀτιμίαν, εὐλόγως θὰ ἐκατηγόρεις τὸν δίκαιον. Ἐὰν ὅμως δὲν ἐπρόκειτο καθόλου νὰ προστατεῖται τὴν Σάρραν τὸ ὄνομα τῆς συζυγοῦ, πῶς λέγει καὶ ὁ 18ος, 437 Α ὅτι «Ἐροῦσιν, ὅτι γυνὴ αὐτοῦ ἐστὶν αὕτη καὶ περικαίονται αὐα», πάλιν περισσότερον πρέπε νὰ θαυμάζῃ κανεὶς τὸν δίκαιον που εἰς τόσον δύσκολον κατὰστασιν ἡμπόρεσε νὰ προφυλάξῃ τὸν Αἰγύπτιον ἀπὸ τὰ αἵματα καὶ κατὰ τὴν δυναμὴν τοῦ νὰ παρηγορηθῇ αὐτός ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ αὐτὸ ἐγκλημα τῆς ἀτιμωσεως.

Ἄς φέρωμεν ὅμως τὸν λόγον καὶ εἰς τὸν ἀπὸγονόν τοῦ τὸν Ἰακώβ καὶ θὰ δῇς καὶ ἐκεῖνον νὰ φοβῇται καὶ νὰ τρέμῃ τὸν θάνατον, ἀνθρώπων που ἐδείξεν ἀπὸ τὴν πρῶτην ἀκόμη ἡλικίαν ἀποσταλτικὴν φιλοσοφίαν. Δὲ αὐτὸ πού ἐναμοθετεῖ, ὁ Παῦλος δὲ αὐτοὺς χριστιανούς λέγων, Β «Ἐχόντες τροφάς καὶ σκεπάσματα τοῦτο εἰς ἀρεσθησόμεθα» (Α' Τιμ. 6, 8), τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐξήγησεν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶπεν «Ἄνθρωποι καὶ Κύριος ἄρτον φαγεῖν καὶ ἱμάτιον περιβαλέσθαι ἄρκε ἡμῖν» (Γεν. 28, 20). Πλὴν καὶ αὐτὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἐξήτε τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὰ ἀπαρατήτα, ὁ ὁποῖος ἤδ ἀσφόρησε δὲ αὐτὴν οἰκὸν τοῦ, ὁ ὁποῖος ἔλαθε τὰς εὐλογίας, ὁ ὁποῖος ἐπέστη διὰ τῆς μητρός τοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σφην τοῦ ἐδάσε τὸν νόμον τῆς φύσεως (διότι, ἐνῶ ἦτο δευτερότοκος, ἔλαθεν ὡς πρῶτος τὰς εὐλογίας τοῦ πατρός τοῦ), ὁ ὁποῖος τόσα πολλὰ κατορθώσεν ὁ ὁποῖος τόσα μεγάλα ἐφιλοσόφησεν, ὁ ὁποῖος τόσῃν εὐσέβειαν ἐπέδειξε, ἔπειτα ἀπὸ ἀπειρα κατορθώματα, ἔπειτα ἀπὸ ἀπειρα σκέπματα, ἔπειτα ἀπὸ ἀπειρα παλαιόματα καὶ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους στεφάνους, ἐπ' στρέφων εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφόν τοῦ Ὁ ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ τὸν δῇ ὡσάν ἄνθρωπον καὶ φεβουμένον τὴν μνησικακίαν τοῦ προσπίπτε εἰς τὸν Θεόν καὶ τὸν παρακαλεῖ «Εξελού με ἐκ χειρὸς Ἰησοῦ τοῦ ἀδελφοῦ μου λέγων, ὅτι φοβούμαι ἐγὼ αὐτόν μήποτε ἐλθὼν πατάξῃ με καὶ μῆτέρα ἐπὶ τέκνον» (Γεν. 32, 1). Εἶδες πῶς ἐφοβεῖτο καὶ αὐτὸς τὸν θάνατον πῶς τρέμει καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεόν δ' αὐτό,

Θέλεις νὰ σοῦ δεῇ καὶ ἄλλον μεγάλον ἄνθρωπον που ἔπαθε τὸ ἴδιον πρᾶγμα, Σκέψου τὸν προσφῆτην Ἠλίου τὴν οὐρανοῦκην ἐκείνην καὶ θεῖαν ψυχὴν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὁποῖος ἐκλεψε τοὺς οὐρανοὺς καὶ πάλιν τοὺς ἡνο-

ξε, ὁ ὁποῖος κατεβίβασεν ἐκ τῶν οὐρανῶν τὸ πῦρ, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὴν θυσίαν τὴν ἐκείνην θυσίαν, ὁ ὁποῖος εἰδείξε ζῆλον ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς ἀνθρώπινον σῶμα παρουσιάσει θίαν ἀγγελικὴν, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὴν μηλωτὴν του ὁ ὁποῖος ἐγενήθη ἀνωτέρας ἀπὸ τοὺς τοὺς ἀνθρώπους, τὸσον τρέμει καὶ φοβεῖται τὸν θάνατον, ὥστε καὶ μετὰ ἀπὸ δὴ αὐτῶ, μετὰ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θυσίαν μετὰ ἀπὸ τὴν μηλωτὴν καὶ τὴν ἀρμύραν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν τὴν παρρησίαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ φοβήτα, ἐν ἀσήμενον γυναικὸν καὶ φῦγῃ δι' αὐτὸ Διότι, ἐπειδὴ εἶπεν ἡ 'εξάβελ «Τάδε ποιήσατε μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθέτωσαν, εἰ μὴ ἀδριανὸν τὴν ψυχὴν σου θυσομαι ὡς τὴν ψυχὴν ἐνός τῶν τεθνηκότων. Ἐφοβήθη Ἡλίας, φησί, καὶ ἔφυγεν ὁδὸν ἡμερῶν τοσούτων» (Γ' Βασ 9, 23)

§ 3 Εἶδες πῶς εἶνα φοβερός ὁ θάνατος, "Ὡς θαυμάσω μὲν ἅπαντες τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος ἐνὶ ἐκείνους ἦτο φοβερός εἰς τοὺς προφήτας τὸν ἔκαμεν εὐκαταφρόνητον εἰς τὰς γυναῖκας. Ὁ Ἡλίας ἀπέφυγε τὸν θάνατον αἰ γυναῖκες κατέφυγεν εἰς τὸν θάνατον, ἐκεῖνος ἀπεσκήρτησεν ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ αὐτὰι τὸν ἐπεβίωσαν. Εἶδες πόσον ριζικὴ ἀλλαγὴ ἐγένετο, οἱ περὶ τὸν Ἀδραμ καὶ τὸν Ἡλίου ἀγωνοῦν διὰ τὸ τέλος τῶν, ἐνὶ γυναῖκες ὅταν πλὴν τὸν κατεπάτησαν μετὰ τοὺς πόδας τῶν ἄλλων δὲ μὴ κατηγορησάμεν οὐτε ἐκεῖνους τοὺς ἀγίους. Ἡ ἀσθένεια ἀνέκειν εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἡ κατηγορία δὲν ἦτο προϊόν τῆς προαιρέσεως τῶν. § 4 Τότε ὁ Θεὸς ἠθέληε νὰ εἶνα φοβερός ὁ θάνατος, διὰ νὰ φανῇ ἀργότερον τὸ μέγεθος τῆς χάριτος, διότι ἦτο κατὰ τὴν ἐκείνους ὁ θάνατος. Διὰ τοῦτο δὲν ἠθέληε νὰ παύσῃ ἡ ἀπὸ τῆς κατὰ τῆς διὰ νὰ μὴ γινῶν ἀργότερον πικρὰ θυμὸς οἱ ἀνθρώποι. "Ὡς μένει, λέγει, ἡ ἀπόφασις παρὰ χροῖα φόβον εἰς αὐτοὺς καὶ σωφρονίζουσα, διότι θὰ ἔλθῃ καὶ ὁ κατὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀγωνίαν θὰ ἀπαλλαγῶν πραγματὶ που συνέβη. Τὸ δὲ, λοιπὸν μὰς ἀπῆλθεν ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν αὐτὴν, μὰς τὸ φανερωθῶν οἱ μάρτυρες, μὰς τὸ φανερωθῶν ὅμως καὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς μάρτυρας ὁ ἀπόστολος Παῦλος. "Ἡκουσας εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸν Ἀδραμ νὰ λέγῃ ὅτι, «Ὡς μὲν περὶ τοῦ ἔσαν, ἐμὲ δὲ ἀποκτενοῦσιν». "Ἡκουσας τὸν Ἀδραμ νὰ λέγῃ «Εξέλθου με, Κύριε, ὅτι ἐκ χειρὸς Ἡσαὺ τοῦ ἀδελφοῦ μοι ὅτι φοβούμεν αὐτὸν ἐγώ». Εἶδες καὶ τὸν Ἡλίου νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀπελθὴν γυναῖκα εἰς τὰς τοῦ θανάτου, "Ἡκουσας τώρα πῶς διακρίνεται ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐναντὶ τοῦ πράγματος τούτου, ἐὰν τὸν νομίζῃ φοβερόν ὁ

πῶς καὶ ἐκεῖνο, ἐὰν λυπῆται που ἔρχεται ἐναντίον τοῦ ὁ θάνατος καὶ φοβήτα. Τουναντίον μάλιστα καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ποθῆτον πρᾶγμα διὰ τοῦτο λέγει «Τὸ ἀναλῦσαι με καὶ σὺ Χριστῷ εἶνα πολλῶν κρείσσον» (Φιλιπ 1, 23)

Εἰς ἐκείνους φοβερόν δι' αὐτὸν ἐξω ἀνωτέρας εἰς ἐκείνους ἀνδρες, εἰς αὐτὸν εὐχάριστον καὶ λίαν εὐλόγητον. Διότι, πρὶν ὁ θάνατος κατεβίβασεν εἰς τὸν ἄδην, τώρα ὅμως ὁ θάνατος ἐξαποστέλλει εἰς τὸν Χριστόν. Ὁ Διὰ τοῦτο ὁ ἱεὺς ἱακωβ λέγει, «Κατέβητε τὸ γῆρας μου μετὰ λύπης εἰς ἄδην» (Γεν 42, 38), ὁ δὲ Παῦλος ἔλεγε, «Τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺ Χριστῷ εἶνα με πολλῶν μᾶλλον κρείσσον» (Φιλιπ 1, 23). Ἐλεγε δὲ αὐτὰ ὅχι, διότι ἐμμεφτο τὴν παρούσαν ζωὴν ἰσχυρῶς ὡς προφυλασσόμεθα δὲ νὰ μὴ διδωμεν ὁ φόρμος προστιθεῖν εἰς τοὺς αἰρετικούς, ὅτε διότι τὴν ἀπέφυγεν ὡς κατὰ τὸ κακόν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπέθυμε. τὴν καλυτέραν, τὴν μέλλουσαν. Διότι, θὲν εἶπεν ὅτι, τὸ νὰ ἀποθῇ κανεὶς καὶ νὰ εἶνα με τὸν Χριστόν εἶνα, ἀπλῶς καλόν ἀλλὰ κρείσσον καὶ τὸ κρείσσον εἶνα ἀνωτέρας ἀπὸ κατὰ που εἶνα καλόν. Διότι, ὅπως ὅταν λέγῃ, ὅτι καὶ ἐγὼ μίζων καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐγκαμίζων κρείσσον ποιεῖ» (Α' Κορ 7, 38), δεκνύει ὅτι ὁ γάμος εἶνα καλός, ὁ ἀνωτέρας ὅμως ἀπ' αὐτὸν εἶνα ἡ παρθενία. ἔτσι καὶ ἐξω Καλὴ μὲν ἡ παρούσα ζωὴ λέγει, πολὺ καλυτέρα τῆς ὅμως ἡ μέλλουσα.

Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος τὰ 18 α ἀκριβῶς φιλοσοφῶν ἔλεγε «Ὡς καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὡμῶν, χαρῶ καὶ συγχάρω πᾶσι ὡμῶν. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ὡμῶς χαίρετε καὶ συγχαίρεται» (Φιλιπ 2, 17-18). Τ. λέγει, Παῦλε, ἀποθνήσκες καὶ καλῶς συμμετόχους εἰς τὴν ἁθονὴν τοὺς ἀνθρώπους, τὸ συνέβη πρὸς μου, δὲν ἀποθνήσκω λέγει, ἀλλὰ ἀναβαίω εἰς τὴν ἀνωτέραν ζωὴν. Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν ἀνθρώποι που ἀνέλαβαν κάποια ἐκείνους προσκαλοῦν πολλοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δὲ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν εὐφροσύνην τῶν, ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος ὅταν ἐβόθῃ εἰς τὸν θάνατον, προσεκάλει ἐκείνους που θὰ συνευφρανθῶν μαζί του. Διότι ὁ θάνατος εἶνα ἀνάπαυσις καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν πειρασμῶν ἀμοιβὴ καὶ στέφανος. Διὰ τοῦτο ἄλλοτε δὲ τοὺς νεκροὺς ἐγίνοντο κοίται καὶ θοή. ἐνὶ σήμερον ψαλμοὶ καὶ ὡμῶς. "Ἡκουσας λοιπὸν τὸν ἱεὺς ἱακωβ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἔκλαυσεν καὶ τὸν Νεκρὸν οἱ οὐδῆτοι ἄλλας τόσας καὶ ἐθονήσαν ἐπειδὴ ὁ θάνατος τότε ἦτο θάνατος. Σήμερον ὅμως δὲν γίνονται ἐπὶ ἀλλὰ ὡμῶς. καὶ εὐχαὶ καὶ ψαλμοὶ που φανερωθῶν δὴ

αὐτὰ δὲ τὸ πρᾶγμα περιέχει, εὐφροσύνην διότι οἱ ψαλμοὶ εἶνα σημεῖον εὐθυμίας.³³⁹ Ἄ «εὐθυμεί γάρ τις, λέγει, ἐν ὅμῃ, ψαλλέτω» (Ψαλ. 5, 13). Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐμεθὰ πληρεῖς εὐθυμίας, δι' αὐτὸ ψάλλοντες εἰς τοὺς νεκροὺς ψαλλομένους, οἱ ὅποιοι μᾶς παραγγέλλουν νὰ ἔχωμεν ἐλπίδα διὰ τοὺς νεκροὺς «Ἐπιστρέψον γάρ, λέγει ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κυρίου εὐηργετήσῃ σε» (Ψαλμ. 114, 7). Βλέπετε, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι εὐεργεσία καὶ ἀνάπαυσις διότι αὐτοὺς ποὺ εἰσῆλθεν εἰς κατὰστασιν ἐκείνην, ἐτέλει ὡς τὰ ἔργα του, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς τὰ ἰδικά του.

4 Καὶ τόσα μὲν διὰ τὸν θάνατον. Ἐὰν τώρα λοιπὸν νὰ μεταδῶμεν εἰς τὸν ἐγκωμισμὸν τῶν μαρτύρων, ἐὰν δὲν παρεβήκατε νὰ με ἀκούτε διότι καὶ τὰ ἀνωτέρω ἐλέχθησαν. Β ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐγκωμισμοῦ τῶν μαρτύρων. Εἰνα ἀνάγκη ὁμῶς νὰ μακρινωμεν ὀλίγον ἀκόμη τὸν λόγον. Ἀνεργητικὸν λοιπὸν κάποτε πόλεμος φοβερός κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἦτο θαυμάσιος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους πολέμους, διότι ἦτο διπλοῦς ὁ πόλεμος αὐτός εἰς ἀσωτερικὸς καὶ εἰς ἐξωτερικόν. Καὶ ὁ μὲν προήρχετο ἀπὸ τοὺς οἰκείους, ὁ δὲ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς ξένους καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς. Βεβαίως, ἐν ἦτο ἀπλοῦς ὁ πόλεμος, ἀφόρητον ὑπῆρχε τὸ κακὸν καὶ ἐν προσέβαλλον ἐξωθεν μόνον, μέγα ἦτο πάλιν τὸ μέγεθος τῶν θανάτων. Ἦ Τώρα ὁμῶς αὐτὸς ἦτο ὁ πλοῦς, καὶ ὁ ἐκ τῶν οἰκείων πόλεμος ἦτο πολὺ φοβερωτερός ἐκείνου, τοῦ προκαλοῦν οἱ ἐξωθεν. Διότι ἀπὸ τὸν γνωστὸν ἐχθρὸν εἶναι εὐκόλως νὰ προφυλαχθῇ κανεὶς. Ὁ φέρων ὁμῶς προσωπεῖον φίλος καὶ διαπράττων ὅσα καὶ οἱ ἐχθροί, εἶναι δυσκολοκρυψτός ἀπὸ τοῦ, διατρέχοντος τὸν κίνδυνον. Διπλοῦς λοιπὸν ἦτο τότε ὁ πόλεμος, ὁ μὲν ἐμφύλιος, ὁ δὲ ἀπὸ τοὺς ἐξωθεν προερχόμενος, μᾶλλον δὲ ἐν πρέπει κανεὶς νὰ πῇ τὴν ἀλήθειαν, ὁ καθεὶς ἐκ τῶν δυο ἦτο ἐμφύλιος. Διότι οἱ ἐξωθεν κτυπῶντες δικαστὰ, ἄρχοντες, στρατῳκταὶ δὲν ἦσαν ἄλλοι ἐθνῆς καὶ ἄρῃδα καὶ ἄλλης ἐξουσίας καὶ βασιλείας, ἀλλὰ ἀνθρώποιο διοικουμένοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους νόμους, κατοικοῦντες τὴν θίαν πατρίδα καὶ συμμετέχοντες εἰς τὴν ἰδίαν πολιτείαν. Ὁ μὲν λοιπὸν ἐμφύλιος προήρχετο ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς, ὁ δὲ ἀσυνήθιστος καὶ παράλογος καὶ πλήρης πολλῆς ἀμωμότητος. Δ Καθὸτ προεδίδον ἀδελφοὶ ἀδελφάς, καὶ πατέρες τέκνα καὶ ἀνδρες γυναῖκες καὶ ὅλα οἱ νόμοι τῆς συγγενείας κατεπατοῦντο καὶ ὀλοκλήρης ὁ κόσμος ἦτο ἀνάστατος καὶ κανεὶς κανένα δὲν ἀνεγνώριζε τότε. Διότι ἐξουσιαζεν ὁ διάβολος ὑπερβολικῶς.

Μέσα εἰς τὸν θόρυβον λοιπὸν καὶ τὸν πόλεμον ἀκείνον αἱ γυναῖκες αὐταί, ἐν πρέπει θεοβαίως νὰ τὰς ὀνομάσῃ καὶ νὰς αὐτὰς γυναῖκας, διότι εἰς σῶμα γυναικὸς ἐνεφάνισαν φρόνημα ἀνδρῶν καὶ μᾶλλον δὲν ἔδεξαν μόνον φρόνημα ἀνδρῶν. Ἐ ἀλλὰ ὑπερέβαλον καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τῆς φύσεως τῶν καὶ συνηγωνίσθησαν μετὰς ἀσωμάτους θανάμεις. Αὐτὰ λοιπὸν αἱ γυναῖκες αἱ ὅποια ἐγκατέλειψαν τὰς οἰκίας καὶ συγγενεῖς καὶ μετέβησαν εἰς ξένην χώραν. Διότ, λέγει, ὅταν ἀπμαζέτα ὁ Χριστὸς ἀς μὴ εἶναι δι' ἰσθῆς τ ποτε τ μ ο ν καὶ ἀναγκαῖον διὰ τοῦτο ἐγκαταλείψασα, ὅλα ἀνεχώρησαν. Κα ὅπως ἀκριβῶς ὅταν τυρπολῆται ἐκπο α οἰκία ἐν πλῆθει νυκτὶ αὐτο, οἱ ὅποιοι κοιμῶνται ἐντὸς, μόλις ἀντιληφθεὶς τὸν θόρυβον ταχέως πηδῶντες ἀπὸ τὴν κλίνην τῶν ἐξέρχονται εἰς τὸ ποσούλεον τῆς οἰκίας κινεῖς, τίποτε νὰ πάρουν ἀπὸ μέσα, 540 Ἀ διότι ἐν πρᾶγμα μόνον φροντίζου νὰ κάμουν, νὰ προσφυλάξουν τὸ σῶμα τῶν ἀπὸ τὴν φλόγα καὶ νὰ παραλάβουν τὸν θρόνον τοῦ πυρός ποὺ φθάνει με μεγάλην ταχυτῆτι ἐκ τοῦ ἔκτατον κα, αὐτῇ. Ἐπειδὴ εἶδον τὴν οἰκουμένην ὅλην νὰ τυρπολῆται, ἀμείσως ἐπήδησαν ἔξω καὶ ἐξωρμησαν εἰς τὸ πτόθυρα τῆς πόλεως ζητοῦσαι ἐν καὶ μόνον πηδῶντα νὰ διαφυλάξουν με κάθε τρόπον τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν. Διότι συνέβη τότε φοβερός ἐμποσησμός κα, ἐπεκράτε σκότος, βαθυ, σκότος πολὺ πὲρ βαθυ ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς νυκτός. Καὶ διὰ τοῦτο ὡς εἰς σκότος εὖρ σκόμενοι οἱ ἀνθρώποι, ἠγνώσαν αἱ φλοι τοὺς φίλους, καὶ ἀνδρες ἐπιδίδον τὰς συζύγους, διὰ τοῦτο εἰς μὲν τοὺς ἐχθροὺς προσέτρεχον, εἰς δὲ τοὺς φίλους καὶ τοὺς οἰκείους προσέκρουον. Β κα, ἐγνετο μία φοβερὴ νικτομαχία κα, ὅλα ἦσαν πλήρη μεγάλα φόβου.

Τότε λοιπὸν κα, αὐτὰ, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν τὴν πατρίδα τῶν ἀνεχώρησαν, μνηθεῖσα, τὸν πατριάρχην Ἀβραάμ, πρὸς τὸν ὅποιον ἐλέχθη, «Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου» (Γεν. 12, 1). Καθότι καὶ αὐτὰς ἐδῶ αὐτὰ παρωτρυνεν ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου, νὰ ἀνεχωρήσουν ἀπὸ τὴν πατρίδα καὶ τὴν συγγενείαν τῶν δ α νὰ κληρονομήσουν τὸν οὐρανόν. Ἐξῆλθε λοιπὸν ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἡγυνῆς, ἔχουσα μαζί της τὰς δυο θυγατέρας της. Ἔσθ, δε θαίως μὴ παρατρέξης τὸ πρᾶγμα ἀκούοντας ἀπλῶς, ὅτι ἀνεχώρησαν γυναῖκες ποὺ εἶχον ἀνατραφῇ εὐγενῶς, χωρὶς ποτὲ νὰ λάβουν πείραν τῶν κακῶν αὐτῶν, ἀλλὰ σκέψου, μόνον μετὰ τὸν νοῦν σου πόσον μέγα ἦτο τὸν κακὸν καὶ πόσην δυσκολίαν εἶχον ἐν τέτοιῳ πρᾶγμα. Ἦ ἐὰν δὲ ἀνθρώποιο ἀπὸ

στελλόμενοι εἰς μίαν κανονικὴν ἀποδημίαν πού διαθέτουν ὑποζύγια καὶ ἔχουν ὑπηρέτας καὶ ταξιδεύουν μὲ ἀφάδιαν, πού εἶναι δέδωτοι διὰ τὴν ἐπάνοδον των, αἰσθάνονται πολλὰ κοπιώδη καὶ ὑπομένουν πολλὴν ταλαιπωρίαν, ἐκεῖ λοιπὸν πού τώρα εἶναι μία γυνὴ καὶ μικρὰ κόρη καὶ ὑπάρχει ἑλλειψὶς ὑπηρετῶν καὶ φίλων προδοσία καὶ θόρυβος καὶ παρακῆ καὶ φόβος ἀνυπόφορος καὶ κίνδυνος πολύμορφος καὶ δρόμος ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνεται δι' ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ ἀπὸ παντοῦ ἐχθροί, ποῖος λόγος θὰ δυνηθῇ νὰ παραστήσῃ τὰ ἀγωνίσματα τῶν γυναικῶν, τὴν ἀνδρεία, τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν τίμιον; Διότι, ἂν ἀνεχῶρει μόνῃ τῆς ἡ μήτηρ δὲν θὰ τῆς ἦτο τόσο ἀνυπόφορος ὁ ἀγὼν. Τώρα ὁμως ἔφερε μαζί τῆς καὶ τὰς θυγατέρας τῆς καὶ μάλιστα παρθένους. Ὡστε διπλὴ ἡ ἀγωνία καὶ μεγάλη ἡ προσθήκη τῆς φροντίδας, διότι ὅσον μέγα εἶναι τὸ κτῆμα, τόσο ἐνδεστωτέρως εἶναι ἡ φύλαξίς του.

Ἐξήρχετο λοιπὸν ἔχουσα μαζί τῆς παρθένους, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ τὰς κρύψῃ εἰς βάλαμον, ἂν καὶ γνωρίζετε, ὅτι καὶ βάλαμοι καὶ γυναικωνίται καὶ θύραι καὶ μοχλοὶ ἀσφαλείας καὶ φύλακες καὶ προφύλακες καὶ ὑπηρέται καὶ τροφοὶ καὶ μητρός παρακολούθησις καὶ πατρός μέριμνα καὶ πολλὰ ἐκ μέρους τῶν γονέων γίνεται ἐπιμέλεια διὰ νὰ διατηρηθῇ τὸ ἄνθος τῆς παρθενίας καὶ μόλις πού διασώζεται. Ἐκείνη ὁμως ἐστερείτο ἄλλην ἐκείνην τὴν προφύλαξιν, πῶς λοιπὸν ἡμποροῦσε νὰ τὰς σώσῃ; Μὲ τὴν τήρησιν τῶν θεῶν νόμων. Ἐ δὲν εἶχε στέγην νὰ τὴν περιβάλλῃ, ἀλλ' εἶχε τὴν κραταῖον χεῖρα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἐπάνω πού τὰς εὐνοῦσε. Δὲν εἶχε θύραν, οὔτε μοχλὸν ἀσφαλείας, ἀλλ' εἶχε τὴν πραγματικὴν θύραν, ἡ ὁποία ἀπεμάκρυνε τὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ ὅπως εἰς τὰ Σόδομα ἐπολιορκεῖτο μὲν ἡ οἰκία τοῦ Λώτ, καὲν κακὸν ὁμως δὲν ὤφισατο, διότι εἶχεν ἐντὸς τῆς ἀγγέλους, ἔτσι καὶ αἱ μάρτυρες αὐταὶ εὐρισκόμεναι μεταξὺ τῶν Σοδωμιῶν καὶ ὄλων τῶν ἐχθρῶν καὶ πολιορκούμεναι ἀπὸ παντοῦ, καὲν κακὸν δὲν ἔπασχον, διότι εἶχον μέσα εἰς τὰς ψυχὰς των κατοικοῦντα τὸν Κύριον τῶν ἀγγέλων. ²⁴ Α καὶ ὅταν ἦλθον εἰς τὴν ὁδὸν πού ἦτο ἐρημος, πάλιν τίποτε δὲν ἔπαθον, διότι εἶχον τὴν ἀληθινὴν ὁδόν, ἡ ὁποία τὰς ὡδήγει εἰς τὸν αὐρανόν. Διὰ τοῦτο ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς τὸσον μεγάλον πόλεμον καὶ θόρυβον καὶ κύματα, ἐδάδιζον μὲ ἀσφάλειαν καὶ τὸ ἀπίστευτον. ὅτι τὰ πρόβατα ὡδηγῶντο ὑπὸ τῶν λύκων, αἱ ἀμνάδες ἐπροσώρουν ὑπὸ τῶν λεόντων καὶ κανεὶς δὲν τὰς εἶδε μὲ ὀφθαλμοὺς ἀκολάστους. ἀλλ' ὅπως τοὺς Σοδομιῆτας, ἐν ὅταντο πληροῖον τῆς θύρας, ἐν ἑπείρεται ὁ Θεὸς νὰ δοῦν τὴν θύ-

ραν, ἔτσι καὶ τότε ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς δλων, ὥστε νὰ μὴ προδοῦν τὰ παρθενικά σώματα.

Β 5. Πορεύονται λοιπὸν εἰς πόλιν ἡ ὁποία καλεῖται Ἔδεσσα, πόλιν ὀλιγώτερον μὲν πολιτισμένην ἀπὸ πολλὰς ἄλλας, εὐσεβεστάτην ὁμως. Διότι, τί ἄλλο ἐθεώρησαν ἰσάξιον τῆς πόλεως ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν μέσα εἰς τὴν τεραχὴν νὰ εὐρουσιν καταφύγιον καὶ εἰς τέτοιαν κακοκαρίαν νὰ ἔχουν εἰς τὴν διάθεσίν των λημένα; Καὶ δίδεται ἡ πόλις τὰς ξένας, ξένας μὲν διὰ τὴν γῆν, πολιτίδας ὁμως τῶν αὐρανόων καὶ ὅταν ἐδεχθῇ τὴν παρακατοθήκην, τὴν ἐφύλαττει.

Ἄς μὴ καταλογίσῃ ὁμως κανεὶς εἰς τὰς γυναῖκες ἀδυναμίαν, ἐπειδὴ ἔφυγον, διότι ἐξεπλήρουναν ἔτσι ἀεσποτικὴν ἐντολὴν πού λέγει: «Ὅταν γὰρ διώκουσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν» (Ματθ. 10, 23), τὴν ὁποίαν ἐπειδὴ καὶ αὐταὶ ἤκουσαν, ἔφυγον καὶ ἐν τῇ μεταξὺ ἐπλέκετο πρὸς χάριν των εἰς στέφανος. Ποῖας λοιπὸν; Ὁ Αὐτὸς ὁ ὁποῖος προῆλθεν ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν ὄλων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου. Διότι, «Ὅστις ἀψήκεν ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, ἡ πατρίδα, ἡ οἰκίαν, ἡ φίλους, ἡ συγγενεῖς, ἐκατονταπλασίονα λήσεται. —λέγει— καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει» (Ματθ. 19, 29). Καὶ ἔμενον ἐκεῖ ἔχουσαι συγκάτοικον τὸν Χριστόν. Διότι, ἐὰν ὅπου ὑπάρχουν δύο ἢ τρεῖς συγκεντρωμένοι καὶ αὐτὸς εὐρίσκεται ἐκεῖ μεταξὺ των, ὅπου δὲ ἄχι μόνον συγκεντρωμένοι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὄνομα του εἶχον φύγει, πῶς δὲν θὰ προσέλκουσιν περισσότερο τὴν βοήθειάν του; Ἐνῶ λοιπὸν ἔζων ἐκεῖ αἱ γυναῖκες αὐταί, φαινικὰ κακαὶ διαταγαὶ ἐξαπεστέλλοντο παντοῦ, πλήρεις καταδυνάστευσεως καὶ δαρδαρατικῆς ὀμέτης. Διότι, οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν προδύσαν τοὺς οἰκεῖους των, ἔλεγον, ἄνδρες τὰς συζύγους των, πατέρες τὰ τέκνα, τέκνα τοὺς πατέρας, ἀδελφοὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ φίλοι τοὺς φίλους. Ἐπὶ ὁμως θυμῷ σου ἔδω τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ καὶ θαύμασε τὴν πρόρρησίν του, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔλεγεν ὠνῶν διότι λέγει, «Ἀδελφὸς ἀδελφὸν παραδώσει καὶ πατὴρ τέκνον καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς» (Ματθ. 10, 21). Τὰ προέλεγε δὲ αὐτὰ τότε διὰ τοὺς ἐξῆς τρεῖς λόγους: Πρῶτον μὲν διὰ νὰ μάθωμεν τὴν δύναμιν του καὶ ὅτι εἶναι ἀληθὴς ὁ Θεὸς προβλέπων ἐκ τῶν προτέρων αὐτὰ πού δὲν συνέβησαν ἀκόμη. Ἐ καὶ ὅτι δι' αὐτὸ προέλεγε τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, ἄκουσε πού τὸ λέγει ὁ ἴδιος. «Διὰ ταῦτα ὑμῖν εἶπον πρὶν ἢ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσῃτε, ὅτι ἐγὼ εἶμι» (Ἰωάν. 14, 29). Δεύτερον δὲ διὰ νὰ μὴ λέγῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του, ὅτι γίνονται αὐ-

τά επειδή τὰ ἀγνοεῖ ἢ ἐπειδὴ ἀδυνατεῖ νὰ τὰ ἀμποδίῃ. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἠμποροῦσε νὰ τὰ προδράξῃ ἀναγεν, ἠμποροῦσε καὶ νὰ τὰ ἀμποδίῃ. Δὲν τὰ ἠμποδίσαι δὲ διὰ νὰ γίνουν λαμπρότεροι οἱ στέφανοι.⁶⁴² Ἀ διὰ τοῦτο τὰ προέλεγεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἓνα τρίτον ἀκόμη λόγον. Ποῖος λοιπὸν εἶναι αὐτός; Διὰ νὰ κάμῃ πρὸς ὑποφωτισμὸν τὸν ἀγῶνα εἰς ἐκείνους ποὺ ἀγωνίζονται εἰς τὸ σκάμμι. Διότι τὰ μὲν ἀπροσδόκητα δεῖν, ὅποια καὶ ἂν εἶναι αὐτά, φαίνονται θαρερά καὶ ἀφόρητα, ἐνῷ ἐκεῖνα ποὺ περιέχουν ἐλπίδα καὶ εἶναι προμελετημένα γίνονται εὐλαφρά καὶ εὐκόλα.

Τότε λοιπὸν διατάσσοντες αὐτὰ οἱ ἐχθροὶ ἀνανέωσαν καὶ τὴν ὁμότητά των καὶ παρὰ τὴν θέλησίν των ἐβεβαίωσαν τὴν ἀλήθειαν τῆς προφητείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀδελφοὶ παρέδιδον ἀδελφούς καὶ πατέρες τέκνα καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἡ ἰδία ἐπολέμει τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ διανομοῦτο ἡ συγγένεια καὶ ὅλοι οἱ νόμοι ἀνετρέποντο ἄρδην καὶ τὰ πάντα ἦσαν πλήρη θορύβου καὶ ταραχῆς καὶ ἐγένισαν τὰς οικίας τότε οἱ δαίμονες ἀπὸ αἵματα συγγενικά. **Β** Διότι, ὁ πατὴρ ὁ ὁποῖος παρέδωκε τὸν υἱὸν τοῦ ὁπωσδήποτε τὸν ἐσφαξε πάντως. Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐβούλισε τὸ ἔκτρος καὶ δὲν διέπραξε μὲ τὴν δεξιάν του χεῖρα τὴν σφαγὴν, ὅμως μὲ τὴν γνώμην του ἀπετελεῖωσε τὸ πᾶν. Καθότι ἐκεῖνος ποὺ παραδίδει εἰς τὸν θάνατον τὸν μέλλοντα νὰ φονεῖται, ἐκεῖνος ὁπωσδήποτε διέπραξε καὶ τὸν φόνον. Ἄς τοὺς κάμωμεν, λέγει, παιδοκτόνους· οἱ δαίμονες ἔλεγον, ἄς κάμωμεν τοὺς πατέρας νὰ γίνουν φονεῖς τῶν πατέρων των μὲ τὴν προδοσίαν. Καθότι παλαιότερον ἐβουλάζον εἰς αὐτοὺς τέτοιας βουλῆς καὶ οἱ πατέρες ἐσφαζον τὰ τέκνα των. Καὶ αὐτὰ ἐκράζειν ὁ προφήτης. ὅταν ἔλεγεν· «Ἐβουσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαίμονις» (Ψαλμ. 105. 37) καὶ ἐδίψων τέτοια αἵματα.

Γ Ἐπειδὴ λοιπὸν ἵπνουσε τὰς ἀναθεματισμένας καὶ βδελυράς αὐτὰς βουλὰς ὁ Χριστός, ἐφιλοκίουν νὰ τὰς ἀνανεώσουν πάλιν, ἀλλὰ δὲν εἶχον τὴν πόλμην νὰ τὸ εἰπουν ἀναισχύντως καὶ φανερώς, σφάξατε τὰ τέκνα σας, διότι κανεὶς δὲν ἐπρόκειτο νὰ τοὺς ὑπακούσῃ, μὲ ἄλλον τρόπον ἐπινουοῦν τὴν προσταγὴν αὐτὴν καὶ ονοάζονται τὸν νόμον, διατάσσοντες τοὺς πατέρας νὰ προσδίδουν τὰ τέκνα των διὰ μέσου τῶν δικαστῶν τώρα. Διότι καθόλου δὲν διαφέρει δι' ἡμᾶς, λέγει, τὸ εἶτε κανεὶς σφάζει, εἶτε παραδίδει διὰ σφαγῆν τὸν υἱὸν του, καθότι καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος εἶναι παιδοκτόνοι.

Δ Ἐμποροῦσε λοιπὸν νὰ ὀφείλει τότε πατροκτόνους,

παιδοκτόνους, ἀδελφοκτόνους καὶ τὰ πάντα γεμάτα θόρυβον καὶ ταραχὴν, αἱ γυναῖκες ὅμως αὐτὰ ἀπελάμβανον θαύσεως εἰρήνης. Διότι τὰς περιστοίχιζον ἀπὸ παντοῦ ἡ ἐλπίς τῶν μελλόντων, ἐπειδὴ, μολοντί εὐρίσκοντο εἰς ξένην χώραν, διότι εἶχον ἀληθινὴν πατρίδα τὴν πίστιν, εἶχον ἰδικὴν των πόλιν τὴν ὁμολογίαν καὶ μὲ τὸ νὰ τρέφονται μὲ ἀγαθὰς ἐλπίδας δὲν ἠσθάνοντο τίποτε ἀπὸ τὰ τοῦ παρόντος θίου, διότι ἔδλεπον μόνον τὰ μέλλοντα.

Ἐνῷ λοιπὸν ἔτσι εἶχον τὰ πράγματα, καταφθάνει ὁ πατὴρ των μὲ στρατιώτας εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συλλάβῃ τὰ θηράματά του. Ἐφθασεν ὁ πατὴρ καὶ σύζυγος, πατὴρ μὲν τῶν θυγατέρων, σύζυγος δὲ τῆς γυναίκος, **Β** ἂν βεβαίως πατέρα καὶ ἀνδρα πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν ποὺ ὑπηρετεῖ εἰς τέτοιαις ὑποθέσεσι. Μάλλον ὅμως ἄς τὸν συμπαθήσωμεν ὡς ἡμᾶς ποιοῦμεν, διότι αὐτὸς ἔγινε πατὴρ μαρτύρων καὶ σύζυγος μάρτυρος. Ἄς μὴ τοῦ ἀνοίξωμεν λοιπὸν διαβόητον τὸ τραῦμα τοῦ μὲ τὰς ἐσθηγορίας μας.

δ. Σὺ ὅμως σκέψου τὴν σύνεσιν τῶν γυναικῶν, καθότι, ὅταν ἔπρεπε νὰ φύγουν ἐφυγον καὶ ὅταν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀγωνισθῶν, οἶν ἐφυγον. ἀλλὰ ἠκολούθουν δέομαι μὲ τὸν πόθον τοῦ Χριστοῦ. Διότι, ὅπως δὲν πρέπει νὰ προσελκῇ κανεὶς πειρασμούς,⁶⁴³ Ἄ ἔτσι καὶ ὅταν ἔλθουν πρέπει νὰ ἀγωνίζεται, ὥστε νὰ ἐπιδείξωμεν ἀπ' ἐκεῖ μὲν τὴν ἐπιείκειαν, ἀπ' ἐξῆς δὲ τὴν ἀνδρείαν, πρῶτα ποὺ ἔκαμνον τότε καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐπείστροφον καὶ ἠγωνίζοντο. Καθότι τὸ σπῆδιον ἠνοίξε καὶ ἡ περίστασις ἐκάλεε εἰς τὰ παλαίσματα, ὁ **δ** τρόπος τῶν ἀγώνων ὑπῆρξεν ὁ ἐξῆς.

Ἦλθον εἰς τὴν πόλιν ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ἰερὰπολις⁶⁴⁴ καὶ ἀπ' ἐκεῖ προσέτρεξαν ἀληθῶς εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν μὲ αὐτὸ τὸ τέχνησμα. Ποταμός οὖν διερχόμενος παραπλεύρως τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, διὰ τῆς ὁποίας ἐπείστροφον, ἀφ' οὗ διεφυγον τὴν προσοχὴν τῶν γευματίζοντων καὶ μεθύοντων στρατιωτῶν. **Β** Μερικοὶ δὲ λέγουσιν ὅτι εἶχον ὡς συμπράττοντα διὰ νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν πατέρα των καὶ τὸ πιστεύω. Διότι, ἴσως δι' αὐτὸν τὸν λόγον νὰ τὸ ἔκαμον, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ κάποιοι μικρὸν ἀπολογισμὸν μὲ τὴν προδοσίαν αὐτὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως νὰ ἀποβῇ ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τὸ ὅτι θηλαδὴ καὶ αὐτὸς συνέπραξε καὶ ἐδοθήσῃ καὶ συνέβαλεν, ὥστε νὰ γίνῃ εὐκολώτερος ὁ δρόμος πρὸς τὸ μαρτύριον.

643. Ἡ Ἰερὰπολις αὕτη εἶναι μὲλλον ἢ εὐρυκαμένη ἐν Συρίᾳ καὶ ἄξι ἀκούει τῆς φωνῆς (Μ. Ἀποκ.).

Ἀφοῦ τὸν ἑκατον λοιπὸν συνεργάτην τῶν καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ ἠμπόρεσαν νὰ ἀπατήσουν τοὺς στρατιώτας, εἰσῆλθον εἰς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐγκατέλειψαν τὸν ἑαυτὸν τῶν εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν ρευμάτων ἐκείνων. Εἰσῆλθεν ἡ μήτηρ μαζί με τὰς δύο θυγατέρας τῆς. Ὡς τὰ ἀκούσουν αὐτὰ αἱ μητέρες καὶ παρθένοι καὶ αἱ μετ' αὐτὰς ὑποκοῦσιν μετὰ τὸν ἴδιον ἤλθον τὰς μητέρας τῶν, Ἡ αἱ δὲ μητέρες ὡς παιδαγωγῶν ἔτσι τὰς θυγατέρας τῶν, ἔτσι ὡς ἀγαπῶν τὰ τέκνα τῶν. Εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὸ μέσον ἡ μήτηρ, ἐνῷ ἀπὸ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος εἶχεν τὰς θυγατέρας τῆς, αὐτὴ ἡ ὁποία εἶχεν ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀπείρους γάμους ἐκείνας παρθένους τὸν νυμφίον καὶ συνετελείετο ἐκεῖ ὁ γάμος τῆς παρθενίας καὶ ἀνάμεσά τους εὐρίσκειτο ὁ Χριστός. Ὅπως δὲ κάθε ρίζα δένδρου, ἡ ὁποία φέρει δύο ὀλοαστοὺς ἀπ' ἐξῆς καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἔτσι καὶ ἡ μακαρία ἐκείνη εἰσῆρχετο εἰς τὰ ὕδατα ἐνῷ εἶχε εἰς τὰ δύο μέρη τὰς παρθένους καὶ τὰς ἀφῆγεν εἰς τὴν τύχην τῶν ὕδατων καὶ ἔτσι ἐπνίγντο καὶ μᾶλλον δὲν ἐπνίγντο, ἀλλ' ἐβάπτιζοντο ἐν νέον καὶ παράδοξον βάπτισμα.

Δ Καὶ ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ μάθῃς, ὅτι ἦτο ἀληθὲς βάπτισμα αὐτὸ ποῦ ἔγινε τότε, ἀκούσε πῶς ὁ Χριστὸς ὀνομάζει τὸν θάνατόν του βάπτισμα. Διότι συνομιλῶν με τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, «Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, λέγει, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βάπτισμαι, βαπτισθήσεσθε» (Μάρκ. 10, 38). Ποῖον ὅμως βάπτισμα μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Ἰωάννου ἐβαπτίσθη ὁ Χριστός, παρὰ μόνον τὸν θάνατον καὶ τὸν σταυρόν; Ὅπως ἀσφαλῶς ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος³⁴ χωρὶς νὰ σταυρωθῇ, ἀλλὰ διὰ μαχαίρας ἀποχωρισθεὶς τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐβαπτίσθη τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ. ἔτσι καὶ αὐταί, αὐ καὶ δὲν ἐσταυρώθησαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὕδατος εὐραῖσαι τὴν τελείωσιν ἐβαπτίσθησαν τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ· τὰς ἐβάπτισε δὲ ἡ μήτηρ τῶν. Τί λέγεις, βαπτίζει καὶ ἡ γυνὴ; Εἰ Ναι, τέτοιου εἶδους βάπτισματα τὰ κόμνουν καὶ γυναῖκες. Ὅπως ἀκριβῶς τότε καὶ ἐκείνη καὶ ἐβάπτισε καὶ ἴερα ἔγινε, καθότι προσέφερε θύματα λογικὰ καὶ χειροτονία αὐτὴ ἡ προαίρεσις ἔγινε. Καὶ τὸ πρὸ παράδοξον, ὅτι δὲν ἐγχειρίσθη θυσιαστήριον διὰ τὴν θυσίαν, οὔτε ξύλα, οὔτε φωτιά, οὔτε μάχαιρα, διότι ὅλα αὐτὰ πᾶ ἀντικατίστησεν ὁ ποταμός καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰ ξύλα

34. Ὁ ὅτιος ὁ Ἰάκωβος εἶναι ὁ ἀπόστολος τοῦ Κυρίου, εἰς 52 τὸν σὺνδεκα καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἐπαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ τοῦ σατάνης Ἰησοῦ Ἀρτέμιου διὰ μαχαίρας, εὐρίσκονταί μετὰ τὴν εἰς σὺνδεκα; Ἀναλήφον τοῦ Κυρίου (Πράξ. 12, 2).

καὶ τὴν μάχαιραν καὶ τὸ πῶρ καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὸ βάπτισμα, βάπτισμα πολὺ πρὸ σαφὲς ἀπὸ τοῦτο τὸ βάπτισμα. Διότι δι' αὐτὰ μὲν λέγει ὁ Παῦλος· «Σύμυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοίματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ» (Ρωμ. 6, 5). 344 Α διὰ τὸ βάπτισμα δὲ τῶν μαρτύρων δὲν λέγει πρὸς τὸ ὁμοίωμα τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὅτι συμμορφούμεθα πρὸς τὸν θάνατον αὐτοῦ.

Εἰσῆγαγε λοιπὸν ἡ μήτηρ τὰς θυγατέρας τῆς, οὐκ ὅπως θὰ τὰς ἔσυρε μέσα εἰς ὕδατα ποταμοῦ, ἀλλὰ οὕτως νὰ τὰς ὠδήγει εἰς τοὺς ἱερὰς νυμφῶνας. Τὰς ὠδήγει ἐνῷ τὰς ἐκράτει ἀπ' ἐξῆς καὶ ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἔλεγε· «Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά εἰς μοὶ ἔδωκεν ὁ Θεός» (Ψαλμ. 8, 18). Ἐγὼ μοῦ τὰ ἔδωκεν, εἰς σὲ τὰ παραδίδω, τὰ ἰδικά μου καὶ τὸν ἑαυτοῦ μου. Καὶ ἔτσι ἔγινε διπλοῦν τὸ μαρτύριον τῆς γυναικός, μᾶλλον ὅμως τριπλοῦν. Διότι μετὰ τὸν ἑαυτοῦ τῆς μίαν φερόν καὶ μετὰ τὰς δύο θυγατέρας τῆς ἄλλας δύο φορές ἐμαρτύρησε. Καὶ ὅπως δταν ἐπρόκειτο νὰ ἀφήσῃ τὸν ἑαυτοῦ τῆς τῆς ἐχρειάζετο μεγάλη ὁπομονή, ἔτσι καὶ δταν ἔσυρε τὰ τέκνα μαζί τῆς, ἐχρειάζετο ἀλλήν τόσῃ ὁπομονή, β μάλιστα δὲ καὶ πολὺ περισσότεράν. Διότι αἱ γυναῖκες δὲν συνηθίζουσι νὰ ποιοῦν τόσον δταν αὐταὶ αἱ ἴδιαι πρόκειται νὰ ἀποθάνουν, ὅσον δταν πάσχουν τὸ ἴδιον πρῶγμα αἱ θυγατέρες τῶν. Ὡστε ἦτο μεγαλύτερον τὸ μαρτύριόν τῆς μετὰ τὰς θυγατέρας τῆς καὶ κατὰ τὴν διὰ νὰ ἀγωνισθῇ ἐναντίον καὶ αὐτῆς τῆς τυραννίδος τῆς φύσεως καὶ ἀντιμετώπισε τὴν φλόγα τῶν πόνων καὶ τὴν ἀνυπόφορον ταραχὴν τῶν σπαραγγῶν τῆς καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῆς μητρός. Διότι, ἐάν κανεὶς δὴ νὰ ἀποθνήσκῃ μία κόρη του θεωρεῖ τὸν θάνατον αὐτῆς, οὐκ ὅπως δὲ τῆς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς βίας τὰς χεῖρας τῆς σφύρουσα αὐτὰς διὰ μίαν εἰς τὸν θάνατον, σκέψου πόσα μαρτύρια ἠσθάνθη, πρῶγμα ποῦ οὔτε ὑποφέρουν νὰ τὸ ἀκούουν ἄλλοι, τὸ ὑπέμενον ἐμπράκτως.

Εἰ Οἱ μὲν λοιπὸν στρατιῶται ἔμμενον, χωρὶς νὰ γνωρίζουν τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποῦ συνέβαινον, διὰ νὰ τὰς παραλάβουν πάλιν, ἐκείναι ὅμως εὐρίσκοντο πλέαν μαζί με τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ, τοὺς αἰσάνους ἀγγέλους καὶ αὐτοὶ ποῦ τὰς ἐπιστηροῦσαν δὲν τὸ ἐννοοῦσαν. Διότι δὲν εἶχον ὀφθαλμούς τῆς πίστεως. Ὁ μὲν Παῦλος λοιπὸν λέγει πρὸς τὴν μητέρα, ὅτι «Σωθήσεται διὰ τῆς τεκνογονίας» (Α' Τιμ. 2, 15). Ἐδῶ δὲ αἱ θυγατέρες διεσωθήσαν διὰ τῆς μητρός. Ἐστὶν πρέπει νὰ πονοῦν πρὸς τοκετὸν αἱ μητέρες, καθότι αὐτοῦ τοῦ εἶδους αἱ ὠδίνες εἶναι καλύτεραι

ἀπὸ ἀκείνας τοῦ τοκετοῦ, διότι ἔχουν μικρότερον μὲν πόνον, μεγαλύτερον ὁμῶς κέρδος. Ἐκείνους τοὺς πόνους τοὺς γνωρίζουν ὅσαι ἔγιναν μητέρες, καὶ τί πόνους, νὰ βλέπῃ κανεὶς θυγατέρας νὰ ἀποθνήσκουν. Τὸ δὲ καὶ ἡ ἴδια παρεδόθη εἰς τὸν θάνατον, αὐτὸ εἶναι πολὺ υπερβολικόν.

Δ 7. Πλὴν διὰ ποίον λόγον δὲν παρουσιάσθη εἰς τὸ δικαστήριον ἡ γυνή; Διότι ἐπεθύμησε νὰ λάβῃ τὸ τῶπαιον πρὶν ἀπὸ τὴν μάχην, νὰ ἀρπάσῃ τὸν στέφανον πρὶν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας, νὰ δεχθῇ τὰ βραδεία πρὶν ἀπὸ τὰ παλαιώματα, μὴ φοβηθεῖσα τὰ βασανιστήρια, ἀλλὰ τοὺς ἀκολάστους ὀφθαλμούς τῶν ἀπιστῶν. Δὲν ἐφοβεῖτο μήπως κανεὶς τῆς ἀνοίξῃ τὰς πλευράς, ἀλλὰ μήπως διαφθεύρουν τὴν παρθενικότητα τῶν θυγατέρων τῆς. Καὶ ὅτι ἐφοβεῖτο τέτοιον φόβον καὶ ὅχι τὸν ἄλλον καὶ διὰ τοῦτο δὲν προσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον, εἶναι φανερόν ἀπ' ἐκεῖ. Εἰς τὸν ποταμὸν ὑπέφερε πολὺ μεγαλύτερα βασανιστήρια, καθότι ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ νὰ καταξοχίζωνται εἰς τὴν σάρκα πολὺ φοβερώτερον καὶ ὀδυνηρότερον, καθὼς προείπα, ἦτο τὸ νὰ βλέπῃ τὰ σπλάγχνα τῆς, δηλαδὴ τὰς θυγατέρας τῆς, νὰ θυθίζωνται ἀπὸ τὰς ἰδικὰς τῆς χεῖρας καὶ νὰ πνίγνυνται καὶ τὸ νὰ ὑποφέρῃ τὰ βασανιστήρια τῆς ἐχρεώζετο πολὺ μεγαλύτερα φιλόσοφος διάθεσις, διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ κροτῇ τὰς δεξιὰς τῶν θυγατέρων τῆς καὶ νὰ τὰς φέρῃ μαζί τῆς εἰς τὰ ρεύματα τοῦ ποταμοῦ. Διότι δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα τὸ νὰ βλέπῃ αὐτὰς νὰ πάσχουν ἀπὸ ἀλλοῦ καὶ τὸ νὰ γίνῃ αὐτὴ ὑπηρετὴς τοῦ θανάτου τῶν καὶ συνεργὸς τοῦ τέλους τῶν, ⁶⁴⁵ Α αὐτὴ νὰ γίνῃ δῆμιος τῶν θυγατέρων τῆς, πλὴν τοῦτο εἶναι πολὺ πρὸ ἀφόρητον ἀπ' ἐκείνου καὶ φοβερόν. Βεβαιώσατε αὐτοὺς τοὺς λόγους μου ὅλοι ἐσεῖς ποὺ ἔγινατε μητέρες καὶ ἐδοκιμάσατε πόνους τοκετοῦ καὶ ἔχετε θυγατέρας. Πῶς ἔπιασε τὸ χεῖρ τῶν; Πῶς δὲν ἔδειξεν ἀδράνεια τὸ χεῖρ τῆς; Πῶς δὲν παρέλυσαν τὰ νεῦρα; Πῶς δὲν ἔπαθεν ὁ νοῦς τῆς; Πῶς ἴσχυσεν ὁ λογισμὸς τῆς νὰ βοηθήσῃ νὰ γίνουν τὰ γεγονότα αὐτά; Καθότι αὐτὰ ποὺ ἔγιναν ἦσαν πικρότερα ἀπὸ ἅπαιρα βασανιστήρια, καθ' ἣν στιγμήν ἀντὶ διὰ τὸ σῶμα κατεξοχίζετο ἡ ψυχὴ τῆς.

Ἀλλὰ μέχρι πότε θὰ φιλονεικώμεν διὰ νὰ φθάσωμεν τὰ ἀφθαστά; Β Διότι κανεὶς λόγος δὲν ἡμπορεῖ νὰ παραστήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ πάθους, ἀλλὰ μόνῃ ἀκείνῃ ἡ γυνὴ ἢ ὅποια ἐδοκίμασε καὶ ἠγωνίσθη γνωρίζει ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ παλαιώματα. Ἄς τὰ ἀκούσουν αὐτὰ μητέρες, ἃς τὰ ἀκούσουν παρθένοι. Αἱ μὲν μητέρες διὰ νὰ παιδαγωγούν

ἔτσι τὰς θυγατέρας τῶν, αἱ δὲ παρθένοι διὰ νὰ πείθωνται ἔτσι εἰς τὰς μητέρας τῶν. Διότι δὲν πρέπει θεδαίως νὰ ἐπαινεῖ κανεὶς μόνον τὴν μητέρα, ἢ ὅποια διέταξε τέτοια πράγματα, ἀλλὰ νὰ θαυμάζῃ καὶ τὰς θυγατέρας, αἱ ὁποῖαι ὑπήκουσαν εἰς αὐτὰ. Διότι ὅτε ἡ μήτηρ ἐχρησάθη σχοινία διὰ τὰ σφάγια καὶ τὰ θύματα, ὅτε αἱ θαλάμεις ἐσκήρτησαν, ἀλλὰ μὲ ἴσην προθυμίαν καὶ ψυχὴν σῶρουσαι τὸν ζυγὸν τοῦ μαρτυρίου ἐσῆλθον εἰς τὸ ποταμὸν, ἐνῶ ἄφησαν ἔξω τὰ ὑποδήματά τῶν. Καὶ ἔκαμον τοῦτο, διότι ἐλυποῦντο τοὺς φύλακας. Τόσῃν φροντίδι ἐδειξαν αἱ θύγιαί ἐκεῖναι. Γ Διότι ἐφρόντιζον νὰ ἀφήσουν μαρτυρίαν διὰ τὸ δικαστήριον, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ λόγον νὰ κατηγορησῇ κανένας ὁ ὧμός ἐκείνος καὶ ἀπηγὴς δικαστῆς διὰ προδοσίαν καὶ ὅτι ἄφησαν τὰς γυναῖκας, ἐπειδὴ ἐπληρώθησαν πρὸς τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἄφησαν τὰ ὑποδήματα διὰ νὰ μαρτυροῦν τὴν γνώμην τῶν στρατιωτῶν, ⁶⁵ ὅτι χωρὶς νὰ γνωρίζουν ἐκεῖναι, ἀλλ' ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐβραπτέυσαν πρὸς τὸν ποταμὸν.

Πισθὸν νὰ ἐδημιουργήθῃ ἐντὸς μας μέγας πόθος διὰ τὰς ἁγίας ἐκεῖνας. Μὲ αὐτὴν λοιπὸν τὴν φλόγα τοῦ πάθους ἃς προσπέσωμεν εἰς τὰ λείψανά τῶν, ἃς ἐναγκαλισθώμεν τὰς θήκας τῶν, διότι καὶ θῆκαι τῶν μαρτύρων δύναται νὰ ἔχουν μεγάλην δύναμιν, ὅπως ἔχουν μεγάλην δύναμιν καὶ τὰ ὁσά τῶν μαρτύρων. Δ Καὶ ὅχι μόνον τὴν ἡμέραν τῆς κορτῆς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἡμέρας νὰ ἐρχώμεθα ἐδῶ, νὰ τὰς παρακαλῶμεν, νὰ ἀξιώσωμεν ἀπὸ αὐτὰς νὰ γίνουν προστάτιδες μας, διότι ἔχουν μεγάλην παρηγοσίαν, ὅχι μόνον ἐν ὧ ἐζῶν, ἀλλὰ καὶ τώρα ποὺ ἀπέθανον καὶ μᾶλλον περισσότερο τώρα. Διότι τώρα φέρουν τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ. Τὰ δὲ στίγματα αὐτὰ ἦσαν τὰ ἐπιεικεύουσιν, ἡμποροῦν εἰς ὅλα νὰ πείσουν τὸν θαλαῖα. Ἐπειδὴ λοιπὸν τόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῶν καὶ ἡ φιλία τῶν μὲ τὸν Θεόν, μὲ τὴν συνεχῆ παρουσίαν μας πλησίον τῶν καὶ τὴν ἀδιάκοπον ἐπίσκεψίν μας, ἀφοῦ τὰς κόμωμεν οικίας πρὸς ἡμᾶς, θὰ ἐφελκώσωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτῶν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ, Ε τὴν ὅποιαν εἶθε νὰ τύχωμεν ὅλοι μὲ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀρμόζει εἰς τὸν Πατέρα δόξα, καθὼς καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

65. Ἦτοι αἱ στρατιᾶς θὰ εἶχον ἐν ἑαυτοῖς τὰ ὅπλα καὶ τοὺς θινελλοὺς ἐντεῖον τοῦ δικαστοῦ, ὅπως θὰ τοὺς ἐκατήγγελοι ἐπὶ θαρραλότητι καὶ ἔξυμνησιν.